

Centrální harmonizační jednotka
Ministerstvo financí ČR

Revize výdajů v oblasti regionální politiky

Oddělení Revize výdajů – 4704

Verze 4 – do vlády

Verze ke dni 8. 10. 2025

Obsah

Manažerské shrnutí.....	4
1 Úvod: Regionální politika ČR	7
1.1 Mandát a cíl revize výdajů.....	7
1.2 Zákonný a strategický rámec	7
1.3 Předmět a struktura revize	8
1.4 Srovnání regionálního rozvoje krajů s průměrem EU	10
1.5 Celkové výdaje na dotace v České republice.....	12
1.6 Výdaje na regionální politiku v České republice	13
1.7 Srovnání výdajů na regionální rozvoj v rámci států EU	15
2 Analýza cílů, indikátorů a parametrů	16
2.1 Cíle.....	16
2.2 Indikátory.....	18
2.3 Parametry.....	21
3 Efektivnost dotací	23
3.1 Hodnocení vybraných dotačních programů: účelnost, efektivnost a transparentnost.....	23
3.2 Vazba mezi potřebami HSOÚ a alokací dotačních prostředků	28
3.3 Komplementarita a duplicita regionálních dotací	34
4 Administrativní náklady dotací.....	36
4.1 Efektivita administrace národních dotačních programů.....	37
4.2 Administrativní náklady státních fondů	38
4.3 Úvěrové financování.....	40
5 Národní dotace Ministerstva pro místní rozvoj	42
5.1 Dotace na regionální politiku	43
5.2 Analýza výzev MMR.....	46
5.3 Podpora cestovního ruchu z národních zdrojů	50
6 Územní rozložení investičních výdajů z národních zdrojů	52
6.1 Popis analyzovaných výdajů a metodický postup.....	53
6.2 Typy vymezených území dle SRR 2014-2020 a 2021+.....	55
6.3 Analýza územní alokace celkových investičních výdajů	59
6.4 Analýza územní alokace prostředků v rámci implicitní a explicitní regionální politiky	68
6.5 Implementace územní dimenze v sektorových programech.....	72
7 Karty doporučení	76
8 Použitá literatura	94

9	Přílohy	104
9.1	Příloha 1: Výdaje z prostředků fondu privatizace a jejich využití podle zákona č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku	104
9.2	Příloha 2: Socioekonomické indikátory	105
9.3	Příloha 3: Likvidita obcí a jejich zadluženost	109
	Seznam doporučení	111
	Seznam zkratk	112
	Seznam grafů	114
	Seznam tabulek	116
	Seznam map	117

Manažerské shrnutí

Obecné cíle revize výdajů

Revize výdajů je v zemích OECD široce používaná vládní analýza, jejímž cílem je na základě dat posoudit efektivitu, účelnost a hospodárnost nakládání s veřejnými prostředky. Stala se široce používaným nástrojem při stanovení priorit v oblasti veřejných výdajů a trvalou součástí rozpočtového procesu v mnoha zemích. Revize výdajů poskytují vládám analytické podklady na podporu udržitelnosti veřejných financí prostřednictvím systematické analýzy stávajících výdajů veřejných financí. To je důležité zejména proto, že výdaje v některých oblastech v zemích OECD neudržitelně rostly. Každá země využívá jiné přístupy k revizi výdajů, v této oblasti nejsou mezinárodní standardy na rozdíl od interního nebo externího auditu.

V České republice rozhodla vláda o zavedení této agendy Usnesením vlády č. 809 ze dne 1. 11. 2023. Hlavním účelem zavedení revize výdajů v ČR je napomoci k fiskální disciplíně a ke stanovení priorit v rámci veřejných financí. Revize mají sloužit jako analytický podklad k vyhodnocování veřejných politik a k jejich dalšímu plánování. Cílem je prostředky státního rozpočtu nejen šetřit, ale zejména je vydávat účelně, efektivně, hospodárně a cíleně do těch kapitol státního rozpočtu, ve kterých budou nejlépe využity.

Zavedení revize výdajů je motivováno snahou:

- zvýšit efektivnost veřejných výdajů,
- vytvořit fiskální prostor pro financování prioritních rozpočtových položek,
- konsolidovat veřejné finance,
- doplnit analýzu nad výdajovou stranou státního rozpočtu.

Revize výdajů v oblasti regionální politiky je třetí analýzou tohoto typu, zpracovanou Ministerstvem financí ČR. První dvě pilotní analýzy se týkaly výdajů do ICT a dotací do živé kultury.

Závěrečná zpráva revize výdajů v oblasti regionální politiky vznikla ve spolupráci Ministerstva financí a Ministerstva pro místní rozvoj na základě Usnesení vlády č. 10/25 ze dne 8. ledna 2025. Samotná revize je založena zejména na analýze dat IISPP, EDS/SMVS a státních fondů, veřejně dostupných informací a informací z rozhovorů provedených se vzorkem příjemců a poskytovatelů dotací. Analýza vycházela z datového souboru všech investičních výdajů poskytované v období 2014-2023. Tento soubor byl následně očištěn o výdaje na reprodukci majetku (SMVS) a velkou dopravní infrastrukturu, přičemž rozlišuje dotace přímo či nepřímo určené na rozvoj regionů (zejména programy MMR a dotační programy v akčních plánech Strategie regionálního rozvoje). Ve sledovaném období 2014-2023 činily celkové očištěné investiční výdaje z národních zdrojů v obou kategoriích dohromady 216 mld. Kč a 128 mld. Kč bylo určeno na plnění cílů regionální politiky prostřednictvím akčního plánu SRR. Objem výdajů přímo určených na rozvoj regionů dosáhl 16 mld. Kč, tedy 7 % celkových očištěných výdajů. Revize se především zaměřuje na investiční dotační programy¹ financované z národních zdrojů státního rozpočtu a státních fondů; evropské dotační fondy a neinvestiční dotace v ní však nejsou plně zachyceny, a proto závěry zprávy nelze zobecňovat na celý dotační rámec ČR.

Klíčovým zjištěním analýzy je nízká míra souladu mezi definovanými potřebami pro rozvoj regionů a skutečným zacílením jednotlivých národních dotačních programů a výzev. Mezi identifikovanými prioritami regionů a strukturou financovaných projektů existuje nesoulad, přičemž oblasti definované strategickými dokumenty jako klíčové, například bydlení či sociální služby, představují jen malou část národních dotací. Naopak mezi nejvýznamnější oblasti výdajů patří doprava, úspory energie a vodohospodářství, které ale

¹ Podrobnější informace o investičních výdajích mimo klasické dotační programy, zejména týkající se Privatizačního fondu, který pokrývá závazky státu za odstraňování ekologických škod a financování revitalizace území, jsou uvedeny v příloze 1.

s výjimkou dopravy nejsou definovány Strategií regionálního rozvoje jako prioritní. Jejich územní rozložení také není rovnoměrné napříč kraji a regiony, do kterých má být soustředěna podpora státu, vykazují podprůměrné výdaje na obyvatele (strukturálně postižené kraje a hospodářsky a sociálně ohrožená území). Úspěšnost čerpání se liší mezi jednotlivými územími a zároveň se neprokázala přímá souvislost mezi úspěšností čerpání a množstvím a hloubkou identifikovaných problémů v území.

Okolností tohoto stavu je **nedostatečné nebo nevhodné využívání cílů, indikátorů, případně parametrů** mezi poskytovateli a z toho vyplývající technická nemožnost vyhodnocení efektivity regionální politiky jako takové, potažmo šířeji investiční politiky státu. Pouze 54,7 % analyzovaných programů má jasné formulované cíle podpory, přičemž SMART cíle byly identifikovány jen v pětině případů. Informace o monitoringu úspěšnosti dotačních programů byly uvedeny pouze u 21,3 % programů, což ukazuje na nízký důraz poskytovatelů na zpětné hodnocení efektivity vynaložených prostředků.

Ačkoli 87,2 % programů formálně vychází z legislativních nebo strategických dokumentů, jejich **reálné promítnutí do cílů a aktivit bývá spíše deklaratorní a v praxi často konkrétní návaznost postrádá.**² Výsledkem je pak nízká efektivita ve využití dotací, což snižuje celkový přínos těchto programů pro rozvoj území či oblastí, kterým mají sloužit. Pro konkrétní směřování dotací je rozhodující zdroj financování, jeho účel a související objem alokovaných prostředků. Je přitom důležité rozlišovat mezi zdroji EU a státního rozpočtu. U evropských fondů jsou priority a zaměření programů pevně svázány s cíli EU, často bez ohledu na specifické potřeby obcí či regionů. Naopak státní rozpočet jako zdroj financování nemá takto pevně daný rámec a zaměření dotačních programů na podporu regionální politiky by mělo vycházet především z reálných potřeb a priorit daného území či oblasti.

Administrativní náročnost se zvyšuje spolu se snižováním objemu alokovaných financí na jednotlivé výzvy a je také nepřímo úměrná velikosti dotovaného projektu. Největší neefektivita je patrná u menších dotačních projektů s nízkým objemem prostředků alokovaných na výzvu. Z hlediska příjemců se jako neefektivní jeví podávat žádosti do programů s nízkou alokací a vysokým převisem poptávky.

Dalším zdrojem snížené efektivity národních dotací je nízká předvídatelnost a nestabilita dotačních výzev. Výzvy jsou často vyhlášovány bez dostatečného předstihu před zahájením příjmu žádostí, podmínky se v průběhu realizace mění, lhůty na přípravu projektů bývají krátké a projekt se pak z různých důvodů nerealizuje, ačkoli již přinesl náklady v přípravné fázi. Negativní dopad na efektivitu čerpání mají též dlouhé rozhodovací lhůty a zpoždění v administraci. Formální požadavky jsou často natolik detailní, že obce musí projekty přizpůsobovat jen proto, aby splnily podmínky výzvy, což snižuje efektivitu vynaložených prostředků. Z rozhovorů vyplývá, že poskytovatelé považují za příčinu této situace nedostatečné personální kapacity. V rámci rozhovorů zaznělo též konstatování faktu, kdy evropské fondy mají vlastní Operační program Technická pomoc, zatímco dotační programy z národních zdrojů nikoli.

Vhodným řešením zvýšení efektivity národních dotací může být zavedení kombinovaného modelu financování, například ve struktuře 1/3 dotace, 1/3 návratná finanční výpomoc či zvýhodněný úvěr s úrokovou sazbou částečně kompenzovanou státní dotací a 1/3 vlastní zdroje obce. Takový přístup rovnoměrně rozkládá investiční riziko mezi všechny zúčastněné strany – stát, obec i finanční instituce – a zároveň zvyšuje motivaci příjemce k odpovědnému hospodaření obcí. Využití návratné složky financování umožňuje opětovné využití veřejných prostředků, čímž se zvyšuje efektivita systému a podporuje dlouhodobá

² Je však třeba vzít v úvahu, že problém diskontinuity mezi dotačními programy a strategickými dokumenty nemusí spočívat pouze v nastavení dotačních programů, ale může být také důsledkem nekvalitních nebo nedostatečných analýz při přípravě strategických podkladů či nedostatečné absorpční kapacity. Důkladnější analýza problémů a potřeb tedy mohla proběhnout právě na úrovni programu, který je zpravidla mnohem úžeji problémově zaměřen než koncepční/strategický materiál.

udržitelnost veřejných investic. Smíšený model financování by však zároveň měl přinést snížení administrativní zátěže pro obce. V rozhovorech se zástupci obcí bylo opakovaně potvrzeno, že vyřízení úvěru u jakékoli komerční banky je pro ně administrativně jednodušší než administrace dotace. Tento model však nelze aplikovat u všech investičních projektů, a to zejména u těch finančně náročných (např. výstava nové školy).

Národní dotační programy bývají komplementární s těmi evropskými, avšak jejich komplementarita není systematicky zajišťována ani popsána. Přestože některé programy v rámci jedné kapitoly mohou tematicky navazovat, chybí v jejich dokumentaci explicitní vymezení, jak mají společně fungovat. Pokud mají být programy komplementární, měly by to jejich dokumentace výslovně uvádět, což se v praxi neděje. Analýza programové dokumentace však neukázala na duplicity v programování; některé programy se jeví jako duplicitní, ale při podrobnější analýze se duplicita z různých důvodů neprokázala. Mezi tyto důvody patří rozdílné časové období, věcná podobnost, ale i územní rozlišení nebo věcně odlišný předmět dotace.

Regionální alokace národních dotací je z územního hlediska nerovnoměrná. Rozdíl mezi krajem s nejnižším a nejvyšším výdajem na obyvatele je výrazný. Nejnižší hodnota patří Hlavnímu městu Praze s 10,8 tis. Kč na obyvatele, v Moravskoslezském kraji dosahuje 16,8 tis. Kč na obyvatele. Nejvyšší hodnotu pak vykazuje Kraj Vysočina s 27,4 tis. Kč na obyvatele. Ve všech analýzách je však třeba zohlednit, že výdaje na území Hlavního města Prahy lze z různých metodických důvodů jen obtížně srovnávat s výdaji na území jiných krajů.

V žádném ze tří strukturálně znevýhodněných krajů (Karlovarský, Moravskoslezský a Ústecký) nedosáhly sledované výdaje na obyvatele průměru ČR. Investiční výdaje z národních zdrojů nesměřovaly významněji do krajů takto vymezených regionální politikou. **Nedochází tedy ke koncentraci celkových investičních výdajů do regionů, které stát deklaruje jako podporované.** Toto pozorování platí jak pro celkové očištěné výdaje, tak pro výdaje přímo či nepřímo určené na rozvoj regionů (akční plány SRR a programy MMR na rozvoj regionů). Samotné srovnání objemu financí však nestačí. Klíčovým faktorem je také absorpční kapacita území – tedy schopnost dostupné prostředky efektivně čerpat a proměnit ve skutečné projekty.

Zpráva obsahuje karty doporučení, které vyplývají z provedených analýz. Doporučení jsou technického charakteru, jejich cílem je zvýšit efektivitu regionální politiky za předpokladu nenavyšování prostředků státního rozpočtu. Karty doporučení se týkají celkem čtyř oblastí: **finanční, ICT podpory, procesní** a v neposlední řadě směřují ve vybraných oblastech k doporučení **dílčích podrobnějších analýz.**

1 Úvod: Regionální politika ČR

1.1 Mandát a cíl revize výdajů

Vláda ČR rozhodla svým usnesením č. 10/25 ze dne 8. ledna 2025 o realizaci revize výdajů v oblasti regionální politiky. Cílem předkládané studie je dle mandátu, který byl předmětem zmíněného usnesení vlády, zmapovat zejména národní dotační programy v oblasti regionálního rozvoje a analyzovat národní dotace do regionální politiky s ohledem na zamýšlené a dosahované výsledky a jejich efektivitu a účelnost. Zatímco evropské fondy v oblasti regionální politiky byly analyzovány důkladně, jejich doplněk v podobě dotací z národních zdrojů stál dosud stranou pozornosti výdajových analýz. Cílem této studie je tak zaplnit toto „bílé místo“ a zároveň poskytnout vládě analytickou informaci o stavu národních dotací a související doporučení. Dalším cílem je popsat regionální nerovnosti v čerpání národních dotací, zejména s ohledem na hospodářsky a sociálně ohrožená území.

1.2 Zákonný a strategický rámec

Od roku 2000 disponuje ČR legislativním rámcem pro podporu soudržnosti regionů a jejich rozvoje (zákon č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění pozdějších předpisů). Tento zákon upravuje podmínky pro poskytování a koordinaci podpory regionálnímu rozvoji s cílem „zajistit dynamický a vyvážený rozvoj území ČR se zřetelem na kvalitu života a životního prostředí, přispět ke snižování regionálních rozdílů a zároveň umožnit využití místního potenciálu“ (§ 3). Oblasti podpory a vymezení regionů se soustředěnou podporou státu jsou stanoveny ve Strategii regionálního rozvoje (dále jen SRR), jež je průběžně aktualizována v návaznosti na období Víceletého finančního rámce EU. Dvouleté akční plány SRR (AP SRR) specifikují opatření a investiční či neinvestiční programy financované z národních a evropských zdrojů, které jsou určeny na plnění dílčích tematických a územních cílů (tzv. územní dimenze).

Zákon a SRR stanovují územní cíle regionální politiky prostřednictvím vymezení území či typů území, ve kterých budou podpořeny oblasti identifikované jako potřebné či prioritní. Stěžejní je pak vymezení území či regionů, které jsou označeny jako znevýhodněné či ohrožené a do kterých bude soustředěna podpora státu.

V SRR jsou tak uplatněny dva přístupy k vymezení území: První přístup definuje státem podporované regiony na **krajské** (strukturálně postižené kraje) a **mikroregionální** úrovni (obce s rozšířenou působností, dále jen ORP, vymezené jako hospodářsky problémové regiony do roku 2021, od tohoto roku jako hospodářsky a sociálně ohrožená území). Druhý přístup zohledňuje především **polohové a sociální** charakteristiky (na úrovni obcí), nebo také charakteristiky sídelní struktury a vztahových/funkčních regionů typu centrum-zázemí (např. metropolitní oblasti a aglomerace).

Časový rámec analýzy byl pro účely této studie vymezen na základě doby platnosti Strategie regionálního rozvoje, která souvisí se sedmiletými cykly evropských fondů (2014-2020 a 2021-2027). Časový rámec studie tedy pokrývá celé období 2014-2020 a část navazujícího období (2021-2023), kdy došlo období způsobilosti pro výdaje z období 2014-2020 a současně už bylo možné vykazovat výdaje z období 2021-2027.“ Jakkoli národní dotace nejsou určeny evropským cyklem, jsou jím významně ovlivněny. Jedná se též o období, které je relativně uzavřené z hlediska rozpočtových a jiných výkazů. Proto studie nejde až do současnosti, ale končí právě rokem 2023.

V rámci logiky SRR je hlavním cílem finančních prostředků poskytovaných státem, EU nebo jinými veřejnými institucemi podpořit ekonomický a sociální rozvoj v méně rozvinutých regionech. Tyto výdaje se dle SRR zaměřují zejména na snížení regionálních rozdílů, podporu infrastruktury, rozvoj místní ekonomiky, zlepšení kvality života a podporu udržitelného rozvoje. Regionální rozvoj zahrnuje různé oblasti podpory, včetně dopravy, vzdělávání, zdravotnictví, bydlení, občanské vybavenosti a ekologických projektů.

Úspěšnost dotačních programů v oblasti regionálního rozvoje závisí především na tom, zda dosáhnou kýžených dopadů, kterým je dle SRR a dalších strategických dokumentů zejména sociální a ekonomické přiblížení méně rozvinutých regionů průměru EU. To by měl být hlavní dopad regionální politiky, který je však měřitelný pouze v makroekonomických (např. nezaměstnanost) a sociologických (např. spokojenost lidí s kvalitou života) kategoriích a v dlouhém časovém horizontu. Ekonomický a sociální rozvoj je navíc podmíněn řadou dalších faktorů, proto nelze činit zjednodušující závěry o efektivitě regionální politiky pouze za pomoci vývoje reálných makroekonomických a sociologických indexů. Přesto dlouhodobé dopady regionální politiky odrážejí její hlavní účel a jsou tak měřítkem účelnosti regionální politiky.

Efektivitu lze naopak hodnotit prostřednictvím dosažených výsledků. Výsledek je determinován svou měřitelností, respektive měřitelností reálného efektu realizovaných výdajů. Pro výsledky se stanovují měřitelné indikátory a vyhodnocení jejich naplnění by mělo být těžištěm každé revize výdajů. Výdaj je efektivní, když má měřitelný výsledek. Do výdajů na dotace je potřeba zahrnout též výdaje související, zejména administrativní.

Základní úroveň posouzení výdajů je výstup, to znamená, co a za jakou cenu bylo pořízeno. U výstupu lze posoudit zejména hospodárnost, například porovnáním pořizovacích cen. Výstup sám o sobě však nemusí být ani efektivní, ani účelný, není-li používán, nebo je používán k jinému účelu.

Ze tří hledisek ekonomického posouzení se revize výdajů zaměřuje zejména na efektivitu neboli účinnost, s přihlédnutím k ostatním dvěma (účelnost, hospodárnost). Podstatným prvkem posouzení efektivit je existence předem stanovených indikátorů. Nejsou-li indikátory předem stanoveny nebo jsou-li stanoveny příliš obecně, nelze efektivitu plnohodnotně sledovat a vyhodnocovat, a je potřeba toto konstatovat v rámci revize výdajů.

Hlavním cílem revize výdajů v oblasti regionální politiky je posoudit, jestli byly v dotačních programech dostatečně formulovány kýžené výsledky, zda jich bylo dosaženo a jak byly vyhodnocovány. Dále se revize zaměřuje na administrativní a jiné související náklady, podstatné pro efektivitu dotačních programů. Těžištěm je datová analýza národních dotací v desetiletém období 2014-2023, analýza textů dotačních programů a výzev a rozhovory se zástupci vybraných obcí a zástupci poskytovatelů dotací. Analýza se zaměřuje zejména na regiony, které jsou v SRR 2021+ vymezeny jako „státem podporované regiony“, tedy především hospodářsky a sociálně ohrožená území. Zohledněna byla rovněž kontinuita se strukturálně postiženými regiony z předchozího období (2014-2020), které zůstávají důležité z hlediska vyrovnávání regionálních rozdílů a podpory jejich rozvoje.

1.3 Předmět a struktura revize

Zpráva nejprve mapuje základní rámec regionální politiky v EU a ČR a analyzuje, jak jsou v dotačních politikách nastaveny cíle a měřeny výsledky. První kapitola obsahuje deskriptivní analýzu, která vymezuje úroveň regionální podpory v rámci členských států EU, dále pak celkové finanční objemy dotací v ČR a podíl, který na tomto objemu představuje ve sledovaném období realizace regionální politiky. Druhá kapitola pojednává o způsobu, jakým jsou v praxi dotační politiky používány indikátory, jak jsou definovány zamýšlené výsledky dotací a jak jsou měřeny. Následuje textová analýza dotačních programů a výzev z řady různých hledisek, která mají všechna společného jmenovatele, a sice efektivitu. Kapitola 4 se proto soustředí na administrativní náklady spojené s dotačními programy.

Datová analýza se následně soustředí na hospodářsky a sociálně ohrožená území, zejména na to, jakým způsobem a jakou měrou jsou dotace využívány pro jejich specifické potřeby. Zpráva se zaměřuje na dotační akce vypisované Ministerstvem pro místní rozvoj (dále jen MMR), protože to je největším poskytovatelem dotací explicitně určených na rozvoj regionů (viz podkapitola 1.6). Častým předmětem veřejných diskusí jsou dotace do oblasti cestovního ruchu, proto se jimi zabývá i tato studie, přestože ve sledovaném období bylo z národních prostředků na podporu cestovního ruchu vyčleněno celkem pouze 0,5 mld. Kč. Závěr zprávy tvoří konkrétní doporučení, která vyplývají z analytických zjištění.

Poslední kapitola představuje výsledky geografické analýzy územního rozložení výdajů dle místa realizace jednotlivých akcí a porovnává intenzitu výdajů na obyvatele mezi regiony. Pozornost je především věnována regionům vymezené ve Strategii regionálního rozvoje jako zaostalé a vyžadující soustředěnou podporu státu (strukturálně postižené kraje a hospodářsky a sociálně ohrožená území). Dále jsou prezentovány výsledky analýzy podmínek a územního zacílení dotačních programů určené na rozvoj regionů (AP SRR a programy MMR na rozvoj regionů).

Datová analýza vychází z údajů Integrovaného informačního systému Státní pokladny (dále jen IISPP) **a zaměřuje se výhradně na dotační výdaje z národních zdrojů evidované ve státních evidenčních systémech.** Tyto výdaje byly doplněny o výdaje relevantních státních fondů (SFDI, SFPI a SFŽP), jelikož ty nejsou evidované v IISPP na úrovni akcí. Analýza se týká výhradně dotací financovaných z národních zdrojů, pokud není uvedeno jinak. Zahrnuty byly mimo jiné výdaje evidované v systémech EDS a SMVS, které sledují dotace a programově vázané prostředky státního rozpočtu. Naopak využita nebyla databáze RIS ZED, protože zahrnuje převážně neinvestiční dotace, jejichž zpracování a územní lokalizace by přesahovaly kapacitní možnosti realizačního týmu, navíc tato databáze je v provozu teprve od roku 2022, a tedy by nebylo možné zajistit kompletní a srovnatelná data za celé období. Pro přiřazení dotací ke konkrétním regionům byly využity údaje o místě realizace na úrovni obce. Doplňujícími zdroji dat byly také programové dokumentace jednotlivých dotačních titulů a výzev a vybrané socioekonomické indikátory publikované Eurostatem. Podstatným zdrojem informací byly rozhovory, které analytický tým realizoval na dvanácti vybraných radnicích ORP, s představiteli MMR a vzorkem poskytovatelů dotací na jiných resortech.

Box 1: Zdroje dat a metodologie

Pro potřeby této analýzy byly kompilovány údaje o investičních akcích z celkem čtyř zdrojů dat. Tyto údaje byly následně očištěny, aby se zabránilo dvojímu započítávání a zvýšila vypovídající hodnota pro účely geografické analýzy rozložení výdajů na regionální úrovni.

Výchozími zdroji dat jsou Integrovaný informační systém Státní poklady (IISPP), jehož součástí je Modul Rozpočtového informačního systému Programového financování (RISPF), který zahrnuje Informační systém EDS/SMVS. IS EDS/SMVS shromažďuje údaje o podpořených akcích, včetně jejich místa realizace. Pomocí unikátního identifikátoru akce (číslo EDS) byly k jednotlivým akcím přiřazeny finanční údaje o skutečných výdajích financované z národních zdrojů (1100000 a 4100000). Akce evidované v IS EDS/SMVS zahrnují i transfery státní mimorozpočtovým fondům (případně i dalším institucím), ovšem IISPP neeviduje akce podpořené státními fondy. Proto byly zvlášť požádány tři relevantní státní fondy, co se týče objemů a investičního charakteru poskytnutých dotací, o nasdílení dat s akcemi financovanými z národních zdrojů (SFŽP včetně Modernizačního fondu, SFDI a SFPI). Tyto čtyři zdroje dat byly sloučeny do jednoho datasetu a následně došlo k jejich očištění.

V první řadě byly očištěny duplicitní výdaje, zejména transfery státním fondům, protože byly zahrnuty zvlášť a prostředky poskytnuté státním institucím na jejich provoz. V případě SFDI byly navíc vyloučeny akce financované z EU zdrojů (např. OPD, CEF) a výdaje na velkou dopravní infrastrukturu (především dálnice, železniční koridory), protože zkreslují regionální rozložení výdajů (více v kapitole 6). Ze stejného důvodu byly vyloučeny i 2 akce související s výstavbou přehrad. Dále byly vyloučeny akce související se sanací škod po živelních pohromách, (ovšem výdaje určené na obnovu území po živelních pohromách byly zahrnuty).

V první kroku byly do výsledného datasetu zahrnuty i výdaje na reprodukci majetku státních institucí (SMVS), ale v dalších krocích byly vyloučeny z důvodu, že nejsou součástí akčních plánů SRR. Geografické rozložení těchto výdajů ale není zcela nerelevantní pro regionální politiku, protože mohou nepřímo ovlivnit i rozvoj regionů. Pokud není uvedeno jinak, výpočty v dalších kapitolách této zprávy vychází z dat o akcích evidovaných v IISPP a státních fondech.

Evidence investičních programů zařazené v akčních plánech SRR, které jsou dále v textu označené jako dotační programy určené na regionální politiku, je volně dostupná na webových stránkách MMR, ovšem musely být ručně identifikovány jednotlivé programy v datových souborech. Z tohoto důvodu není vyloučené, že některé programy chybí v souboru programů určené na regionální politiku (AP SRR).

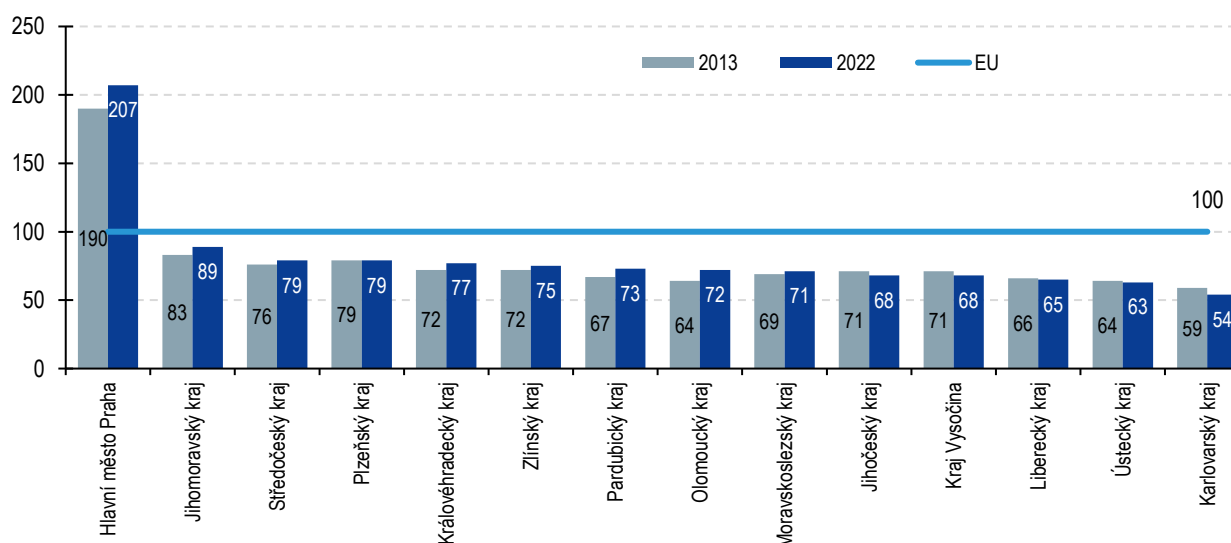
K metodice analýzy územního rozložení výdajů je věnována podkapitola 6.1.

Analýza má několik omezení. V současnosti neexistuje ustálená definice dotace na regionální rozvoj. Vzhledem k tomu, že programy MMR určené explicitně na rozvoj regionů představují jen zlomek celkových investičních výdajů (cca 17 mld. Kč, tedy 7 % celkových očištěných výdajů), došlo k metodologickému rozhodnutí zahrnout dotační programy uvedené v akčních plánech SRR (cca 149 mld. Kč), tedy necelých 60 % celkových očištěných výdajů). Jejich primárním účelem ovšem není plnění cílů regionální politiky, neboť především naplňují jiné sektorové cíle širokého spektra poskytovatelů. Dále v rámci geografické analýzy územního rozložení výdajů na úroveň ORP musely být vyloučeny výdaje na dopravní infrastrukturu (SFDI) kvůli nemožnosti je exaktně lokalizovat. Dalším omezením analýzy je nedostupnost údajů o spolufinancování ze strany příjemců. Do výpočtů nebyly zahrnuty vlastní zdroje žadatelů ani jiné formy financování mimo evidenci státních systémů a státních fondů, protože relevantní data nejsou veřejně dostupná. Totéž platí pro krajské dotační programy, které nejsou systematicky a centrálně dostupná na potřebné úrovni detailu (akce s místem realizace). Toto omezení je třeba vzít v úvahu při interpretaci výsledků. Omezením zprávy zůstává nemožnost přesného vyhodnocení reálných dopadů regionálních dotací, jelikož neexistuje přímá korelace mezi poskytnutými dotacemi a konkrétními výsledky v území – působí zde řada dalších faktorů, včetně vlivu evropských fondů a dalších politik, které mohou ovlivnit vývoj regionů.

1.4 Srovnání regionálního rozvoje krajů s průměrem EU

Pro účely mezinárodního srovnání byly analyzovány výsledky regionálního rozvoje ČR a jejích regionů na úrovni NUTS 3 ve vztahu k průměru členských států EU. Cílem této deskriptivní analýzy je zasadit vývoj ČR do širšího evropského kontextu, zhodnotit její postavení v klíčových oblastech rozvoje a zároveň identifikovat regionální disparity v rámci území státu. V rámci mezinárodního srovnání byly porovnány s průměrem zemí EU také jednotlivé kraje ČR. Analýza byla zaměřena především na období 2014-2023; v případech, kdy nebyla data za dané roky k dispozici, byla použita data z nejbližších dostupných let.

Graf 1: Srovnání regionálního HDP na obyvatele krajů vůči průměru EU27 (v běžných cenách, v PPS, v % průměru EU27, 2013 a 2022)

Zdroj: Eurostat [Nama_10r_3gdp], vlastní zpracování

Mezi českými regiony NUTS 3 je to dlouhodobě pouze Hlavní město Praha, které přesahuje HDP na obyvatele v paritě kupní síly (PPS) evropský průměr, zatímco ostatní regiony zůstávají dlouhodobě pod průměrem, aniž by docházelo k přibližování tomuto průměru.

Pro toto srovnání byly využity socioekonomické indikátory – měřitelné ukazatele integrující klíčová data z ekonomické a sociální výkonnosti členských států EU. Slouží k analýze a sledování životní úrovně, příjmových a sociálních nerovností, chudoby, vzdělání, zaměstnanosti, příjmů, zdraví, bydlení a dalších aspektů ovlivňujících kvalitu života ve společnosti. Díky těmto indikátorům lze monitorovat trendy napříč členskými státy a jejich regiony, což je zásadní pro identifikaci strukturálních rozdílů. Výsledkové indikátory byly rozděleny do tří kategorií: ekonomické, sociálně-zdravotní a indikátory kvality života (podrobněji viz Příloha 1). Po přiřazení váhových koeficientů byly dílčí výsledky vždy agregovány do jednoho z těchto tří souhrnných ukazatelů.

V rámci krajů v ČR dominuje v ekonomické oblasti Hlavní město Praha, která je vysoko nad evropským průměrem. Disparita mezi Prahou a ostatními kraji je výrazná, přičemž žádný jiný kraj se zdaleka nepřibližuje evropským průměrným hodnotám. Například v Karlovarském kraji se navíc nadále prohlubují jeho strukturální problémy, což dokazuje mezidekádovalou stagnaci HDP na obyvatele. Z analýzy vyplývá, že regionální ekonomická diverzita se projevuje nejen v rámci ČR, ale i ve srovnání s regiony EU. Všechny kraje včetně hlavního města vykazují spíše klesající tendenci vzhledem k průměru EU v HDP na obyvatele, což může dále negativně ovlivnit schopnost regionů financovat veřejné služby, uskutečňovat plánované investice a rozvíjet území podle místních potřeb. Tato skutečnost zejména otevírá otázky na výsledky regionální politiky.

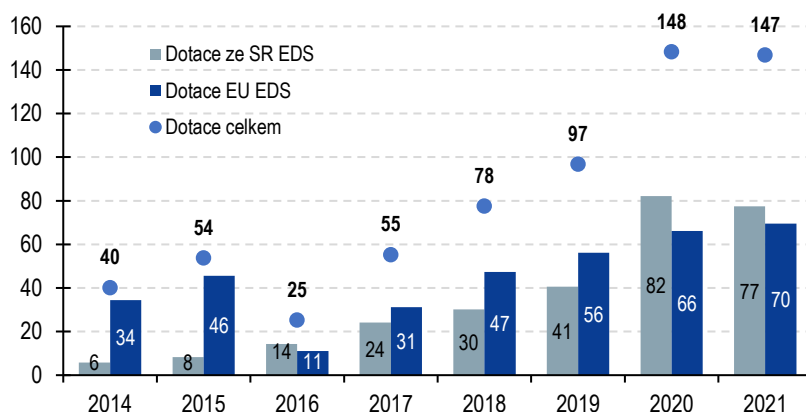
V některých kategoriích jsou kraje v rámci ČR nad průměrem EU; jde zejména o oblast sociálně-zdravotní. Důvodem je skutečnost, že zdravotnictví i sociální péče je v ČR dlouhodobě na vysoké úrovni. Všechny kraje jsou zároveň pod evropským průměrem v ukazatelích týkajících se chudoby nebo sociálního vyloučení, avšak z dlouhodobých trendů vyplývá mírný nárůst těchto ukazatelů. Indikátor kvality života vykazuje mezi kraji značné rozdíly, přičemž je silně ovlivněn průmyslovou strukturou a hustotou osídlení. Zajímavým zjištěním je, že v oblasti kvality života nefiguruje jako dominantní Hlavní město Praha, nýbrž vedoucí role patří Jihočeskému a Jihomoravskému kraji.

Jedním z východisek této práce je skutečnost, že jeden z hlavních cílů regionální politiky, a sice přibližování regionů průměru EU v různých socioekonomických kategoriích, zůstává nenaplněn. Analýza se proto zaměřuje na identifikaci faktorů dotační politiky, které nepodporují efektivní naplňování tohoto cíle.

1.5 Celkové výdaje na dotace v České republice

Struktura financování dotací se v posledních letech výrazně mění ve prospěch národních zdrojů. Zatímco dříve dominovaly evropské prostředky, po roce 2016 začal narůstat význam národních zdrojů financování. V letech 2014-2015 tvořily evropské zdroje až 84-85 % všech investičních dotačních programů evidovaných v systému EDS³ (např. v roce 2014 šlo o 34 mld. Kč z EU oproti 6 mld. Kč ze SR). Tento poměr se postupně vyrovnal a od roku 2020 již převažují národní prostředky – v roce 2021 tvořily přibližně 52 % EDS dotací. Od roku 2022 jsou však dotační programy financované z fondů EU evidovány primárně v systému RIS ZED, a proto nejsou v dalších letech v EDS zachyceny srovnatelně.

Graf 2: Evropské a národní dotace EDS (2014-2021, mld. Kč)

Zdroj: EDS, SMVS, vlastní zpracování

Celkový objem dotací v čase výrazně kolísá, mimo jiné v souvislosti s pandemií covid-19 a programovými cykly EU. Nejnižší úroveň dosáhly dotace EDS v roce 2016 (cca 25 mld. Kč), nejvyšších pak v letech 2020-2021 (až 148 mld. Kč). Naopak v systému SMVS⁴ dlouhodobě převažují národní zdroje (SR SMVS), jejichž objem roste stabilněji, zatímco evropské prostředky (EU SMVS) vykazují větší volatilitu v závislosti na programových cyklech EU. Systém SMVS však zahrnuje mimo jiné i organizační složky státu, které nejsou financovány formou dotací, a proto tato data nelze přímo srovnávat se statistikami z EDS; z tohoto důvodu nejsou v této analýze graficky zpracována.

Souhrnné údaje o investičních dotacích a financování reprodukce majetku v letech 2014-2021 zaznamenávají nejen celkový nárůst objemu financování a současně postupný přesun od evropských k národním zdrojům. Celkové dotační prostředky vzrostly z 58 mld. Kč v roce 2014 na 196 mld. Kč v roce 2021, přičemž nárůsty nebyly rovnoměrné. Zatímco na počátku analyzovaného období tvořily evropské dotace až 69 % celkového financování, postupně rostl podíl národních zdrojů, který v letech 2020-2021 dosahoval přibližně 62 %.

³ EDS slouží k řízení a evidenci investičních dotačních programů financovaných jak z tuzemských, tak i zahraničních zdrojů státního rozpočtu, zejména na dotační akce a návratné finanční výpomoci. Od roku 2022 jsou dotační programy z fondů EU zpravidla evidovány v systému RIS ZED, i když poskytovatel může systém EDS pro tyto účely nadále využívat.

⁴ SMVS je výdajovým modulem Rozpočtového informačního systému programového financování, určený pro řízení investičních dotačních programů financovaných jak z tuzemských, tak i zahraničních zdrojů státního rozpočtu, jejichž účastníky jsou organizační složky státu a státní příspěvkové organizace.

1.6 Výdaje na regionální politiku v České republice

Tato analýza se opírá o koncept explicitní a implicitní regionální politiky. Explicitní regionální politika je cílená podpora vybraných regionů a řešení specifických regionálních problémů. Takto vymezené pojetí regionální politiky naplňují především programy MMR (*Podpora rozvoje regionů 2019+ a Podpora revitalizace území*), dále i některé vybrané programy jiných poskytovatelů, především Ministerstvo zemědělství (program *Údržba a obnova kulturních a venkovských prvků*).

Implicitní regionální politika má několik úrovní. První tvoří sektorové politiky s explicitní regionální dimenzí, jež jsou při plánování přizpůsobeny konkrétním regionálním potřebám a jsou zahrnuty například v [AP SRR](#); příkladem je podpora oblastí s vyšší nezaměstnaností v rámci přilákání zahraničních investic a aktivní politika zaměstnanosti.

Dále existují sektorové a další státní politiky s významnými regionálními dopady, které sice nemají explicitně definovanou regionální dimenzi, ale jejich dopady na regiony jsou z hlediska regionálního rozvoje důležité. Tyto politiky podporují oblasti často cílené i explicitní regionální politikou, a jsou to oblasti zemědělství, doprava, energetika, zdravotnictví, věda a výzkum, inovace, zaměstnanost, životní prostředí a kultura.

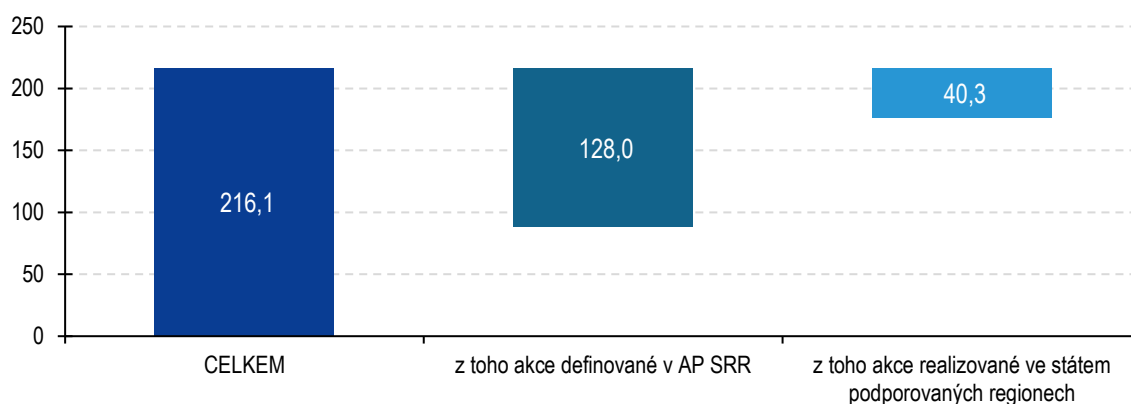
Nakonec jsou zde další politiky, jejichž regionální dopady jsou spíše nepřímé a multiplikační a které nejsou součástí explicitní regionální politiky. Patří sem například obrana, financování státní správy, veřejné zakázky, daňová politika, státní podpora podnikům, měnová a zahraničně obchodní politika.

Dotacemi určenými na regionální politiku se pro účely této studie rozumí dotační tituly, které mají plnit cíle SRR prostřednictvím jejich zařazení do AP SRR v období 2014-2020 a 2021-2027. AP SRR jsou stanovené na období 2 let a zahrnují národní dotační tituly a evropské programy, které naplňují cíle SRR, resp. jednotlivá opatření v SRR.

Definice, podle níž jsou dotace považovány za regionální, vychází ze seznamu dotačních programů zařazených do AP SRR 2014-2020 a SRR 2021+ ([MMR ČR, 2013](#); [MMR ČR, 2019](#)) a z této klasifikace MMR vychází seznam dotačních titulů relevantních pro tuto studii.

Graf 5 níže ukazuje zacílení regionálních dotací z hlediska AP SRR a z hlediska státem podporovaných regionů. Z celkového očištěného objemu 216,1 mld. Kč národních dotací představují dotace definované v AP SRR 128,0 mld. a z toho pouze 40,3 mld. Kč směřovalo do státem podporovaných regionů. Z grafu zároveň vyplývá, že téměř polovina národních dotací není skutečně cílena ani v souladu s AP SRR, ani na území se zvýšenou potřebou podpory, a tedy postrádá konkrétní územní zaměření.

Graf 3: Regionální investiční dotace z národních zdrojů (2014-2023, mld. Kč)

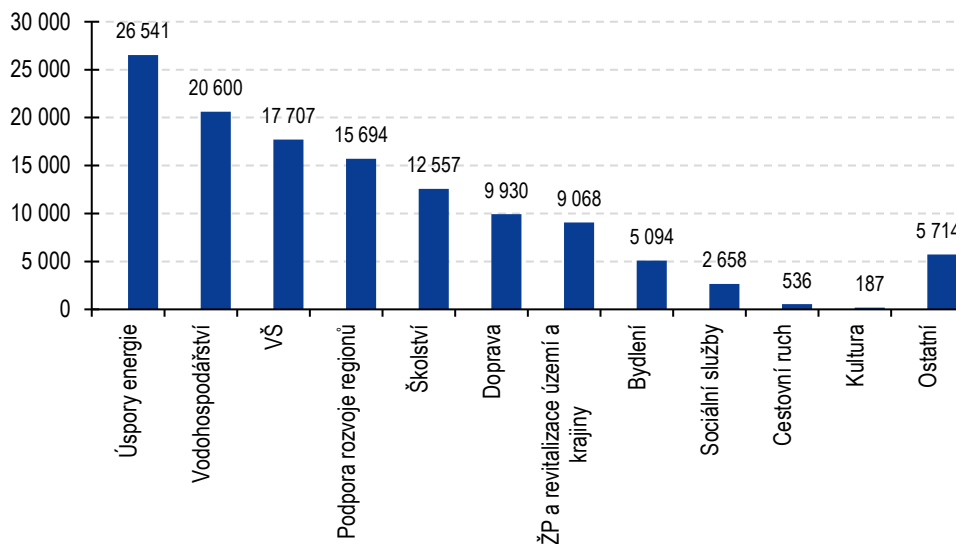

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

Většina prostředků z národních dotací určených na regionální politiku směřovala v letech 2014-2023 do implicitní regionální politiky. Nejčastěji (téměř ve 129 tis. případech) a zároveň v největším objemu (26,5 mld. Kč) šly dotační prostředky z národních zdrojů na podporu energetických úspor. Druhou největší

oblastí podpory bylo vodní hospodářství, kam směřovalo 20,6 mld. Kč a třetí nejvyšší dotační objem (17,7 mld. Kč) byl určen na podporu vysokých škol. Programy explicitně zaměřené na podporu rozvoje regionů představovaly 15,7 mld. Kč (tj. 12 % všech dotací na regionální politiku). Mezi další oblasti, které jsou předmětem regionálních dotací, lze zařadit školství, životní prostředí, bydlení, sociální služby, cestovní ruch a kulturu.

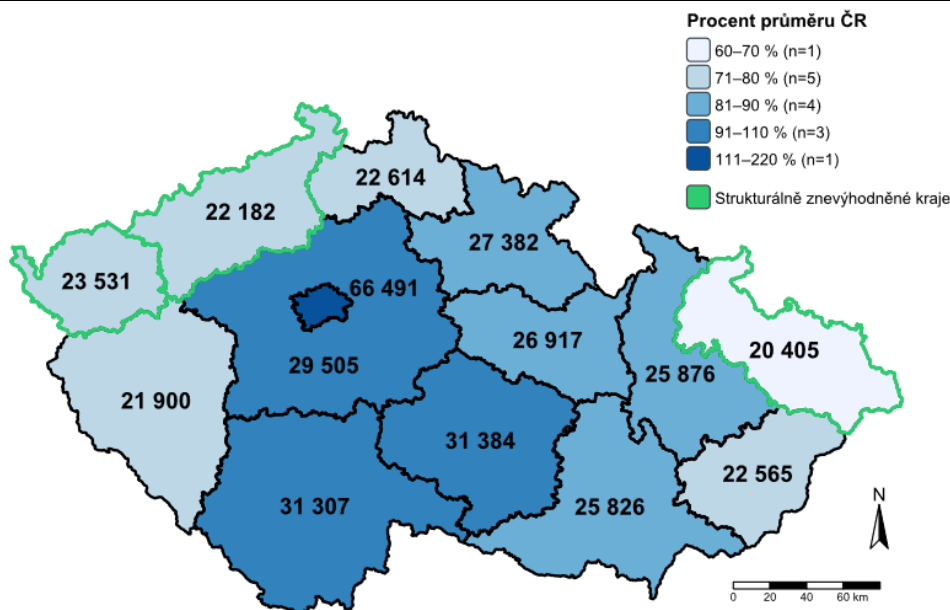
Graf 4: Regionální investiční akce s územní dimenzí rozdělené do vybraných oblastí (2014-2023, mil. Kč)

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

Nejvíce projektů financovaných z národních zdrojů bylo realizováno v Hlavním městě Praze, které výrazně převyšuje ostatní regiony. Z úvodní analýzy je patrné, že většina národních dotací směřuje do ekonomicky silnějších regionů. To lze ovšem vysvětlit především lokalizací investic na reprodukci majetku státních úřadů (SMVS), které z většiny sídlí v Praze a do menší míry v krajských městech (např. krajská ředitelství Policie ČR). Z tohoto důvodu jsou zkoumané výdaje v rámci této analýzy očištěny i o tyto výdaje. Podrobněji se územním rozložením dotací zabývá kapitola 6.

Mapa 1: Celkové dotační výdaje (vč. fondů a reprodukce majetku, bez velké infrastruktury) dle místa realizace projektu (2014-2023, Kč na obyvatele a vztah vůči průměru EU)

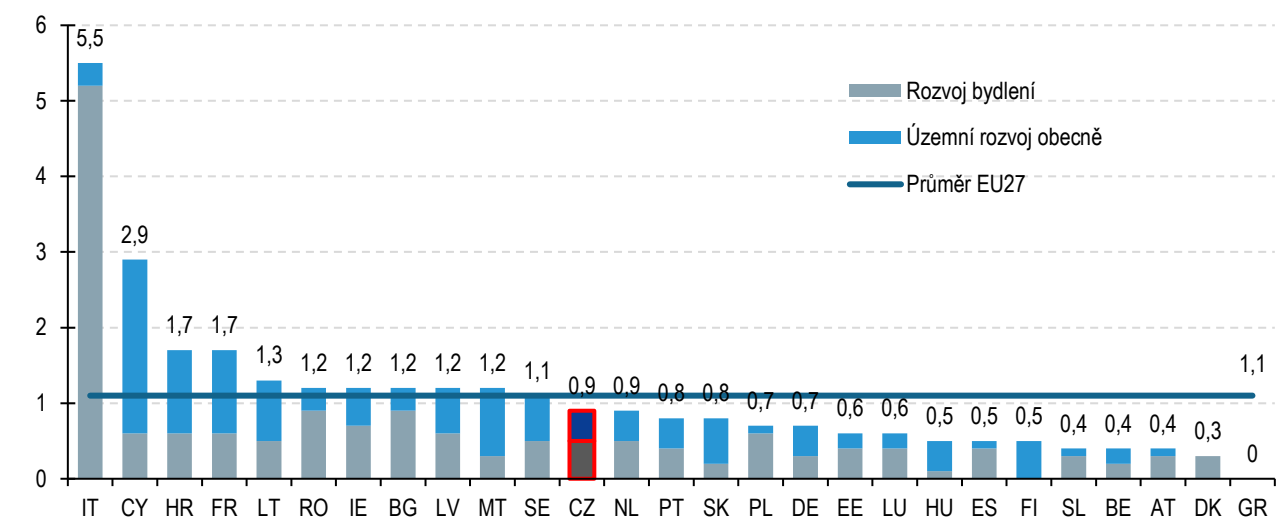

Zdroj: ČSÚ, EDS/SMVS, IISSP, data státních fondů, vlastní zpracování

1.7 Srovnání výdajů na regionální rozvoj v rámci států EU

ČR investuje do oblastí souvisejících s regionálním rozvojem méně, než je průměr EU, ale více než ostatní státy Visegrádské skupiny (V4). Pozici ČR zachycuje Graf 5, který vychází z dat klasifikace COFOG (*Classification of the Functions of Government*). Ta umožňuje rámcové mezinárodní srovnání výdajů veřejné správy podle jejich účelu. COFOG umožňuje rozdělit výdaje do funkčních oblastí (školství, zdravotnictví, doprava, kultura apod.), a porovnávat jejich strukturu mezi zeměmi. V případě regionálního rozvoje se sledují především výdaje v kategoriích *Rozvoj bydlení* (06.1) a *Územní rozvoj obecně* (06.2). Tyto údaje však zahrnují i jiné typy výdajů, a slouží proto spíše k rámcovému porovnání.

Graf 5: Mezinárodní srovnání dle COFOG (06.1 a 06.2) jako % veřejných výdajů (2022)

Zdroj: Eurostat [Gov 10a_exp], vlastní zpracování

2 Analýza cílů, indikátorů a parametrů

Na rozdíl od systému IISPP, který se zaměřuje primárně na sledování finanční stránky státního rozpočtu, eviduje informační systém EDS/SMVS komplexní soubor měřitelných věcných, časových a finančních podmínek konkrétních akcí dle rozpočtových pravidel. Tento systém zahrnuje údaje o indikátorech, parametrech a cílech, stejně jako o termínech zahájení, dokončení a hlavních časových milnících realizace podpořených projektů. Analýza cílů, indikátorů a parametrů byla provedena na úrovni akcí.

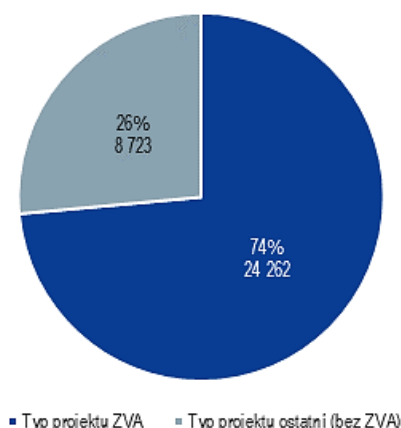
Na úvod této kapitoly je potřeba uvést, že pojmy „cíl“, „indikátor“ a „parametr“ nejsou zákonem č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, přímo definovány, a jejich uvádění tak nepředstavuje zákonnou povinnost. Jejich potřebu lze však nepřímo dovodit zejména z ustanovení § 14 a § 15 tohoto zákona, která se vztahují k vymezení účelu a efektivity poskytování dotací. Pokud poskytovatel nestanoví jinak, obvykle platí, že se v praxi pojem „cíl“ používá spíše na úrovni programu a pojem „účel“ na úrovni akce. V následujícím textu, zejména v kapitole 2.1, je používán pojem „cíl“ pro programy i pro akce, jelikož věcně se jedná prakticky o totéž. V souladu s § 14 tohoto zákona je účel dotace právně závazným údajem, který musí být přesně specifikován v žádosti o poskytnutí dotace či v rozhodnutí o jejím poskytnutí. Tyto pojmy (cíle, indikátory, parametry) vycházejí primárně z rámce programového financování, které je upraveno zejména v § 12 a § 13 zákona o rozpočtových pravidlech, dále vyhláškou č. 560/2006 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku, a metodickým Pokynem MF R-1/2010.

Rozdíly v závaznosti používání cílů, indikátorů a parametrů se projevují zejména mezi evropskými a národními dotačními programy. Závaznost těchto prvků u dotačních programů spolufinancovaných z evropských fondů je definována příslušnými metodikami a programovými dokumenty. Pro národní dotace výslovná zákonná povinnost používat cíle, indikátory a parametry není zavedena, přesto je řada poskytovatelů dotací používá. Následující analýza ukazuje na ztíženou možnost vyhodnotit účelnost a efektivitu národních dotací v situaci, kdy se cíle a indikátory nepoužívají.

2.1 Cíle

Významná část regionálních dotačních akcí postrádá předem stanovený cíl, což ztěžuje objektivní hodnocení přínosů veřejné podpory a srovnatelnost napříč programy. Cíl, jakožto základní parametr hodnocení, vyjadřuje zamýšlenou změnu a v rámci evropských dotací je definován již ve schválené dokumentaci dotačního programu, v rámci národních dotací to pravidlem není. Technickým předpokladem vyhodnocení cíle je závěrečné vyhodnocení akce. Analýza vzorku 32 985 národních dotací v celkovém objemu 100 mld. Kč, uskutečněných ve sledovaném období let 2014-2023, ukázala, že závěrečné vyhodnocení akce (ZVA) bylo dostupné u přibližně tří čtvrtin (74 %) projektů, zatímco zbývající ZVA neobsahovaly, nebo je v době hodnocení ještě neměly. Analýza cílů, indikátorů a výstupních parametrů tak mohla být provedena pouze u těch projektů, které ZVA měly – z nich však pouze 38 % mělo předem vymezený cíl, což v absolutních číslech představuje 9 268 dotačních akcí.

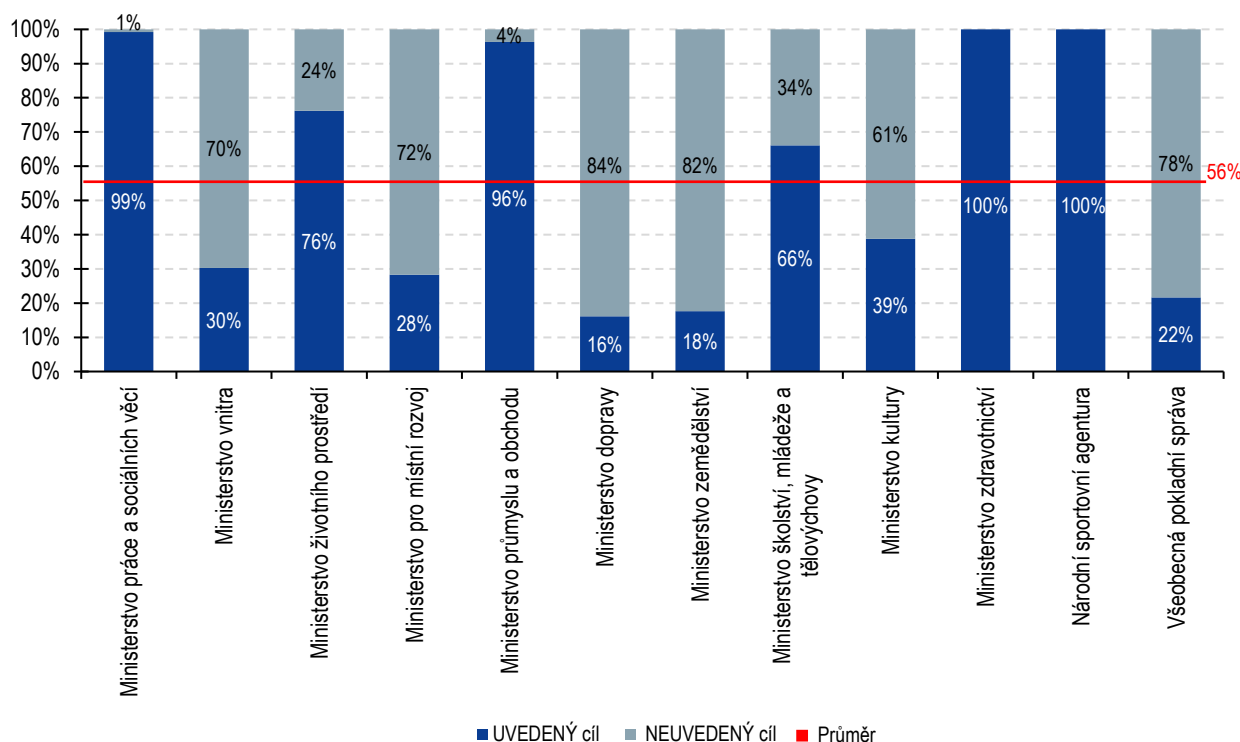
Graf 6: Počet typů projektů se ZVA (2014-2023, mil. Kč)

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

Rozdíly mezi jednotlivými kapitolami státního rozpočtu jsou přitom výrazné: například Ministerstvo zdravotnictví (dále jen MZ) a Národní sportovní agentura (dále jen NSA) uvádějí cíle u všech dotačních akcí, zatímco Ministerstvo dopravy (dále jen MD) nebo Ministerstvo zemědělství (dále jen MZe) je uvádějí jen u méně než pětiny všech svých dotačních akcí. Jejich cíle však v těchto případech často korespondují s potřebami a cíli, které mají uvedeny ve strategických dokumentech.

Graf 7: Procentuální podíl akcí s uvedeným cílem dle kapitol (2014-2023)

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

Nejčastěji uváděným cílem z celkového počtu 5 274 unikátních formulací je odkaz na projektovou dokumentaci (v 49 případech konkrétně ve formě varianty „viz projekt“). Tento způsob zápisu je však problematický – pokud je v poli pro cíl uvedeno pouze „viz projekt“, nelze cíle snadno dohledat ani jednoznačně určit, jaké konkrétní změny mají být výsledkem přidělené dotace. Cíle navíc často nejsou pevně standardizovány, což ztěžuje jejich analytické vyhodnocení, jelikož i drobné textové odchylky mezi formulacemi jsou systémem vyhodnoceny jako odlišné hodnoty.

Tabulka 1: Top 10 nejčastěji uváděných cílů národních dotací (2014-2023, mil. Kč)

Cíl	Počet z akcí EDS/SMVS	Hodnota akcí (mil. Kč)
Viz projekt.	2 017	3 295
Snížení energetické náročnosti národního hospodářství a snížení vlivu na životní prostředí.	688	612
Poradenství pro veřejnost směřované na úspory energie.	526	67
Pořízení dopravního automobilu pro potřeby požární ochrany obce.	449	202
Vybavení příjemce dotace (školy) učebními pomůckami, které umožní žákům a studentům osvojit si základní odborné dovednosti nezbytné pro výkon budoucího povolání.	263	397
Zajištění zahlazování následků hornické činnosti.	254	1 508
Účel, cíl i podmínky projektu byly naplněny.	135	62
Preventivní ochrana před nepříznivými vlivy prostředí.	130	11
Osvěta veřejnosti.	106	15
Zajistit podmínky pro vybudování potřebné infrastruktury kanalizací pro veřejnou potřebu.	66	1 138

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

Nedostatečné uvádění cílů se týká významného objemu dotačních prostředků. U 17 dotačních titulů, které již měly zpracované ZVA, nebyl uveden žádný cíl ani u jedné z jejich více než 5 000 jednotlivých akcí. Celková hodnota těchto titulů přitom činila 9,1 mld. Kč. Naopak plné vykazování cílů bylo zjištěno u všech titulů v rámci sedmi rozpočtových kapitol – konkrétně Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen MPSV), Ministerstva životního prostředí (dále jen MŽP), Ministerstva průmyslu a obchodu (dále jen MPO), Ministerstva kultury (dále jen MK), MZ, NSA a Všeobecné pokladní správy (dále jen VPS) spadající pod MF.

Tabulka 2: Dotační investiční tituly bez stanoveného cíle (2014-2023, mil. Kč)

Název kapitoly	Dotační/Výdajový titul	Počet akcí	Hodnota titulu (mil. Kč)
Ministerstvo vnitra	Pořizování a obnova majetku HZS ČR	13	90
	Podpora bezpečnosti v obcích v souvislosti s rozšířením strategické průmyslové zóny Solnice-Kvasiny-Rychnov nad Kněžnou	7	39
Ministerstvo pro místní rozvoj	Podpora bydlení při živelní pohromě	5	1
	Podpora rozvoje bydlení	375	995
	Národní program podpory cestovního ruchu	120	137
	Podpora rozvoje regionů	4 055	2 114
Ministerstvo dopravy	Podpora regionálního rozvoje	5	189
	Obnova místních komunikací po povodních	81	215
	Podpora obnovy historických železničních kolejových vozidel	21	4
Ministerstvo zemědělství	Podpora prevence před povodněmi II	13	161
	Podpora obnovy, odbahnění a rekonstrukce rybníků a výstavby vodních nádrží	1	3
	Podpora konkurenceschopnosti agropotravinářského komplexu-závlahy	72	59
	Výstavba a obnova infrastruktury vodovodů a kanalizací II	26	541
	Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací	493	4 589
	Podpora odkupu a scelování infrastruktury vodovodů a kanalizací a podpora výkupů nemovitého majetku pod budoucími vodními díly	1	2 487
	Podpora zajištění vybraných investičních podpůrných opatření při vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami	138	35
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	Rozvoj a obnova mat.tech. základny systému řízení Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy	6	12
CELKEM		5 462	11 681

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

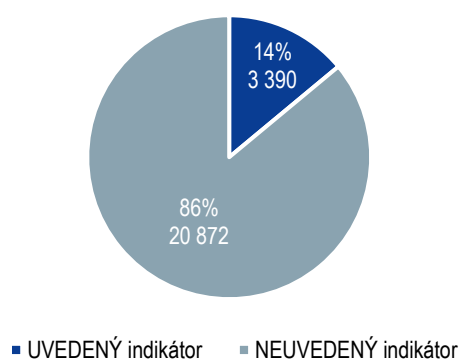
2.2 Indikátory

Ve veřejné správě chybí jednotný přístup k indikátorům u národních dotací, což komplikuje hodnocení jejich efektivity. Zatímco u projektů financovaných ze strukturálních fondů EU je v rámci programů využíván závazný Národní číselník indikátorů (dále jen NČI), který respektuje požadavky na indikátory stanovené EU legislativou, a tím zajišťuje mezinárodní srovnatelnost ukazatelů a jednotnost v hodnocení, v případě národních dotačních programů obdobný systém chybí. Neexistence jednotné metodiky pro definování a používání indikátorů výrazně ztěžuje systematické vyhodnocování výsledků a omezuje možnosti srovnání s evropskými programy. Tento problém opakovaně zazníval i během rozhovorů s poskytovateli dotací. Indikátor přitom představuje základní měřitelný prvek – jedná se o kvalitativně měřitelný ukazatel uvedený v dokumentaci akce, který definuje, čeho má být dosaženo, s uvedením výchozí a cílové hodnoty a termínu dosažení.

Zkušenosti s používáním indikátorů v evropském kontextu nabízí Monitorovací zpráva SRR 2019-2020 (MMR ČR, 2021). Ta se zaměřuje především na programy financované z evropských zdrojů a čerpá z výročních zpráv, státního závěrečného účtu i Zprávy o kvalitě života. Přestože si zpráva neklade za cíl hodnotit dopady intervencí, poskytuje rozsáhlý přehled výstupových indikátorů navázaných na jednotlivé aktivity. Podle jejich závěrů byly ve většině případů naplňovány v souladu s cíli SRR 2014-2020.

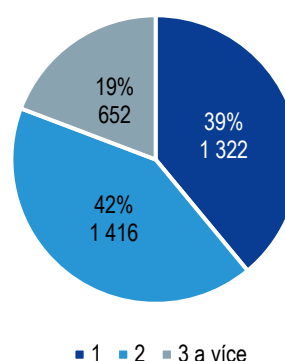
Z analýzy vyplývá, že indikátor byl uveden pouze u 16 % sledovaných akcí, které představovaly 19 % celkových vynaložených prostředků, konkrétně se jednalo o 3 390 EDS akcí (z celkových 24 262 EDS akcí). Tento nízký podíl potvrzuje například i rozhovor s MMR, které preferuje používání parametrů před indikátory. Důvodem této preference je především měřitelnost a konkrétnost parametrů. Zatímco indikátory se dle respondentů zaměřují na výsledky a dopady, které mohou být obtížně kvantifikovatelné a často závislé na vnějších faktorech, parametry se vztahují k přímým výstupům akce. Jedná se o údaje, které jsou dle těchto rozhovorů pro poskytovatele snadněji ověřitelné.

Graf 8: Počet akcí s uvedeným indikátorem (2014-2023)

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

Graf 9: Podíl počtu indikátorů na akci (2014-2023)

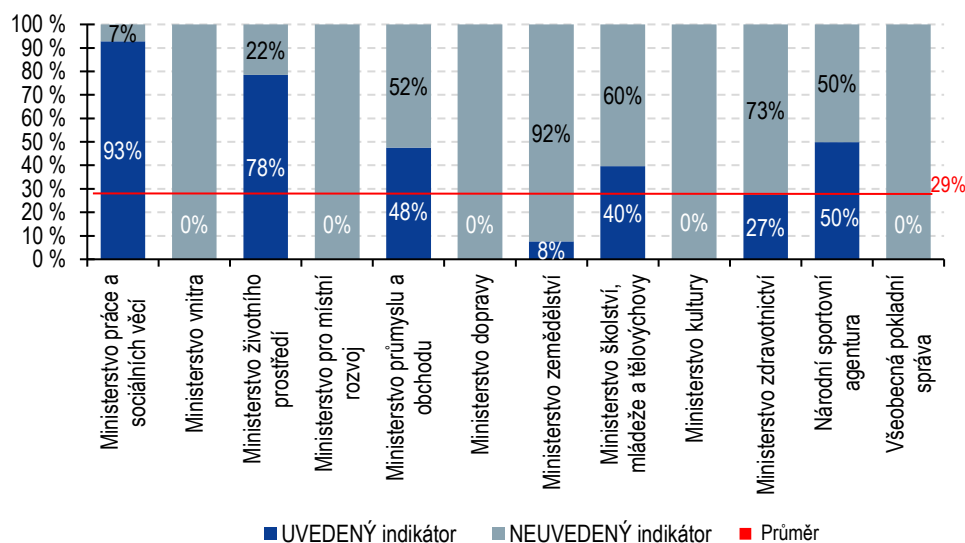

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

Z dostupných dat vyplývá, že většina akcí s uvedenými indikátory (81 %) uvádí jeden či dva indikátory. Jeden indikátor mělo celkem 1 416 akcí v celkové hodnotě 3,9 mld. Kč, zatímco tři a více indikátorů uvádělo 652 akcí v hodnotě 4,2 mld. Kč. Nejvyšší počet indikátorů u jedné akce byl 12.

Indikátor u svých akcí uvádí nejčastěji MŽP a MPSV. Naopak MV, MMR, MD, MK a VPS nepoužívají indikátory vůbec.

Graf 10: Procentuální podíl akcí s uvedeným indikátorem dle kapitol (2014-2023)

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

Nejčastějším indikátorem ze 687 unikátních indikátorů je „*objem uspořené energie*“, který se váže k dotačním titulům MPO. Tento indikátor se sleduje u dvou dotačních titulů MPO (122D22 *Program Efekt* a 112D14 *Efekt – podpora úspor energie*). Na druhém místě je indikátor „*úspora emisí CO₂*“ s 765 výskyty, rovněž spojený s těmito dotačními tituly. Kvůli nejednotnosti názvů indikátorů by však jejich počet mohl být zvýšen – až na 803 výskytů. Všechny jeho varianty se vztahují k dotačním programům MPO *Efekt* a *Efekt – podpora úspor energie*.

Tabulka 3: Nejčastěji používané indikátory (2014-2023)

Název indikátoru	Poskytovatel	Počet akcí	Objem (mil. Kč)
Objem uspořené energie / Úspora energie	MPO	788	670
Úspora emisí CO ₂ / Objem snížení emisí CO ₂	MPO	765	663
Počet odbahněných a zrekonstruovaných MVN /retenční kapacita MNV/DVT	MZe	470	1 068
Podpoření sportovci kategorie děti a mládeže	MŠMT	441	4 171
Podpoření organizovaní sportovci celkem	MŠMT	406	4 243
Celková plocha, na které byla realizována opatření ke zmírnění dopadů změny klimatu na nelesní/vodní ekosystémy	MŽP	303	44
Nově vzniklá vodní plocha v případě výstavby/obnovy MVN	MZe	244	428
Délka úpravy DVT	MZe	226	639
Plocha obnovených nebo vytvořených biotopů nebo stanovišť	MŽP	216	31
Výstavba sportovních zařízení a jejich zázemí	NSA	185	1 164
Zvýšení dostupnosti sportovních zařízení pro osoby se zdravotním postižením	NSA	183	1 062
Technické zhodnocení sportovních zařízení a jejich zázemí	NSA	202	1 654
Počet dětí, žáků nebo studentů	MŠMT	159	1 183
Počet zapojených obcí do investičního záměru (včetně případného žadatele – obce)	NSA	100	67
Technické zhodnocení zařízení	NSA	81	53
Nově pořízené automobily / Počet nově pořízených automobilů	MPSV	67	33
Provoz sportovní organizace	NSA	65	230
Počet bezbariérově upravených budov zařízení sociálních služeb	MPSV	55	60
Počet tříd	MŠMT	42	562
Plocha obnovených nebo vytvořených tůní, mokřadů vystavěných, obnovených nebo zrekonstruovaných vodních nádrží přírodně blízkého charakteru	MŽP	40	2
Ošetřená plocha	MŽP	39	3
Počet nově vybudovaných/rekonstruovaných objektů	MŠMT	37	1 296
Zvýšení míry ochrany před povodněmi z Qx-Qy	MZe	30	1 215
Počet objektů s realizovaným opatřením vedoucím k energetickým úsporám	MŠMT	30	737
Nově realizovaná lůžka	MPSV	28	922
Plocha obnovených nebo vytvořených biotopů nebo stanovišť	MŽP	24	2
Počet tříd - MŠ	MŠMT	20	217
Výstavba multifunkčních hal/plaveckých bazénů podle stanovených standardů	NSA	19	239
Přírůstek obyvatel s trvalým bydlištěm	MMR	19	278
Rozvoj sportovní infrastruktury technickým zhodnocením (modernizací, rekonstrukcí, výměnou povrchů, osvětlení atd.) a současně pořízením souvisejícího dlouhodobého majetku spadající po cíl č. 2	NSA	19	239
Výstavba	NSA	19	15
Výstavba nových sportovních zařízení včetně jejich zázemí spadající pod cíl č. 1	NSA	19	239
Počet nových/rekonstruovaných učeben v budově včetně laboratorů výukových i výzkumných celkem	MŠMT	17	794
Počet studentů mající prospěch z nové/rekonstruované infrastruktury	MŠMT	17	661
Pořízení dlouhodobého majetku	NSA	16	7
Celková plocha, na které byla realizována opatření ke zmírnění dopadů změny klimatu na lesní ekosystémy	MŽP	14	3
Počet nově vybudovaných/rekonstruovaných míst pro studenty v učebnách v budově, která je předmětem dané investice	MŠMT	13	566
CELKEM		3887	13 152

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

U 86 % z celkového počtu 24 262 akcí se ZVA nebyl uveden žádný indikátor. Bez indikátoru je konkrétně 20 872 akcí s celkovou hodnotou téměř 50 mld. Kč. Nejvyšší počet akcí bez uvedeného indikátoru evidovalo MMR, zatímco MZe vykázalo nejvyšší finanční objem těchto akcí, přesahující 16 mld. Kč. Různý přístup poskytovatelů k používání indikátorů znemožňuje agregaci a komplexní vyhodnocení dosažených výsledků národních dotací. Je však důležité poznamenat, že některé resorty vycházejí při stanovování cílů a hodnocení dotačních programů primárně ze svých strategických dokumentů, které vymezují cíle a priority v dané oblasti, avšak ne vždy obsahují jednoznačně měřitelné ukazatele využitelné pro centrální vyhodnocování efektivity výdajů.

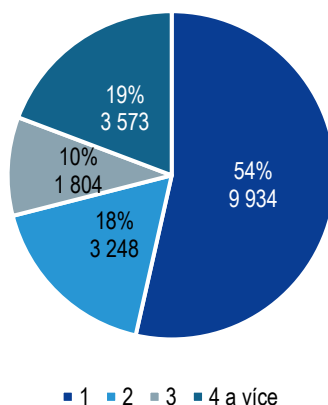
Tabulka 4: Počet akcí a výše dotací, u nichž nebyl uveden indikátor dle kapitol (2014-2023, mil. Kč)

Název kapitoly	Počet akcí	Hodnota akcí (mil. Kč)
Ministerstvo pro místní rozvoj	7 833	8 573
Ministerstvo zemědělství	5 359	16 674
Ministerstvo vnitra	3 688	2 322
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	1 097	14 137
Ministerstvo průmyslu a obchodu	1 002	1 523
Ministerstvo kultury	979	523
Všeobecná pokladní správa	462	4 954
Ministerstvo dopravy	174	244
Ministerstvo zdravotnictví	148	655
Ministerstvo životního prostředí	128	276
Ministerstvo práce a sociálních věcí	2	4 776
CELKEM	20 872	54 567

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

2.3 Parametry

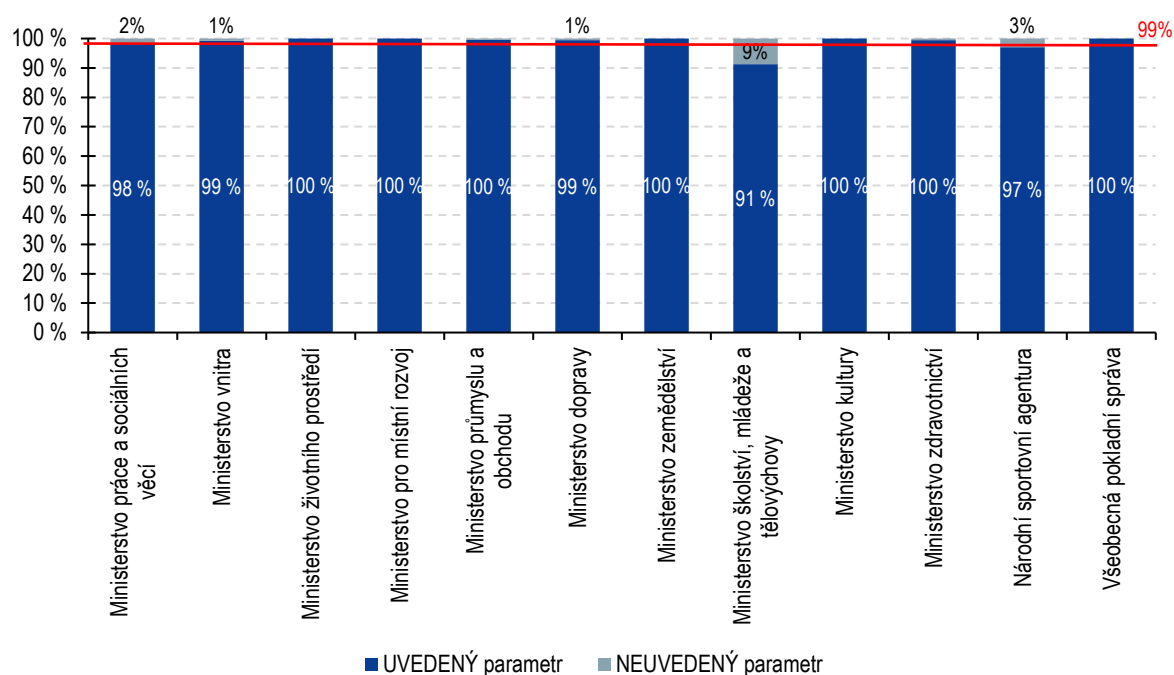
Parametry byly uvedeny u 99 % sledovaných akcí se ZVA. Parametr je výstupní ukazatel vyjádřený v konkrétních měrných jednotkách či hodnotách (např. fyzikálních, časových nebo technických), který specifikuje obsah nebo formu realizace akce. Zjednodušeně řečeno, jde o to, čím konkrétně bude dosaženo požadovaného cíle. U více než poloviny případů byl uveden jeden parametr, avšak významný podíl tvoří i akce, kde bylo uvedeno čtyři a více parametrů.

Graf 11: Procentuální podíl počtu parametrů na akci (2014-2023)

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

Parametry jsou oproti indikátorům uváděny výrazně častěji a ve větší míře. Všechny sledované kapitoly vykazují vysokou míru jejich využívání. Některé kapitoly navíc u akcí uvádějí i více parametrů současně. Obsáhlost jednotlivých parametrů se liší – některé jsou více popisné, zatímco jiné představují jen strohé jednoslovné vyjádření. Celkově však parametry představují jednotný a široce využívaný nástroj pro vyhodnocování činností napříč všemi kapitolami.

Graf 12: Procentuální podíl akcí s uvedeným parametrem dle kapitol (2014-2023)

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

Nejčastěji využívané parametry vypovídají o **tematickém zaměření podporovaných akcí**. Nejčastějším parametrem byl „*dopravní automobil*“, který tvořil přibližně 16 % ze všech evidovaných parametrů. Podobný podíl měl také parametr „*počet kulturních prvků venkovské krajiny*“ s 1 480 akcemi (15,2 %), což naznačuje zaměření na ochranu a rozvoj kulturního i přírodního dědictví. Mezi časté parametry dále patří i „*konzultace*“.

Tabulka 5: Top 10 parametrů (2014-2023)

Parametr	Počet akcí
Dopravní automobil	1 583
Počet kulturních prvků venkovské krajiny	1 480
Konzultace	1 082
Vybudování, rekonstrukce/oprava hráze	1 024
Odstranění sedimentů	966
Odstranění křovin nebo zapojeného porostu dřevin	772
Bytový dům s nově instalovaným výtahem	749
Cisternová automobilová stříkačka	735
Byt s nově vytvořeným bezbariérovým přístupem	685
Bytový dům s novým bezbariérovým přístupem k výtahu	629
CELKEM	9 705

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

3 Efektivnost dotací

- Pouze 54,7 % programů má v dokumentaci jasně formulované cíle podpory, přičemž SMART cíle byly identifikovány jen v pětině případů.
- Většina dotačních programů nesplňuje základní standardy transparentnosti, což znesnadňuje přístup žadatelů k informacím a efektivní kontrolu veřejných prostředků.
- Dotační podpora často nereflektuje reálné potřeby území – z textové analýzy vyplývá nesoulad mezi identifikovanými prioritami regionů a strukturou financovaných projektů nesoulad. Úspěšnost čerpání se navíc výrazně liší mezi jednotlivými územími a není přímo závislá na počtu identifikovaných problémů.
- Textová analýza ukázala, že dotační programy zaměřené na regionální politiku se vzájemně nepřekrývají. Evropské programy pak bývají s národními komplementární, avšak jejich komplementarita není systematicky zajišťována ani popsána.

3.1 Hodnocení vybraných dotačních programů: účelnost, efektivnost a transparentnost

Aby bylo možné dotační tituly vyhodnotit, je klíčové, aby byly jasně formulované a měly správně nastavené a měřitelné cíle, které lze po skončení programu jednoznačně vyhodnotit. V praxi však často SMART (specifické, měřitelné, dosažitelné, relevantní a časově vymezené) cíle a mechanismy, které by umožnily transparentně a pravidelně hodnotit naplnění těchto cílů, chybí. Není proto vždy zřejmé, zda a v jaké míře dotační politika skutečně přispívá ke snižování regionálních rozdílů a naplňování deklarovaných priorit. Navíc je často obtížné přímo přiřadit konkrétní dotaci ke konkrétnímu výsledku v území. Nejistotu ohledně reálných dopadů dotační podpory na rozvoj svého regionu vyjadřovala i řada zástupců oslovených ORP.

Pro výběr programů hodnocených textovou analýzou byla použita metodika 80/20, která zajistila pokrytí většiny alokace jak na celkové úrovni, tak v rámci jednotlivých kapitol. Konkrétně byly zahrnuty ty dotační programy EDS, které společně pokrývají přibližně 80 % celkové alokace napříč všemi rozpočtovými kapitolami, a zároveň i programy, jež tvoří alespoň 80 % výdajů uvnitř jednotlivých kapitol. Doplnkově byly zařazeny také programy, které sice nepatří mezi největší, ale i po vyloučení největšího dotačního titulu (*Podpora financování dopravy* od Státního fondu dopravní infrastruktury, dále jen SFDI) se vešly do 80 % celkového objemu dotačních výdajů.

Zjištění uvedená v následující části podkapitoly vycházejí výhradně z veřejně dostupných dokumentací; u 9,4 % dotačních programů však nebyly dohledatelné žádné informace.

Dotační programy jsou ve svých programových dokumentacích formulovány různými způsoby a v různé kvalitě. Nejlépe hodnocenými položkami jsou odkaz na právní či strategický rámec (obsahuje jej 87 % dokumentací) a informace o spolufinancování, které je zcela uvedeno v téměř 92 % případů. Naopak nejhůře hodnocenou položkou je transparentnost, a to zejména z důvodu absence klíčových informací (účel dotace, popis procesu hodnocení žádostí a následného vyhodnocení, včetně očekávaných výsledků, dopadů a systému monitoringu či evaluace). Za netransparentní tak bylo označeno přibližně 90 % hodnocených dokumentací.

Kvalita a úplnost programové dokumentace dotačních titulů se výrazně liší i mezi jednotlivými kapitolami. Z hlediska jednotlivých kapitol byly nejlépe zpracované dokumentace u NSA, které dohromady zcela obsahovaly hodnocená kritéria ze 79,6 %, a u MŽP, kde bylo plně uvedeno 83,3 % posuzovaných kritérií v rámci hodnocených programů. Na opačném konci spektra se nacházelo MŠMT a MV, kde chyběla tato kritéria ze 43,7 %, resp. 44,4%. Zcela neveřejné pak byly dokumentace Státního úřadu pro jadernou bezpečnost (SÚJB), u kterých lze předpokládat dobrý důvod, a některých starších dotačních programů MD, MO, MPO a MZ.

Tabulka 6: Hodnocení formálních a obsahových náležitostí programové dokumentace z hlediska efektivity a transparentnosti vybraných dotačních programů (2014-2023, mil. Kč)

Číslo titulu	Předmět podpory v dokumentaci	Cíl podpory v dokumentaci	Dohledatelnost informací	Transparentnost dokumentace	Výstup v dokumentaci	Výsledek v dokumentaci	Monitoring výsledků	Dopad v dokumentaci	Bonifikace (bez územní dimenze)	Kritéria vyhodnocení žádostí v dokumentaci	Alokace na výzvu	Alokace na program	Minimální výše dotace	Maximální výše dotace	Výše spolufinancování z rozpočtu	Odkaz na zákon / strategii / koncepci	Analýza potřebnosti v dokumentaci	Intervenční logika v dokumentaci	Celková výše dotace (mil. Kč)
127D77																			298 219
115D28																			16 615
133D21																			11 251
117D82																			11 203
298D22																			6 020
133D22																			5 164
129D30																			4 709
129D25																			4 690
298D21																			4 199
133D53																			4 171
127D38																			3 310
129D26																			2 769
117D06																			2 590
117D81																			2 363
133D51																			2 205
129D40																			2 059
129D29																			2 036
115D33																			2 000
014D24																			1 915
162D52																			1 897
129D36																			1 870
129D41																			1 870
013D31																			1 807
133D33																			1 585
133D31																			1 581
133D24																			1 292
222D23																			1 235
122D16																			1 168
117D91																			1 146
117D08																			1 132
122D25																			1 095
129D28																			1 015
117D51																			1 000
129D39																			904
113D31																			852
235D21																			833
122D22																			749
014D26																			712
175D20																			709
162D55																			682
134D22																			468
122D21																			456
162D56																			400
314D08																			350
175D10																			347
117D14																			261
135D08																			230
134D21																			217
134D61																			106
134D51																			66
107D19																			62
107D99																			55
107D29																			53

Zdroj: Vlastní zpracování dle veřejně dostupné programové dokumentace vybraných národních dotačních programů z resortních portálů (stav k 30. 4. 2025).

Tabulka 7: Názvy dotačních titulů (2014-2023)

Označení	Vysvětlivka	Resort
127D77	Podpora financování dopravy	MD
115D28	Nová zelená úsporám	MŽP
133D21	Rozvoj a obnova materiálně technické základny veřejných vysokých škol	MŠMT
117D82	Podpora rozvoje regionů 2019+	MMR
298D22	Akce financované z rozhodnutí Poslanecké sněmovny Parlamentu a Vlády ČR	MF
133D22	Rozvoj a obnova materiálně technické základny veřejných vysokých škol	MŠMT
129D30	Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací II	MZe
129D25	Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací	MZe
298D21	Podpora rozvoje a obnovy mat. tech. základny regionálního školství	MF
133D53	Podpora materiálně technické základny sportu 2017 až 2024	MŠMT
127D38	Nákup nádražních budov a souvisejícího majetku	MD
129D26	Podpora prevence před povodněmi III	MZe
117D06	Podpora bydlení	MMR
117D81	Podpora rozvoje regionů	MMR
133D51	Podpora materiálně technické základny sportu	MŠMT
129D40	Podpora opatření pro zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody	MZe
129D29	Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích	MZe
115D33	Podpora financování Národního programu Životní prostředí	MŽP
014D24	Dotace pro jednotky SDH obcí	MV
162D52	Regionální sportovní infrastruktura	NSA
129D36	Podpora prevence před povodněmi IV	MZe
129D41	Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací III	MZe
013D31	Rozvoj a obnova materiálně-technické základny sociálních služeb	MPSV
133D33	Podpora vybraných projektů rozvoje výukových kapacit základního vzdělávání zřizovaného obcemi a dobrovolnými svazky obcí	MŠMT
133D31	Rozvoj výukových kapacit mateřských a základních škol zřizovaných územně samosprávnými celky	MŠMT
133D24	Rozvoj a obnova materiálně technické základny lékařských a pedagogických fakult veřejných vysokých škol	MŠMT
222D23	Podpora podnikatelských nemovitostí a infrastruktury	MPO
122D16	Podpora reprodukce majetku k realizaci procesu ZNHČ	MPO
117D91	Obnova obecního a krajského majetku po živelních pohromách	MMR
117D08	Podpora revitalizace území	MMR
122D25	Podpora reprodukce majetku k realizaci procesu ZNHČ od roku 2019	MPO
129D28	Podpora retence vody v krajině – rybníky a vodní nádrže	MZe
117D51	Podpora rozvoje bydlení	MMR
129D39	Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích – 2. etapa	MZe
113D31	Rozvoj a obnova materiálně technické základny sociálních služeb 2007-2018	MPSV
235D21	Podpora rozvoje a obnovy mat.tech. základny regionálního zdravotnictví	MZ
122D22	Státní program na podporu úspor energie	MPO
014D26	Dotace pro jednotky SDH obcí	MV
175D20	Materiálně technické a provozní zabezpečení základních funkcí Státního úřadu pro jadernou bezpečnost III	SÚJB
162D55	Standardizovaná sportovní infrastruktura	NSA
134D22	Podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny regionálních kulturních zařízení, církví a náboženských společností	MK
122D21	Regenerace a podnikatelské využití brownfieldů	MPO
162D56	Národní sportovní centra	NSA
314D08	Podpora prevence kriminality	MV
175D10	Materiálně technické a provozní zabezpečení základních funkcí Státního úřadu pro jadernou bezpečnost II	SÚJB
117D14	Výstavba sociálního a dostupného bydlení	MMR
135D08	Podpora rozvoje a obnovy materiálně technického vybavení pro řešení krizových situací	MZ
134D21	Podpora rozvoje a obnovy mat.tech. základny regionálních kulturních zařízení	MK
134D61	Záchrana a obnova kulturních památek poškozených živelnými pohromami	MK
134D51	Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví (ISO)	MK
107D19	Zachování a obnova historických hodnot	MO
107D99	Dotace nestátním neziskovým organizacím	MO
107D29	Zachování a obnova historických hodnot I	MO

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro hodnocení efektivity a účelnosti dotačních programů je důležité postupovat v souladu s definicemi stanovenými zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě. Efektivnost znamená „*takové použití veřejných prostředků, kterým se dosáhne nejvyššího možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem prostředků vynaložených na jejich plnění*“ (§ 2 písm. n). Účelnost pak představuje „*takové použití veřejných prostředků, které zajistí optimální míru dosažení cílů při plnění stanovených úkolů*“ (§ 2 písm. o). Vedoucí orgánu veřejné správy má povinnost stanovit kritéria pro hodnocení účelnosti, efektivity a hospodárnosti danou přímo zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole. Tato povinnost vyplývá přímo z § 4 a 5 zmíněného zákona.

Efektivní a účelné nastavení dotačních programů vychází z předpokladu kvalitně zpracované analýzy potřebnosti. Dotační podpora by měla vycházet z konkrétně identifikovaných společenských problémů či potřeb, které mají být řešeny prostřednictvím navržených intervencí. Výstupy této analýzy by měly tvořit základ pro formulaci jasných cílů dotačních programů a následně i pro nastavení hodnotících kritérií a indikátorů.

Ve většině programových dokumentací však analýza potřebnosti chybí, nebo je uvedena jen velmi obecně. Z provedené rešerše vyplynulo, že jasná či částečně identifikovatelná analýza potřebnosti byla přítomna pouze ve 48,9 % případů – tedy tam, kde byla buď přímo popsána (38,3 %), nebo v níž byl alespoň obsažen odkaz na zákon, strategii či koncepční dokument, případně byla dohledatelná u některých z podtitulů (10,6 %). Ve zbylých případech byla potřebnost vyjádřena pouze obecně, například zmínkou o veřejném zájmu nebo selhání trhu (8,5 %), anebo nebyla uvedena vůbec (42,6 %). Tato absence opory v analytických podkladech přitom může výrazně oslabit legitimitu a účel daného programového opatření.

Většina programových dokumentací (87,2 %) obsahuje odkazy na zákony, strategie či koncepční dokumenty, které tvoří základ a rámec dotačních programů, avšak intervenční logika byla identifikována pouze v 38,3 % případů. V rámci analýzy bylo zjišťováno, zda dokumentace obsahuje kompletní cestu intervenční logiky – tedy do jaké míry je pravděpodobné, že předmět podpory vymezený analýzou potřebnosti přispívá k dosažení cílů programu prostřednictvím výstupů, výsledků, dopadů a jasně stanovených indikátorů. Přítomnost takto úplného intervenčního rámce lze považovat za příklad dobré praxe při nastavování dotačních programů.

Většina dotačních programů je primárně určena pro územní samosprávné celky, zejména obce a jejich příspěvkové organizace. Oprávnění žadatelé se však liší podle typu programu a zaměření podpory. Na základě analýzy vybraného vzorku dokumentací lze konstatovat, že obce figurují jako oprávnění žadatelé téměř ve všech programech, podprogramech a výzvách – buď samostatně, nebo v kombinaci s dalšími subjekty, jako jsou kraje, státní organizace, církve, neziskové organizace či fyzické a právnické osoby. V menší míře se vyskytují programy cílené specificky na jiné typy subjektů, například veřejné vysoké školy.

Bonifikace, které se nevztahují k územní dimenzi, byly uvedeny pouze ve 14,9 % analyzovaných dokumentací; kritéria pro vyhodnocení žádostí byla explicitně (včetně váhového ohodnocení) specifikována ve 29,8 % případů. V dalších 38,3 % dokumentací byla kritéria popsána detailně, avšak bez uvedení vah (tj. „*spíše uvedena*“). Naopak v 10,6 % dokumentací byla kritéria uvedena pouze obecně a bez jakéhokoli kvantifikovaného rámce (tj. „*spíše neuvedena*“) a v 21,3 % případů nebyla kritéria uvedena vůbec.

Informace o základních finančních parametrech dotačních programů jsou v dokumentaci často neúplné nebo zcela chybí. Chybějící informace však výrazně snižují transparentnost a předvídatelnost dotačního systému pro žadatele a ztěžují orientaci v tom, s jakým rozsahem podpory mohou počítat, což potvrdila i většina dotazovaných zástupců ORP. Absence některých údajů však může být dána také záměrem ponechat programy flexibilnějšími a přesnější pravidla například ohledně výše dotace upravovat až ve výzvách. Nejlépe je pokryta výše požadovaného spolufinancování, která byla uvedena v 91,6 % hodnocených programových dokumentací a zcela chyběla pouze ve dvou z nich (6,3 %). Informace o maximální výši dotace je dostupná ve dvou třetinách případů, zatímco informace o minimální částce vyplacené dotace je uvedena jen ve 31,3 % programů a ve

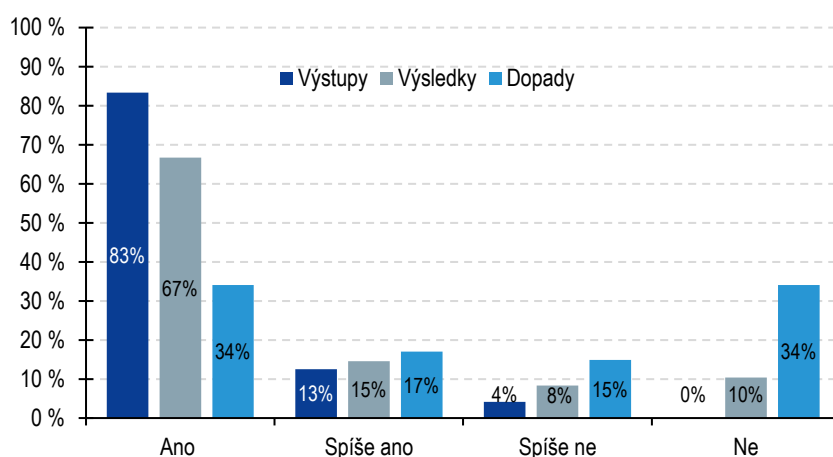
většinu (58,3 %) chybí úplně. Podobně je tomu i u údajů týkajících se alokace prostředků. Přibližně 56,3 % dokumentací uvádí finanční alokaci na úrovni jednotlivých výzev, zatímco u 29,2 % titulů tento údaj zcela chybí. Ještě méně často je uvedena celková alokace na úrovni celého programu – konkrétní částky zde chybí ve více než polovině případů (58,3 %), naopak explicitně uvedeny jsou jen ve 39,6 % dokumentací, což může souviset s nejistotou víceletého financování.

Předmět i cíle podpory jsou jasně formulovány jen v části programových dokumentací a většina uváděných indikátorů má charakter technických parametrů. Předmět podpory byl v programových dokumentacích popsán vždy – zcela v 58,3 % z nich, s drobnými mezerami ve 37,5 % z nich a pouze 4,2 % dokumentací jej uváděla jen okrajově. Cíle podpory byly plně formulovány v 54,7 % případů a částečně ve 24,5 %, což dohromady představuje 79,2 % dokumentací. Jen přibližně pětina dokumentací ovšem definuje cíle podle principu SMART (konkrétní, měřitelné, dosažitelné, relevantní a časově vymezené). U 11,2 % programů nebyly cíle uvedeny vůbec nebo byly formulovány pouze vágně. Indikátory uvedené v analyzovaných dokumentacích pak mají zpravidla charakter technických parametrů, nikoli specifických měřitelných cílů.

Přestože MMR vytvořilo centrální rámec pro jednotné sledování dopadů dotačních programů v podobě Národního číselníku indikátorů, není tento nástroj součástí běžné praxe při monitorování a hodnocení projektů v rámci národních dotačních programů. NČI ve verzi 2021+ představuje metodicky propracovaný nástroj určený k jednotnému monitoringu a evaluaci programů financovaných z fondů EU v programovém období 2021-2027, a mimo jiné obsahuje standardní indikátory převzaté z evropské úrovně. Ačkoli je role číselníku opakovaně deklarována v metodických dokumentech, z analýzy dostupné dokumentace a rozhovorů s poskytovateli dotací nelze potvrdit, že by byl tento číselník využíván, zejména se nevyužívá v oblasti národních dotací. Poskytovatelé totiž většinou pracují s vlastními indikátory bez přímého napojení na centrální rámec.

Výstupy patří mezi nejlépe zachycené části hodnocených dotačních programů. Umožňují ověřit, zda byla uskutečněna slíbená opatření a aktivity, a představují nejkonkrétnější rovinu sledování dotačních intervencí ([Drlíková et al., 2020](#)). Jde o bezprostřední efekty provedených aktivit, které bývají poměrně snadno měřitelné. V rámci provedené analýzy byla konkrétní a dobře definovaná výstupová kritéria nalezena u 83,3 % dotačních titulů, u dalších 12,5 % případů byly výstupy popsány alespoň částečně, obvykle v rámci některých podprogramů. Jen 4,2 % titulů obsahovalo výstupy formulované nespecificky a žádný z analyzovaných titulů výstupy zcela nepostrádal.

Graf 13: Souhrn výstupů, výsledků a dopadů u vybraných regionálních dotačních titulů (2014-2023)

Vlastní zpracování dle veřejně dostupné programové dokumentace vybraných národních dotačních programů z resortních portálů (stav k 30. 4. 2025).

Výsledky jsou v dotačních dokumentacích popsány méně systematicky než výstupy, přesto je lze ve dvou třetinách programů nalézt jasně formulované a měřitelné. Výsledkové ukazatele vyjadřují přímý efekt intervence na cílovou skupinu a slouží k posouzení, zda bylo dosaženo stanovených cílů ([Drlíková et al.,](#)

[2020](#)). Z provedené rešerše vyplynulo, že jasně formulované a měřitelné výsledky byly uvedeny u 66,7 % dotačních titulů. Dalších 14,6 % dokumentací obsahovalo částečně vyhovující formulace, zatímco u 8,3 % titulů byly výsledky popsány jen velmi stručně a obecně. U 10,4 % dotačních titulů nebyly výsledky uvedeny vůbec, přičemž tyto programy představují objem dotací v částce zhruba 8,3 mld. Kč. Přitom právě výsledek představuje klíčový prvek pro hodnocení úspěšnosti intervence – tedy toho, zda podpora skutečně vedla k zamýšlené změně.

Dopady představují nejméně rozpracovanou složku intervenční logiky v analyzovaných dotačních programech. Odvozují se od výsledků a představují dlouhodobé a širší efekty intervence, které se často projevují až s větším časovým odstupem a mimo přímý dosah programu ([Drlíková et al., 2020](#)). Z analýzy programové dokumentace vyplynulo, že kvalitní popis dopadů uvádí pouze 34 % dotačních titulů. Dalších 17 % obsahuje formulace, které lze považovat za spíše vyhovující, zatímco necelých 15 % dokumentací obsahuje pouze vágní nebo velmi obecné odkazy (spíše nevyhovující). U zbývajících 34 % titulů nejsou dopady uvedeny vůbec. Za příklad dobře zpracovaných dopadů lze označit dokumentace MŽP či NSA, které dopady definují systematicky a v návaznosti na cíle programu. Naopak například dokumentace MK vykazuje v této oblasti značné rezervy.

U většiny dotačních programů nelze jednoznačně říci, že splňují všechny základní požadavky na transparentnost. Transparentně nastavené dotační programy by měly poskytovat snadno dohledatelné, srozumitelné a přehledné informace nejen o způsobu a účelu vynakládání financí, ale také o podmínkách čerpání, pravidlech monitoringu a evaluace či dalších aspektech správy a řízení dotačních programů. Analýza transparentnosti ukázala, že 90,6 % z nich nesplňuje sledovaná kritéria – dokumentace je buď obtížně dostupná nebo neobsahuje konkrétní a přehledné informace, což může snižovat transparentnost a předvídatelnost dotačního systému, vždy však v závislosti na konkrétním programu. Tato skutečnost, jak potvrdily i rozhovory se zástupci jednotlivých ORP, komplikuje přístup potenciálních žadatelů k dotacím, zvyšuje administrativní náklady na jejich čerpání na straně žadatelů, ale i poskytovatelů, a zároveň může znesnadňovat efektivní kontrolu těchto veřejných prostředků.

Výrazně problematická je také absence informací o provádění monitoringu a vyhodnocování účinnosti programů. Tyto údaje byly uvedeny pouze ve 21,3 % programů, což ukazuje na nízký důraz poskytovatelů na zpětné hodnocení efektivity vynaložených prostředků.

Ačkoli 87,2 % programů formálně vychází z legislativních nebo strategických dokumentů, jejich reálné promítnutí do cílů a aktivit bývá spíše deklaratorní a v praxi často konkrétní návaznost postrádá. Výsledkem je pak často nejasné vymezení záměrů, překryvy nebo nízká efektivita dotací, což snižuje celkový přínos těchto programů pro rozvoj území či oblastí, kterým mají sloužit.

3.2 Vazba mezi potřebami HSOÚ a alokací dotačních prostředků

Porovnání skutečných potřeb území s reálným směřováním dotačních prostředků je klíčové pro pochopení efektivity a cílenosti národní dotační politiky v ČR. Na základě závěrů odborné literatury a dostupných dat je v této části analyzováno, do jaké míry odpovídá struktura a výše poskytovaných dotací potřebám HSOÚ a jak přispívá k jejich konvergenci s ekonomicky silnějšími oblastmi, tedy k vyrovnávání regionálních rozdílů. Současně je hodnoceno, jaké výsledky tato podpora přináší v praxi. Pozornost je dále věnována také územím, která mají k dotačním programům přístup, avšak v porovnání s ostatními čerpají dotace pouze v omezené míře – zkoumány jsou hlavní překážky, které tento stav způsobují, jsou popsána „bílá místa“ na dotační mapě ČR a navržena opatření ke zlepšení dostupnosti a relevance dotační podpory. Údaje o potřebách jednotlivých HSOÚ byly získány textovou analýzou stávajících strategií rozvoje krajů, přičemž se shromažďovaly všechny relevantní potřeby výslovně uvedené pro konkrétní území. V mnoha případech však tyto potřeby nebyly jasně formulovány.

Box 2: Hospodářsky a sociálně ohrožená území (HSOÚ)

Jako HSOÚ jsou dle SRR popisovány regiony nebo lokality, které se vyznačují dlouhodobými strukturálními problémy projevujícími se zejména nízkou dostupností veřejných služeb a infrastruktury, vysokou mírou nezaměstnanosti, nízkou ekonomickou aktivitou, nízkou úrovní vzdělání, sociálním vyloučením a dalšími negativními socioekonomickými faktory.

Tato území často vyžadují zvláštní dotační podporu a cílené intervence, které mají za cíl podpořit jejich ekonomický rozvoj, zlepšit dostupnost služeb a infrastruktury a tím zvýšit kvalitu života místních obyvatel. V rámci regionální politiky jsou HSOÚ pravidelně identifikována jako prioritní oblasti, na které jsou zaměřeny dotační programy, strategické akční plány a další podpůrné nástroje, jež usilují o zmírnění regionálních disparit a dlouhodobě udržitelný rozvoj těchto lokalit.

Analýza HSOÚ zadaná MMR a zpracovaná *Evaluation Advisory CE s.r.o.* (2020) poskytuje systematickou klasifikaci těchto území do pěti typů na základě jejich ekonomických a sociálních charakteristik: 1) oblasti s nízkou dopravní dostupností, 2) oblasti s nízkou dopravní dostupností i nízkou vybaveností služeb, 3) oblasti ekonomicky zasažené, ale sociálně relativně stabilizované, 4) oblasti se zvýšeným výskytem sociálně patologických jevů, ale s relativně dobrou ekonomickou základnou a 5) oblasti se závažnou situací v ekonomické i sociální dimenzi (viz Mapa 6 na straně 59).

Z národních dotací evidovaných v EDS jsou nejvíce podporovány projekty zaměřené na úspory energie, dopravu, vodohospodářství a všeobecný rozvoj regionů – tyto oblasti však nejsou v HSOÚ nejčastěji označovány jako klíčové problémy. Krajské samosprávy pravidelně vypracovávají rozvojové strategie, ve kterých identifikují hlavní výzvy ve svých HSOÚ. Nejčastěji se opakují čtyři problémové oblasti: doprava⁵, podpora podnikání a průmyslu, sociální služby a bydlení (viz tabulka 88). Z nich jsou však zásadně financovány pouze projekty dopravní infrastruktury, a to zejména díky příspěvkům ze SFDI. Ostatní oblasti, které jsou pro HSOÚ často kritické, jako například bydlení či sociální služby, zůstávají národními dotacemi finančně nepokryté nebo jen okrajově podporované.

Tabulka 8: Kategorie projektů na definované potřeby HSOÚ a jimi vyčerpané výdaje (2014-2023, mil. Kč)

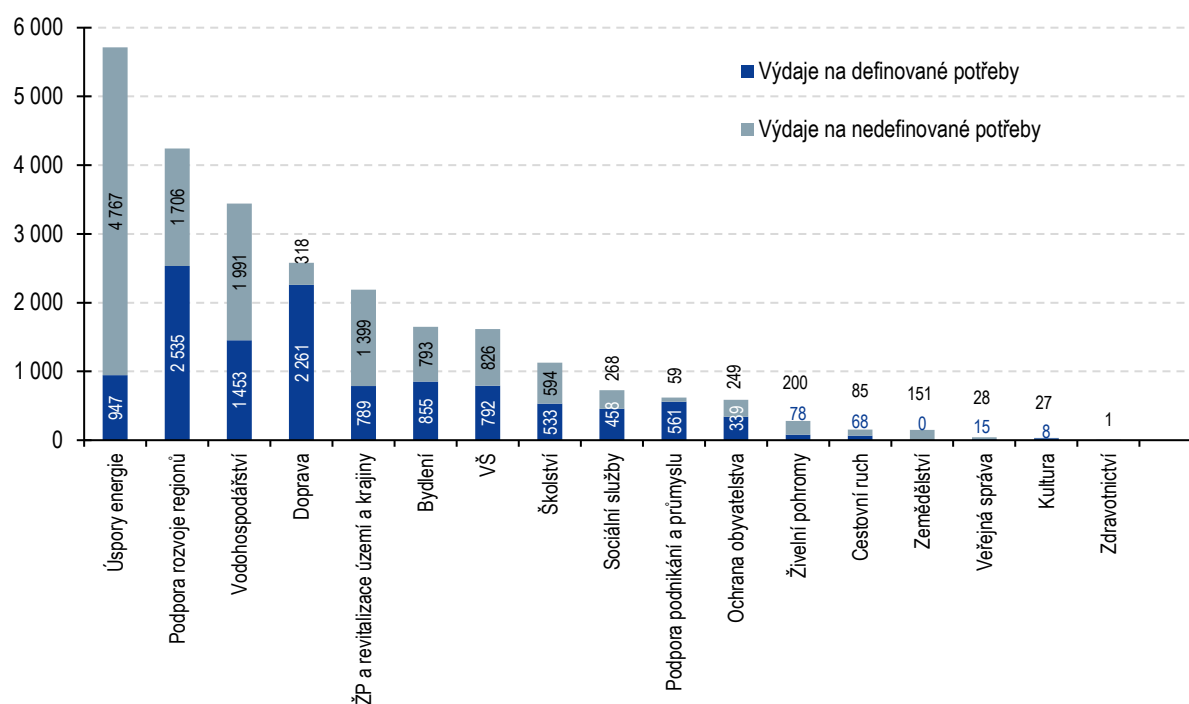
Kategorizace typu dotací	Počet HSOÚ s potřebou požadované kategorie	Výdaje (v mil. Kč)	Podíl výdajů
Doprava	72	3 279	16 %
Podpora rozvoje regionů	40	1 368	10 %
Vodohospodářství	38	1 159	12 %
Úspory energie	18	951	25 %
ŽP a revitalizace území a krajiny	46	795	9 %
VŠ	2	792	7 %
Bydlení	49	709	6 %
Podpora podnikání a průmyslu	70	561	3 %
Školství	39	558	5 %
Ochrana obyvatelstva	36	329	2 %
Sociální služby	55	202	2 %
Zdravotnictví	55	96	1 %
Cestovní ruch	42	68	0,7 %
Sport	17	24	1 %
Veřejná správa	31	15	0,2 %
Kultura	55	11	0,1 %
Živelní pohromy	8	1	0,9 %
Zemědělství	10	1	0,6 %
CELKEM		10 919	

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

⁵ Přestože doprava patří mezi nejvíce podporované oblasti, kvůli omezené dostupnosti dat není možné přesně určit, ve kterých HSOÚ byly konkrétní akce realizovány; údaje o realizaci jsou dostupné pouze na úrovni krajů.

Výrazný nesoulad mezi definovanými potřebami a reálným čerpáním je patrný i u projektů na energetické úspory, který je ovšem z významné části zaměřen na fyzické osoby – ačkoli je místní strategie často nezmiňují jako prioritní, směřuje na ně poměrně nejvyšší objem výdajů. To poukazuje na problém, kde o směřování investic rozhoduje více dostupnost financování než skutečné potřeby území. Podle SRR 2021+ představují definované potřeby konkrétní tematické okruhy problémů či nedostatků v rozvoji území, které vyžadují zásahy na národní či centrální úrovni, přičemž nesou silnou územní specifičnost a vedou k územním důsledkům, jež lze řešit cílenými intervenčními opatřeními. Tento nesoulad mezi identifikovanými potřebami a skutečně financovanými projekty může snižovat účinnost rozvojových zásahů a prohlubovat stávající rozdíly mezi regiony.

Graf 14: Porovnání potřeb HSOÚ a výdajů regionálních dotací na tyto potřeby podle odvětví (2014-2023, mil. Kč)

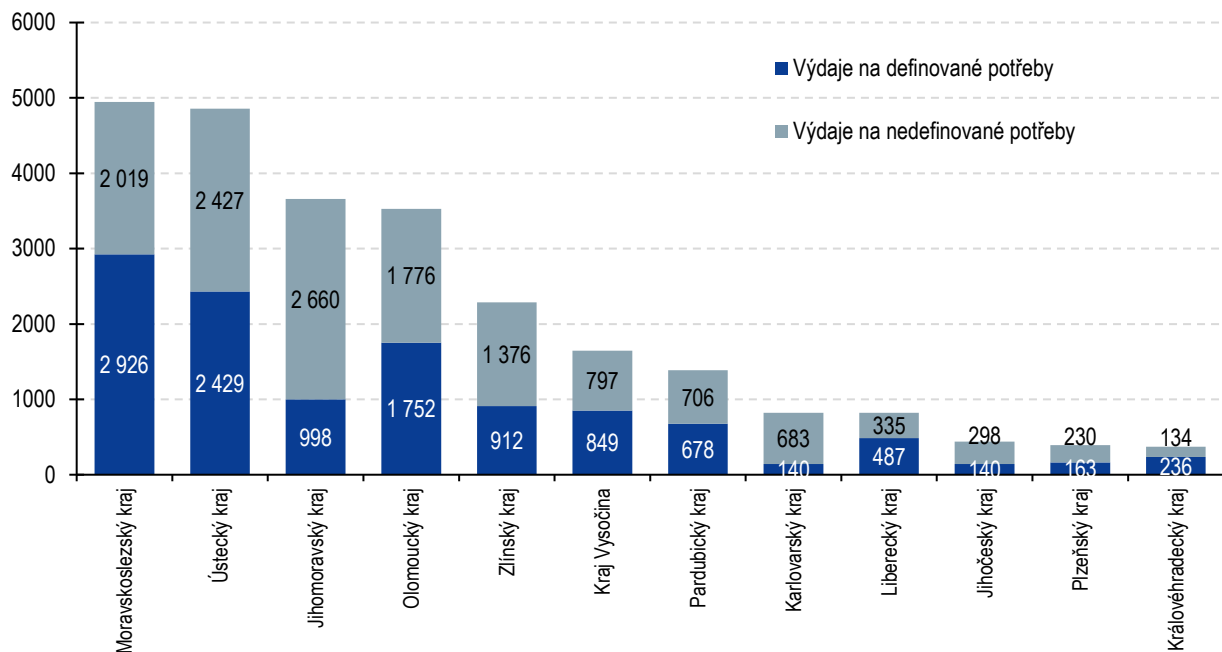

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

Absence kvalitních a konkrétních strategických podkladů na úrovni krajů ztěžuje cílené a efektivní rozdělování veřejné podpory. Ne všechny kraje důsledně zpracovávají své strategie regionálního rozvoje, což vede k nejasnostem v identifikaci potřeb jednotlivých správních obvodů (dále SO) ORP, (resp. HSOÚ). Výsledkem je, že často chybí ucelený přehled o tom, které oblasti skutečně vyžadují finanční podporu. Pro efektivní rozdělování dotací je klíčové, aby strategie jasně identifikovaly rozvojové priority na úrovni jednotlivých území. Jen tak lze zajistit, že veřejné investice budou směřovat tam, kde jsou nejvíce potřeba.

Při srovnání úspěšnosti čerpání dotačních prostředků podle toho, jak dobře odpovídají identifikovaným potřebám v jednotlivých krajích, se neprokázalo, že by se v krajích s větším počtem HSOÚ investovalo z národních dotací více do oblastí, které byly vyhodnoceny jako prioritní. Ani celková výše čerpání nevykazuje vliv na lepší zacílení podpory – kraje s vyšším objemem prostředků nejsou automaticky úspěšnější v cílení financí na klíčové problémy. Výrazným příkladem je Jihomoravský kraj, který patří k největším příjemcům dotací, ale pouze zhruba 17 % výdajů zde směřovalo do projektů odpovídajících prioritám definovaným ve strategiích HSOÚ. Tento stav může být způsoben nejen neadresným čerpáním, ale také územně omezeným nebo nejednoznačným vymezením problémových oblastí, případně omezeným počtem stanovených priorit. Rozdíly mezi kraji vyplývají především z počtu obcí spadajících do HSOÚ – čím více těchto obcí kraj zahrnuje, tím vyšší jsou zde související výdaje.

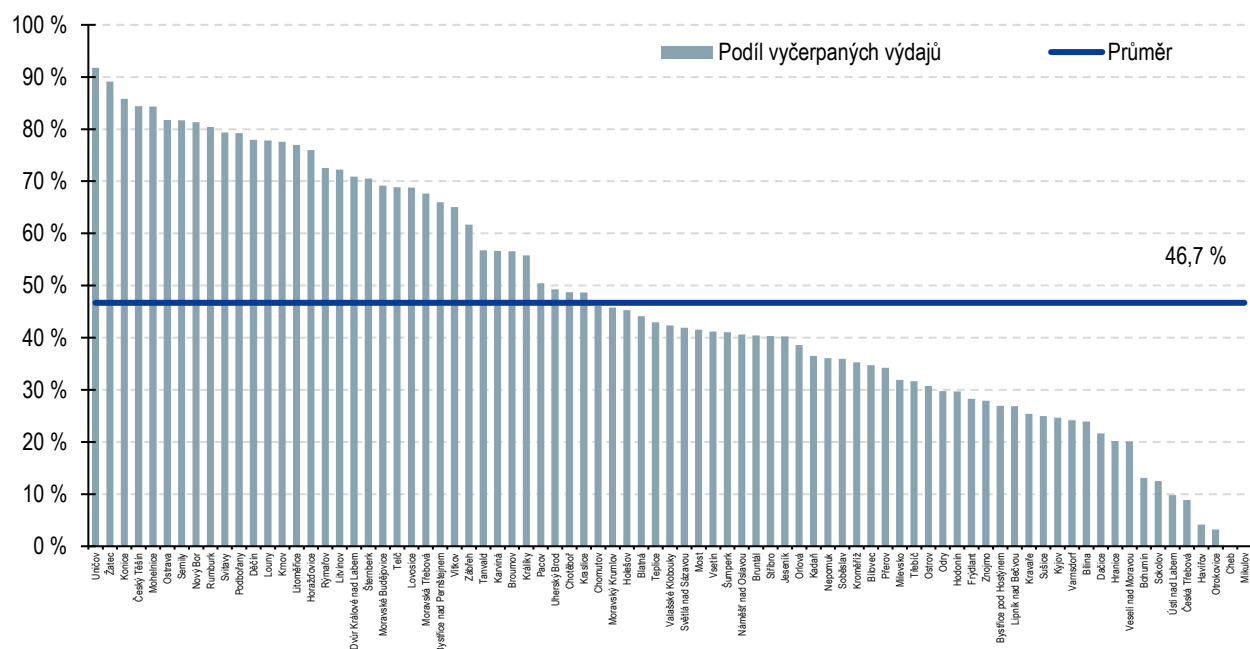
Graf 15: Porovnání potřeb HSOÚ a výdajů národních dotací na tyto potřeby podle krajů (2014-2023, mil. Kč)

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

Při detailnějším pohledu na soulad mezi identifikovanými potřebami a skutečně čerpanými výdaji na úrovni jednotlivých HSOÚ se ukazuje výrazný rozptyl v míře úspěšnosti – od 0 % až po 94 %. Mezi nejúspěšnější území z hlediska čerpání prostředků na oblasti, které byly lokálně označeny jako prioritní, patří území SO ORP Uničov, Žatec a Konice – všechna s více než 85% shodou mezi čerpáním a potřebami.

Graf 16: Podíl výdajů vyčerpaných na definované potřeby podle HSOÚ (2014-2023, %)

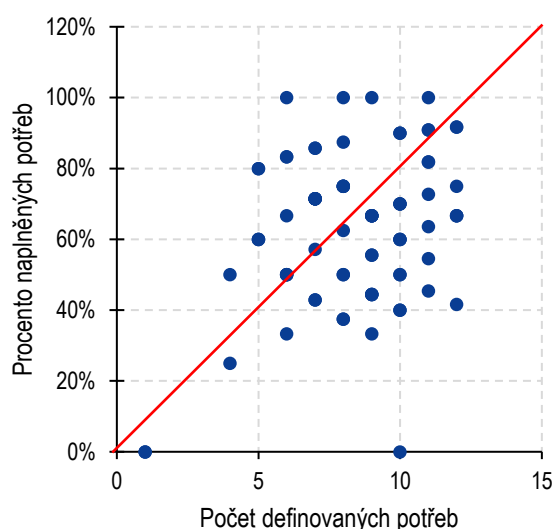
Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

Navzdory těmto pozitivním příkladům se však celkový průměr úspěšnosti v rámci HSOÚ pohybuje pouze na úrovni 46 %, což znamená, že méně než polovina definovaných potřeb je pokryta konkrétními projekty regionálního rozvoje, které by mohly situaci v územích zlepšit. V některých oblastech, jako jsou SO ORP Mikulov nebo Cheb, nebyly v daném období realizovány žádné projekty navázané na potřeby HSOÚ, jelikož tyto

SO ORP žádné potřeby v rámci HSOÚ nedefinovaly. Ze získaných údajů zároveň nevyplývá, že by existovala silná přímá vazba mezi počtem identifikovaných problémových oblastí a schopností území čerpat dotace na jejich řešení. To naznačuje, že úspěšnost čerpání není dána rozsahem nebo komplexností problémů, ale spíše schopností konkrétních aktérů v území připravit a prosadit projekty, které se do financovaných schémat vejdou.

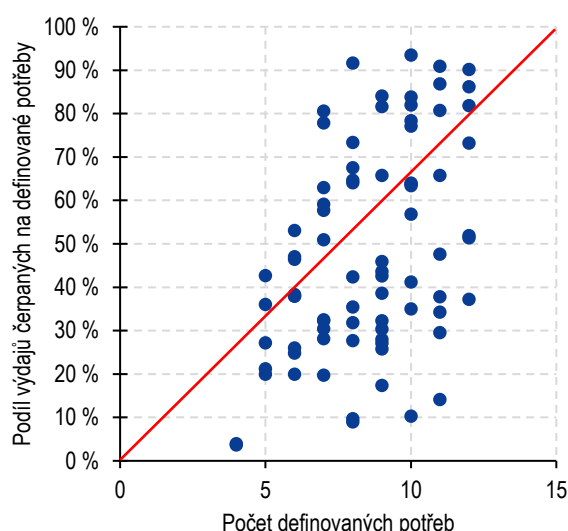
Efektivita financování a realizace potřeb HSOÚ nezávisí na počtu definovaných potřeb. Naplněné potřeby HSOÚ vyjadřují míru využití rozpočtovaných prostředků na definované potřeby v rámci Analýzy hospodářské výkonnosti HSOÚ dle SRR 2021+, přičemž procento naplnění představuje podíl skutečně pokrytých potřeb vůči plánovaným finančním prostředkům. Z rozptylu dat v Grafu 17 vyplývá, že neexistuje přímá či jednoznačná souvislost mezi počtem definovaných potřeb HSOÚ a procentem jejich naplnění. To znamená, že míra naplnění potřeb nezávisí přímo na jejich počtu, ale spíše na jiných faktorech, jako je administrativní zátěž, přehlednost dotačních programů nebo specifické podmínky daných HSOÚ. Podobně z Grafu 18 je patrné, že neexistuje jednoznačná souvislost mezi počtem definovaných potřeb a podílem skutečně čerpaných výdajů na tyto potřeby, protože data jsou rozptýlená bez zjevného trendu. Celkově tedy platí, že rozhodující roli hraje především kvalita projektového záměru, administrativní náročnost dotačních procesů a funkčnost samotného systému podpory, nikoli rozsah či počet deklarovaných potřeb.

Graf 17: Vztah mezi počtem definovaných potřeb a procentem nenaplněných potřeb – HSOÚ (2014-2023)

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

Graf 18: Vztah mezi počtem definovaných potřeb a podílem výdajů čerpaných na tyto potřeby – HSOÚ (2014-2023)

Zdroj: IISSP, EDS/SMVS, vlastní zpracování

Na základě rozhovorů se zástupci příjemců dotací (ORP) byly identifikovány možné hlavní důvody omezeného čerpání dotací. Obce narážejí dle tvrzení svých představitelů zpravidla na kombinaci systémových, administrativních, personálních a informačních překážek, které často vedou k nízkému využití nabízených dotačních prostředků. Nejčastěji zmiňovanými jsou nesoulad mezi jejich potřebami a nabídkou dotací, nedostatečná informovanost, neúměrná administrativní zátěž, časté změny pravidel, složitost podmínek či nízká alokace a nepředvídatelnost výzev. Celkově lze konstatovat, že systém dotační podpory je obcemi vnímán jako stále příliš složitý, nepřehledný a málo flexibilní, což významně omezuje jeho efektivitu a praktickou dostupnost pro žadatele.

Jedním z klíčových zjištění analýzy je přetrvávající výrazný nesoulad mezi skutečnými potřebami obcí a strukturou vyhlášených dotačních programů. Dotační programy a jejich výzvy totiž často nereflktují specifické problémy jednotlivých žadatelů, včetně objektivních podmínek, např. přírodních či geografických. Například obec ležící na soutoku dvou či více řek má objektivně vyšší potřebu investic do výstavby a rekonstrukce mostů než jiné obce, což však není v dotačních podmínkách nijak zohledněno. Podobně jsou opomíjeny potřeby horských oblastí, regionů s odlivem mladých lidí či obcí, které se potýkají s jinými specifickými

problémy. V systému tak zůstávají tzv. „bílá místa“, tedy oblasti, na něž podpora zcela chybí, nebo je nastavena způsobem, který lze vnímat jako tematicky nerelevantní (např. omezení podpory pouze na obce do 3 tis. obyvatel, bez ohledu na skutečnou potřebnost projektu). Výsledkem je, že řada obcí nemůže žádat o dotace na projekty, které by pro jejich rozvoj byly nejpřínosnější. Navíc jsou často nuceny své záměry upravovat tak, aby odpovídaly požadavkům výzev, například stavět parkovací domy u dopravních uzlů místo vhodnějších lokalit na sídlištích.

Tento stav může být způsoben dlouhodobě nedostatečným zjišťováním aktuálních potřeb a konkrétních požadavků obcí při plánování dotačních programů. Chybí systematické využívání místních akčních plánů, krajských či regionálních strategií jako podkladu pro tvorbu výzev a rozdělování prostředků. V důsledku toho nemusí ministerstva a další poskytovatelé dotací vždy plně rozpoznat priority jednotlivých regionů, což může vést k méně efektivnímu využití veřejných prostředků a omezenému dopadu dotační politiky na rozvoj regionů.

Účinná dotační politika musí vycházet též z potřeb obcí, které jsou definovány v jejich strategiích rozvoje, a zaměřit se na oblasti, jež po kritickém přezkoumání nejvíce přispívají k jejich rozvoji a zlepšení životních podmínek a k naplnění cíle přiblížení se průměru EU. Mezi takové klíčové oblasti patří zejména školství, zdravotní a sociální péče, doprava (zejména v regionech s nízkou hustotou obyvatelstva), bydlení, revitalizace brownfieldů a další oblasti odpovídající specifickým potřebám jednotlivých obcí a regionů.

Další zásadní překážkou efektivního čerpání dotací je roztržičnost a nepřehlednost informací. Tato roztržičnost je umocněna překryvy poskytovatelů mezi různými úrovněmi veřejné správy (MAS, kraje, stát, EU) i mezi jednotlivými resorty. Výsledkem je, že žadatelé musí investovat prostředky a čas do samotného získání přehledu v aktuální nabídce a často se k nim informace dostávají pozdě nebo v neucelené podobě. Z rozhovorů dále vyplynulo, že obce jsou často v situaci, kdy musí samostatně a opakovaně vyhledávat potřebné informace u různých poskytovatelů dotací. Absence kontaktních osob u některých vyhlašovaných programů navíc způsobuje, že získané informace bývají často neúplné, nejednoznačné nebo si dokonce odporují, což zvyšuje nejistotu a riziko chyb při přípravě projektů a žádostí. Kvalita poradenství ze strany poskytovatelů dotací je velmi rozdílná. V některých případech poskytovatelé předávají nesprávné informace, například v oblasti účetnictví nebo právních povinností a podmínek.

Významnou bariérou efektivního čerpání je také vysoká administrativní a personální náročnost dotačních procesů. Obce, zejména ty menší, často nemají dostatek kvalifikovaných pracovníků pro přípravu a správu dotačních projektů. Důvody spojené se způsobem vypisování dotačních výzev nezřídka vedou k chybám v žádostech, a snižují tak úspěšnost projektů. Vidina vysoké administrativní zátěže navíc odrazuje obce od podávání žádostí, zejména pokud jde o menší projekty, u nichž je poměr nákladů na administraci vůči celkové hodnotě projektu neúměrně vysoký. Navíc jsou často stále požadovány k doložení zbytečné generativní texty, např. studie proveditelnosti (které bývají spíše formální a často jsou tvořeny za pomoci AI), či čestná prohlášení bez právní závaznosti.

Administrativní zátěž komplikuje přístup k dotacím zejména kvůli složitým požadavkům a byrokratickým překážkám. Časté byly stížnosti na složitost a nepřívětivost softwarových systémů a nutnost opakovaného dokládání veřejně dostupných dokumentů, např. z *Administrativního registru ekonomických subjektů* (dále „ARES“), *Katastru nemovitostí* (dále „KN“), *Evidence skutečných majitelů* (dále „ESM“), *Justice.cz* apod. Velkou administrativní zátěží pro obce jsou i povinně zpracovávané rozsáhlé studie proveditelnosti, případně hlukové studie nutné i pro relativně standardní projekty.

Dalším problémem je vnímaná nízká předvídatelnost a nestabilita dotačních výzev (podrobněji viz podkapitola 4.2). Výzvy jsou často vyhlašovány bez dostatečného předstihu před zahájením příjmu žádostí, podmínky se v průběhu realizace mění a lhůty na přípravu projektů bývají krátké. Obce uváděly jako příklad výzvy na dětské skupiny, tělocvičny, sportoviště či cyklostezky. Tento stav ztěžuje dlouhodobé plánování investic a vede k situacím, kdy obce vynaloží prostředky na projektovou dokumentaci, ale kvůli změně podmínek, nedostatku času či jiným faktorům nakonec projekt nerealizují.

Negativní dopad na efektivitu čerpání mají též dlouhé rozhodovací lhůty a zpoždění v administraci. Proces schvalování žádostí je často zdoluhavý, vydání stavebních povolení trvá měsíce, přičemž během této doby může dojít ke změně priorit nebo finančních podmínek obce. V některých případech se stává, že obec mezitím ztratí zájem projekt realizovat, nebo se její potřeby zásadně změní. Rovněž nedostatečná kapacita stavebních úřadů zpomaluje přípravu projektů a ztěžuje sladění harmonogramu projektových prací s termíny výzev.

Systém je navíc charakteristický přílišnou specifičností a složitostí podmínek. Formální požadavky jsou často natolik detailní a striktní, že obce musí projekty uměle přizpůsobovat jen proto, aby splnily podmínky výzvy, což snižuje efektivitu vynaložených prostředků. I drobné chyby v žádosti mohou vést k jejímu vyřazení. Obce se při přípravě projektů často setkávají s požadavky, které nejsou přímo stanovené zákonem, například nadbytečnými ekologickými nebo technickými podmínkami, včetně požadavků na konkrétní materiály. Často se také objevují zbytečná detailní rozlišování, například mezi definicemi „brownfield“ a „výsypka“. K pojmu „brownfield“ navíc neexistuje jednotná a ustálená definice – různé instituce a dokumenty jej vykládají odlišně. Podobně nejednotné a neustálené jsou i výklady některých dalších pojmů, například „Rom“ nebo „sociální byt“, kde chybí jasná legislativní definice a v praxi se používají různé interpretace podle kontextu a potřeb jednotlivých programů či institucí.

Dalším významným problémem v administrativních požadavcích jsou nároky některých orgánů, které obce často vnímají jako nepředvídatelné a nadměrně zatěžující. Například požadavky HZS, krajských hygienických stanic či pracovníků památkové péče jsou obcemi vnímány jako nepředvídatelné a administrativně náročné. Řešením by mohlo být schvalování kompromisních řešení, například umožnit umístění fotovoltaických panelů na méně viditelné části střech nebo kombinovat tradiční a moderní materiály v nehistorických částech objektů.

V neposlední řadě je třeba zmínit i problematiku nastavení míry spolufinancování. Příliš vysoký podíl krytí výdajů dotacemi vede k realizaci projektů, které by obec z vlastního rozpočtu neměla zájem realizovat. Typickými příklady jsou skateparky, ekocentra, rozhledny, naddimenzované knihovny či sportoviště, „mlhoviště“ (s pitnou vodou) na dětských hřištích, rekuperační jednotky u zateplení nebo například bezbariérové vstupy na fotbalová hřiště, u nichž je často obtížné přesně určit skutečnou potřebnost v konkrétní lokalitě. V některých případech obce realizují projekty pouze proto, že na ně mohou získat dotaci s vysokou mírou podpory, nikoliv proto, že by odpovídaly jejich skutečným potřebám a prioritám rozvoje území.

3.3 Komplementarita a duplicita regionálních dotací

Pro určení duplicitních a komplementárních programů je zásadní rozlišit zdroje financování a analyzovat vztahy mezi nimi. Dotační programy byly v rámci provedené analýzy nejprve rozděleny na národní a evropské a poté byly posouzeny jejich vzájemné vztahy – tedy zda se překrývají (duplicita), nebo se doplňují (komplementarita). Takový postup umožnil využít jednoduchou analytickou matici kombinací financování a vztahů mezi programy, jak ukazuje Tabulka 9.

Tabulka 9: Kategorizace typů vztahů dle duplicity a komplementarity

Typ vztahu	národní x národní	národní x evropské	evropské x evropské
Duplicity	ne	ne	ne
Komplementarita	ne	ano	ano

Zdroj: Vlastní zpracování

V rámci národních dotačních programů nebyly identifikovány případy duplicity. Analýza údajů programových dokumentací nezjistila žádné překrývající se programy financované z národních zdrojů. Některé programy se ve své dokumentaci výslovně vymezují vůči ostatním, aby překryv nevznikl, případně meziročně dochází k přesunu oblasti podpory z jednoho programu do druhého. To naznačuje, že otázka potenciálních duplicit je ve státní podpoře zohledňována.

Naopak komplementarita mezi národními programy není běžně reflektována ani popsána. Přestože některé programy v rámci jedné kapitoly mohou tematicky navazovat, chybí v jejich dokumentaci explicitní

vymezení, jak mají společně fungovat. Pokud mají být programy komplementární, měly by to jejich dokumentace výslovně uvádět, což se v praxi neděje – právě proto národní dotační programy do regionální politiky za komplementární považovat nelze.

V případě evropských programů zaměřených na regionální politiku je komplementarita jasně deklarována. Jejich dokumentace obsahují povinné části o synergiích s dalšími evropskými i národními nástroji. Díky této transparentnosti lze jednoznačně říci, že se programy podporující regionální politiku z evropských a národních zdrojů nepřekrývají, ale naopak se často záměrně doplňují. Evropské programy tedy mnohdy tvoří hlavní rámec podpory, který je specificky doplňován národními programy. Také programy financované výhradně z evropských zdrojů byly navzájem vyhodnoceny jako komplementární a neduplicitní, přičemž vzájemné synergie mezi těmito programy byly transparentně popsány přímo v jejich dokumentaci.

Krajské a obecní dotace se často tematicky překrývají s programy na podporu regionální politiky ze zdrojů národních a evropských, což může vést k duplicitní podpoře některých oblastí. Jelikož se jedná o programy s menší alokací a převážně regionálním dosahem, nejsou obvykle systematicky koordinovány s vyššími úrovněmi financování. Byly tak identifikovány oblasti, které jsou současně podporovány jak z krajských, tak z národních či evropských zdrojů. Typickými příklady jsou, i podle zástupců oslovených ORP, mimo jiné dotace pro sbory dobrovolných hasičů, obnovu venkova, kulturní památky, vodohospodářskou infrastrukturu a cyklostezky. Například právě výstavba cyklostezek bývá nezdědka souběžně financována jak z krajského rozpočtu, tak z evropských fondů. V některých případech pak krajské programy výslovně obsahují dotační titul zaměřený na kofinancování projektů, které obdržely podporu z evropských zdrojů – pak se jedná o dotace komplementární.

Naopak obecní dotační programy se primárně zaměřují na podporu provozu a činnosti místních organizací, přičemž jejich financování je většinou jedinečné a nepřekrývá se s jinými zdroji. Přesto však v některých případech dochází k duplicitám s krajskými dotacemi, zejména pokud jde o financování kulturních a sportovních akcí.

4 Administrativní náklady dotací

Jedním z kritérií při hodnocení efektivity dotačních programů je jejich administrativní náročnost a s ní související náklady. Při posuzování účelnosti systému podpory je proto vedle objemu poskytnutých prostředků nezbytné zohlednit rovněž výši administrativních a transakčních nákladů. Tyto náklady by měly být udržovány na co nejnižší možné úrovni, aniž by došlo ke zhoršení kvality a transparentnosti procesu poskytování dotací. Význam administrativních nákladů dokládá mimo jiné zpráva Nejvyššího kontrolního úřadu ČR ([NKÚ, 2023](#)), podle níž činily náklady na administraci evropských programů v programovém období 2014-2020 téměř 30 miliard Kč. Podle zprávy Evropské komise ([EK, 2018](#)) věnované administrativním nákladům spojeným s čerpáním fondů ESIF je přitom možné tyto náklady snížit až o čtvrtinu, například širším využitím zjednodušených metod vykazování způsobilých výdajů. K vyšší efektivitě by dále mohlo dle citovaných zdrojů přispět zavedení jednotné struktury pro administraci všech dotačních nástrojů v rámci příslušného poskytovatele.

Administrativní náročnost dotačních schémat je významně ovlivněna zejména jednotkovou výší a formou poskytované podpory, počtem příjemců a tematickým zaměřením programů ([EK, 2018](#)). V případě nárokové podpory s předem definovanou výší dotace není nutné hodnotit kvalitu jednotlivých žádostí o dotaci či projektů, což přispívá k nižší administrativní zátěži. Naopak soutěžní dotační schémata vyžadují náročnější proces hodnocení kvality projektových záměrů, a tedy i vyšší administrativní náklady. Za nejméně efektivní pak bývají považována schémata, která přerozdělují relativně malý objem finančních prostředků, neboť administrativní náklady nejsou přímo úměrné velikosti samotného programu ([Foster et al., 2000](#); [EK, 2018](#)). Toto poslední konstatování je právě výzvou zejména pro národní dotační programy.

V evropské praxi je za efektivní správu považováno udržení administrativních nákladů pod hranicí 5 % z celkové alokace, což je běžně používaný benchmark například v rámci strukturálních fondů EU (např. [EK, 2017](#)). Hranice 5 % představuje kompromis mezi potřebou zajistit kvalitní správu programů a požadavkem na efektivitu: vyšší administrativní náklady znamenají, že menší podíl prostředků jde na samotné projekty; naopak příliš nízké náklady mohou vést k nedostatečné finanční, administrativní nebo věcné kontrole a zvýšenému riziku chyb či zneužití prostředků.

Hodnocení přiměřenosti administrativních nákladů by však mělo zahrnovat nejen náklady na straně poskytovatele, nýbrž i zátěž na straně příjemce. Pokud celkové náklady obou stran přesahují samotnou výši dotace, lze takové schéma považovat za systémově neefektivní. Administrativní náklady zahrnují především výdaje spojené se zapojením zaměstnanců jak na straně poskytovatele (např. příprava schémat, hodnocení žádostí, monitorování, kontrola využití prostředků a jejich vyúčtování), tak na straně příjemce (např. příprava žádosti, shromažďování požadovaných dokumentů, doložení čerpání prostředků a reporting). Kromě interních nákladů, jako jsou mzdy odpovědných pracovníků, náklady na tisk, kopírování či administrativní poplatky, sem patří také například odměny pro externí specializované firmy, které se na tuto problematiku zaměřují.

Box 3: Náklady na administraci spojenou se žádostí o národní dotace (dotační poradenství)

Zprostředkovatelé dotací hrají významnou roli v procesu přípravy žádostí o podporu z národních dotačních programů, přičemž jejich využití představuje nezanedbatelnou finanční zátěž v řádu vyšších stovek milionů korun. Byl analyzován vzorek 300 dotačních žádostí z celkového počtu 23 458 žádostí podaných v letech 2014-2023. V 72 případech (24 %) bylo potvrzeno, že žádost připravil zprostředkovatel (tzv. dotační poradce), jehož identitu se podařilo určit prostřednictvím e-mailové adresy nebo veřejně dostupných údajů o podnikajících fyzických osobách. Analýzu komplikovalo omezené zveřejňování smluv, zejména u příspěvkových organizací, které sice žádají přes zřizovatele, ale smlouvy uzavírají samostatně. Informace byly doplněny manuální rešerší v Registru smluv. Na základě statistického odhadu a 95% intervalu spolehlivosti činily náklady na zprostředkování dotačních žádostí v letech 2014-2023 více než 740 mil. Kč.

4.1 Efektivita administrace národních dotačních programů

Administrace regionálních dotačních prostředků (národních i evropských) se jeví jako velmi efektivní. Například Centrum pro regionální rozvoj (CRR, 2024) vykázalo v roce 2023 mzdové náklady, které představovaly pouze 1,48 % z celkového objemu 33,2 mld. Kč administrovaných dotačních prostředků (zejména z IROP). V tomto roce činily mzdové náklady přibližně 486,9 mil. Kč (včetně mezd, odvodů a ostatních osobních nákladů) při celkovém počtu 532 přepočtených funkčních míst. Tento poměr dokládá, že je možné efektivně spravovat a hodnotit rozsáhlé dotační programy při relativně nízké personální a finanční zátěži na rozpočet. Je však důležité poznamenat, že administrace vybraných národních dotačních programů ze strany CRR byla zahájena až v roce 2024 (MMR, n.d.). Správcem všech národních dotačních programů nadále zůstává MMR, které na CRR delegovalo výkon vybraných administrativních činností u konkrétních programů. Dále je třeba uvést, že administrativní úkony v gesci MMR byly do roku 2024 vykonávány při ještě vyšším počtu administrovaných akcí na jednoho pracovníka.

Rozdíl v personální náročnosti mezi menšími a většími dotačními programy je patrný i na příkladu národních regionálních dotačních programů MMR, které v roce 2023 tímto způsobem zastrešovalo 3 242,2 mil. Kč (MMR, 2024). Na správu nejmenšího programu, *Podpora architektonických a urbanistických soutěží 2023+*, s rozpočtem pouze 1,6 mil. Kč, by při doporučených 5% administrativních nákladech připadalo jen 0,08 funkčního místa. Naopak pro správu rozsáhlého programu *Podpora rozvoje regionů 2019+*, který disponoval rozpočtem ve výši 2 355,5 mil. Kč, by bylo podle stejného výpočtu potřeba zhruba 118 funkčních míst.

Vzhledem k nedostupnosti údajů o nákladech souvisejících s administrací dotací u ministerstev byl zvolen opačný analytický přístup. V Tabulce 10 je parametricky uvedeno, kolik funkčních míst je možné přibližně alokovat na správu jednotlivých dotačních programů tak, aby jejich správa byla efektivní (tj. představovala 2-5 % celkových nákladů). Pro tento výpočet byly zvoleny dvě orientační hranice: jedna ve výši 600 tis. Kč, představující základní plat jednoho funkčního místa, a druhá ve výši 1 mil. Kč, která zahrnuje náklady související s jedním funkčním místem.

Tabulka 10: Parametrické vyjádření personálních nákladů na administraci národních dotačních programů MMR (2-5 %, 2023)

Dotační program	Alokace (v mil. Kč)	Optimální počet funkčních míst (hranice 600 tis. Kč)	Optimální počet funkčních míst (hranice 1 mil. Kč)
Podpora bydlení	240,9	8,0 – 20,1	4,8 – 12,1
Podpora revitalizace území	97,0	3,2 – 8,1	1,9 – 4,9
Podpora bydlení v oblastech se strategickou průmyslovou zónou	8,6	0,3 – 0,7	0,2 – 0,4
Podpora architektonických a urbanistických soutěží 2023+	1,6	0,05 – 0,13	0,03 – 0,08
Rozvoj a obnova materiálně technické základny Horské služby ČR, o.p.s. od roku 2022	30,6	1,0 – 2,6	0,6 – 1,5
Podpora územně plánovacích činností obcí pro rok 2019 - 2023	4,8	0,2 – 0,4	0,1 – 0,2
Podpora územně plánovacích činností obcí 2023+	0,3	0,01 – 0,03	0,01 – 0,02
Bezbariérové obce od roku 2017	2,0	0,07 – 0,17	0,04 – 0,10
Národní program podpory cestovního ruchu v regionech	151,1	5,0 – 13,0	3,0 – 7,6
Ukrajina – ubytovací kapacity pro uprchlíky	160,4	5,4 – 13,4	3,2 – 8,0
Podpora rozvoje regionů 2019+	2 355,5	78,5 – 196,3	47,1 – 117,8
Obnova obecního a krajského majetku po živelních pohromách 2020+	189,3	6,3 – 17,8	3,8 – 9,5
Celkem	3 242,2	108,1 – 270,2	64,9 – 162,1

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

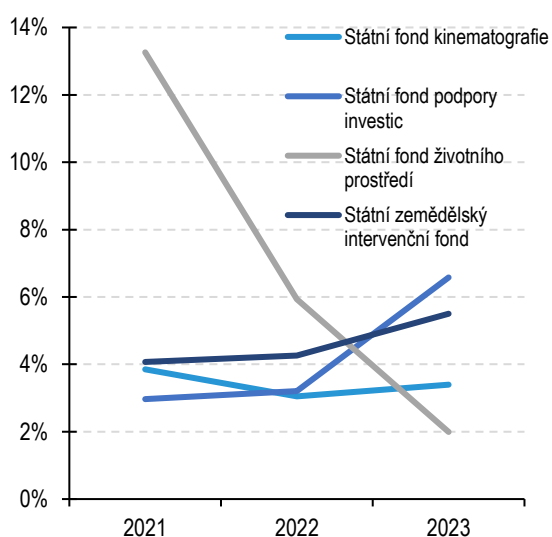
Přestože konkrétní údaje o skutečném počtu zaměstnanců alokovaných na správu jednotlivých dotačních programů nejsou veřejně dostupné, z analýzy se jeví, že administrativní nároky se významně liší v závislosti na typu a především velikosti programu. Menší programy často vyžadují poměrně vyšší personální náklady na jednotku spravovaných prostředků, zatímco větší programy umožňují efektivnější využití personálních kapacit díky většímu objemu spravovaných prostředků. Obecně tak platí, že správa menších dotačních programů je relativně nákladnější, což souvisí s vyšší administrativní náročností na jednotku vyřízené žádosti. Tento jev lze částečně vysvětlit existencí fixních nákladů na administraci (ICT, technická podpora,

školení apod.), které jsou v rámci programu relativně stabilní, nezávislé na jeho velikosti a rozsahu spravovaných prostředků, což znamená, že při menších programech tvoří větší podíl celkových nákladů.

4.2 Administrativní náklady státních fondů

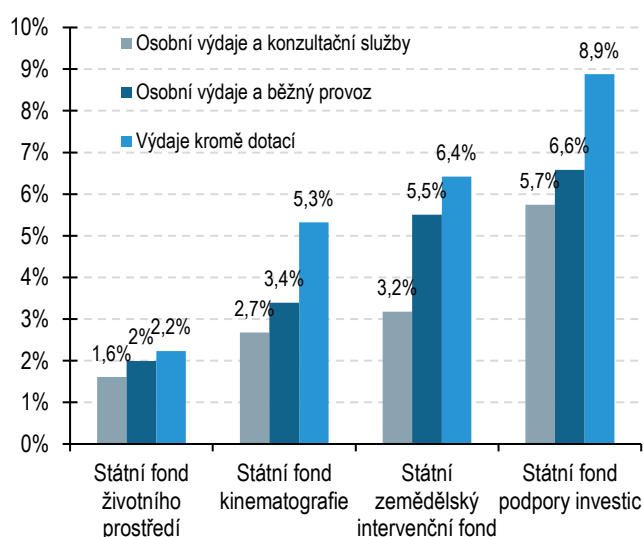
Analýza administrativních nákladů dotačních prostředků byla dále rozšířena o čtyři státní fondy, jejichž dotační programy mají výrazný regionální dopad a zároveň disponují veřejně dostupnými údaji o svých administrativních nákladech. Fondy byly vybrány na základě rozsahu a struktury podpory poskytované v území, dostupnosti údajů o správních a provozních nákladech a možnosti jejich podrobnějšího členění. Vzhledem k tomu, že tato studie pracuje pouze s veřejně dostupnými údaji a nemá tak charakter auditu, nejsou vyčísleny administrativní náklady na poskytování dotací u ministerstev. Údaje o personálním zajištění správy dotačních programů na ministerstvech jsou neveřejné. Analýza státních fondů však poskytuje základní referenční rámec, podle kterého lze parametricky stanovit optimální personální náročnost správy dotací u jednotlivých poskytovatelů, vzhledem k objemu realizovaných dotačních programů.

Graf 19: Administrativní náklady (střední pohled) vybraných státních fondů (2021-2023)

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

Graf 20: Tři pohledy na administrativní náklady u vybraných státních fondů (2023)

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

Administrativní náklady čtyř sledovaných fondů dosáhly v roce 2023 celkové výše 2,7 mld. Kč. Největší část těchto nákladů připadala na Státní zemědělský intervenční fond (SZIF), který vykázal výdaje ve výši 1,9 mld. Kč. Následoval Státní fond životního prostředí (SFŽP) s administrativními náklady ve výši přibližně 640 mil. Kč. Podle zvolené metodiky klasifikace se podíl administrativních nákladů na celkových výdajích na dotace pohyboval v rozmezí od 1,6 % do 8,9 %. Absolutní výše těchto nákladů zůstává v průběhu času stabilní, místy však vykazuje mírný nárůst. Vzhledem ke kumulativní inflaci, která mezi roky 2021 a 2023 dosáhla přibližně 32,3 %, představuje stabilita či jen mírný nárůst nominálních administrativních nákladů ve skutečnosti jejich reálné snížení.

Box 4: Víceúrovňový přístup k vymezení administrativních nákladů

Administrativní náklady mohou být klasifikovány třemi odlišnými přístupy podle rozsahu zahrnutých výdajů. Tento víceúrovňový přístup poskytuje detailnější pohled na náklady spojené se správou státních fondů a jejich vnitřní strukturu. Tento víceúrovňový přístup je znázorněn v Grafu 20 výše.

- **První (úzký) pohled** – definuje administrativní náklady jako součet **osobních nákladů** (mzdy, odvody a benefity) a **nákladů na konzultační služby**. Tento pohled zahrnuje pouze přímé náklady spojené s lidskými zdroji a externími poradenskými službami souvisejícími se správou fondů. Jedná se o nejvíce omezenou definici, zaměřenou na odbornou správu a personální zajištění agendy.
- **Druhý (střední) pohled** – kromě **osobních nákladů** zahrnuje i **běžné provozní výdaje**, jako jsou náklady na energie, nájem, kancelářský materiál nebo technické zajištění provozu. Tento pohled tak pokrývá širší spektrum nákladů, včetně těch, které vznikají při běžném provozu organizace a administrativním zajištění dotací.
- **Třetí (široký) pohled** – nejširším způsobem definuje administrativní výdaje jako **veškeré výdaje, které nejsou přímo vázány na poskytování dotací a půjček**. Zahrnuje tak veškeré interní výdaje, bez ohledu na jejich konkrétní účel. Tento přístup nejlépe vystihuje celkové náklady spojené se správou a provozem poskytovatele, a proto je využit jako základ pro účely této dílčí analýzy.

Když fondy přerozdělují nižší objem dotací, například v důsledku časových výkyvů v rámci programových období fondů EU, dochází k růstu jednotkových administrativních nákladů. V takových případech významně roste relativní podíl administrativních nákladů na celkových výdajích, a to i tehdy, když se absolutní náklady na správu nemění – nebo dokonce mírně stoupají. Typickým příkladem je SFŽP, u něhož v posledních letech sice klesal podíl administrativních výdajů, tento pokles však nebyl důsledkem úspor v administrativě, ale spíše nárůstu objemu rozdělených dotací.

Graf 21: Průměrná výše podpory (Kč) a podíl administrativních nákladů (2021-2023)

Zdroj: IISSP, výroční zprávy, vlastní zpracování

Schématy poskytující vyšší jednotkovou dotační podporu se nejeví v případě státních fondů jako zásadně administrativně méně náročná v porovnání s těmi, která rozdělují menší dotace mezi větší počet příjemců. SZIF a SFŽP navzdory velkému počtu žádostí vykazují jen mírně vyšší administrativní náklady (zhruba o 0,5 procentního bodu) než například Státní fond kinematografie (SFK) nebo Státní fond podpory investic (SFPI) s nižšími počty žádostí. Významný vliv může mít také samotný způsob přerozdělování prostředků – tedy to, zda jsou žádosti hodnoceny individuálně na základě kvality, nebo zda je podpora přidělována automatizovaně podle předem stanovených kritérií. Za žádoucí lze považovat, aby schémata s vyšší jednotkovou podporou a menším počtem žádostí vykazovala relativně nižší podíl administrativních nákladů než fondy zajišťující vysoký objem žádostí s nižší jednotkovou částkou. **Obecně však z této analýzy vyplývá,**

že administrativní náklady státních fondů v současnosti nepřesahují hranici 5 % z celkových výdajů na dotace, a lze je tedy považovat za přiměřené.

4.3 Úvěrové financování

Současný model veřejného financování, který upřednostňuje dotace před úvěrovými nástroji, je vzhledem k jejich vyšší nákladnosti dlouhodobě neefektivní a finančně neudržitelný. Zatímco u úvěrů část administrativních nákladů nesou komerční banky, dotační systém plně zatěžuje veřejné rozpočty – jak finančně, tak administrativně. Dotace zároveň představují výraznou zátěž pro státní rozpočet, protože jde o jednorázové a nevratné transfery. Stát tím fakticky přebírá celé investiční riziko na sebe, čímž oslabuje motivaci příjemců k odpovědnému finančnímu řízení. Dalším objektivním důvodem pro zvýšení podílu úvěrů na úkor dotací je skutečnost, že rozpočty obcí a krajů jsou přebytkové, zatímco státní rozpočet čelí rostoucímu zadlužení – což odráží výraznou asymetrii mezi hospodařením ÚSC a fiskální politikou státu.

Ačkoli by využití úvěrového financování umožnilo obcím realizovat investice dříve a těžit z jejich přínosů s předstihem, většina obcí tento nástroj nevyužívá. Místo toho často nejprve akumulují úspory, aby mohly projekt financovat samy, jak vyplynulo i z rozhovorů se zástupci vybraných ORP. Přitom obce mají zpravidla velmi nízkou úvěrovou zatíženost, silnou platební schopnost a dobrý přístup ke zvýhodněným úvěrům, včetně těch z komerčních zdrojů. Úvěrové nástroje však zůstávají v praxi málo využívané. Tento konzervativní přístup k zadlužování je do značné míry podpořen stávající dotační politikou – a to zejména z toho důvodu, že dotace lze čerpat veskrze na jakýkoli projekt, akorát se nedá předvídat, kdy bude vyhlášena příslušná výzva, jaká bude míra kofinancování a do jaké míry bude potřeba projekt přizpůsobit konkrétním dotačním podmínkám. Přitom statistické údaje ukazují, že přibližně polovina obcí nemá žádné dluhy, nebo jsou tyto dluhy pouze marginální (viz příloha 2).

Nedostatečné porozumění fiskálním pravidlům a opatrnost vůči úvěrovému financování často brání obcím realizovat potřebné investice včas. Někteří zástupci obcí uváděli jako hlavní bariéru zákonné fiskální pravidlo, které omezuje výši dluhu na 60 % průměrných příjmů za poslední rozpočtové čtyři roky, ačkoliv to objektivně představuje spíše rámec pro řízení finanční stability než nepřekročitelný strop. Pravidla rozpočtové odpovědnosti ve skutečnosti umožňují vyšší míru zadlužení, pokud je obec schopna prokázat dlouhodobou udržitelnost svého hospodaření. Výsledkem tohoto stavu je čekání na dotaci a oddalování investic, které by jinak mohly být realizovány dříve a začít přinášet užitek s předstihem.⁶ I z tohoto důvodu je žádoucí posilovat povědomí zastupitelů o dostupných finančních nástrojích, což jim umožní kvalifikovaněji vyhodnocovat různé zdroje financování a přijímat informovaná rozhodnutí.

Úvěrové financování může být přístupné i malým obcím, a to prostřednictvím zvýhodněných programů veřejných institucí. Poskytovatelé dotací často argumentují, že finančně náročné projekty jsou pro malé obce obtížně financovatelné prostřednictvím úvěrů vzhledem k jejich omezeným rozpočtovým možnostem a specifickým investičním potřebám. Existují však nástroje, jako dlouhodobé úvěry od Národní rozvojové banky (dále jen NRB), které nabízí prodlouženou dobu splatnosti – zpravidla v rozmezí 30 až 40 let. Zvýhodněné úvěrové nástroje s nízkým úrokem jsou vnímány jako alternativní forma podpory, která má potenciál doplnit nebo částečně nahradit dotace. Díky jejich návratnosti lze prostředky reinvestovat do dalších rozvojových projektů, což významně zvyšuje celkovou efektivitu financování veřejného sektoru.

Vhodným řešením pro zvýšení efektivity národních dotací může být zavedení kombinovaného modelu financování, například ve struktuře 1/3 dotace, 1/3 návratná finanční výpomoc či zvýhodněný úvěr

⁶ V některých případech je však omezováno ručení majetkem, zejména pokud se jedná o majetek nezbytný pro výkon veřejné správy nebo poskytování veřejných služeb. Ručení majetkem, který slouží k výkonu veřejné správy nebo poskytování veřejných služeb (např. školní budova či sídlo úřadu), je v rozporu s § 38 odst. 1 zákona č. 128/2000 Sb., neboť by mohlo ohrozit schopnost obce plnit své základní funkce.

a 1/3 vlastní zdroje obce. Návratnou finanční výpomocí se v tomto kontextu rozumí úvěr poskytovaný státní institucí, a to buď bezúročně, nebo s minimálním úrokovou sazbou, například prostřednictvím NRB. Případně by obce mohly využívat zvýhodněné komerční úvěry, jejichž úrokovy by byly částečně kompenzovány dotací ze státního rozpočtu. Takový přístup rozkládá investiční riziko mezi všechny zúčastněné strany – stát, obec i finanční instituce – a zároveň zvyšuje motivaci příjemce k odpovědnému hospodaření. Díky návratné složce financování navíc umožňuje veřejné prostředky v budoucnu reinvestovat.

Smíšený model zároveň snižuje administrativní náročnost a zvyšuje dostupnost financování pro obce.

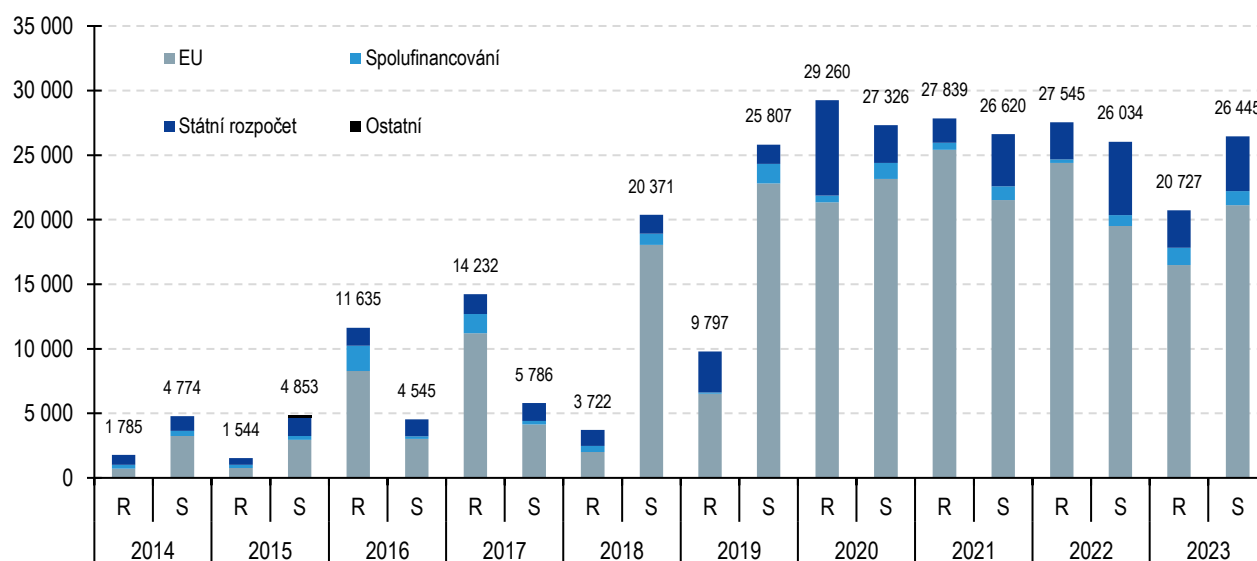
Zástupci obcí opakovaně uváděli, že proces získání úvěru u komerčních bank je pro ně jednodušší než administrace dotací. Kombinovaný model, který se z velké části opírá o standardní úvěrové procesy, tak může obcím výrazně ulehčit přípravu a realizaci investic. Je však třeba zohlednit, že tento přístup není univerzálně použitelný – nehodí se například pro mimořádně nákladné projekty (např. výstavba školy), nebo pro malé investice, kde by administrativní náklady převýšily samotný přínos.

5 Národní dotace Ministerstva pro místní rozvoj

- Celkový objem dotací MMR v roce 2023 činil 26,4 mld. Kč, z toho většinu tvořily prostředky z EU.
- Naopak národní zdroje bez spolufinancování činily pouze 4,2 mld. Kč, tedy méně než pětinu celkových výdajů MMR. Z nich byly na regionální rozvoj vynaloženy 3,1 mld. Kč, zejména na místní komunikace, školy a sportoviště.
- Dotace od MMR byly často nízké (do 500 tis. Kč).
- Bez dotací by nebyly realizovány dvě třetiny až tři čtvrtiny projektů.
- Dotační výzvy MMR jsou vyhlášovány nepravidelně, s proměnlivou délkou i mírou financování, což ztěžuje plánování, snižuje přehlednost a zvyšuje administrativní zátěž pro žadatele.
- Některé výzvy nezvýhodňují HSOÚ v rámci bonifikace, a tam, kde ano, je zvýhodnění plošné, a ne vždy odráží skutečnou potřebnost konkrétního cíle podpory.
- Vyšší míra spolufinancování příjemců dotací by díky pákovému efektu umožnila podpořit více projektů.

MMR v roce 2023 vynaložilo na dotace 26,4 mld. Kč, avšak většinu výdajů tvoří eurofondy (81 %). Národní zdroje bez spolufinancování (základní státní rozpočet) představovaly méně než pětinu výdajů (4,2 mld. Kč). Výdaje směřují na běžné a kapitálové dotace a reprodukci majetku. Největším národním dotačním titulem byla *Podpora rozvoje regionů 2019+* s objemem 2 mld. Kč. Většina těchto výdajů je realizována prostřednictvím investičních transferů, které tvořily 83 % výdajů v roce 2023.

Graf 22: Výdaje MMR na dotace, mil. Kč, schválený rozpočet (R) a skutečnost (S)

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

5.1 Dotace na regionální politiku

Regionální dotační programy MMR představují klíčový nástroj veřejné podpory regionálního rozvoje v ČR, a proto se na ně detailněji zaměřuje následující analýza. Tento výběr odpovídá hlavnímu cíli revize, kterým je zejména zmapování národních dotačních nástrojů zaměřených na podporu rozvoje regionů. Programy MMR tvoří významnou část domácích veřejných výdajů v této oblasti a zároveň reflektují různé přístupy k podpoře územního rozvoje. MMR je navíc ústředním koordinátorem regionální politiky státu, a jeho programy tak sehrávají zásadní roli nejen z hlediska finančního, ale také strategického – určují směr veřejné podpory v území a vytvářejí rámec pro činnost dalších aktérů.

Box 5: Koncentrace významných regionálních dotací ve vysokém školství v gesci MŠMT

Podíl národních dotací na celkových dotacích (včetně evropských) je nízký. Analýza dotačních akcí ukazuje, že největší individuální projekty zařazených do AP SRR v rámci všech regionálních dotačních programů (tedy i těch evropských) směřují téměř výhradně do vysokého školství a jsou v gesci MŠMT. Jedinou velkou regionální dotační akcí, která se netýká vysokých škol, je revitalizace Císařských lázní v Karlových Varech. Takto vysoká koncentrace prostředků do rozvoje vysokých škol dokládá zaměření evropských zdrojů na podporu technologických a vzdělávacích inovací, jež mohou přispět ke zvýšení konkurenceschopnosti regionů, a zároveň ukazuje na situaci, kdy největší dotace s regionálním dopadem nejsou v gesci MMR, ale MŠMT.

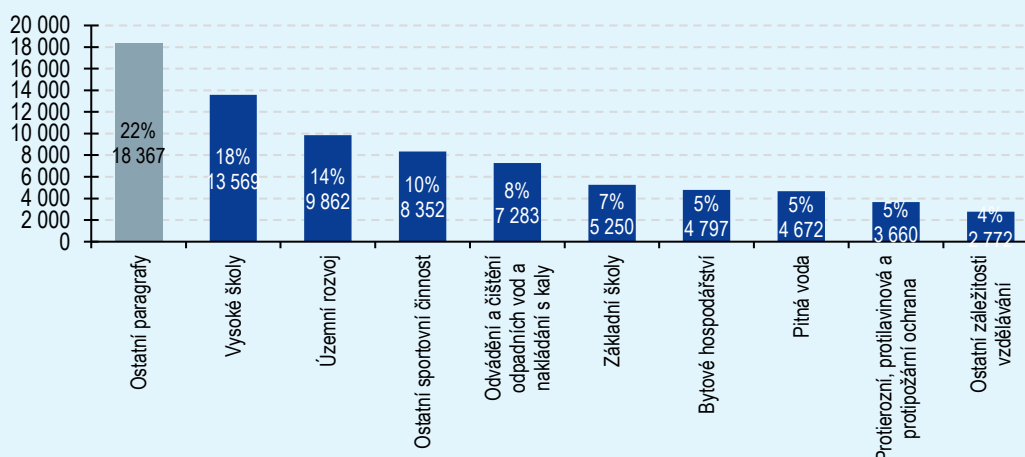
Tabulka 11: Top 10 dotačních akcí na regionální politiku z národních zdrojů s nejvyššími výdaji (2014-2023, mil. Kč)

Dotační akce	Výše dotace
ČVUT – CIIRC	991
UJEP – Novostavba budovy CPTO – Centrum přírodovědných a technických oborů v Kampusu UJEP	680
Morava, Olomouc – zvýšení kapacity koryta II. etapa B	628
VŠUP – Dostavba, vestavba a přestavba objektu Mikulandská na inovační technologické a výzkumné vzdělávací centrum Vysoké školy uměleckoprůmyslové v Praze.	569
VŠB-TUO Nová EkF – přístavba H	473
VUT – Rekonstrukce opláštění budovy A1, Technická 2, Brno	429
UHK – Objekt C – lokalita Na Soutoku	428
UK – FHS – Rekonstrukce objektu menzy 17. listopadu	419
VD Šance – převedení extrémních povodní	416
Karlovarský kraj – Revitalizace Císařských lázní Karlovy Vary	400
CELKEM	5 432

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

Analýza struktury výdajů státního rozpočtu podle rozpočtové skladby ukazuje, že téměř čtyři pětiny výdajů na národní dotace se soustřeďují do několika málo paragrafů. Jedním z hlavních je paragraf Územní rozvoj, který zahrnuje velmi různorodé typy výdajů – od sportovišť a dětských hřišť přes místní komunikace a lávky až po rekonstrukce budov městských úřadů.

Graf 23: Top 10 paragrafů s nejvyššími výdaji na národní dotace (2014-2023, v mil. Kč)

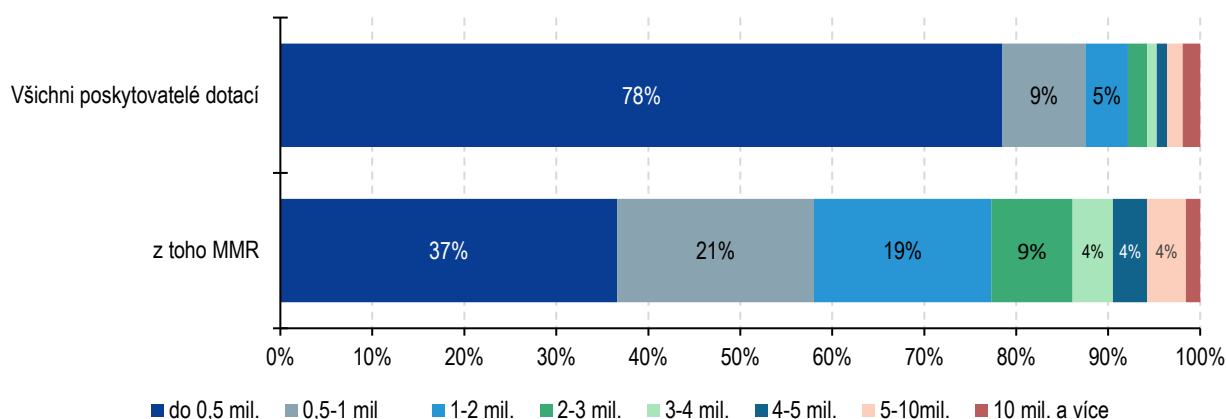

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

V roce 2023 vynaložilo MMR z národních zdrojů přes 3 mld. Kč na regionální politiku, přičemž celkový objem národních dotací MMR dosáhl 4,2 mld. Kč. Tyto prostředky byly primárně zaměřeny na obnovu místních komunikací (553 mil. Kč), rekonstrukce mateřských a základních škol (512 mil. Kč) a podporu sportovišť a volnočasové infrastruktury (509 mil. Kč). V minulých letech byla relativně častým předmětem podpory oblast výstavby sportovišť a míst pro aktivní odpočinek. Investiční výdaje tvořily přibližně 85 % celkových výdajů, zatímco zbytek připadl na běžné výdaje, například menší nákupy techniky. Téměř 90 % všech přerozdělených prostředků směřovalo do obcí, které získaly 2,7 mld. Kč, zatímco dalšími příjemci byly státní fondy (zejména SFPI), neziskové organizace, podnikatelé a kraje. Prostředky poskytnuté SFPI jsou dále přerozdělovány především obcím a SVJ a v datové analýze jsou zvlášť zahrnuti údaje o těchto akcích.

Výsledky analýzy ukazují, že většina dotačních akcí na regionální politiku spadá do hodnotového intervalu do 500 tis. Kč. Tento trend je patrný napříč všemi poskytovateli, kde dotace tohoto rozsahu tvoří až 78 % případů. Významně tomuto trendu ovšem přispívá program Nová zelená úsporám (MŽP/SFŽP), který tvoří významný objem dotačních titulů v AP SRR (cca 20 % výdajů a 72 % akcí). V případě MMR sice rovněž převažují dotační akce do 500 tis. Kč, jejich podíl však není tak výrazný – stále převládají akce do 2 mil. Kč; přičemž větší dotační akce představují spíše menšinu. Tento vysoký podíl malých dotací znamená, že velké množství menších projektů vede k vyšší administrativní náročnosti.

Graf 24: Výdaje na dotace podle velikosti projektu (2014-2023, mil. Kč)

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

Analýza míry uskutečnění projektů, které nebyly dotačně podpořeny, ukazuje, jakou roli hraje dotace při realizaci těchto projektů. Jednalo se o analýzu míry uskutečnění projektů, které byly realizovány přesto, že neobdržely žádnou dotaci. Konkrétně byly analyzovány dotační tituly *Podpora obnovy místních komunikací* a *Rekonstrukce a obnova veřejných budov* z dotačního programu MMR *Program obnovy venkova* za rok 2023. U dotačního titulu *Rekonstrukce a obnova veřejných budov* byla na vlastní náklady realizována přibližně třetina nepodpořených projektů, zatímco u dotačního titulu *Podpora obnovy místních komunikací* to byla čtvrtina.

Z výsledků vyplývá, že dotace jsou zásadním faktorem pro realizaci většiny projektů. Nabízejí se tedy dvě možná vysvětlení. Zaprvé, že obce skutečně nemají bez finanční podpory dostatek vlastních prostředků na realizaci nákladnějších projektů. Druhou možností je, že projekty mnohdy nejsou pro obce natolik důležité, aby si je platily čistě z vlastních zdrojů. Pravděpodobně se však jedná o kombinaci obou důvodů, což také vyplynulo z rozhovorů se zástupci vybraných ORP. Pokud by však převažoval druhý důvod, vyvstává otázka, zda je poskytování některých dotací skutečně opodstatněné. V takových případech totiž může docházet k realizaci projektů, které by se bez dotací vůbec neplánovaly, a tedy ani neodpovídají skutečným prioritám obcí. Přestože by bylo možné určit, který z důvodů převažuje, vyžadovalo by to hlubší analýzu a zpětnou vazbu alespoň od vzorku obcí pro potvrzení zjištěných závěrů.

Box 6: Víceleté financování a nespotřebované výdaje MMR z národních zdrojů

Transparentnost využití finančních prostředků je dána platnou rozpočtovou skladbou, přičemž téměř 67 % národních zdrojů spadá pod širokou kategorii paragrafu *Územní rozvoj*, kde jsou výdaje koncentrovány zejména do zdravotnických zařízení (28 %), dopravní infrastruktury (21 %) a školství (11 %). Nejvíce projektů je v oblasti školství (16 %), sociální péče a volnočasové infrastruktury (shodně 13 %), zatímco nejmenší podíl financí směřuje k hasičům, hřbitovům nebo do ICT. Od roku 2019 vykazují rozpočty národních výdajových titulů MMR značnou míru volatility (viz Tabulka 12).

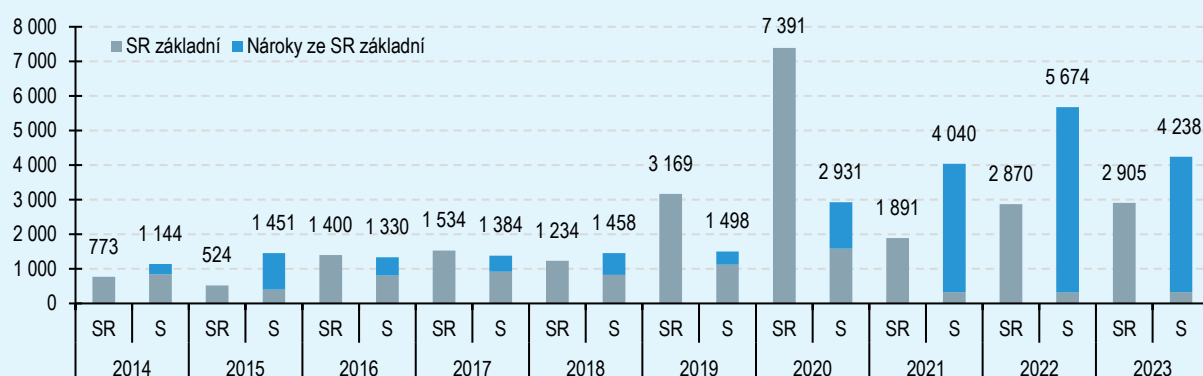
Tabulka 12: Schválený a realizovaný rozpočet vybraných regionálních národních dotačních titulů MMR (2023, mil. Kč)

Výdajový titul	Schválený rozpočet 2023	Skutečnost 2023	Odchylka od rozpočtu
Podpora rozvoje regionů 2019+	1 000	2 355	136 %
Revitalizace brownfieldů pro jiné než hospodářské využití	0	180	NA
Národní program podpory cestovního ruchu v regionech	140	168	20 %
Podpora revitalizace území	0	97	NA
Bezbariérové obce od roku 2017	15	7	-53 %
Podpora územně plánovacích činností obcí pro rok 2019-2023	45	0	-100 %
Podpora architektonických a urbanistických soutěží 2023+	0	2	NA
Podpora územně plánovacích činností obcí 2023+	45	0	-100 %
CELKEM	1 245	2 809	125,6%

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

Největší rozdíl mezi plánovaným rozpočtem a skutečnými výdaji byl zaznamenán v roce 2020, jak ukazuje Graf 27, což bylo způsobeno zejména ekonomickými dopady pandemie covid-19.

Graf 25: Výdaje MMR na dotace ze SR (mil. Kč), rozpočet a skutečnost

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

Uvedené rozdíly mezi plánovanými a skutečnými výdaji bývají způsobeny víceletým financováním investičních projektů. U projektů s delším časovým horizontem dochází běžně k tomu, že nejsou realizovány v rámci jednoho rozpočtového období (od vyhlášení výzvy až po čerpání konečnými příjemci). Nevyčerpané prostředky z daného roku jsou proto v souladu s § 47 rozpočtových pravidel převedeny do nároků z nespotřebovaných výdajů, které jsou pevně vázány na konkrétní účel a program financování a jejich použití je přesně vymezeno právními předpisy. V následujících letech se pak čerpání zvyšuje, protože kromě schváleného rozpočtu zahrnuje i dříve převedené prostředky. To může vést ke kolísání meziročních hodnot v závislosti na tempu realizace projektu a komplikovat tak meziroční srovnatelnost.

Nároky z nespotřebovaných výdajů tedy přispívají k rozdílu mezi rozpočtem a skutečným čerpáním. Příkladem je MMR, jehož výdaje byly v posledních letech z velké části hrazeny právě z nároků převedených z minulých období, zatímco aktuálně rozpočtované částky byly využívány pouze okrajově. Tyto převody MMR využívá v souladu s rozpočtovou metodikou. Efektivnější čerpání dostupných prostředků by však mohlo napomoci minimalizovat přesuny finančních zdrojů do dalších let (NKÚ, 2017).

5.2 Analýza výzev MMR

Regionální dotační výzvy jsou vypisovány nepravidelně a s různou délkou trvání, což ztěžuje žadatelům plánování a snižuje přehlednost dotačního systému. Na základě analyzovaných výzev lze konstatovat, že jejich vyhlášení není předvídatelné a doba, po kterou jsou výzvy otevřené pro podání žádosti, se výrazně liší. Žadatelé tak často předem nevědí, kdy a zda bude výzva vypsána, ani jak dlouho na podání žádosti budou mít čas. Tyto rozdíly mohou přispívat ke zvýšené administrativní zátěži i transakčním nákladům. Nepravidelnost rovněž ovlivňuje kvalitu předkládaných projektů, narušuje předvídatelnost celého dotačního procesu. Z rozhovorů se zástupci ORP navíc vyplynulo, že za problematické a zbytečné považují transakční náklady, které souvisí s projekčními pracemi ve zrychleném režimu či během letních měsíců.

Program Podpora rozvoje regionů 2019+ vykazuje v čase nekonzistentní rytmus vypisování výzev, což může komplikovat přípravu projektů. Podprogramy tohoto programu byly v některých letech vyhlášeny dokonce dvakrát ročně, a to pro různá období. Podobná nepravidelnost je patrná i u podprogramu *Demolice budov v sociálně vyloučených lokalitách* – zatímco v letech 2022 a 2023 byl otevřen vždy pouze na jeden měsíc, v předchozích letech činila doba vyhlášení tři měsíce. Výzva *Územní plán* vykazuje největší výkyvy v délce trvání, protože v roce 2023 se jednalo o reakci na nové legislativní požadavky a potřebu plošné podpory obcí při přípravě územních plánů dle nového standardu nového stavebního zákona.

Tabulka 13: Časový harmonogram výzev MMR v období 2015-2023

Podprogram	Datum vypsání výzvy	Deadline	Datum vypsání výzvy	Deadline	Počet dní	Počet dní	Rok	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	1	2
Podpora obnovy a rozvoje venkova	06.04.2023	05.06.2023			60		2023														
	21.09.2022	25.10.2022			34		2022														
	15.06.2020	16.07.2020	12.10.2020	21.12.2020	31	70	2020														
	21.11.2018	28.02.2019			99		2018														
Podpora obcí s 3 001 - 10 000 obyvateli	06.04.2023	05.06.2023			60		2023														
	01.10.2021	17.12.2021			77		2021														
	09.06.2020	28.08.2020	12.10.2020	21.12.2020	80	70	2020														
	21.11.2018	28.02.2019			99		2018														
Podpora obcí s více než 10 000 obyvateli	12.10.2020	21.12.2020			70		2020														
	21.11.2018	28.02.2019			99		2018														
	15.02.2023	21.03.2023			34		2023														
	28.06.2022	29.07.2022			31		2022														
Demolice budov v sociálně vyloučených lokalitách	22.06.2021	10.09.2021			80		2021														
	30.10.2020	15.01.2021			77		2020														
	15.11.2019	14.02.2020			91		2019														
	28.11.2018	28.02.2019			92		2018														
Územní plán	14.03.2023	31.10.2023			231		2023														
							2022														
							2021														
							2020														
	11.11.2019	11.02.2020			92		2019														
	05.11.2018	31.01.2019			87		2018														
	18.10.2017	28.12.2017			71		2017														
	17.10.2016	30.12.2016			74		2016														
	01.11.2015	15.01.2016			75		2015														

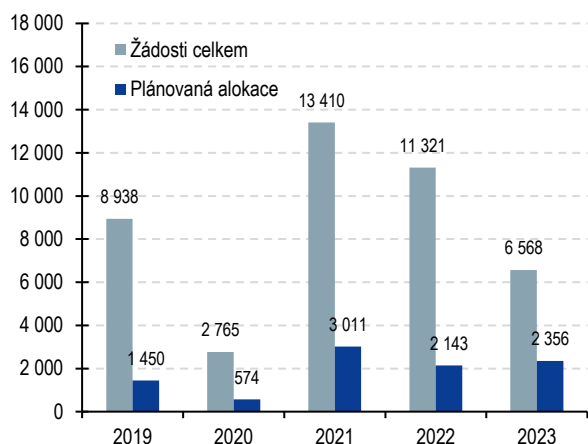
Zdroj: Vypsání programů MMR, vlastní zpracování

V průběhu let se alokace podprogramů výrazně lišily, v rámci jednoho programu například kolísaly od 574 mil. Kč až po 3 mld. Kč. U programu *Podpora rozvoje regionů 2019+* je zároveň patrné, že objem žádaných prostředků výrazně převyšuje plánované alokace – alokační poměr se pohybuje mezi 16 % (v roce 2019) a 36 % (v roce 2023). To znamená, že často neuspějí ani kvalitně připravené projekty. Tato disproporce byla potvrzena i při rozhovorech se zástupci ORP, kteří opakovaně poukazovali na to, že úspěšnost některých žádostí o dotaci je velmi nízká, a to i v případech dobře připravených projektů. Výrazné rozdíly v alokaci navíc uvádějí žadatele do nejistoty ohledně šancí na úspěch a vedou k neefektivnímu využívání veřejných prostředků na tvorbu

projektové dokumentace. Ukazuje se, že tento problém není ojedinělý, ale týká se většiny regionů napříč celou ČR.

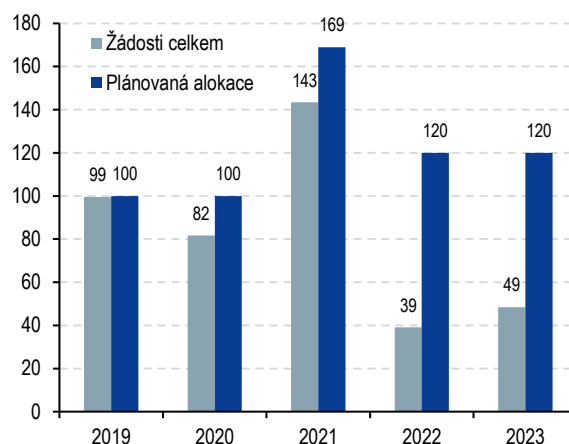
Na rozdíl od jiných programů byla u programu *Podpora revitalizace území* alokace vyšší než celkový objem žádaných prostředků. V praxi to znamená, že mezi projekty dochází k minimální konkurenci, a podpořeny tak mohou být i méně přínosné záměry. Tento stav poukazuje na potřebu strategičtějšího plánování alokací, aby byly veřejné prostředky vynakládány účelně, hospodárně a efektivně. Je však důležité upozornit, že program *Podpora revitalizace území* disponuje výrazně nižší celkovou alokací než rozsáhlejší program *Podpora rozvoje regionů 2019+*.

Graf 26: Souhrn požadavků a alokace: *Podpora rozvoje regionů 2019+* (2019-2023, mil. Kč)

Zdroj: Podpora rozvoje regionů 2019+, vlastní zpracování

Graf 27: Souhrn požadavků a alokace: *Podpora revitalizace území* (2019-2023, mil. Kč)

Zdroj: Podpora revitalizace území v období 2019-2023, vlastní zpracování

Míra financování podprogramů v rámci *Programu rozvoje regionů* se v čase výrazně proměňovala, což odráží měnící se strategické priority i finanční možnosti programu. Například u výzev z podprogramu *Podpora obnovy a rozvoje venkova* bylo v letech 2021 a 2022 financování ze strany MMR nastaveno na 80 %, zatímco v roce 2023 kleslo na 50 %. Tento posun může naznačovat snahu podpořit větší počet projektů s nižší jednotkovou zátěží pro dotační rozpočet. Z rozdílů v nastavení financování lze usuzovat, že strategie financování je flexibilní a přizpůsobuje se aktuálním rozpočtovým možnostem a politickým prioritám. Vyšší míra podpory je typicky využívána ke stimulaci specifických oblastí, zatímco nižší míra financování umožňuje v jiných případech rozdělit omezené prostředky mezi širší okruh žadatelů.

Přestože zástupci vybraných obcí často vnímali podmínky výzev jako proměnlivé, analýza výzev MMR ukázala, že k jejich zásadním změnám docházelo jen výjimečně. Podmínky se v průběhu sledovaného období pěti let ukázaly jako poměrně stabilní – jejich počet i obsah zůstávaly převážně konzistentní. V průběhu pěti let byla přidána jedna nová podmínka, a to: „Akce může být ukončena před vydáním Rozhodnutí o poskytnutí dotace.“ Ostatní úpravy se týkaly spíše formální stránky – například změny v terminologii (účastník nahrazen žadatelem), nikoli změny věcné. Výjimkou byl rok 2021, kdy výzvy z podprogramu *Podpora obnovy a rozvoje venkova* obsahovaly jednu specifickou podmínku vázanou na konkrétní dotační titul, která však byla v následujících letech zrušena. Celková stabilita podmínek, včetně jejich počtu, tak může zvyšovat předvídatelnost a srozumitelnost dotačního systému, což je pro žadatele pozitivní. Drobné úpravy naopak signalizují snahu o jejich průběžnou aktualizaci.

Program *Podpora rozvoje regionů 2019+* systematicky aplikuje bonifikaci HSOÚ v souladu s cíli regionální politiky.

Tabulka 14: Přehled dotačních podprogramů a kritérií programu *Podpora rozvoje regionů 2019+ (2019-2023)*

Podprogram	Rok	Bonifikace HSOÚ	Bonifikace HSOÚ podle typologie	Financování MMR (%)	Maximální financování MMR (mil. Kč)	Počet podmínek
Podpora obnovy a rozvoje venkova	2023	ANO	ANO	50 %	10	21
Podpora obcí s 3001-10 000 obyvateli	2023	ANO	ANO	50 %	10	21
Podpora obnovy a rozvoje venkova	2022	ANO	ANO	80 %	10	21
Podpora obcí s 3 001-10 000 obyvateli	2022	ANO	ANO	70 %	10	21
Podpora obnovy a rozvoje venkova	2021	ANO	ANO	80 %	10	22
Podpora obcí s 3 001-10 000 obyvateli	2021	ANO	ANO	70 %	20	21
Podpora obcí s více než 10 000 obyvateli	2021	ANO	ANO	60 %	10	21
Podpora obnovy a rozvoje venkova	2020	ANO	ANO	70 %	5	20
Podpora obcí s 3 001-10 000 obyvateli	2020	ANO	ANO	60 %	5	20
Podpora obnovy a rozvoje venkova	2019	ANO	ANO	70 %	5	20
Podpora obcí s 3 001-10 000 obyvateli	2019	ANO	ANO	60 %	5	20
Podpora obcí s více než 10 000 obyvateli	2019	ANO	ANO	50 %	15	20

Zdroj: Program Podpora rozvoje regionů 2019+, vlastní zpracování

Financování programů podpory revitalizace a územního plánování bylo v letech 2019-2023 stabilní, s mírným nárůstem administrativní zátěže a nedostatečným zohledněním specifických potřeb HSOÚ.

U programu *Podpory revitalizace území* zůstávalo financování ze strany MMR po celé sledované období konstantní na úrovni 70 %. V případě programů *Podpora územního plánování* a *Podpora architektonických/urbanistických soutěží* byla míra spolufinancování vyšší (80 %), s výjimkou roku 2023, kdy financování činilo až 90 %. Podmínky obou programů se v čase zásadně neměnily, s výjimkou postupného přidávání nových požadavků, což vedlo k mírnému zvýšení administrativní náročnosti. U obou programů je zohledňována bonifikace HSOÚ včetně typologie, s výjimkou podprogramu *Územní plán 2023*, v němž HSOÚ zvýhodňovány nebyly. Nadále se objevují známky plošného zvýhodňování HSOÚ, které neberou v potaz jejich rozdělení do jednotlivých kategorií, a tedy často nedostatečně reflektují specifika jejich skutečných potřeb.

Tabulka 15: Přehled dotačních výzev a kritérií programu *Podpora revitalizace území (2019-2023)*

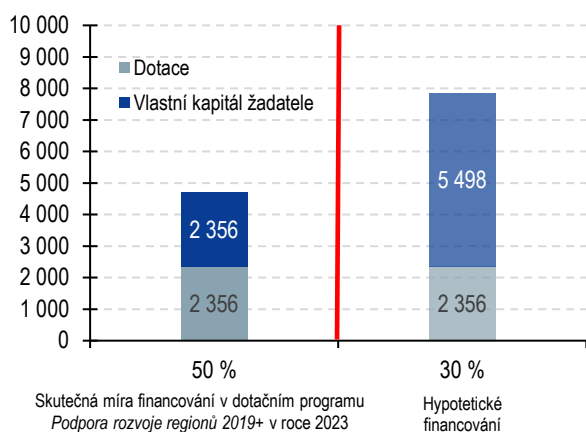
Program	Podprogram	Druh výzvy	Bonifikace HSOÚ	Bonifikace HSOÚ podle typologie	Financování MMR (%)	Maximální financování MMR (mil. Kč)	Počet podmínek
Podpora revitalizace území 2023	Demolice budov v sociálně vyloučených lokalitách	Kolová	ANO	ANO	70 %	10	13
Podpora revitalizace území 2022	Demolice budov v sociálně vyloučených lokalitách	Kolová	ANO	ANO	70 %	10	11
Podpora revitalizace území 2021	Demolice budov v sociálně vyloučených lokalitách	Kolová	ANO	ANO	70 %	10	11
Podpora revitalizace území 2020	Demolice budov v sociálně vyloučených lokalitách	Kolová	ANO	ANO	70 %	10	11
Podpora revitalizace území 2019	Demolice budov v sociálně vyloučených lokalitách	Kolová	ANO	ANO	70 %	10	12
Podpora územního plánování a architektonických / urbanistických soutěží	Územní plán 2023	Průběžná	NE	NE	80 %	0,5	10
					90 %	0,25	10
	Územní plán 2020	Kolová	ANO	NE	80 %	0,4	9
	Územní plán 2019	Kolová	ANO	NE	80 %	0,4	9
	Územní plán 2018	-	ANO	NE	80 %	0,4	8
	Územní plán 2017	-	ANO	NE	80 %	0,4	7
	Územní plán 2016	-	ANO	NE	80 %	0,4	8

Zdroj: Podpora revitalizace území v období 2019-2023, vlastní zpracování

Vysoká míra financování MMR v dřívějších letech snižovala pákový efekt. Dřívější nastavení financování projektů ze strany MMR, pohybující se mezi 50 % a 90 %, znamenalo vysoký podíl prostředků státního rozpočtu, což přinášelo nízký pákový efekt. V posledních letech probíhá snižování míry financování na 30 %. Níže uvedené grafy (Graf 28 a 29) ilustrují pákový efekt programu *Podpory rozvoje regionů* za rok 2023 a 2022, jejichž alokace činila přes 2,1 mld. Kč, a zdůrazňují, jak zásadní je správné nastavení míry financování pro dosažení maximální efektivity tohoto dotačního nástroje. Analýza ukazuje, že s klesající mírou financování pákový efekt roste – tedy zvyšuje se schopnost poskytovatele dotace financovat vyšší počet projektů. Například při financování ve výši 50 % je možné podpořit projekty v celkové hodnotě přibližně 4,8 mld. Kč, přičemž pákový efekt se v tomto případě pohybuje mezi hodnotami 1,4 a 2. Omezením zmíněných grafů je nenávaznost na skutečnou investiční kapacitu žadatelů a také na jejich ochotu své zdroje využít, není tedy bez hlubší analýzy jasné, zda by skutečně došlo k až tak výraznému navýšení investovaného vlastního kapitálu žadatelů. Grafy však slouží pouze pro ilustraci principu, který je z nich zřejmý.

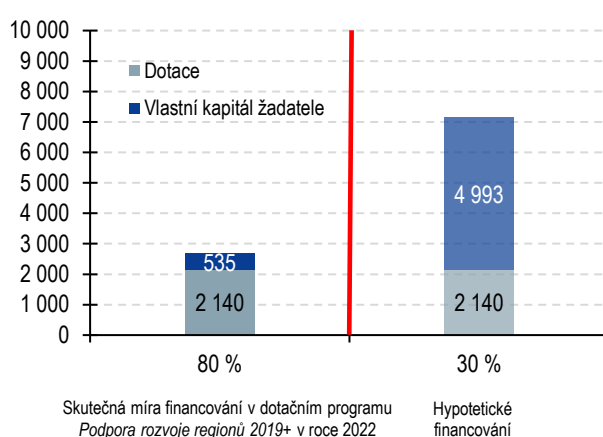
Snížení financování na 30 % může výrazně zvýšit pákový efekt a rozšířit podporu projektů, avšak zároveň klade vyšší nároky na vlastní zdroje žadatelů. Při snížení míry financování na 30 % by pákový efekt vzrostl až na hodnotu 3, což znamená, že poskytovatel dotace by mohl podpořit projekty s celkovou hodnotou 7,8 mld. Kč. Pro srovnání v roce 2023 dosáhla kumulativní hodnota podaných žádostí o dotační podporu 6,6 mld. Kč, což indikuje, že při zavedení 30 % financování by veřejné prostředky mohly plně pokrýt všechny předložené projekty. Tento jev potvrzuje, že nižší míra financování z prostředků státního rozpočtu umožňuje podpořit širší spektrum projektů a stimulovat využití vlastního kapitálu, přičemž projekty postrádající dostatečnou potřebnost by mohly být uskutečňovány méně. Na druhou stranu však nižší míra financování znamená výrazně vyšší nároky na mobilizaci vlastních prostředků ze strany žadatelů, přičemž právě ty mohou být v některých případech limitujícím faktorem při realizaci projektů.

Graf 28: Vliv míry financování na pákový efekt programu Podpora rozvoje regionů 2019+ v roce 2023 (mil. Kč)

Zdroj: Podpora rozvoje regionů 2019+, vlastní zpracování

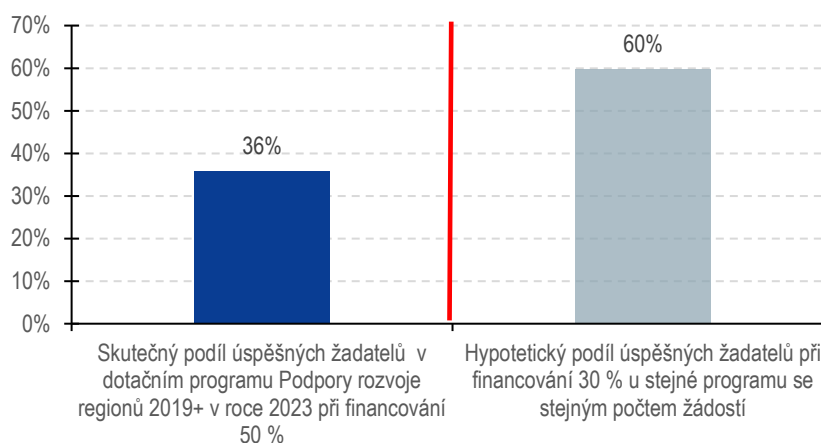
Graf 29: Vliv míry financování na pákový efekt programu Podpora rozvoje regionů 2019+ v roce 2022 (mil. Kč)

Zdroj: Podpora rozvoje regionů 2019+, vlastní zpracování

Zároveň snížení míry financování z 50 % na 30 % výrazně zvyšuje úspěšnost žadatelů při zachování stejné celkové alokace dotačních prostředků. Jak ukazuje Graf 30, při 50% financování dosahovala v roce 2023 úspěšnost přibližně 36 %, zatímco při 30 % míře díky vyššímu pákovému efektu může být podpořeno až 60 % žádostí. Tento nárůst (o 24 procentních bodů) ukazuje, že nižší míra financování ze státního rozpočtu může výrazně rozšířit dostupnost podpory pro širší okruh žadatelů – za předpokladu, že jsou schopni zajistit vyšší podíl vlastního kapitálu.

Graf 30: Podíl úspěšných žadatelů v závislosti na míře financování

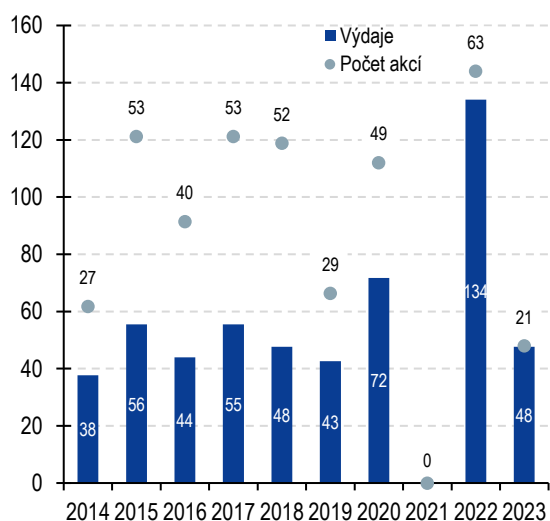

Zdroj: Vlastní zpracování

5.3 Podpora cestovního ruchu z národních zdrojů

Cestovní ruch je z národních zdrojů podporován kromě **Národního programu podpory cestovního ruchu zejména prostřednictvím Národního programu podpory cestovního ruchu v regionech**.⁷ Tyto programy, spravované MMR, mají za cíl zvýšit potenciál a konkurenceschopnost regionů, zlepšit pohyb návštěvníků, rozvíjet infrastrukturu cestovního ruchu, zvýšit kvalitu služeb a podpořit socioekonomické přínosy cestovního ruchu. Jak ukazuje Graf 32, v období 2014 až 2023 podpořilo MMR téměř 400 projektů v celkové hodnotě 536 mil. Kč. Přesto se v některých regionech objevují pochybnosti o přímém přínosu těchto projektů pro místní obyvatele – podle zástupců vybraných ORP infrastruktura pro cestovní ruch často slouží spíše návštěvníkům a doprovodný efekt na místní obyvatele je omezený. I přes relativně omezený objem finančních prostředků v rámci celkové dotační podpory tak byla tato oblast do analýzy rovněž zařazena.

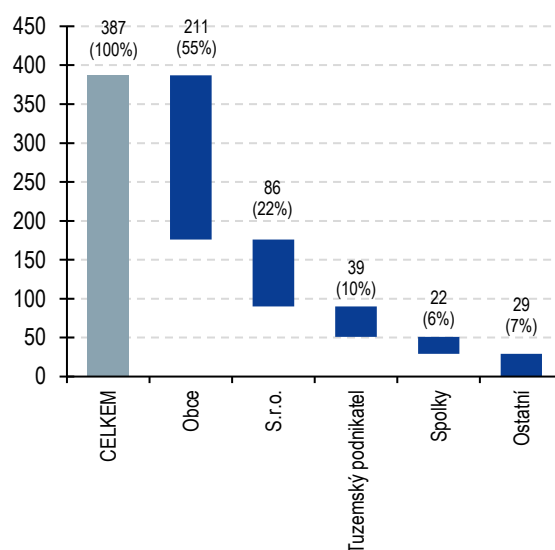
Graf 31: Dotace na podporu cestovního ruchu MMR z národních zdrojů (mil. Kč)*

* V případě víceleté dotace jsou výdaje zaznamenány v prvním roce.

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

Graf 32: Počet příjemců dotací na cestovní ruch podle typu subjektu (2014-2023, mil. Kč)

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

V roce 2023 bylo rozděleno 48 mil. Kč na 21 projektů. Nejčastěji byly dotace na cestovní ruch využívány k rekonstrukci turistických míst či nákupu techniky na údržbu běžeckých drah.

Tabulka 16: Přehled dotací na cestovní ruch (2023, mil. Kč)

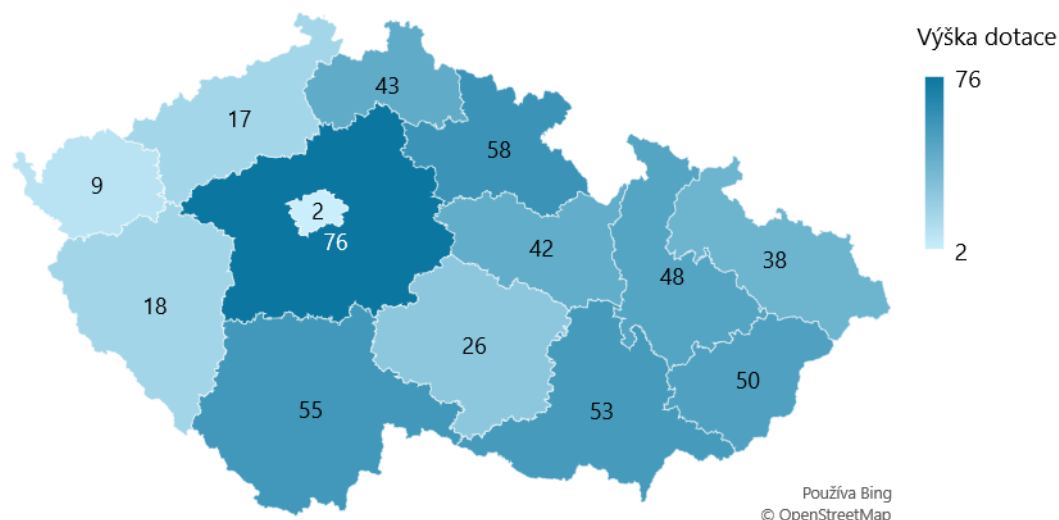
Název dotace	Příjemce	ORP	Výdaje
Rekonstrukce městského muzea	Město Čelákovice	Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	8
Hvězdárna Třebíč	Třebíč	Třebíč	7
Sportoviště pro kolečkové sporty	Město Čelákovice	Brandýs nad Labem-Stará Boleslav	4
Zázemí parkoviště	Obec Trojanovice	Frenštát pod Radhoštěm	3
Pořízení vyhlídkového vláčku	Kozí farma Pěnčín s.r.o.	Železný Brod	3
Zlepšení podmínek pro zimní běžecké lyžování	Obec Malá Úpa	Trutnov	3
Infrastruktura pro turistiku s hygienicky zabezpečenými zónami	Pod Zvičinou, s.r.o.	Dvůr Králové nad Labem	3
Rekreační středisko Barbara 25, Doksy	SYNERGI REAL s.r.o.	Kladno	3
Vybudování kempovacích míst pro karavany	Obec Milešov	Sedlčany	3
Expozice spisovatele Bohumila Říhy	Fyzická osoba	Tábor	3
Ostatní	NA	NA	8
CELKEM			48

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

⁷ Tento program se zaměřuje na rozvoj infrastruktury a marketingových aktivit. Podporuje například vybavenost turistických tras, navigační systémy, úpravy běžeckých tratí, monitoring návštěvníků nebo propagaci regionů.

Do HSOÚ směřovala pouze třetina prostředků. Nejvíce finančních prostředků v sledovaném období obdržely ORP Králíky, Hradec Králové a Třebíč. Hlavními příjemci dotací jsou obce (55 % příjemců, viz Graf 31 výše). Třetinu dotací získali podnikatelé a společnosti s ručením omezeným. Je však důležité zdůraznit, že podpora HSOÚ není primárním cílem těchto dotací, ale spíše jedním z možných přínosů jejich realizace.

Mapa 2: Dotace na cestovní ruch podle regionů (2014-2023, mil. Kč)

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

Plnění opatření a aktivit stanovených v Akčních plánech k Strategii rozvoje cestovního ruchu ČR je sice pravidelně vykazováno, avšak pouze s nízkou úrovní detailu. Chybí podrobné veřejně dostupné údaje o jednotlivých projektech, přestože jsou příjemci dotací povinni vypracovat závěrečné hodnocení akce. Toto ZVA slouží k doložení efektivního využití dotace a splnění podmínek jejího poskytnutí a je povinné pro každého příjemce dotace. Zahrnuje zprávu o realizaci, vyúčtování finančních prostředků, doklad o ukončení akce a fotodokumentaci. Neodevzdání hodnocení může vést k sankcím nebo omezením při získávání dotací v budoucnu. Informace ze ZVA jsou však dostupné pouze interně.

Z 387 projektů podpořených ve sledovaném období mělo stanovený a vyhodnocovaný cíl pouze 37 (zhruba desetina projektů); z dostupných zdrojů tedy není zřejmé, které projekty byly úspěšně dokončeny a jaké konkrétní výsledky byly za poskytnuté prostředky dosaženy. Všechny 37 projektů s dostupnou informací o cíli uvedlo, že byl zamýšlený cíl splněn.

Na obecnost a neměřitelnost cílů projektů i Národního programu podpory cestovního ruchu v regionech upozornil také NKÚ (NKÚ, 2023b). Je však vhodné podotknout, že tento program obsahuje řadu parametrů, které jsou měřitelné, a to i na úrovni projektů.⁸ Cílem kontroly státních prostředků vynaložených v oblasti cestovního ruchu bylo ověřit, zda byly finanční prostředky státního rozpočtu využívány účelně, hospodárně a v souladu s právními předpisy. Hlavní zjištění poukazují na obecně definované a neměřitelné cíle jak *Národního programu podpory cestovního ruchu v regionech*, tak i kontrolovaných projektů. To naznačuje potřebu přesnějšího nastavení mechanismů hodnocení efektivity podpory cestovního ruchu.

⁸ Navíc byly v první polovině roku 2025 spuštěny nové dotační programy zaměřené na podporu cestovního ruchu, které již dřívejší poznatky o obecnosti a neměřitelnosti cílů do značné míry reflektují.

6 Územní rozložení investičních výdajů z národních zdrojů

Česká republika měla v posledních dvaceti letech k dispozici významné prostředky z EU i národních zdrojů určené především na rozvoj regionů. Během celého období členství v EU (od roku 2004 do současnosti) mohla ČR využít více než 1,8 bilionu Kč (necelých 75 mld. EUR) z EU fondů určené na podporu soudržnosti. Souběžně byly na rozvoj regionů alokovány prostředky z národních zdrojů, především z dotačních programů MMR. Celkově bylo v období 2009-2023 vydáno v rámci programu rozvoje regionů MMR přibližně 23,5 mld. Kč. Do těchto výdajů jsou ovšem zahrnuty i programy na obnovu území po živelních pohromách. V porovnání s výdaji z EU fondů jde tedy o zanedbatelnou částku.

Navzdory politice soudržnosti EU a regionální politice realizované MMR se prohlubují divergenční tendence regionů a nadále narůstají regionální nerovnosti. Zpráva o uplatňování Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+ ([MMR, 2024](#)) uvádí na základě regionální analýzy řady ukazatelů v časových řadách za posledních 25 let, že rozdíly na úrovni krajů jsou charakteristické dlouhodobou a neměnnou dominancí Hlavního města Prahy, vysokou dynamikou v Jihomoravském kraji a divergenčními tendencemi Ústeckého a Karlovarského kraje. Meziregionální rozdíly na úrovni SO ORP jsou však dle analýzy významnější, projevují se značné rozdíly jak mezi jednotlivými kraji, tak uvnitř nich. Typická je polarita na jedné straně vnitřních a vnějších periferií, které vykazují podprůměrné sociální, ekonomické i demografické charakteristiky, a metropolitních areálů nebo aglomerací s jejich suburbánním zázemím na straně druhé. Kromě přirozených koncentračních a dekoncentračních mechanismů mohou být podmiňujícím faktorem výše uvedených regionálních vzorců i efekty veřejných investic. Např. do Jihomoravského kraje směřovaly v posledních dvou programových obdobích politiky soudržnosti významné strategické investice do výzkumu a inovací a jeví se, že efekty těchto investic jsou nyní patrné v dynamice rozvoje tohoto kraje. Podstatnou roli sehrává institucionální kapacita, která zahrnuje lidský kapitál a jeho kvalitu, odbornost, kapacitu a kvalitu institucí, míru důvěry, velikost a kvalitu sítí kontaktů a spolupráce. To definuje schopnost jednotlivých regionů i státu meziregionální rozdíly účinně řešit (např. [Pělucha a kol., 2024](#); [Ernst & Young / NOK, 2023](#)).

Mezi důvody pro slabou efektivitu výdajů v regionální politice je nedostatečná koherence, případně i konflikt mezi cíli sektorových politik a cíli regionální politiky. Podle zahraničních zkušeností, odborné literatury a některých analýz je v ČR patrná slabá koherence, resp. konflikt mezi územními cíli explicitní regionální politiky a regionálními dopady sektorových politik státu. Tento nesoulad omezuje efektivní řešení problémů spojených s rozdílnou socioekonomickou úrovní regionů a brzdí vyvážený rozvoj státu jako celku. Komplexní analýza státních výdajů Finska ([Makkonen a kol., 2025](#)) ukázala, že jakkoliv je finský systém veřejných výdajů z územního hlediska redistributivní (socioekonomicky slabší regiony obdržely ve sledovaném období 2018-2021 více prostředků v přepočtu, než do systému skrze zdanění přispěly), ke snižování meziregionálních rozdílů nedochází. Analýza zjistila, že důvodem jsou rozdílné typy výdajů, které směřují do hospodářsky silnějších a do slabších regionů. Do slabších regionů jsou totiž směřovány výdaje sociálního systému a vládní transfery, ale nejsou tam alokovány státní výdaje pro rozvoj ekonomiky (včetně výdajů na podporu znalostní ekonomiky). Výsledkem tak je, že navzdory státním výdajům v případě Finska přetrvává regionální diferenciací mezi bohatými regiony na jedné straně a méně vyspělými regiony na straně druhé. Jinými slovy, současná struktura státních výdajů Finska nedecentralizuje „růst“ z městských jader do socioekonomicky méně rozvinutých regionů.

Datová evidence o tom, do kterých regionů jsou investovány prostředky ze státního rozpočtu a státních mimorozpočtových fondů, nebyla doposud systematicky a dlouhodobě zpracovávána. Chybí vyhodnocení, do jaké míry jsou tyto finanční prostředky, které mnohonásobně převyšují prostředky určené primárně na regionální rozvoj, alokovány do státem vymezených regionů pro potřeby explicitní regionální politiky, resp. SRR. Již patnáct let stará komplexní analýza, která zkoumala regionální rozložení investic ze státního rozpočtu a mimorozpočtových fondů, prokázala konflikt mezi cíli regionální politiky a regionálními dopady investičních výdajů ze státního rozpočtu z let 1995-2005 ([Macešková, 2009](#); [Blažek, Macešková, 2010](#)).

Aktuální informace však chybí. Dílčí analýzu, zahrnující dotace ze státního rozpočtu a evropských fondů, nabízejí [Franke a Maier \(2023\)](#), jejich závěry jsou však ovlivněny řadou poměrně závažných metodických omezení. V mezinárodním odborném diskurzu je přitom téma alokace veřejných investic vyzdvihováno jako zásadní faktor podmiňující regionální rozvoj dlouhodobě a znalost o tom, do jakých (typů) regionů jsou distribuovány veřejné finance (a jejich různé kategorie) je považována za podstatnou pro efektivní naplňování cílů hospodářské, sociální i regionální politiky (např. [Makkonen a kol., 2025](#)). Zároveň dopadové evaluace politiky soudržnosti v období 2014-2020 v ČR ([Ernst & Young / NOK, 2023](#)) ukázaly, že podpora byla relativně rovnoměrně rozvrstvena napříč republikou s tím, že nejslabší kraje byly podpořeny nejméně.

Proč je to důležité?

- Chce-li stát ovlivnit situaci v hospodářsky slabých regionech a zmírnit rozevírání nůžek mezi regiony, musí sledovat a vědomě rozhodovat o územní dimenzi investičních programů státu. Ty jsou totiž z finančního a věcného hlediska daleko významnější než samotná regionální politika.
- Po roce 2027 dojde k razantnímu snížení prostředků na politiku soudržnosti a je nutné zefektivnit naplňování cílů SRR prostřednictvím zakomponování územní dimenze do širšího spektra veřejných politik, mimo jiné v národních programech podpory.
- Zároveň v ČR nejsou systematicky využívány mechanismy a nástroje pro cílené zvažování územních dopadů sektorových politik a investičních programů při jejich designu a implementaci (tzv. územní dimenze a TIA).

Následující analýza přináší nové informace o územním aspektu a finančním rozsahu prostředků z národních zdrojů, které byly alokovány na regionální politiku v kontextu dalších investičních výdajů v sektorových politikách. Pro vyhodnocení účelnosti a efektivity výdajů v oblasti regionální politiky je tak relevantní analyzovat plnění těchto územních cílů. Proto je cílem této analýzy popsat územní rozložení těchto výdajů na regionální politiku na mikroregionální úrovni (SO ORP) a porovnat je s deklarovanými územními cíli dle zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, a SRR. Hlavní otázkou je, zda prostředky v rámci explicitních regionálních politik v programech MMR a implicitních regionálních politik v ostatních programech v rámci AP SRR byly alokovány do regionů vymezených v SRR. Závěrečným krokem analýzy je popis nástrojů a postupů, jakými stát uplatňuje územní dimenzi ve svých politikách a hodnocení, zda výsledná regionální alokace výdajů reflektuje územní cíle regionální politiky. To umožní identifikovat případné nesoulady mezi formálním nastavením územní dimenze v pravidlech programů, implementací a výslednou územní distribucí prostředků.

6.1 Popis analyzovaných výdajů a metodický postup

Analýza územního rozložení investičních výdajů zahrnuje výdaje v rámci programového financování (EDS, SMVS) i výdaje státních fondů SFDI, SFPI a SFŽP. Do analýzy byly zařazeny pouze výdaje financované z národních zdrojů mezi roky 2014 až 2023.

Pro účely analýzy regionálního rozložení investičních výdajů je však nezbytné eliminovat některá potenciální zkreslení a vypořádat se s rozdílnou kvalitou a granularitou dat o jejich územní alokaci na základě místa realizace. Z tohoto důvodu byl soubor těchto výdajů dodatečně očištěn.

Především byl datový soubor očištěn o výdaje na velkou dopravní a technickou infrastrukturu, konkrétně jde o výdaje na dopravní infrastrukturu realizované SFDI (zejm. dálnice a železniční koridory) a výdaje spojené s výstavbou velkých přehrad. Tento krok byl nezbytný, protože uvedené výdaje zkreslují celkové regionální rozložení finančních prostředků, neboť se jedná o výrazné částky, které jsou koncentrovány v předem určených lokalitách.

Dále nebyly zahrnuty výdaje v oblasti výzkumu a vývoje, které sice nejsou evidovány v rozpočtu jako kapitálové investice, avšak v rámci rozpočtové skladby se člení na běžné a kapitálové výdaje; jednotlivé akce jsou

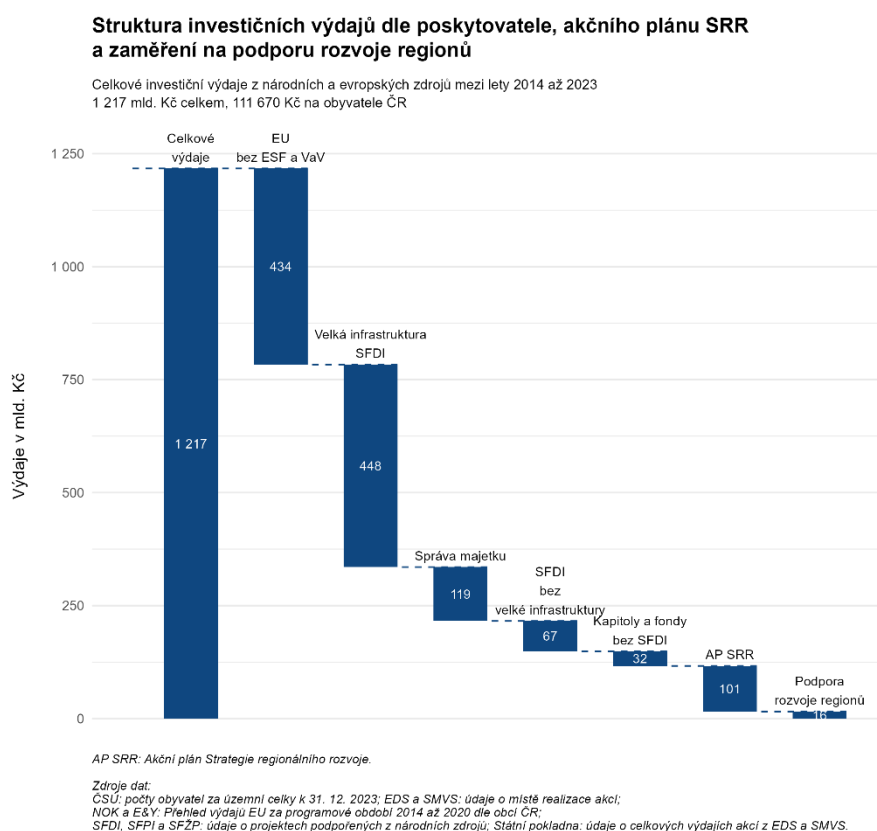
zaznamenané v odlišných informačních systémech (IS VaVal). Poslední oblast výdajů, která není zahrnuta do analýzy regionálního rozložení, jsou výdaje na obranu. Tyto výdaje jsou totiž převážně lokalizované v sídle MO a nikoliv ve skutečném místě realizace (např. posádky, vojenské újezdy, výzkumná střediska apod.). Po očištění tak tvoří investiční výdaje z národních zdrojů 335 mld. Kč.

Pro potřeby analýzy územního rozložení výdajů na mikroregionální úrovni (SO ORP) byly z dat dodatečně vyjmuty výdaje na správu majetku (SMVS), které jsou koncentrovány především do Hlavního města Prahy, a akce, u nichž nebylo možné jednoznačně určit místo realizace, ať už kvůli nedostatku informací o místě realizace a realizátorovi akce (sem spadají i výdaje na obranu), nebo kvůli povaze akcí, které jsou realizovány ve více SO ORP (zejména dopravní a liniové stavby realizované prostřednictvím podpory SFDI). Datový soubor pro analýzu celkových očištěných výdajů na úrovni SO ORP tak zahrnuje výdaje ve výši 149 mld. Kč a nezahrnuje tedy výdaje na dopravu.

V neposlední řadě se analýza specificky zaměří na výdaje v rámci národních dotačních titulů, které jsou zahrnuty v AP SRR a mají konkrétní vazby na opatření a cíle SRR. Tyto výdaje, ačkoliv nejsou primárně určené pro plnění cílů regionální politiky, jsou do jisté míry regionalizované, pokud mají reagovat na specifické potřeby konkrétních typů území či regionů, zejména pak na potřeby těch nejslabších. Jde tedy o výdaje v rámci tzv. implicitní regionální politiky. Celkový objem těchto výdajů (117 mld. Kč) tvoří necelou polovinu očištěných výdajů (335 mld. Kč) a pokud nejsou započteny výdaje na správu a reprodukci majetku (SMVS) a na dopravu, tvoří dokonce většinu těchto výdajů (117 ze 149 mld. Kč).

Graf 33 znázorňuje tyto různé veličiny v kontextu všech výdajů, kde celkové investiční výdaje zahrnují národní i EU fondy.

Graf 33: Objemy investičních výdajů z národních a evropských zdrojů mezi lety 2014 až 2023

Zdroj: vlastní zpracování

Pro porovnání výdajů mezi kraji a správními obvody obcí s rozšířenou působností (SO ORP) různých velikostí bylo nutné normalizovat údaje přepočtem na obyvatele. Základní hodnotou pro tento přepočet je počet obyvatel v obcích evidovaný ČSÚ k 31. prosinci 2023, což představuje konec zkoumaného období.

Pro výpočet míry koncentrace (intenzity) výdajů v různých typech území či regionů se používá lokalizační kvocient. Tento kvocient dosahuje hodnoty 100 %, pokud intenzita výdajů v daném území odpovídá průměrným výdajům na obyvatele ČR. Hodnoty nižší nebo vyšší než 100 % indikují nižší, resp. vyšší míru intenzity výdajů. Tímto způsobem lze prostřednictvím jednoho ukazatele zjistit, zda dochází ke koncentraci výdajů do specifických typů území, nebo zda jsou výdaje rovnoměrně rozloženy napříč jednotlivými oblastmi (v takovém případě se hodnoty pohybují okolo 100 %).

6.2 Typy vymezených území dle SRR 2014-2020 a 2021+

Analýza SRR v letech 2014 až 2023 reflektuje komplexní přístup k územnímu rozvoji v kontextu dvou programových období EU fondů. V rámci zkoumaného období byly v platnosti dvě verze SRR, které korespondovaly s programovými obdobími EU fondů (2014-2020 a 2021-2027). Tato skutečnost do jisté míry komplikuje analýzu tím, že pro každé období byly formulované jiné cíle a opatření a typy území či regionů byly též jinak vymezovány. Přesto však pro obě období platí, že ambicí SRR je definovat místně specifické potřeby pro různé typy regionů a poskytnout vodítko pro územní zacílení veřejných politik a investic. Logika intervence tak zůstává shodná napříč obdobími.

Zákon o podpoře regionálního rozvoje a SRR stanovují územní cíle regionální politiky prostřednictvím vymezování území či typů území, ve kterých budou podpořeny oblasti identifikované jako potřebné či prioritní pro dané území (*place-based approach*). Stěžejní je pak vymezování regionů či území, která jsou označena jako znevýhodněná či ohrožená, a do kterých má být soustředěna podpora státu (*targeted approach*). V SRR jsou tak uplatněny dva přístupy k vymezení území:

- typologie regionů ČR na úrovni obcí zohledňující především polohové a sociální charakteristiky, nebo také charakteristiky sídelní struktury a funkčních / vztahových vazeb, například metropolitní oblasti či aglomerace a jejich zázemí;
- státem podporované regiony na úrovni tří uhelných krajů (strukturálně postižené kraje) a na mikroregionální úrovni ORP, které jsou vymezené jako hospodářsky problémové regiony (dále jen HPR) do roku 2021, dále jako HSOÚ⁹.

V období 2014-2020 byla v SRR vymezena území v celé ČR pomocí základní typologie území, která vymezuje tři typy z hlediska rozvojových znaků. Hlavní charakteristiky těchto typů území jsou shrnuty v Tabulce 17 spolu s Mapou 3 dle této typologie.

⁹ V rámci SRR 2014-2020 byly strukturálně postižené kraje a hospodářsky problémové regiony označeny jako státem podporované regiony v příslušných usnesení vlády označovány jako státem podporované regiony. V navazující strategii (2021+) jsou pod tímto pojmem označeny pouze HSOÚ na úrovni SO ORP. Ovšem paralelně je MMR gestorem strategie RESTART pro restrukturalizaci strukturálně postižených regionů a proto se toto označení vztahuje nadále i na ně.

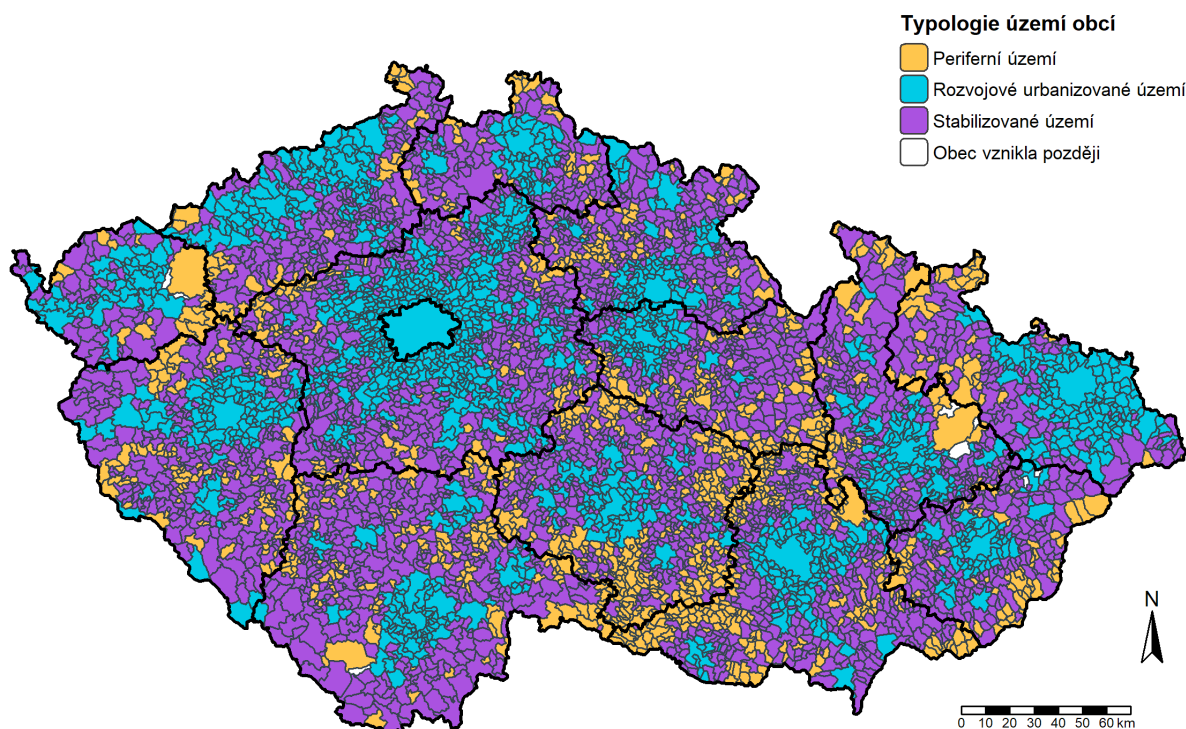
Tabulka 17: Popis vymezených území v SRR 2014-2020

Typ území a počet obyvatel (2023)	Popis typu území	Hlavní charakteristiky území (dle SRR)
Rozvojová urbanizovaná území 7,4 mil. obyvatel	Vysoce urbanizovaná území zahrnující metropolitní oblasti, sídelní aglomerace a regionální centra a jejich zázemí	Klíčový význam pro ČR z hlediska ekonomického růstu (především metropolitní oblasti). Převažují problémy a předpoklady spojené s urbánním rozvojem.
Stabilizovaná území 3 mil. obyvatel	Území venkovského charakteru mimo aglomerace a regionální centra a jejich zázemí	Mikroregionální centra – ekonomická a sídelní střediska s omezeným regionálním významem. Z dlouhodobého hlediska nevykazují významné negativní socioekonomické charakteristiky, ale zároveň nejsou „hybatelem“ socioekonomického rozvoje v regionu.
Periferní území 0,5 mil. obyvatel	Území venkovského charakteru geograficky odlehlá a dlouhodobě se potýkající s kumulací problémů	Kumulace negativních charakteristik (například v nedostatečné vybavenosti území, špatné dopravní dostupnosti či vysoké nezaměstnanosti). Dojíždění místních obyvatel za prací a do škol mimo tato území.

Zdroj: vlastní zpracování

Mapa 3: Typologie území ČR dle Strategie regionálního rozvoje 2014-2020

Typologie území obcí dle Strategie regionálního rozvoje 2014–2020

Zdroj: Strategie regionálního rozvoje ČR 2014–2020.

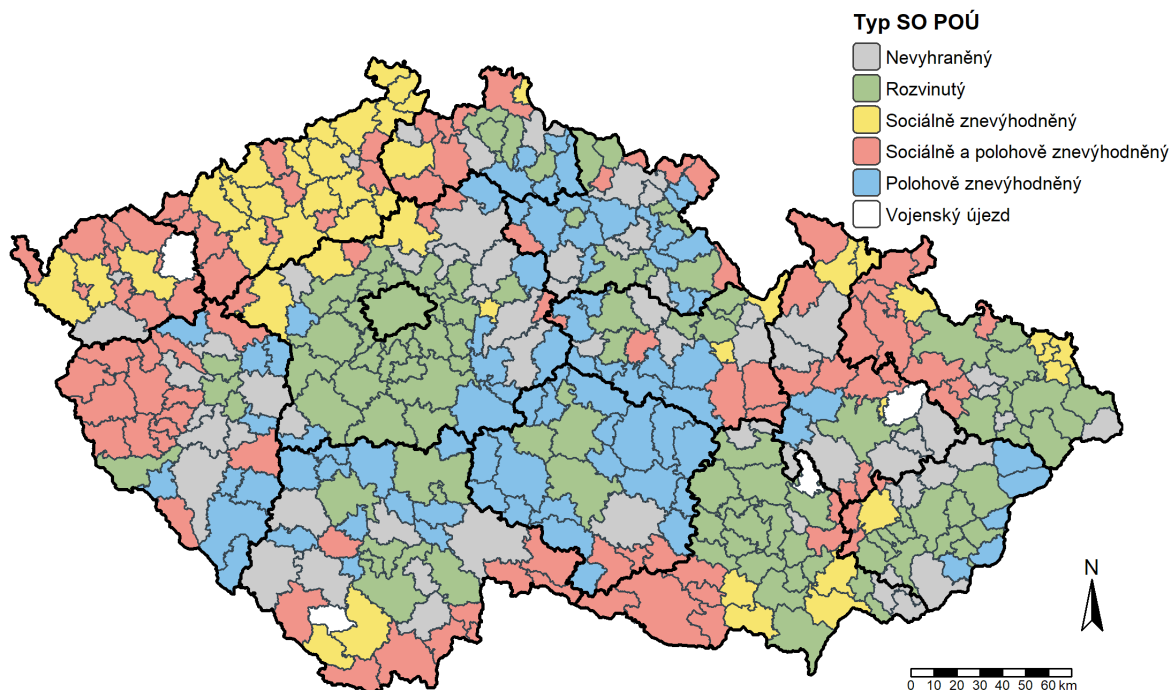
Zdroj: vlastní zpracování

Výhodou typologie SRR pro období 2014-2020 je možnost porovnat regionální rozložení mezi národními dotačními tituly a EU fondy ve zkoumaném období. Její nevýhodou je ovšem nízká míra podrobnosti a tato typologie také nerozlišuje typy urbanizovaných území, které vykazují různé rozvojové charakteristiky zejména ve strukturálně postižených krajích. Proto je vedle typologie SRR použita také typologie [Perlín a kol. \(2019\)](#), která využívá odlišnou sadu indikátorů a člení území ČR (na úrovni SO POÚ) na pět typů podle míry polohového a sociálního znevýhodnění. Limitací této typologie ovšem je, že byla zpracována pro Koncept rozvoje venkova a volba indikátorů a vymezení typů území byla realizována s cílem vymežit typy venkova. Nejedná se tak o typologii celého území, jednalo se ovšem, při zpracování datových sad pro tuto analýzu, o nejaktuálnější vymezení typů území. Nejaktuálnější typologie rozvojových znaků regionů (na úrovni SO ORP) byla vydána teprve v průběhu psaní této zprávy a nemohla tak být využita pro účely této analýzy ([Maier & Franke, 2025](#)).

Umožňuje tak rozlišit v rámci jedné kategorie území typologie SRR různé úrovně socioekonomického znevýhodnění s ohledem na sociální i polohové znevýhodnění a také zohlednit prostorové vazby.

Mapa 4: Typologie území ČR na úrovni SO POÚ dle Perlín a kol. (2019)

Typologie správních obvodů obcí s pověřeným obecním úřadem dle jejich rozvojového potenciálu

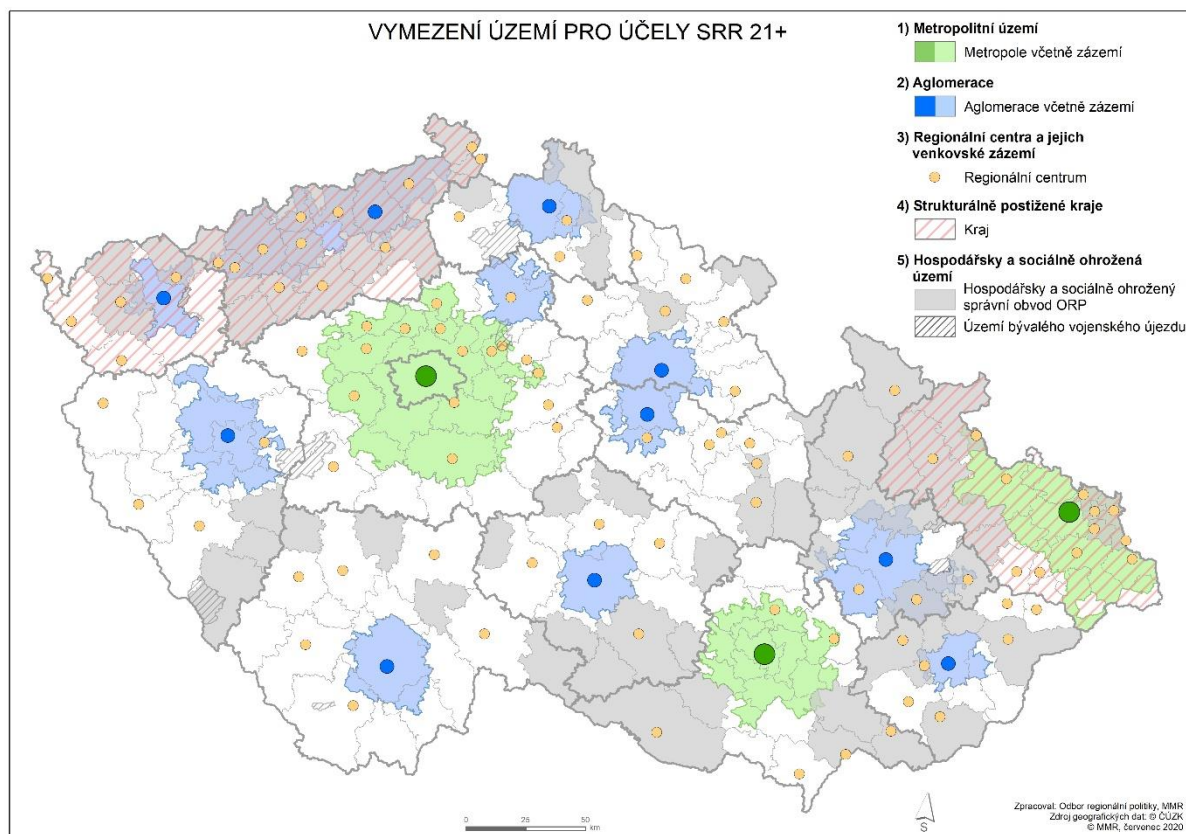
Zdroj: Typologie mikroregionů Česka (Perlín et al., 2019).

Zdroj: vlastní zpracování na základě Perlín a kol. (2019)

V dalších krocích analýzy bude územní rozložení výdajů zkoumáno prismaticem obou těchto typologií, což umožní identifikovat územní vzorce rozložení výdajů s vyšší mírou citlivosti vůči specifickým charakteristikám území.

Pro období 2021-2027 byl uplatněn odlišný postup k vymezování území, který ovšem do jisté míry navazuje i na předchozí období. Namísto typologie postavené na polaritě mezi urbanizovanými území a venkovem byly definovány tři typy území s ohledem na sídelní strukturu a roli (mikro)regionálních center (funkční vztahy mezi centrem a zázemím). Nejprve metropolitní oblasti a jejich zázemí včetně venkovského (Praha, Brno, Ostrava), která mají ambici plnit roli center středoevropského významu. V druhé řadě jde o aglomerace, jejichž centry jsou krajská města a jejich venkovské zázemí a v poslední řadě regionální centra a jejich venkovská zázemí, do kterých spadají především centra obcí s rozšířenou působností – centra s více než 15 tis. obyvateli a spádovým územím přesahujícím 30 tis. obyvatel.

Mapa 5: Vymezení území pro účely SRR 21+

Zdroj: MMR

Dalším zásadním prvkem zákona č. 248/2000 Sb. o podpoře regionálního rozvoje, a SRR je vymezení státem podporovaných regionů. Jde o regiony na úrovni SO ORP, které ve svém sociálně ekonomickém rozvoji významně zaostávají za ostatními územními celky a/nebo musí ve svém rozvoji řešit specifické problémy, které vyžadují koordinovanou spolupráci více subjektů včetně aktivní pomoci státu.

V období 2014-2020 byly tyto regiony označeny jako HPR a charakterizované především nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti, dále nízkou životní úrovní, nízkým stupněm ekonomické výkonnosti, nízkým průměrným příjmem obyvatel a nepříznivým demografickým vývojem ([MMR ČR, 2013](#), s. 58). V rámci příprav SRR 2014-2020 bylo rozhodnuto, že kumulativní součet obyvatel v těchto regionech má dosáhnout 25 % populace ČR. Celkem tedy do takto vymezených regionů spadá 57 ORP, které jsou uvedeny v Mapě 6. Na okraj je též nutno zmínit, že SRR 2014-2020 ještě definuje, nad rámec HPR specifické „ostatní státem podporované regiony“, které zahrnují jak lokality s výrazným výskytem sociálně vyloučených lokalit a lokalit ohrožených sociálním vyloučením, tak území bývalých a současných vojenských újezdů, která vyžadují specifická opatření.

Pro období 2021-2027 byla aplikována obdobná logika pro vymezení regionů podporovaných státem na úrovni správních obvodů obcí s rozšířenou působností (SO ORP) a krajů, které v rámci SRR 2021+ tvoří další dva typy vymezených území. Na úrovni krajů jsou specificky určeny strukturálně postižené kraje, konkrétně Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský kraj, které se potýkají se specifickými výzvami spojenými s restrukturalizací ekonomiky a koncentrací sociálních, ekonomických a environmentálních problémů. Pro tyto kraje existuje navíc specifický Strategický rámec hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje (RE:START).

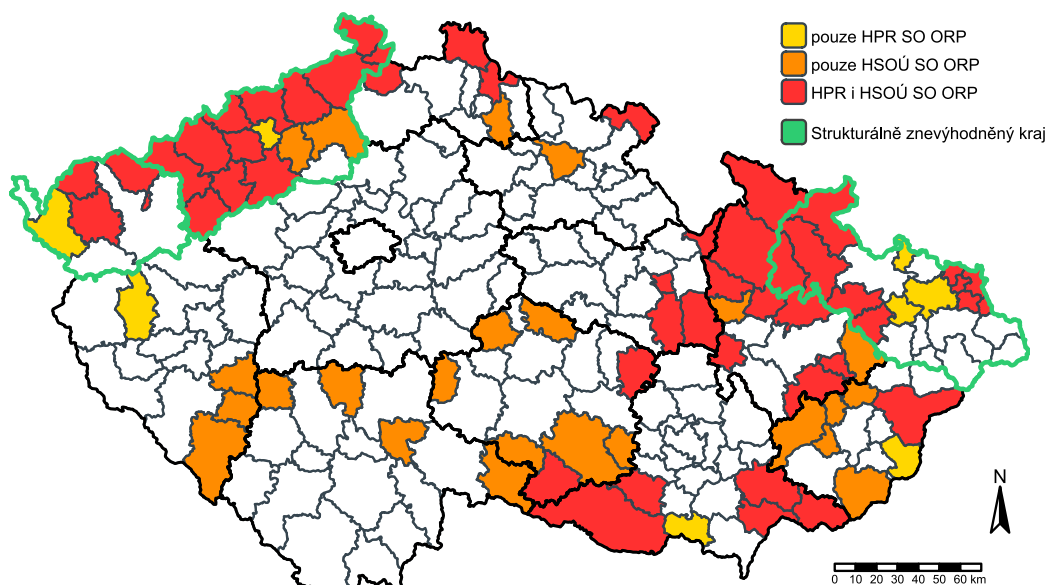
Na úrovni SO ORP byly opět vymezeny regiony tak, aby kumulativní počet obyvatel dosahoval přibližně čtvrtiny celkové populace ČR. Vzhledem k tomu, že Ostrava, kde žije přibližně 300 tis. obyvatel, již nesplňovala kritéria pro vymezení, bylo zahrnuto 20 nových SO ORP převážně venkovského charakteru. Celkem tedy do této

kategorie HSOÚ spadalo na konci sledovaného období 73 SO ORP¹⁰. Mapa 6 znázorňuje překryvy mezi vymezením těchto regionů v období 2014–2020 (HPR) a 2021–2027 (HSOÚ).

Mapa 6: Státem podporované regiony na úrovni ORP a krajů v období 2014–2023

Státem podporované regiony na úrovni SO ORP a krajů

Dle Strategie regionálního rozvoje 2000, 14–20 a 21–27

Hospodářsky problémové regiony (HPR): 57 SO ORP vymezených v SRR 14–20 jako regiony se soustředěnou podporou státu na základě nízké míry indikátorů v oblastech ekonomické výkonnosti, zaměstnanosti či migrace.

Hospodářsky a sociálně ohrožená území (HSOÚ): 73 SO ORP vymezených v SRR 21–27 jako regiony se soustředěnou podporou státu na základě nízké míry indikátorů v oblastech ekonomické výkonnosti, zaměstnanosti či migrace. Způsob jejich vymezení se oproti HPR mírně liší, ale z velké části jde o stejná území.

SRR: Strategie regionálního rozvoje.

Strukturálně znevýhodněné kraje: 3 kraje vymezené v SRR 2000 jako regiony, které čelí ekonomickým a sociálním výzvám spojeným s útlumem tradičních průmyslových odvětví. Vymezeny na základě indikátorů v oblasti ekonomické výkonnosti a zaměstnanosti.

Zdroj: vlastní zpracování

6.3 Analýza územní alokace celkových investičních výdajů

Tato část se věnuje územnímu rozložení celkových investičních výdajů financovaných z národních zdrojů. Vzhledem k tomu, že územní rozložení může být zkresleno výdaji na velkou dopravní infrastrukturu, v této části jsou zobrazeny výdaje o tuto položku očištěné.

Celkové investiční výdaje (bez velké infrastruktury) se výrazně koncentrovaly do Hlavního města Prahy. Krajské rozložení celkových výdajů (335 mld. Kč) v rámci programového financování (EDS a SMVS) a výdajů státních fondů (bez velké dopravní infrastruktury) vykazuje vysokou míru koncentrace do Hlavního města Prahy v porovnání s ostatními kraji. To lze vysvětlit především investicemi v úřadech státní správy, které jsou převážně lokalizovány v Hlavním městě Praze. Výdaje na správu majetku v dalších krocích analýzy nebudou zahrnuty, jelikož zkreslují celkové regionální rozložení a nelze je objektivně alokovat jinak, než do Hlavního města Prahy.

Na základě dat [CzechInvestu](#) je ovšem známo, že výdaje na přímou podporu výzkumu a výdaje ze státního rozpočtu v roce 2020 byly jednoznačně koncentrovány v Hlavním městě Praze (19 tis. Kč na obyvatele) a do menší míry v Jihomoravském kraji (7 tis. Kč na obyvatele). V ostatních krajích nepřevyšuje výdaj na obyvatele v této oblasti 2,1 tis. Kč. Zjištění, že největší část investičních výdajů státu směřovala ve sledovaném období do Hlavního města Prahy, je v souladu i se závěry analýz realizovaných v minulosti ([Macešková, 2009](#); [Blažek,](#)

¹⁰ Od roku 2024 se na základě usnesení vlády č. 932/2024 navýšil počet HSOÚ na 80.

[Macešková, 2010](#)). Pokud by do těchto výdajů byly zahrnuty i výdaje na výzkum a vývoj, tendence ke koncentraci do Hlavního města Prahy by byla ještě výraznější. Z pohledu regionálního rozvoje tedy alokace investičních výdajů státu byla implicitně realizována v souladu s principy strategické regionální politiky a přispívala k posilování socioekonomického jádra ČR. Je důležité doplnit, že z pohledu celého systému veřejných financí je Hlavní město Praha regionem, který do něj také nejvíce přispívá.

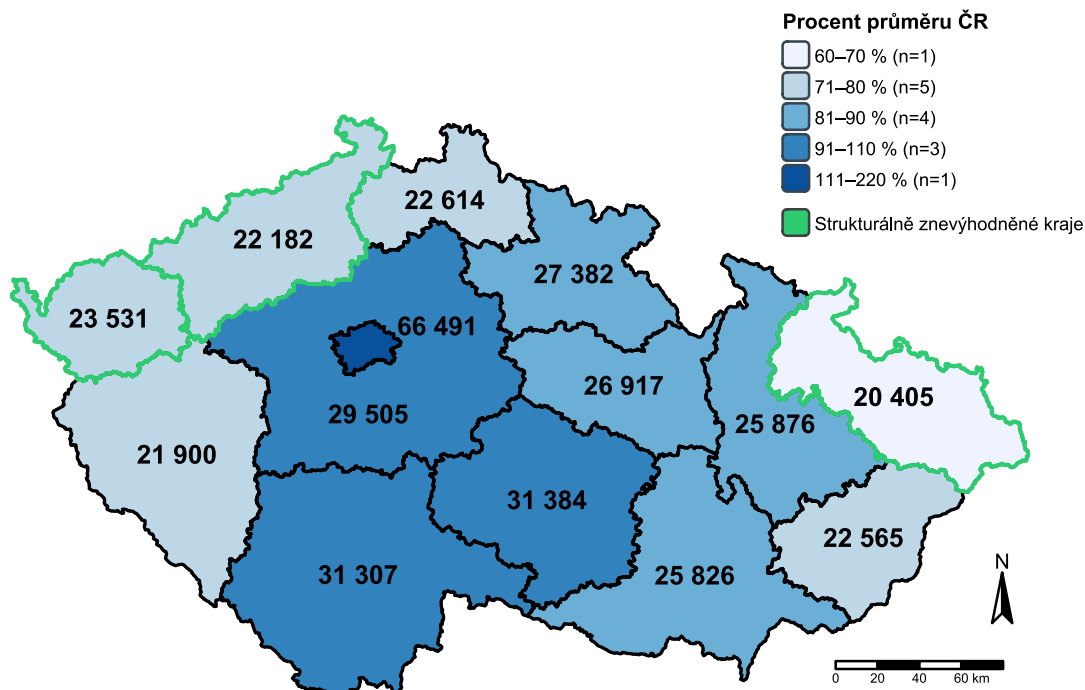
Mapa 7: Územní rozložení celkových investičních výdajů na úrovni krajů v období 2014-2020

Investiční výdaje (bez velké infrastruktury) jsou koncentrovány do Prahy

Investiční výdaje z národních zdrojů na obyvatele v Kč a vztah (v procentech) k průměru ČR mezi lety 2014 až 2023

Celkové investiční výdaje rozpočtových kapitol (včetně reprodukce majetku) a státních fondů

335 mld. Kč celkem, 30 760 Kč na obyvatele ČR = 100 %

Zdroje dat:

ČSÚ: počty obyvatel za územní celky k 31. 12. 2023; EDS a SMVS: údaje o místě realizace akcí;

SFDI, SFPI a SFŽP: údaje o projektech podpořených z národních zdrojů; Státní pokladna: údaje o celkových výdajích akcí z EDS a SMVS.

Zdroj: EDS/SMVS, IISSP, státní fondy, vlastní zpracování

Jakkoliv je důležité mít přehled o regionální alokaci všech investic státu, pro relevanci analýzy a jejich zjištění je nutné omezit zkresení, která jsou způsobena daty za investice do správy majetku státu a do velké dopravní infrastruktury. V dalších krocích analýzy se proto pracuje s objemem výdajů zahrnující programové financování na investiční výdaje (EDS) a programy státních fondů (SFŽP, SFPI a SFŽP) v celkové výši 216 mld. Kč. Jedná se tak o stejný analyzovaný soubor jako v předchozích kapitolách. Pro analýzu rozložení na mikroregionální úrovni (obce a SO ORP) byly vyloučeny výdaje na dopravu prostřednictvím SFDI (převážně financování silnic II. a III. tříd a regionální železnice) v celkové výši cca 70 mld. Kč. Výsledný očištěný datový soubor tak zahrnuje výdaje v objemu 149 mld. Kč.

Regionální alokace investic z národních zdrojů je z územního hlediska nerovnoměrná. Celkový objem investičních výdajů bez SMVS a včetně dopravní infrastruktury (mimo velké) dosáhl ve zkoumaném období 216 mld. Kč (19,8 tis. Kč na obyvatele). Regionální rozložení těchto výdajů je ale na krajské úrovni výrazně odlišný než při zahrnutí výše uvedených výdajů (SMVS). Rozdíl mezi krajem s nejnižším a nejvyšším výdajem na obyvatele je výrazný. Nejnižší hodnota patří Hlavnímu městu Praze s 10,8 tis. Kč na obyvatele, v Moravskoslezském kraji dosahuje 16,8 tis. Kč na obyvatele. Nejvyšší hodnotu vykazuje Vysočina s 27,4 tis. Kč na obyvatele. Rozdíl v intenzitě výdajů tedy přesahuje 2,5násobek. Je však třeba zohlednit, že výdaje v Hlavním městě Praze nezahrnují správu majetku a výdaje na vědu a výzkum, což komplikuje přímé srovnání

Hlavního města Prahy s ostatními kraji. Bez Hlavního města Prahy jsou výdaje na Vysočině o 1,6násobek vyšší než v Moravskoslezském kraji.

Celkem osm krajů vykazuje podprůměrnou intenzitu výdajů. Výrazně podprůměrné hodnoty (méně než 90 % průměru ČR) jsou zaznamenány v Hlavním městě Praze, Moravskoslezském a Ústeckém kraji, zatímco Jihomoravský, Liberecký, Karlovarský a Zlínský kraj vykazují mírně podprůměrné hodnoty. Naopak šest krajů dosahuje nadprůměrných hodnot, přičemž výdaje se výrazně koncentrují do tří krajů: Středočeského, Vysočiny a Jihočeského. U těch jsou výdaje o 30 až 40 procentních bodů nad průměrem ČR. Královéhradecký, Pardubický a Olomoucký kraj dosahují lehce nadprůměrných hodnot, tedy 8 až 12 procentních bodů nad průměrem.

Vztah mezi bohatstvím krajů, měřeno HDP na obyvatele v roce 2023 (ČSÚ), a intenzitou výdajů není jednoznačný. Například Středočeský a Jihočeský kraj patří k 3. a 7. místu dle HDP na obyvatele, přičemž zde dochází k vysoké koncentraci výdajů, zatímco Vysočina na 5. místě dle HDP, vykazuje koncentraci nejvyšší. Na druhé straně Moravskoslezský, Ústecký a Plzeňský kraj vykazují podprůměrné hodnoty a zároveň jsou mezi kraji s nižšími HDP na obyvatele (v pořadí 9., 12. a 14.). Platí, že nejnižší intenzitu výdajů dosahují všechny tři ekonomicky slabší kraje (vyjma Hlavního města Prahy), ale nejvyšší intenzitu nevykazují nutně kraje s nejvyšším HDP na obyvatele. Tuto souvislost lze ovšem potvrdit v případě Hlavního města Prahy, pokud jsou zahrnuty výdaje na správu majetku a na výzkum a vývoj.

Tabulka 18: Porovnání pořadí krajů dle HDP na obyvatele a dle investičních výdajů na obyvatele z národních zdrojů

Kraj	Pořadí dle HDP na obyvatele	Pořadí dle intenzity výdajů na obyvatele
Hlavní město Praha	1.	14.
Jihomoravský kraj	2.	9.
Středočeský kraj	3.	2.
Královéhradecký kraj	4.	4.
Kraj Vysočina	5.	1.
Plzeňský kraj	6.	11.
Jihočeský kraj	7.	3.
Zlínský kraj	8.	7.
Pardubický kraj	9.	5.
Moravskoslezský kraj	10.	13.
Olomoucký kraj	11.	6.
Ústecký kraj	12.	12.
Liberecký kraj	13.	10.
Karlovarský kraj	14.	8.

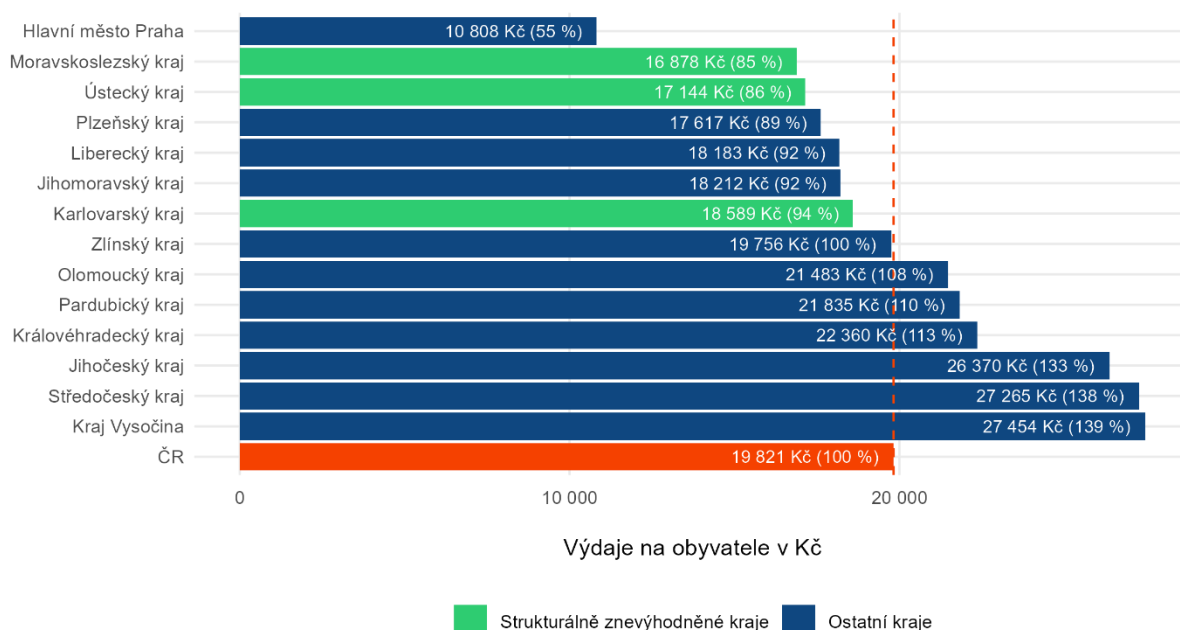
Zdroj: vlastní zpracování

Ve všech třech strukturálně znevýhodněné krajích (Karlovarský, Moravskoslezský, Ústecký) nedosáhly výdaje na obyvatele průměru ČR. V případě Moravskoslezského a Ústeckého kraje je intenzita výdajů nejnižší (15 % pod průměrem ČR), zatímco Karlovarský kraj dosáhl lehce podprůměrných hodnot (6 % pod průměrem ČR). Ukazuje se tedy, že investiční výdaje z národních zdrojů nesměřovaly významněji do krajů vymezených pro soustředěnou podporu státu a jejich postavení v rámci krajů z hlediska investic na obyvatele je podprůměrné, rozdíly mezi kraji ovšem nejsou vysoké.

Graf 34: Investiční výdaje na obyvatele dle krajů

Nedochází ke koncentraci celkových výdajů do strukturálně znevýhodněných krajů

Investiční výdaje z národních zdrojů a vztah (v procentech) k průměru ČR mezi lety 2014 až 2023
Celkové investiční výdaje rozpočtových kapitol a státních fondů
216 mld. Kč celkem, 19 821 Kč na obyvatele ČR = 100 %

Zdroje dat:

ČSÚ: počty obyvatel za územní celky k 31. 12. 2023; EDS: údaje o místě realizace akcí; SFDI, SFPI a SFZP: údaje o projektech podpořených z národních zdrojů; Státní pokladna: údaje o celkových výdajích akcí z EDS.

Zdroj: vlastní zpracování

Nejvýznamnější oblasti výdajů jsou doprava, úspory energie a vodohospodářství. Jejich územní rozložení není rovnoměrné napříč kraji. Napříč kraji jsou nerovnoměrně zastoupené podíly oblastí výdajů především ve školství včetně toho vysokého, dopravě a vodohospodářství. V ostatní oblastech je variabilita nízká a podíly výdajů jsou rovnoměrně rozloženy mezi kraji.

Investice do vysokých škol představují celorepublikově 9 % výdajů, ale v Hlavním městě Praze tvoří nadpoloviční podíl (57 %) díky vysoké koncentraci vysokoškolských institucí. Územní rozměr těchto investic je tak především ovlivněn mírou zastoupení cílových skupin či oprávněných žadatelů napříč republikou. Výdaje v oblasti školství jsou také více zastoupeny ve Středočeském kraji (17 % celkových výdajů v kraji), zatímco tvoří jen přibližně 5 % v ostatních krajích. Jelikož jsou právě tyto výdaje považované za inherentně rozvojové, jejich koncentrace do pólů růstů (Hlavní město Praha a jeho zázemí, v případě VŠ i v Jihomoravském kraji), celkově působí na trajektorie rozvoje regionů v divergentním směru.

V oblasti dopravy je rovněž variabilita vysoká (16 % až 41 %, celorepublikově 31 %). Velkou část těchto prostředků (cca 60 %) tvoří investice do silniční sítě, především příspěvky krajům na údržbu silnic II. a III. třídy, které byly alokovány na základě délky silniční sítě v daném kraji. Vodohospodářství, především investice do kanalizací a ČOV, vykazují relativně menší variabilitu oproti školství a dopravě. Celorepublikový podíl dosahuje 10 %, v Hlavním městě Praze nebyly realizovány žádné výdaje v této oblasti, zatímco v Plzeňském kraji představují 17 % výdajů v kraji.

Ve všech ostatních oblastech nedochází k výraznější diferenciaci mezi kraji. Výjimkou je Liberecký kraj, ve kterém jsou výrazněji zastoupené výdaje v oblasti životního prostředí související s regenerací krajiny po těžbě uranu na Českolipsku. Zajímavý je však slabý rozptyl hodnot v oblasti podpory rozvoje regionů, u které se očekávala výraznější diferenciaci v souvislosti s mírou rozvoje regionu a jejich vymezením pro cíle regionální politiky. Podíl těchto výdajů ve strukturálně znevýhodněných krajích (Karlovarský, Ústecký a Moravskoslezský)

se výrazně neliší od celorepublikového rozložení (6 až 7 %). Pokud mají tyto výdaje působit konvergenčně a vyrovnávat meziregionální rozdíly, očekávalo by se, že jejich podíl je větší ve slabších krajích.

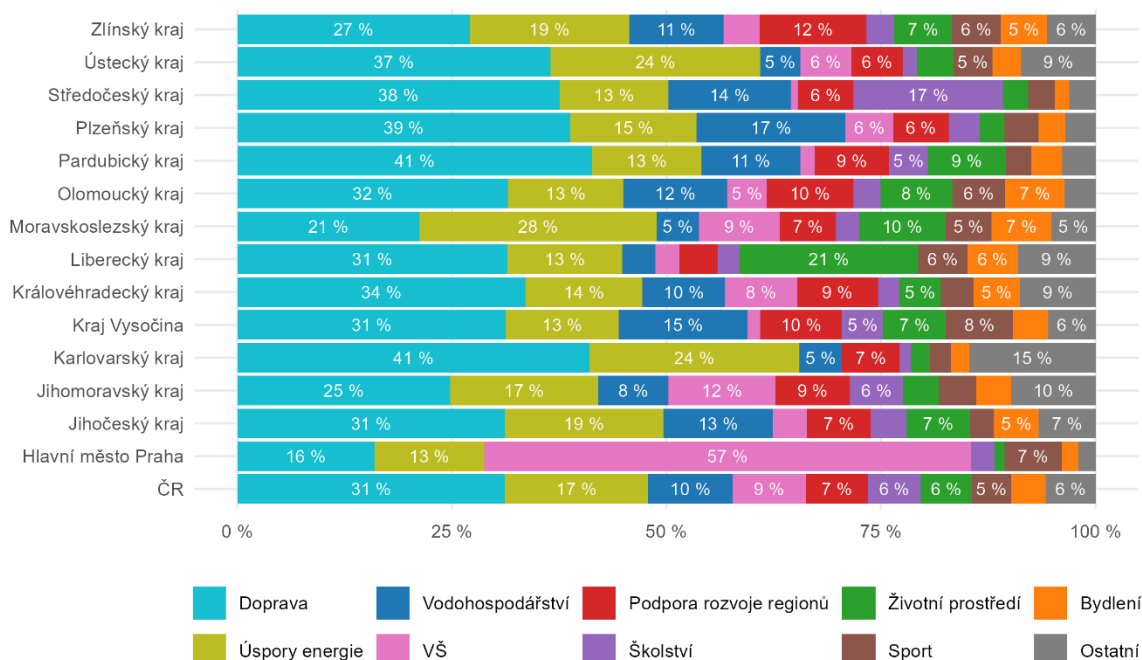
Graf 35: Tematické rozložení investičních výdajů dle krajů

Oblasti podpory jsou v celkových výdajích různě zastoupeny napříč kraji

Investiční výdaje z národních zdrojů dle tematické oblasti mezi lety 2014 až 2023

Celkové investiční výdaje rozpočtových kapitol a státních fondů

216 mld. Kč celkem, 19 821 Kč na ob. ČR

Zdroje dat:

ČSÚ: počty obyvatel za územní celky k 31. 12. 2023; EDS: údaje o místě realizace akcí;

SFDI, SFPI a SFŽP: údaje o projektech podpořených z národních zdrojů; Státní pokladna: údaje o celkových výdajích akcí z EDS

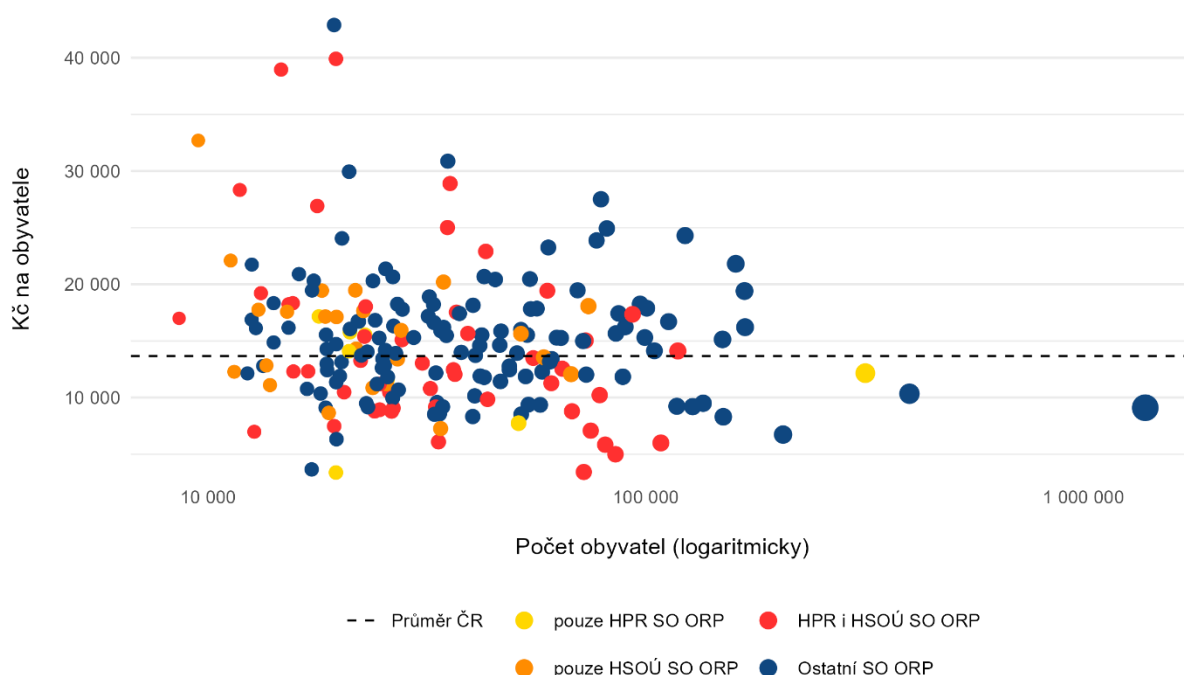
Zdroj: vlastní zpracování

Na mikroregionální úrovni jsou rozdíly významnější. Pro analýzu výdajů na úrovni obcí či SO ORP byla vyjmuta oblast dopravy, jelikož nelze tyto akce exaktně lokalizovat na tuto geografickou úroveň. Celkový objem investic bez dopravy dosahuje 149 mld. Kč (13,6 tis. Kč na obyvatele). Z Grafu 38 není patrná souvislost mezi velikostí SO ORP a výší výdajů na obyvatele. Malá i velká SO ORP mohou být výrazně nad či pod průměrem, rozptyl zůstává vysoký při všech velikostech. Rozptyl je ovšem největší v případě menších SO ORP s počtem okolo 10 tis. obyvatel, což naznačuje, že v menších SO ORP má jeden či dva velké projekty mnohem silnější dopad na přepočet na obyvatele než u velkých městských SO ORP. Největší města (Praha, Brno, Ostrava) nedosahují ani průměrných hodnot, což lze vysvětlit vyšší mírou investování z vlastních zdrojů a vyšším příjmem na obyvatele z RUD, zatímco v menších SO ORP jsou významnější externí zdroje financování. Z tohoto grafu je také patrné, že v populačně větších SO ORP, které jsou vymezené jako HPR/HSOÚ (především v Ústeckém a Moravskoslezském kraji), jsou výdaje na obyvatele podprůměrné.

Graf 36: Investiční výdaje na obyvatele dle velikosti ORP

Významná diferenciaci mezi SO ORP v celkových výdajích na obyvatele

Investiční výdaje z národních zdrojů na obyvatele v Kč a vztah (v procentech) k průměru ČR mezi lety 2014 až 2023
Celkové investiční výdaje rozpočtových kapitol a státních fondů bez SFDI
149 mld. Kč celkem, 13 658 Kč na obyvatele ČR

Hospodářsky a sociálně ohrožená území (HSOÚ): 73 SO ORP vymezených v SRR 21–27 jako regiony se soustředěnou podporou státu na základě nízké míry indikátorů v oblastech ekonomické výkonnosti, zaměstnanosti či migrace. Způsob jejich vymezení se oproti HPR mírně liší, ale z velké části jde o stejná území.
Hospodářsky problémové regiony (HPR): 57 SO ORP vymezených v SRR 14–20 jako regiony se soustředěnou podporou státu na základě nízké míry indikátorů v oblastech ekonomické výkonnosti, zaměstnanosti či migrace.
SRR: Strategie regionálního rozvoje.

Zdroje dat:
ČSÚ: počty obyvatel za územní celky k 31. 12. 2023; EDS: údaje o místě realizace akcí;
SFPI a SFŽP: údaje o projektech podpořených z národních zdrojů; Státní pokladna: údaje o celkových výdajích akcí z EDS.

Zdroj: vlastní zpracování

Celkový rozptyl (od 30 % do 300 %), kdy největší pozorovaná hodnota (300 % průměru) je přibližně desetkrát vyšší než nejmenší (30 % průměru), potvrzuje, že rozložení výdajů na obyvatele je na úrovni ORP vysoce nerovnoměrné. Mediánová hodnota (105 %) lehce překračuje hodnotu průměru ČR (100 %), což svědčí o „dlouhém chvostě“ několika regionů s výrazně nadprůměrnými hodnotami související s jednorázovými velkými projekty, které zvyšují celostátní průměr, zatímco typické ORP se pohybuje poblíž republikového standardu (82 až 129 % průměru). Výrazně nadprůměrné hodnoty (okolo 300 % průměru) u tří ORP lze vysvětlit především realizací velkých investičních akcí, které tvoří až poloviny všech výdajů v těchto ORP. Jedná se zejména o biatlonový stadion v Novém Městě na Moravě, zahrazování následků těžby v Dolní Rožince u Bystřice nad Pernštejnem nebo podpora výstavby fotovoltaické elektrárny v obci Břidličná u Rýmařova.

Pro čtvrtinu ORP dosáhly výdaje na obyvatele nejvýše 82 % republikového průměru, zatímco další čtvrtina překročila 129 % průměru. Červené/oranžové/žluté body (tj. podporované regiony) jsou rozmístěny prakticky po celé škále hodnot, status podporovaného regionu tedy sám o sobě nevysvětluje vyšší či nižší intenzitu výdajů.

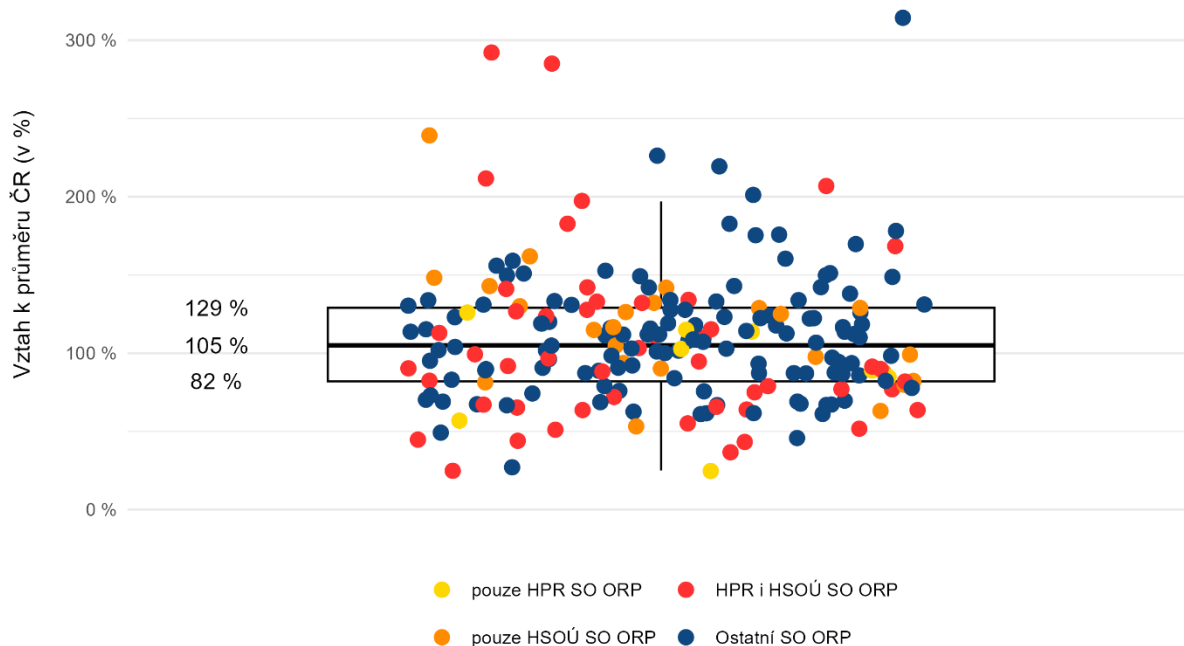
Čtvrtina ORP (50) vykazuje podprůměrnou intenzitu výdajů (25 až 81 % průměru ČR). Shluky těchto podprůměrných hodnot se vyskytují zejména na Severozápadě (Karlovarský a Ústecký kraj), v Moravskoslezském kraji, na Šumpersku a v Jeseníkách, nebo také v Plzeňském kraji. Průměrných výdajů dosahuje čtvrtina ORP (51), přičemž nelze identifikovat jednoznačný územní vzorec. Další necelá čtvrtina ORP (42) se vyznačuje nadprůměrnými výdaji na obyvatele od 1,3násobku průměru až po téměř 2násobku průměru. Většina z nich se nachází v Středočeském, Zlínském a Jihočeském kraji, ale opět nelze identifikovat jednoznačný územní vzorec. V devíti ORP jsou výdaje na obyvatele výrazně nadprůměrné (od dvojnásobku až

po 3,2násobek průměru). Tři z nich se nachází v prstenci okolo Hlavního města Prahy (Říčany, Český Brod, Brandýs nad Labem/Stará Boleslav), ve kterých byly realizované významné akce na rozšiřování kapacit základních škol. U ostatních ORP s nadprůměrnými výdaji lze tyto hodnoty vysvětlit především realizací akcí s národním významem (např. rozšíření závodu v Kvasínách, zahlazování následků hornické činnosti či výstavba biatlonového stadionu). V některých ORP způsobuje výraznou diferenciaci i realizace projektů na dekarbonizaci průmyslu v rámci Modernizačního fondu (např. v Kadani, České Lípě nebo v Rýmařově), kde tyto výdaje tvoří až polovinu celkových výdajů v ORP.

Graf 37: Rozptyl hodnot výdajů na obyvatele ORP

Významná diferenciacie mezi SO ORP v celkových výdajích na obyvatele

Investiční výdaje z národních zdrojů na obyvatele v Kč a vztah (v procentech) k průměru ČR mezi lety 2014 až 2023
Celkové investiční výdaje rozpočtových kapitol a státních fondů bez SFDI
149 mld. Kč celkem, 13 658 Kč na obyvatele ČR = 100 %

Hospodářsky a sociálně ohrožená území (HSOÚ): 73 SO ORP vymezených v SRR 21–27 jako regiony se soustředěnou podporou státu na základě nízké míry indikátorů v oblastech ekonomické výkonnosti, zaměstnanosti či migrace. Způsob jejich vymezení se oproti HPR mírně liší, ale z velké části jde o stejná území.

Hospodářsky problémové regiony (HPR): 57 SO ORP vymezených v SRR 14–20 jako regiony se soustředěnou podporou státu na základě nízké míry indikátorů v oblastech ekonomické výkonnosti, zaměstnanosti či migrace.

SRR: Strategie regionálního rozvoje.

Zdroje dat:

ČSÚ: počty obyvatel za územní celky k 31. 12. 2023; EDS: údaje o místě realizace akcí;

SFPI a SFŽP: údaje o projektech podpořených z národních zdrojů; Státní pokladna: údaje o celkových výdajích akcí z EDS.

Zdroj: vlastní zpracování

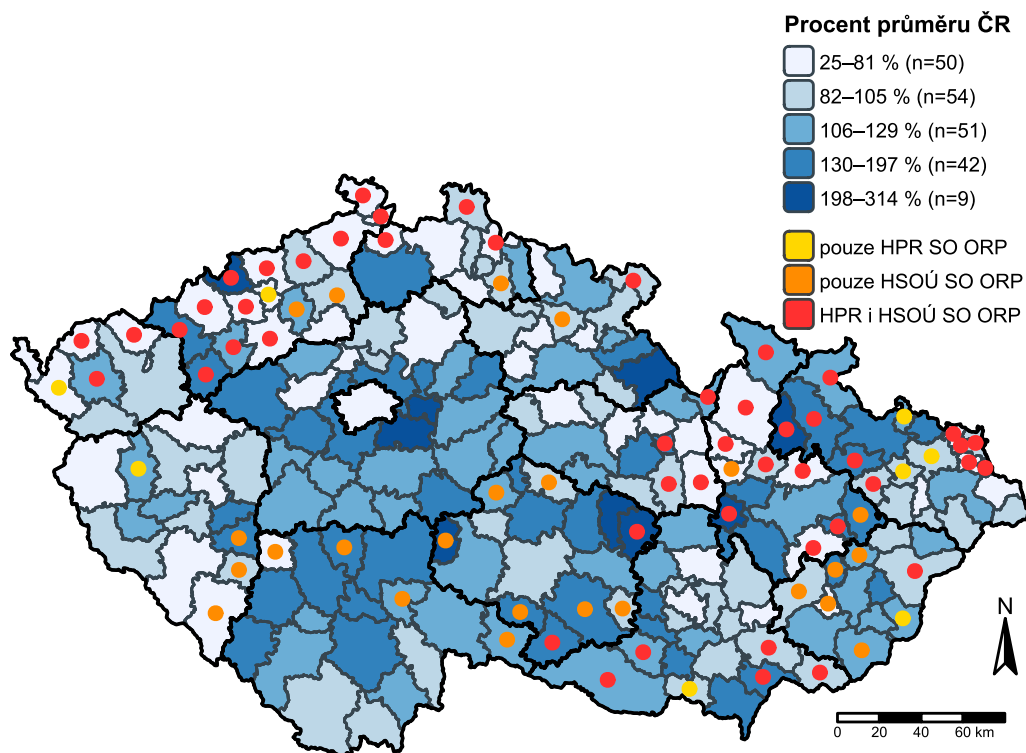
Mapa 8: Územní rozložení celkových investičních výdajů na obyvatele ORP

Nedochází ke koncentraci celkových výdajů do podporovaných regionů

Investiční výdaje z národních zdrojů na obyvatele v Kč a vztah (v procentech) k průměru ČR mezi lety 2014 až 2023

Celkové investiční výdaje rozpočtových kapitol a státních fondů bez SFDI

149 mld. Kč celkem, 13 658 Kč na obyvatele ČR = 100 %

Hospodářsky a sociálně ohrožená území (HSOÚ): 73 SO ORP vymezených v SRR 21–27 jako regiony se soustředěnou podporou státu na základě nízké míry indikátorů v oblastech ekonomické výkonnosti, zaměstnanosti či migrace. Způsob jejich vymezení se oproti HPR mírně liší, ale z velké části jde o stejná území.

Hospodářsky problémové regiony (HPR): 57 SO ORP vymezených v SRR 14–20 jako regiony se soustředěnou podporou státu na základě nízké míry indikátorů v oblastech ekonomické výkonnosti, zaměstnanosti či migrace.

SRR: Strategie regionálního rozvoje.

Zdroje dat:

ČSÚ: počty obyvatel za územní celky k 31. 12. 2023; EDS: údaje o místě realizace akcí;

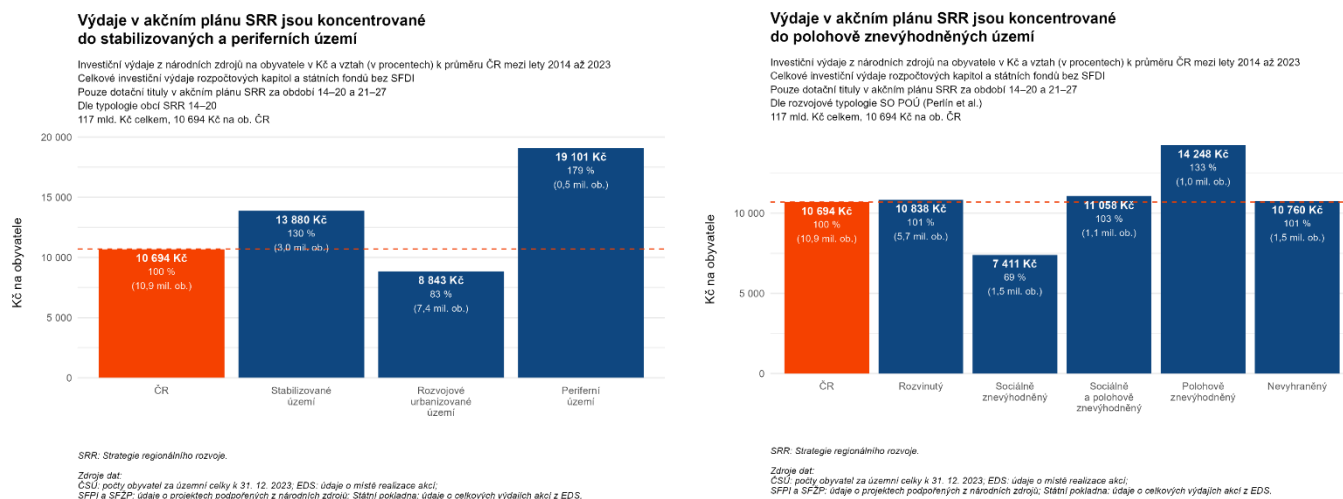
SFPI a SFŽP: údaje o projektech podpořených z národních zdrojů; Státní pokladna: údaje o celkových výdajích akcí z EDS.

Zdroj: vlastní zpracování

Celkové výdaje se koncentrovaly především do polohově znevýhodněných typů území. Regionální rozložení celkových výdajů je v této části popsáno perspektivou dvou typologií území. První typologie přímo navazuje na vymezené typy regionů v SRR 2014–2020, zatímco druhá využívá typologii [Perlín a kol. \(2019\)](#). Regionální rozložení celkových výdajů bez dopravy dle typologie SRR vykazuje nejvyšší míru intenzity výdajů v územích vymezené jako periferní (159 % průměru ČR), do menší míry pak ve stabilizovaných územích (127 % průměru ČR). Oba tyto typy území jsou vymezeny jako převážně venkovské a žije v nich třetina obyvatel ČR. Podprůměrné výdaje na obyvatele jsou pak zaznamenány v územích vymezené jako rozvojové urbanizované, které se skládají z větších měst a jejich zázemí a žijí v nich dvě třetiny obyvatel ČR.

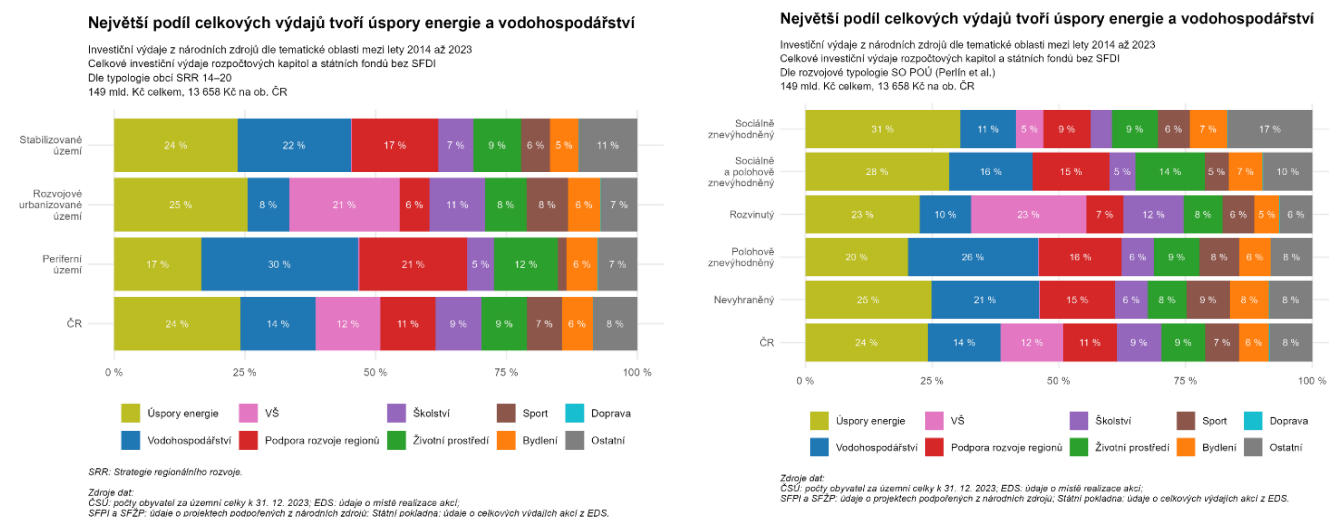
Pomocí typologie [Perlín a kol. \(2019\)](#) lze potvrdit tendenci ke koncentraci výdajů do polohově znevýhodněných oblastí (117 % a 127 % průměru ČR pro oba tyto typy) a podprůměrnou intenzitu výdajů v územích vymezené jako sociálně znevýhodněné. Tyto typy území se vyskytují především na Severozápadě a v Moravskoslezském kraji (do menší míry pak na jižní Moravě a v jižních Čechách). Jde převážně o urbanizovaná území, která mají výhodnou polohu (např. napojením na hlavní dálniční a železniční tahy), ale vyznačují se horšími sociálními podmínkami. Ostatní dva typy území (rozvinutá a nevyhraněná) vykazují průměrnou intenzitu výdajů na obyvatele a dochází tam tedy k větší koncentraci výdajů než do sociálně znevýhodněných typů území.

Graf 38: Územní rozložení výdajů na implicitní regionální politiku v typech území dle typologie SRR a dle Perlín a kol. (2019)

Tematické rozložení výdajů napříč území dle typologie SRR ukazuje, že dochází ke koncentraci určitých oblastí výdajů do různých typů území. Nejvýraznější diferenciace vůči celorepublikovému rozložení je v oblasti vodohospodářství a podpory rozvoje regionů. Výdaje v oblasti vodohospodářství tvoří největší podíl výdajů v periferních a stabilizovaných typech území (30 %, respektive 22 % oproti 14 % celorepublikově) a slabší podíl v urbanizovaných území (8 %). Podobný vzorec lze sledovat i u výdajů v oblasti podpory regionální rozvoje (21 % v periferních, 17 % ve stabilizovaných a 6 % v rozvojových urbanizovaných území). Nejvýznamnější diferenciaci, která je ovšem očekávatelná, je v oblasti podpory vysokých škol, která se výhradně koncentruje v rozvojových urbanizovaných územích. Všechny ostatní oblasti výdajů s výjimkou sportu jsou relativně homogenně rozložené napříč typy území.

Graf 39: Tematické rozložení celkových investičních výdajů dle typologie SRR a dle typologie Perlín a kol. (2019)

Zdroj: vlastní zpracování

Tematické rozložení výdajů pomocí typologie Perlína a kol. (2019) potvrzuje vzorec, který platí pro rozložení dle typologie SRR. Ukazuje se, že typy území vymezené v SRR jako rozvojové urbanizované jsou v realitě více heterogenní, jsou tam zastoupená území s horšími sociálními podmínkami, ve kterých se tematická skladba výdajů liší od rozvinutých typů území. Jde především o oblasti podpory vysokých škol, ale překvapivě jde také o oblast podpory rozvoje regionů, která v sociálně znevýhodněných oblastech tvoří 9 % výdajů, v rozvinutých 7 % (celorepublikově 11 %).

Regionální analýza výdajů prostřednictvím těchto dvou typologií ukazuje, že investice směřovaly především do periferních a venkovských oblastí. Investice státu tedy především směřují do polohově znevýhodněných oblastí. Ovšem v oblastech, jež nejsou polohově znevýhodněné, ale které se vyznačují horšími sociálními parametry, je intenzita výdajů výrazně nižší. Možným důvodem je charakter a předmět těchto investic. Například v rámci investičních programů v oblasti vodohospodářství (kanalizace, ČOV atp.) bylo především cílem pokrytí menších obcí, které doposud nebyly napojeny na tuto infrastrukturu. Takové obce se nachází převážně ve venkovských/periferních územích. Obdobně v případě *Nové zelené úsporám* pro rodinné domy se přirozeně očekává, že příjemci jsou více zastoupeni v těchto typech regionů, a ne v městských aglomeracích.

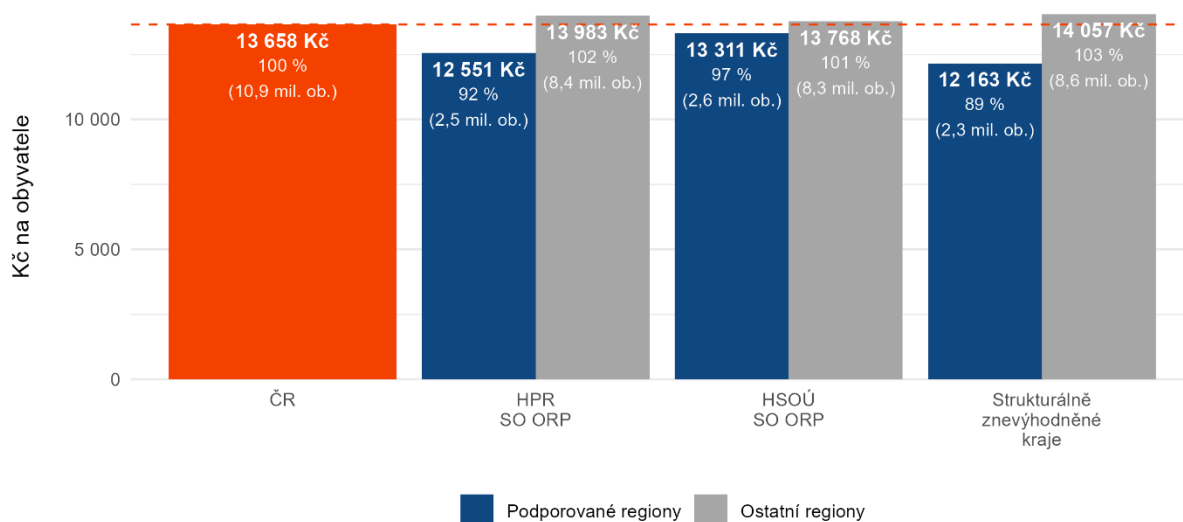
Na základě analýzy programové dokumentace dotčených programů se ale jeví, že klíčovým vysvětlením pro koncentraci investic do venkovských/periferních územích je značně rozšířená praxe uplatňování kritéria hodnocení ve vztahu k velikosti obce, které zvýhodňuje malé obce, jež jsou výrazněji zastoupené v právě těchto oblastech.

Nedochází ke koncentraci celkových investičních výdajů do státem podporovaných regionů. Intenzita výdajů ve státem podporovaných regionech na úrovni ORP i krajů je lehce podprůměrná. Na úrovni ORP (tedy HPR nebo HSOÚ) jsou výdaje o 3 až 8 procentní body pod průměrem ČR (12 až 12,5 tis. Kč na obyvatele), zatímco v ostatních regionech jsou výdaje na obyvatele průměrné (přibližně 13,6 tis. Kč na obyvatele). Na úrovni krajů jsou rozdíly větší, kdy ve strukturálně znevýhodněných krajích dosahují výdaje na obyvatele pouze 89 % průměru (12,1 tis. Kč na obyvatele a 14 tis. Kč v ostatních nevymezených krajích).

Graf 40: Porovnání intenzity celkových výdajů ve státem podporovaných regionech a ostatních nevymezených regionech

Celkové výdaje nejsou koncentrované do státem podporovaných regionů

Investiční výdaje z národních zdrojů na obyvatele v Kč a vztah (v procentech) k průměru ČR mezi lety 2014 až 2023
Celkové investiční výdaje rozpočtových kapitol a státních fondů bez SFDI
149 mld. Kč celkem, 13 658 Kč na obyvatele ČR = 100 %

Hospodářsky a sociálně ohrožená území (HSOÚ): 73 SO ORP vymezených v SRR 21–27 jako regiony se soustředěnou podporou státu na základě nízké míry indikátorů v oblastech ekonomické výkonnosti, zaměstnanosti či migrace. Způsob jejich vymezení se oproti HPR mírně liší, ale z velké části jde o stejná území.
Hospodářsky problémové regiony (HPR): 57 SO ORP vymezených v SRR 14–20 jako regiony se soustředěnou podporou státu na základě nízké míry indikátorů v oblastech ekonomické výkonnosti, zaměstnanosti či migrace.
SRR: Strategie regionálního rozvoje.

Zdroje dat:

ČSÚ: počty obyvatel za územní celky k 31. 12. 2023; EDS: údaje o místě realizace akcí;
SFPI a SFŽP: údaje o projektech podpořených z národních zdrojů; Státní pokladna: údaje o celkových výdajích akcí z EDS.

Zdroj: vlastní zpracování

6.4 Analýza územní alokace prostředků v rámci implicitní a explicitní regionální politiky

Pod implicitní politiku jsou zahrnuty dotační tituly, které tvoří akční plán SRR (AP SRR), a tudíž se u nich předpokládá, že do určité míry reflektují územní cíle SRR (tj. dochází k významnější koncentraci do státem podporovaných regionů nebo jejich regionální alokace je koherentní s územním zacílením v SRR) či jiným

způsobem zohledňují územní rozdíly ve svém nastavení a implementaci (tj. tyto dotační tituly jsou regionalizované).

Výdaje v rámci AP SRR dosahovaly pro sledované období 117 mld. Kč bez dopravy (149 mld. Kč s dopravou mimo velká infrastruktura). Výdaje na implicitní regionální politiku (AP SRR) tvoří přibližně 20 % celkových výdajů, počítáme-li do nich též velkou dopravní infrastrukturu a správu majetku. Bez započítání tohoto typu výdajů tvoří výdaje na implicitní regionální politiku polovinu sledovaného souboru. Územní vzorec výdajů v AP SRR se výrazně neliší od rozložení celkových očištěných výdajů. Ani výdaje z investičních programů zahrnutých do AP SRR nejsou koncentrované do strukturálně znevýhodněných krajů a regionální rozložení těchto výdajů ukazuje na stejný vzorec, tj. koncentrovanější podpora v nově definovaných „venkovských“ HSOÚ.

Mapa 9: Územní rozložení výdajů v rámci implicitní regionální politiky (AP SRR)

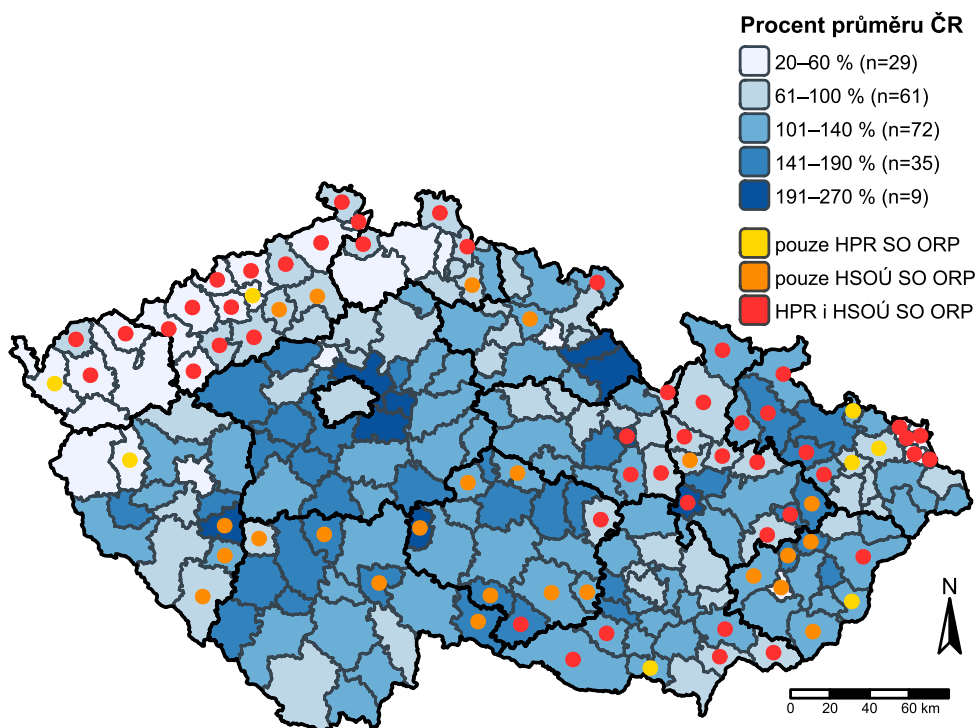
Výdaje v akčním plánu SRR nejsou koncentrované do podporovaných regionů

Investiční výdaje z národních zdrojů na obyvatele v Kč a vztah (v procentech) k průměru ČR mezi lety 2014 až 2023

Celkové investiční výdaje rozpočtových kapitol a státních fondů bez SFDI

Pouze dotační tituly v akčním plánu SRR za období 14–20 a 21–27

117 mld. Kč celkem, 10 694 Kč na obyvatele ČR = 100 %

Hospodářsky a sociálně ohrožená území (HSOÚ): 73 SO ORP vymezených v SRR 21–27 jako regiony se soustředěnou podporou státu na základě nízké míry indikátorů v oblastech ekonomické výkonnosti, zaměstnanosti či migrace. Způsob jejich vymezení se oproti HPR mírně liší, ale z velké části jde o stejná území.

Hospodářsky problémové regiony (HPR): 57 SO ORP vymezených v SRR 14–20 jako regiony se soustředěnou podporou státu na základě nízké míry indikátorů v oblastech ekonomické výkonnosti, zaměstnanosti či migrace.

SRR: Strategie regionálního rozvoje.

Zdroje dat:

ČSÚ: počty obyvatel za územní celky k 31. 12. 2023; EDS: údaje o místě realizace akcí;

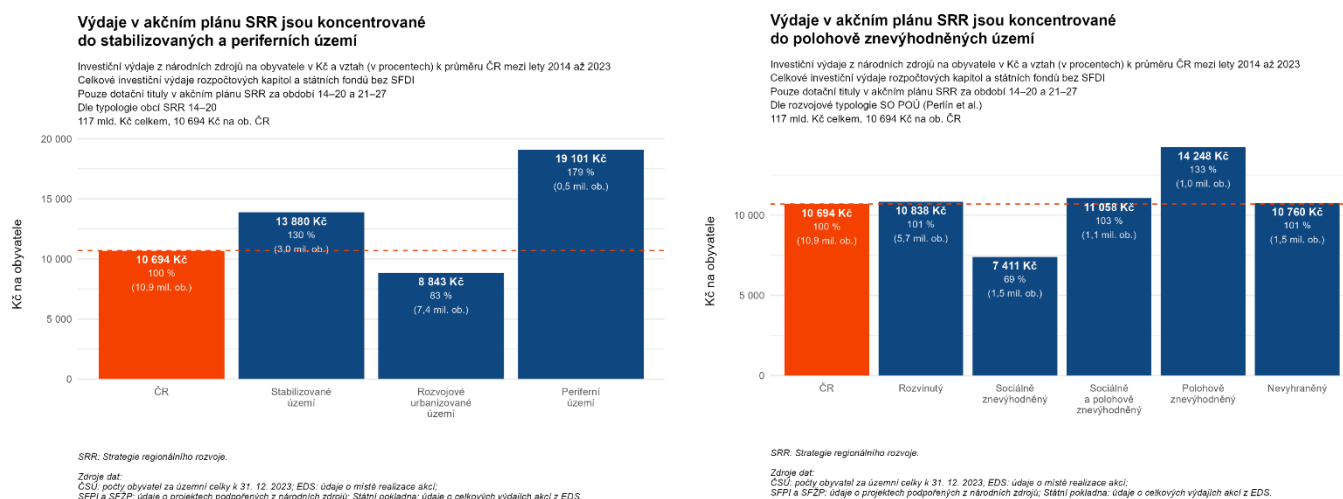
SFPI a SFŽP: údaje o projektech podpořených z národních zdrojů; Státní pokladna: údaje o celkových výdajích akcí z EDS.

Zdroj: vlastní zpracování

Potvrzuje se stejný vzorec regionální alokace výdajů dle typologie SRR, přičemž došlo k ještě výraznější koncentraci výdajů do periferních území (téměř dvojnásobek průměru ČR). Jelikož ty zahrnují velkou část SO ORP na území strukturálně znevýhodněných krajů, je na místě si položit otázku, zda územní rozložení výdajů v AP SRR je alokováno v neprospěch těchto specificky městských SO ORP. Na rozdíl od celkových výdajů je u programů zahrnutých do AP SRR mírně nižší intenzita výdajů v sociálně a polohově znevýhodněných

územích v porovnání s územím charakterizované pouze jako polohově znevýhodněná. Každopádně analýza stále ukazuje, že sociálně znevýhodněné regiony investice státu prostřednictvím SRR podpořit významněji neumí. Otázkou zůstává, zda by bez AP SRR byla situace ještě daleko horší, tj. že AP SRR „napomáhá“ situaci alespoň takové, jaká je, nebo by podpora do různých typů regionů byla v zásadě stejná i bez AP SRR. Zároveň je z hlediska územních cílů regionální politiky (tj. SRR) překvapivé, že výdaje byly průměrné v rozvinutých regionech a zda ve skutečnosti nedochází nakonec skrze AP SRR k podpoře divergentních procesů.

Graf 41: Územní rozložení výdajů na implicitní regionální politiku v typech území dle typologie SRR a dle Perlín a kol. (2019)

Zdroj: vlastní zpracování

Výdaje v rámci AP SRR nebyly soustředěné do státem podporovaných regionů. Míra koncentrace výdajů v AP SRR do státem podporovaných regionů je nižší než u celkových výdajů. Výdaj na obyvatele u všech typů podporovaných regionů je výrazně podprůměrný (od 76 % průměru ČR ve strukturálně znevýhodněných krajích až po 88 % v HSOÚ), zatímco výdaje na obyvatele jsou lehce nadprůměrné v ostatních regionech. Lehký nárůst intenzity výdajů v HSOÚ lze vysvětlit tím, že zahrnují větší počet SO ORP (73), které jsou převážně venkovského charakteru. Hlavním závěrem je, že zařazení dotačních titulů do AP SRR není dostatečným nástrojem pro efektivní zacílení těchto výdajů podle cílů SRR. Vystává tedy otázka účelnosti AP SRR, jelikož ostatní celkové výdaje jsou dokonce více koncentrovány do podporovaných regionů než výdaje v rámci AP SRR. Lze očekávat, že se situace může do budoucna zlepšit díky vyhlášení, v roce 2025, podprogramu PORR – Podpora rozvoje hospodářsky a sociálně ohrožených území (117D7624) s cílem zvýšit investiční připravenost a absorpční kapacitu obcí nacházejících se v hospodářsky a sociálně ohrožených územích prostřednictvím podpory projektové přípravy.

Graf 42: Porovnání intenzity výdajů na implicitní regionální ve státem podporovaných regionech a ostatních nevymezených regionech

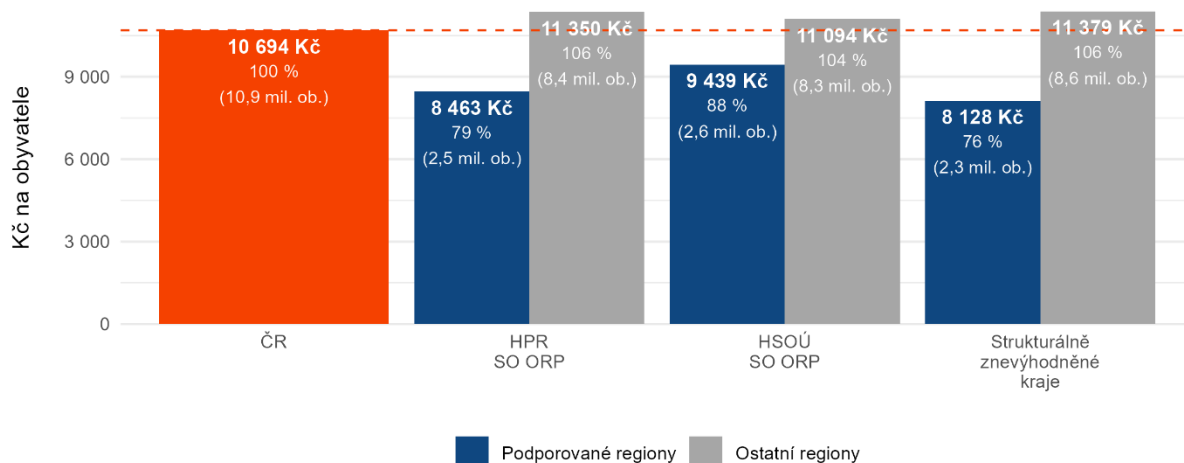
Výdaje v akčním plánu SRR nejsou koncentrované do státem podporovaných regionů

Investiční výdaje z národních zdrojů na obyvatele v Kč a vztah (v procentech) k průměru ČR mezi lety 2014 až 2023

Celkové investiční výdaje rozpočtových kapitol a státních fondů bez SFDI

Pouze dotační tituly v akčním plánu SRR za období 14–20 a 21–27

117 mld. Kč celkem, 10 694 Kč na obyvatele ČR = 100 %

Hospodářsky a sociálně ohrožená území (HSOÚ): 73 SO ORP vymezených v SRR 21–27 jako regiony se soustředěnou podporou státu na základě nízké míry indikátorů v oblastech ekonomické výkonnosti, zaměstnanosti či migrace. Způsob jejich vymezení se oproti HPR mírně liší, ale z velké části jde o stejná území.
Hospodářsky problémové regiony (HPR): 57 SO ORP vymezených v SRR 14–20 jako regiony se soustředěnou podporou státu na základě nízké míry indikátorů v oblastech ekonomické výkonnosti, zaměstnanosti či migrace.
SRR: Strategie regionálního rozvoje.

Zdroje dat:

ČSÚ: počty obyvatel za územní celky k 31. 12. 2023; EDS: údaje o místě realizace akcí;

SFPI a SFZP: údaje o projektech podpořených z národních zdrojů; Státní pokladna: údaje o celkových výdajích akcí z EDS.

Zdroj: vlastní zpracování

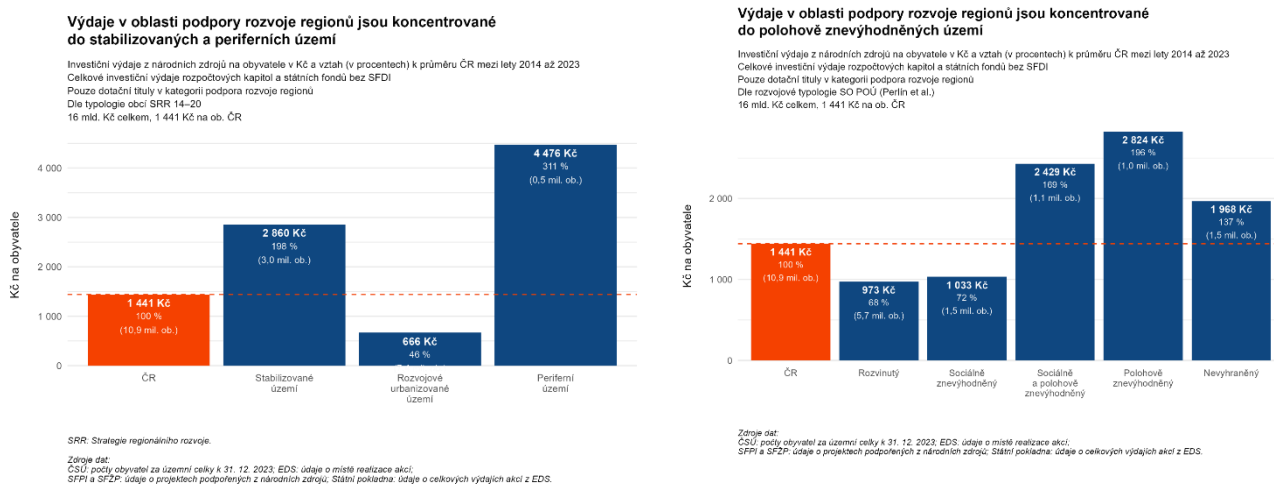
Výdaje na explicitní regionální politiky tvoří pouze zanedbatelný podíl všech investic státu. Výdaje v oblasti podpory rozvoje regionů dosáhly ve zkoumaném období 16 mld. Kč, což představuje okolo 4 % celkových investičních výdajů bez velké infrastruktury (celkem 335 mld. Kč) a při zahrnutí velké dopravní infrastruktury tvoří necelé 2 %. V kontextu všech výdajů tak představuje explicitní regionální politika velmi omezený objem investic, od kterého nelze očekávat významný dopad na rozvojové trajektorie regionů. O to více je tedy klíčové, aby sektorové politiky více reflektovaly územní dimenzi.

Výdaje v rámci explicitní regionální politiky se koncentrují především do periferních oblastí. Výdaje na explicitní regionální politiku, tedy programy, jejichž cílem je podpora konvergence zaostávajících regionů jsou nepřekvapivě velmi koncentrované v periferních a stabilizovaných územích. To odpovídá i dílčím cílům těchto programů, který spočívá v podpoře venkovských oblastí skrz podprogram *Podpora obnovy a rozvoje venkova*, který naplňuje především cíle Koncepce rozvoje venkova a je určen obcím do 3 tis. obyvatel. Do roku 2019 byl podprogram *Podpora obnovy a rozvoje venkova* dominantní v kontextu všech programů MMR na explicitní regionální politiku. Od roku 2019 a dále byly ovšem vyhlášené dva další podprogramy pro větší obce (3 tis. až 10 tis. obyvatel a pro obce větší než 10 tis. obyvatel).

Nepřekvapivá je pak i nízká intenzita v rozvojových urbanizovaných územích, což naznačuje, že explicitní regionální politika nebyla během tohoto období zacílená na urbanizovaná území, která jsou v SRR vymezená pro soustředěnou podporu státu, a to především ve strukturálně znevýhodněných krajích. Explicitní regionální politika tak podporuje pouze část potřebných regionů. Skutečnost, že explicitní regionální politika nebyla zacílená na slabší regiony převážně městského charakteru, ilustruje rozložení dle typologie [Perlína a kol. \(2019\)](#). Potvrzuje se převaha investičních výdajů do polohově znevýhodněných oblastí, ovšem v sociálně znevýhodněných oblastech je intenzita výdajů téměř rovna intenzitě v rozvinutých regionech. Zatímco lze

očekávat nižší intenzitu výdajů v rozvinutých regionech, je problematické, že je stejně podprůměrná i v případě sociálně znevýhodněných regionů.

Graf 43: Územní rozložení výdajů na explicitní regionální politiku v typech území dle typologie SRR a dle Perlín a kol. (2019)

Zdroj: vlastní zpracování

6.5 Implementace územní dimenze v sektorových programech

Cílem této části je poskytnout ucelený přehled identifikovaných způsobů aplikace územní dimenze v sektorových programech zahrnutých do akčního plánu SRR. Údaje o aplikaci územní dimenze, pokud k ní došlo, byly extrahovány z programových dokumentací 184 dotačních titulů.

Z analýzy dokumentací dotačních titulů, které mají naplňovat cíle regionální politiky prostřednictvím AP SRR vyplývá, že pouze minimum poskytovatelů ve svých programech uplatňuje územní cílení na základě územních cílů SRR.

U 24 ze 184 dotačních titulů byla uplatněna územní dimenze dle SRR:

- 14 dotačních titulů MMR
- 2 dotační tituly MPO
- 1 dotační titul MŽP, 1 dotační titul MZe a 1 dotační titul VPS/MF
- 3 programy SFŽP a 2 programy SFPI

Z hlediska výdajů se jedná o přibližně 50 mld. Kč v rámci 143 162 akcí. 40 % těchto výdajů tvoří program *Nová zelená úsporám* administrovaná SFŽP v celkové výši necelých 25 mld. Kč, dále necelých 20 % výdajů v rámci programů MMR na rozvoj regionů (*Program rozvoje regionů* a *Program rozvoje regionů 2019+*) v celkové výši 13,5 mld. Kč a 15 % výdajů v rámci Modernizačního fondu (SFŽP) ve výši 9 mld. Kč.

Výše uvedené programy dohromady tvoří tři čtvrtiny výdajů AP SRR, u kterých byla aplikovaná územní dimenze. Jde o necelou polovinu všech výdajů, které byly součástí AP SRR (50 mld. Kč z celkových 117 mld. Kč). Tyto dotační tituly uplatňují územní dimenzi dle SRR prostřednictvím kritéria bonifikace, při němž žadatel uvede, že akce je realizovaná na území státem podporovaného regionu. Ve většině případů se jedná o státem podporované regiony na úrovni ORP (HPR či HSOÚ). Méně časté jsou dotační tituly, ve kterých jsou vymezené strukturálně postižené kraje. Nebyl nalezen žádný dotační titul, kde by byla uplatněna územní dimenze na základě typologie SRR. Územní dimenze dle SRR, tj. HPR/HSOÚ/SPK, byla obvykle implementována pouze v rámci hodnocení prostřednictvím kritéria bonifikace, nikoliv jako podmínka poskytnutí dotace.

Územní dimenze byla dále definována i jinými způsoby než dle SRR, přičemž pro účely této analýzy se jedná o jakoukoliv jinou územní dimenzi, která neaplikuje územní cílení na typy regionů dle SRR.

Jedním z hlavních způsobů implementace územní dimenze, která je definována jiným způsobem než dle SRR, je hledisko velikost obce (tj. počet obyvatel obce), vyjádřené buď ve formě podmínky pro poskytnutí dotace nebo ve formě bonifikace při hodnocení dotační žádosti. Tento způsob vymezení územní dimenze byl aplikován u 10 dotačních titulů, což představuje 10,9 % výdajů v AP SRR. Případně byla uplatněna kombinace podmínky velikosti obce a bonifikace v rámci hodnocení odstupňovaná dle velikosti obce (zvýhodnění menších obcí apod.).

Dalším způsobem implementace územní dimenze jinak vymezené než dle SRR je stanovení konkrétních podmínek zohledňujících ty markanty v územích, které jsou relevantní pro konkrétní resortní politiku. Tyto podmínky jsou vyjádřeny následujícími způsoby jako:

- Jinak vymezená území – např. obce mimo statutární města, mimo hlavní město Prahu, obec, která není zahrnuta do řešení v rámci ITI, IPRÚ, území s vyhlášeným krizovým stavem v rámci pohrom, území s rybníky, území s vodními nádržemi, území spojená s přípravou na vybudování dolu Turów, území s kritickou potřebou kapacit v oblasti školství, území se zhoršenou kvalitou ovzduší. Toto vymezení se týkalo 16 dotačních titulů s podílem výdajů 16,8 % na výdajích AP SRR.
- Specifické charakteristiky území – např. území s vodními plochami dle veřejného zájmu, území s povodňovými škodami, území se sociálně vyloučenou lokalitou, výskyt osob v nepříznivé sociální situaci, území s brownfields, území s kůrovcovou kalamitou, území dle konkrétních ekosystémů, území s vyhlášeným stavem nebezpečí, území postižená hornickou činností. Toto vymezení bylo aplikováno u devíti dotačních titulů s podílem výdajů téměř 2,4 % na výdajích AP SRR.
- Území dle tematických indexů – např. zatížení panelovou výstavbou, což představuje šest dotačních titulů s podílem výdajů téměř 2 % výdajů na výdajích AP SRR.

Dalším způsobem implementace územní dimenze v národních dotačních titulů jsou akce, resp. stavby národního významu, např. pro území se strategickou průmyslovou zónou (Solnice – Kvasiny, Rychnov nad Kněžnou a další), sportovní centra (Národní sportovní centrum Nymburk, Národní centrum Prostějov, centrum Harrachov, Areál vodních sportů Račice/Praha-Troja (kanál Troja), Plavecký areál Podolí, Vysočina Aréna Nové Město na Moravě), dále stavby v oblasti vodohospodářství (Rakovnicko – přehrady – řešení sucha, Nové Heřminovy, horní tok řeky Opavy). Tento způsob implementace představují převážně předem definované projekty v konkrétním určeném území a ve zkoumaném souboru představoval devět dotačních titulů s podílem výdajů 1,1 % na výdajích AP SRR.

Parciálně jsou v dotačních titulech uplatněna i další hlediska při implementaci územní dimenze jiným způsobem než dle SRR, a to např. indikativní rozdělení alokace dle krajů, např. v rámci dotačního titulu 117D721 *Rozvoj základní a doprovodné infrastruktury cestovního ruchu*.

Zároveň byly kombinovány způsoby implementace územní dimenze dle SRR a územní dimenze jiné než dle SRR, a to formou kombinací hledisek:

- HPR/HSOÚ, hlediska velikosti obce a specifických charakteristik území,
- HPR/HSOÚ, tematického indexu a specifických charakteristik území,
- HPR/HSOÚ, hlediska velikosti obce a jinak vymezeného území,
- HPR/HSOÚ, hlediska velikosti obce a tematického indexu.

Hledisko velikosti obce a typologie státem podporovaných regionů jsou v kontradikci, a to z důvodu, že v případě bonifikace malých obcí budou méně zastoupeny obce v HPR a v SPK oproti zbytku ČR (do zbytku ČR tak plyne více finančních prostředků než do státem podporovaných regionů). V případě využití kritéria velikosti obce ve formě podmínky poskytnutí dotace je pak automaticky eliminační pro státem

podporované regiony. Tato skutečnost ukazuje na absenci funkčního mechanismu při naplňování cílů SRR s ohledem na tyto kontradikce.

Specifický přístup k implementaci národních dotačních titulů, který neuplatňuje územní dimenzi dle SRR ani územní dimenzi jinak vymezenou než SRR, představují dotační tituly zaměřené do oblastí rozvoje vysokých škol, např. 133D21 *Rozvoj a obnova materiálně technické základny veřejných vysokých škol*. V těchto případech není územní dimenze explicitně definována, je však vyjádřena prostřednictvím předmětu dotace a subjektu žadatele, resp. příjemce dotace.

V rámci implementace národních dotačních titulů jsou kromě územní dimenze dle SRR a územní dimenze jinak vymezené než dle SRR navíc uplatňovány i další přístupy poskytovatelů dotací k zajištění dopadů těchto intervencí do území. Tyto přístupy jsou většinou vyjádřeny převážně formou bonifikace dotační žádosti v rámci hodnocení, příp. jako podmínka poskytnutí dotace. Jako indikativní příklady těchto přístupů lze uvést například zohlednění, zda dotační projekt vytváří předpoklady pro předcházení segregace zda reaguje na výsledky údajů o demografickém vývoji a věkové skladbě obyvatel a na specifické problémy obyvatel vyššího věku, například příležitosti pro společenské kontakty, zda přispívá ke vhodnému trávení volného času mládeže, k prevenci kriminality, zda jsou součástí řešení bezbariérové přístupy, zda zohledňuje existence/neexistence, případně stáří územního plánu, čerpání dotací v předchozích výzvách, vybavenost obce v oblasti lékařské péče nebo sítě a návaznost na krajské a další strategické dokumenty. Tyto přístupy jsou aplikovány u 143 dotačních titulů v AP SRR.

Analýza identifikovala určité přístupy, které je možné považovat za dobrou praxi při implementaci územní dimenze v národních dotačních titulech, přestože se ve všech případech nejedná o územní dimenzi dle SRR nebo územní dimenzi jinou než SRR.

Příklady těchto přístupů jsou převážně založeny na analytických a odborných podkladech:

- DT 113D31200 *Podpora reprodukce majetku služeb sociální prevence a podpora mobility*, který aplikuje jiný územní rozměr, a to soulad akce se střednědobým plánem rozvoje sociálních služeb kraje se zdůvodněním nezbytnosti akce opírající se o ekonomické a sociální důvody (například počet podaných žádostí o umístění do zařízení, nespokojených klientů apod.), míra naléhavosti akce v poměru k zastoupení obdobných zařízení v dané lokalitě, resp. v kraji.
- DT 114D08200 *Pořízení a obnova majetku v oblasti prevence kriminality*, kdy je uplatněna územní dimenze jiná než SRR, a to s využitím indexů kriminality, úrovně bezpečnostní situace a dle výskytu sociálně vyloučené lokality. Kritéria hodnocení jsou zveřejněna i s uvedením bonifikace.
- DT 115D16400 *Podpora adaptace vodních ekosystémů*, kdy je zohledněna územní dimenze jiná než dle SRR, území jsou vymezena dle jednotlivých ekosystémů, zvláště chráněná území, ptačí oblasti a evropsky významné lokality, vodní a lesní ekosystémy.
- DT 122D20100 *Smart Parks for the Future*, dle podmínek dotačního titulu v případě výsledné plochy větší než 20 ha předloží žadatel zdůvodnění potřeby a regionálních přínosů projektu a zhodnocení dopadů podle Metodiky vyhodnocení územních nároků průmyslových zón.
- DT 117D06200 *Regenerace sídlišť*: Kromě zohlednění tematických indexů (žadatelem může být obec, na jejímž území se nachází panelové sídliště s minimálně 150 byty a zohledněn je poměr zatížení obce panelovou výstavbou k počtu trvale obydlených bytů v obci) se u těchto dotací posuzuje také předcházení segregaci, zohlednění údajů o demografickém vývoji a věkové skladbě obyvatel a zda se projekt zabývá volným časem mládeže, prevencí kriminality a řešení bezbarierových přístupů.
- Za inspirativní lze považovat genezi přístupu k implementaci národních dotačních titulů v rámci resortu MŠMT, které za tímto účelem postupně aplikovalo přístup s využitím analytických zdrojů Dlouhodobých záměrů ve vzdělávání i rozvoje vzdělávací soustavy ČR a dále analýz z let 2020 a 2023, které zajišťovaly koncepční soulad implementace dotačních titulů, např. Rozvoj a obnova materiálně technické základny

veřejných vysokých škol, Podpora vybraných projektů rozvoje výukových kapacit základního vzdělávání zřizovaného obcemi a dobrovolnými svazky obcí, a zohledňovaly území s kritickou potřebou kapacit (např. město Říčany, Dobrovolný svazek obcí Svazková škola Ondřejov).

- Dále lze určitou inspiraci nalézt u jiných článků implementační struktury, které aplikují např. vyčlenění alokací pro určitá území (např. pro obce s výskytem sociálně vyloučené lokality) a nastavit takto implementaci dle SRR (toto řešení by ovšem předpokládalo nastavení struktury pro posílení schopnosti žadatelů z území čerpat dotace, např. formou konzultantů pro tato území).

Specifická situace při uplatňování územní dimenze nastává v případě státních fondů (např. SFDI, SFŽP s výjimkou několika málo dotačních titulů), které reflektují zejména odborná hlediska, avšak bez naplňování cílů regionální politiky, a vyvstává tak otázka, z jakého důvodu jsou součástí AP SRR, když v rámci státních fondů není územní dimenze de facto uplatňována.

7 Karty doporučení

 DOPORUČENÍ			1. ZAVÉST SYSTÉMOVÝ SBĚR A ANALÝZU VEŘEJNĚ DOSTUPNÝCH INFORMACÍ O STRATEGICKÝCH ZÁMĚRECH, INVESTIČNÍCH PLÁNECH A ZÁSOBNÍCH PROJEKTŮ ÚSC S VYUŽITÍM AI NÁSTROJŮ A INTEGROVAT JE DO PORTÁLU SAMOSPRÁV. POSILOVAT VERTIKÁLNÍ A HORIZONTÁLNÍ SPOLUPRÁCI MEZI STÁTEM, ÚSC A JEJICH SDRUŽENÍMI.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ		ICT.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE		Využití nástrojů AI, včetně web crawlerů („spiderů“), pro automatizovaný sběr dat ze strategických dokumentů (akčního či rozvojového plánu), územních či investičních plánů a veřejných zápisů z jednání zastupitelstev ÚSC a jejich sdružení (dobrovolných svazků obcí apod.). Cílem je identifikovat možné převodní můstky a datová propojení s příslušnými veřejně dostupnými databázemi. Identifikace skutečných potřeb a investičních priorit obcí a krajů bude napojena na nově vznikající Portál samospráv, kam bude tato evidence přenášena. Motivace krajů k diskuzi a zveřejňování svých strategií rozvoje území a související dotační politiky a dále ke sdílení výhledu dotací, harmonogramu připravovaných výzev, změn legislativy, dobré praxe apod. s obcemi a jejich sdruženími na svém území.
	INDIKÁTOR	NÁZEV	Počet strategických a investičních dokumentů získaných a analyzovaných pomocí AI. Míra pokrytí (saturace) projektových záměrů a potřeb v rámci vyhlášených výzev. Podíl krajů, které pravidelně pořádají porady starostů nebo tajemníků a předsedů svazků na téma dotační politiky a sdílejí s nimi krajskou dotační strategii.
		SOUČASNÝ STAV	Není ověřována potřebnost dostupných dotací a dotační výzvy často neodpovídají skutečným investičním potřebám území. Nedochází k prioritizaci alokací v návaznosti na míru saturace identifikovaných potřeb. Stát nemá systematicky dostupná ani aktuální data o potřebách a záměrech ÚSC a jejich sdružení. Informace jsou rozptýlené, manuálně nesledovatelné a obtížně srovnatelné. Pořádání porad krajů k dotační politice není plošně realizováno, sdílení dobré praxe je nesystematické a není sledováno, v některých krajích není známá strategie dotační politiky nebo politika rozvoje území. Přístup k dotacím není vázán na míru meziobecní spolupráce nebo zapojení do koordinace.
		BUDOUCÍ STAV	Stát disponuje přehlednou, aktuální a průběžně aktualizovanou databází strategických a investičních plánů ÚSC a jejich sdružení napojenou na Portál samospráv. Poskytovatelé dotací mohou tato data využít při plánování výzev, zaměření programů, územním zacílení a alokaci prostředků. Dotační politika lépe reaguje na skutečné potřeby území, čímž se zvyšuje její účelnost a efektivita. Zavedení motivace pro pravidelné porady a sdílení zkušeností na úrovni kraje jako nástroje rozvoje obcí. Lepší koordinace a informovanost mezi kraji, obcemi a jejich sdruženími. Zvýšení kvality projektových žádostí díky systematickému přenosu zkušeností a informací.
	ZODPOVĚDNOST		MMR (metodická podpora) ve spolupráci s poskytovateli dotací a DIA. Samotná realizace je na úrovni krajských samospráv, které však z hlediska mandátu této revize nejsou přímo subjektem těchto doporučení.
	TERMÍN		31. 12. 2028
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI		MMR, MV, poskytovatelé dotací, DIA, ČSÚ.
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY		Ne
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE		Střední až vysoká – integrace s Portálem samospráv a zajištění standardizace vstupních dokumentů, metodická podpora a jednoduchý reporting.
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE		Vysoká – dána technologickým řešením, meziresortní koordinací a potřebou metodické podpory a evaluačního rámce.
POSOUZENÍ VLIVU	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI		Střední.
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE		Cílenější a efektivnější rozdělování veřejných prostředků, úspora času i kapacit díky automatizovanému sběru dat. Lepší plánování veřejných investic z pohledu státu i obcí dosaženo posílením spolupráce a sdílením dobré praxe mezi samosprávami.

 DOPORUČENÍ		2. ZAVÉST Víceletý plánovací rámec a předvídatelnost podmínek u neinvestičních dotací po vzoru programového financování.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ	Procesní.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE	Zavedení víceletého plánovacího rámce u neinvestičních dotačních programů. Zveřejňování harmonogramu výzev, včetně předpokládané alokace, očekávaného počtu podpořených projektů, informace o úspěšnosti v předchozích kolech (počet podaných žádostí, počet podpořených projektů, průměrná výše podpory, případně bodové hodnocení hranice úspěchu), cílů a podmínek s dostatečným předstihem před jejich vyhlášením. Stabilita pravidel a podmínek výzvy po jejím vyhlášení. Inspirace principy programového financování, které již fungují u investičních výdajů.
	INDIKÁTOR	NÁZEV
		Podíl neinvestičních výzev s víceletým plánem. Podíl výzev beze změny pravidel v průběhu jejich trvání.
		SOUČASNÝ STAV
	BUDOUCÍ STAV	V oblasti investičních dotací jsou víceleté plánovací rámce a závazné rozpočtování standardem (programové financování), s jasným ukotvením v rozpočtovém systému. Naproti tomu u neinvestičních dotací se plánování většinou řídí ročním rozpočtem bez předvídatelnosti do budoucna. Často nelze odhadnout pravděpodobnost úspěšného získání dotace. Dochází ke zbytečnému vynakládání prostředků na přípravu projektů, které nejsou nikdy realizovány. Výzvy jsou často vyhlášovány ad hoc, bez dostatečného předstihu před zahájením příjmu žádostí (často jen v řádu měsíců). Žadatelé tak nemají dostatek času na kvalitní přípravu projektů; narychlo vytvořené projekty nebývají dostatečně kvalitní a často postrádají skutečnou potřebnost. Pravidla a podmínky bývají v průběhu realizace měněny (jsou udělovány výjimky, prodlužují se termíny).
		Neinvestiční dotační tituly budou řízeny na základě zveřejněných víceletých plánů. Žadatelé mají jasný přehled o chystaných výzvách a stabilních podmínkách. Vzroste kvalita projektů, sníží se náklady na přípravu neúspěšných žádostí.
	ZODPOVĚDNOST	Poskytovatelé dotací.
	TERMÍN	31. 12. 2026
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI	Poskytovatelé dotací.
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY	Ano – potřeby úpravy rozpočtových pravidel zejména u neinvestičních výdajů, aby umožňovaly víceletý závazek včetně stanovení závazných pravidel pro vyhlášení a realizaci výzev.
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	Střední – úprava plánovacích nástrojů, informačních systémů a harmonogramů.
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	Střední – úprava procesů, školení a změna přístupu k víceletému plánování u neinvestičních dotací.
POSOUZENÍ VLIVU	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI	Nízké až střední – organizační a administrativní práce.
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE	Efektivní využití veřejných prostředků díky snížené administrativní zátěži a nižším transakčním nákladům pro obce i poskytovatele i nižšímu počtu nedokončených nebo nevhodně připravených projektů.

 DOPORUČENÍ		3. PROVÉST REVIZI A KONSOLIDACI DOTAČNÍCH PROGRAMŮ ZA ÚČELEM ZVÝŠENÍ EFEKTIVITY A JASNÉHO ROZDĚLENÍ GESČÍ.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ	Finanční.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE	Snížení počtu výzev a sloučení dotačních programů s nízkou alokací do větších, tematicky sjednocených programů s vyšší alokací, jednotnou strukturou a širším zaměřením. Převedení veškerých dotačních agend v oblasti školství pod jedno ministerstvo-gestora; zavedení společné mezíresortní platformy MŠMT + MMR pro veškeré dotace do školských budov. Sjednocení dotačních titulů týkajících se zemědělství a životního prostředí do jediné integrované platformy (společně MŽP + MZe).
	INDIKÁTOR	NÁZEV Pokles počtu dotačních programů a výzev, omezení překryvů. Průměrná alokace na dotační titul.
		SOUČASNÝ STAV Vysoký počet dotačních programů a výzev s tematickými překryvy. Časté překrývání cílů a žadatelů mezi výzvami. Nízká průměrná alokace u mnoha programů. Rezorty často vyhláší překrývající se programy bez vzájemné koordinace (např. zateplení malotřídek versus trend slučování škol).
		BUDOUCÍ STAV Výrazné snížení počet dotačních výzev, konsolidace podle tematických bloků. Zvýšení průměrné alokace díky sloučení programů. V oblasti školství a životního prostředí budou lépe využity stávající meziresortní, vnitro-rezortní i expertní konzultace jako základ pro systematické plánování dotačních programů a výzev, které bude skutečně vycházet ze společně sdílených priorit a zohledňovat potřeby v území.
	ZODPOVĚDNOST	MMR, MŠMT, MZe, MŽP.
	TERMÍN	31. 12. 2027
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI	Příslušní poskytovatelé dotací.
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY	Ne
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	Střední – vyžaduje analýzu dat, koordinaci mezi rezorty a úpravy stávajících IT systémů.
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	Střední – koordinace, metodická práce, školení.
POSOUZENÍ VLIVU	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI	Střední – náklady na analýzy, IT úpravy, pracovní skupiny.
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE	Dosažení vyšší efektivity využití veřejných prostředků díky lepšímu cílení dotací, snížení administrativní zátěže a vyšší přehlednosti dotačních výzev, a to s respektem ke krajským a obecním strategiím.

 DOPORUČENÍ		4. POSÍLIT VYUŽITÍ ZVÝHODNĚNÝCH FINANČNÍCH NÁSTROJŮ (ÚVĚRY, ZÁRUKY) JAKO ALTERNATIVY K PROGRAMOVÉMU FINANCOVÁNÍ.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ	Finanční.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE	Podpora rozvoje a rozšíření nabídky zvýhodněných finančních nástrojů (půjčky, záruky apod.) pro větší veřejné investice, u nichž může, ale nemusí, obec ručit majetkem. Sjednání spolupráce s NRB a komerčními bankami pro poskytování těchto produktů za podmínek blízkých státní garanci – tedy s minimální rizikovou přírůžkou. Zavedení standardizovaného a transparentního procesu hodnocení bonity (ratingu) obcí na základě stávajících hodnocení, např. SIMU. Zvýhodnění parametrů formou bezúročných půjček nebo úrokových sazeb na spodní hranici komerčního rozpětí. Zvýšení informovanosti ÚSC o možnostech úvěrového financování a vytvoření motivačního rámce pro jeho využití, zejména v kombinaci s dotačními prostředky a vlastními zdroji (např. model 1/3 dotace, 1/3 vlastní zdroje, 1/3 úvěr), formou částečné úhrady úroků nebo bonifikace v rámci dotací za využití úvěru.
	INDIKÁTOR	NÁZEV
		Podíl projektů financovaných prostřednictvím úvěrových nástrojů.
		Počet uzavřených úvěrových smluv v rámci veřejného sektoru.
	INDIKÁTOR	SOUČASNÝ STAV
		Průměrná výše úrokové sazby zvýhodněných nástrojů.
		Minimální využití úvěrových nástrojů obcemi, a to navzdory jejich relativní bezrizikovosti a skutečnosti, že řada obcí disponuje dostatečnými finančními rezervami a bývá bankami hodnocena jako bonitní. Dotace představují nákladnější formu financování – zatímco u úvěrů nesou část administrativních nákladů banky, dotační systém zatěžuje veřejné rozpočty i administrativně. Současně chybí jednotný rámec pro podporu úvěrových nástrojů, včetně standardizovaného procesu hodnocení bonity (ratingu) obce, jakkoli stát disponuje analytickými daty v této oblasti (SIMU). Není k dispozici analýza příslušných orientačních úrokových sazeb u NRB a u komerčními bank.
	INDIKÁTOR	BUDOUCÍ STAV
		Výrazný nárůst počtu a podílu investic realizovaných úvěrově; cílené využívání úvěrových nástrojů jako doplňku k dotačním titulům. Výsledkem bude efektivnější využití veřejných prostředků, rozložení investičních rizik a menší závislost na dotacích u projektů, které je možné financovat úvěrově. Zavedení jednotného rámce pro podporu úvěrového financování veřejných investic včetně standardizovaného a transparentního procesu hodnocení bonity (ratingu) obcí, který umožní srovnatelné a spravedlivé podmínky napříč poskytovateli. Lepší koordinace mezi státem, NRB a komerčními bankami. Úroky na spodní hranici tržního rozpětí, případně bezúročné či jinak zvýhodněné úvěry.
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	ZODPOVĚDNOST	Poskytovatelé dotací.
	TERMÍN	31. 12. 2027
	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI	MF, MMR, NRB, (komerční banky).
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY	Ne
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	Střední – potřeba úpravy programových pravidel.
POSOUZENÍ VLIVU	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	Střední až vysoká – technická náročnost a koordinace s bankovním sektorem; pro systémové rozšíření finančních nástrojů je nutné řešit jejich současnou roztržitost, sjednotit pravidla a zjednodušit přístup pro příjemce.
	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI	Střední – primárně v podobě úrokových dotací nebo garancí (samotné nástroje jsou návratné, náklady vznikají jen při počátečním nastavení nebo krytí rizik).
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE	Vyrovnění fiskální nerovnováhy mezi přebytkovými obcemi a zadluženým státem, odlehčení státnímu rozpočtu a snížení tlaků na jeho deficit. Vyšší multiplikační efekt veřejných prostředků, větší odpovědnost obcí za ekonomickou udržitelnost projektů a jejich nižší závislost na jednorázových dotacích.

 DOPORUČENÍ		5. ZVÝŠIT DŮRAZ NA HSOÚ A STRUKTURÁLNĚ POSTIŽENÉ KRAJE PŘI REALIZACI NÁRODNÍ DOTAČNÍ POLITIKY, VČETNĚ EFEKTIVNĚJŠÍHO ZACÍLENÍ DOTACÍ NA JEJICH DEFINOVANÉ POTŘEBY.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ	Procesní.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE	Průběžné vyhodnocování a případná aktualizace kritérií pro zařazení do HSOÚ, zejména s ohledem na nově dostupná data a vývoj v regionech. Možnost jemnější stratifikace těchto území podle konkrétních specifik a problémů těchto území. Vytvoření preferenčních mechanismů pro projekty realizované v HSOÚ a strukturálně postižených krajích (např. bodové zvýhodnění, vyšší míra podpory, zjednodušené podmínky, cílené výzvy).
	INDIKÁTOR	NÁZEV Počet definovaných kategorií HSOÚ v rámci stratifikačního systému reflektujících specifické problémy a potřeby území. Podíl dotačních prostředků směřujících do HSOÚ a strukturálně postižených krajů. Počet projektů realizovaných v HSOÚ a strukturálně postižených krajích.
		SOUČASNÝ STAV Seznam HSOÚ není aktualizován pravidelně na základě předem daných pravidel a je málo reflektovaný v praxi. Metodika zařazení do HSOÚ neumožňuje detailní stratifikaci území podle specifických problémů (objektivních podmínek). HSOÚ a strukturálně postižené kraje nejsou systematicky zohledňovány při nastavování dotačních výzev. Kritéria často nezohledňují míru potřebnosti podpory. Dotace nejsou vždy cíleny dle specifických potřeb těchto území.
		BUDOUCÍ STAV Existence veřejně dostupné metodiky s případnou víceúrovňovou stratifikací, která zahrnuje definovaný počet kategorií HSOÚ a umožňuje přesnější identifikaci jejich potřeb. Zveřejňován aktuálně platný seznam HSOÚ. HSOÚ a strukturálně postižené kraje jsou zohledněny jako při rozdělování dotační podpory. Větší podíl dotací cílených do HSOÚ a strukturálně postižených krajů. Zvýšená úspěšnost žadatelů z těchto území; zvýšená míra absorpce podpory v nejohroženějších regionech. Snížení regionálních nerovností v přístupu k veřejné podpoře.
	ZODPOVĚDNOST	MMR (hlavní gestor), poskytovatelé dotací.
	TERMÍN	31. 12. 2026
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI	Poskytovatelé dotací, statistické úřady (ČSÚ, případně ÚZIS).
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY	Ne
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	Nízká až střední – vyžaduje revizi metodiky identifikace HSOÚ a úpravy v systému přípravy výzev.
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	Střední – nutná koordinace mezi institucemi a pravidelná analýza situace.
POSOUZENÍ VLIVU	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI	Nízké až střední – spojené s analytickou podporou a metodickými úpravami dotačních výzev.
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE	Zvýšená účinnost veřejných výdajů díky efektivnějšímu zacílení intervencí do území s největšími potřebami a snížení regionálních rozdílů.

 DOPORUČENÍ		6. DIGITALIZOVAT A ZEFEKTIVNIT DOTAČNÍ PROCESY PROSTŘEDNICTVÍM MODERNIZACE PORTÁLŮ, SDÍLENÍ PRAXE A ODSTRANĚNÍ NEUČELNÉ ADMINISTRATIVY.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ	ICT.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE	Zachování plurality portálů pro správu dotačních titulů (rozhodnutí, příjem, realizace, monitoring, vyhodnocení) s podporou soutěže mezi nimi na základě funkčnosti, přehlednosti a uživatelské přívětivosti. Zřízení koordinovaného prostředí pro systematické sdílení dobré a špatné praxe, vzájemné učení a zlepšování kvality služeb. Využívání zpětné vazby od uživatelů a výstupů srovnávacích analýz ke zlepšování kvality služeb. Revize a zrušení nadbytečných požadavků, které nejsou dány zákonem. Zrušení povinnosti dokládat veřejně dostupné informace. Vytvoření jednotných online formulářů s nápovědou a automatickou validací. Propojení s veřejnými registry (ARES, KN, ESM, Justice.cz apod.) pro automatické načítání údajů. Veškeré žádosti se podávají elektronicky – z běžného počítače, bez nutnosti osobních návštěv či zasílání dokumentů poštou. Stanovení jasných a přehledných kritérií hodnocení projektu a digitalizace posuzování (automatické předběžné kontroly formálních náležitostí). Zavedení flexibilního systému oprav formálních chyb v žádostech, který umožní doplnění či opravu bez automatického vyřazení projektu.
	INDIKÁTOR	NÁZEV
		SOUČASNÝ STAV
		BUDOUCÍ STAV
	ZODPOVĚDNOST	
	TERMÍN	
	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI	
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY	
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	
	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI	
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE	

 DOPORUČENÍ		7. ZAJISTIT DIGITÁLNÍ MONITORING NÁRODNÍCH DOTACÍ A POVINNÉ ZPRACOVÁVÁNÍ VÝROČNÍCH ZPRÁV S PRAVIDELNÝM VYHODNOCOVÁNÍM VÝSTUPŮ, VÝSLEDKŮ A DOPADŮ.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ	Analýza.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE	Povinnost všech poskytovatelů dotací zajistit digitální monitoring vlastních dotačních titulů a zpracovávat stručné výroční zprávy o realizaci dotačních programů, včetně vyhodnocení výstupů, výsledků a dopadů. Zprávy budou předávány MF jako centrálnímu koordinátorovi pro využití při strategickém a rozpočtovém plánování. Každý resort/poskytovatel dotací určí kontaktní osobu odpovědnou za komunikaci ve věcech souvisejících s implementací doporučení uvedených v této Závěrečné zprávě a zašle její kontaktní údaje MF a MMR.
	INDIKÁTOR	NÁZEV
		SOUČASNÝ STAV
		BUDOUCÍ STAV
	ZODPOVĚDNOST	
	TERMÍN	
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI	
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY	
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	
POSOUZENÍ VLIVU	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI	
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE	

 DOPORUČENÍ		8. PROVÉST ANALÝZU NOREM A ZJEDNODUŠIT KOMUNIKACI A SPOLUPRÁCI S PRACOVNÍKY DOTČENÝCH ORGÁNŮ.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ	Analýza.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE	Dotazníkové šetření s cílem identifikovat nejnákladnější stavební a jiné normy. Analýza nejnákladnějších norem v gesci dotčených orgánů státní správy (např. památkové péče, krajských hygienických stanic, hasičského záchranného sboru, orgánů ochrany přírody, aj.).
	INDIKÁTOR	NÁZEV
		SOUČASNÝ STAV
		BUDOUCÍ STAV
	ZODPOVĚDNOST	MMR, MF.
	TERMÍN	31. 12. 2027
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI	MZ, MŽ, MZe, MK.
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY	Ne
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	Nízká až střední – vyžaduje analytické kapacity.
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	Střední – nutná spolupráce dotčených ministerstev s analytickým týmem.
POSOUZENÍ VLIVU	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI	Střední – v rámci stávajících analytických kapacit.
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE	Nižší náklady na projekty, zrychlení a zpřehlednění procesu, vyšší úspěšnost rekonstrukcí i staveb budov, zvýšení transparentnosti a důvěry v povolovací procesy.

 DOPORUČENÍ		9. REVIDOVAT A ZJEDNODUŠIT POVINNÉ PODMÍNKY A PŘÍLOHY, SJEDNOTIT PRAVIDLA.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ	Procesní.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE	Revize administrativních požadavků – snížení počtu povinných podmínek a nadbytečných příloh a jejich sjednocení mezi programovou dokumentací a jejími výzvami. Vymezení jednoznačných definic a sjednocení výkladů, především pokud jde o aplikaci správního řádu.
	INDIKÁTOR	NÁZEV Podíl výzev, ve kterých se neliší podmínky mezi programovou dokumentací a výzvou. Počet zrušených nebo zjednodušených administrativních požadavků. Počet povinných podmínek a příloh v dotačních žádostech.
		SOUČASNÝ STAV Podmínky pro čerpání dotací se výrazně liší napříč programy i výzvami (i při stejném typu projektu), často jsou složité, administrativně náročné a přehnaně specifické. Nejednotné výklady pojmů. Formální požadavky nutí žadatele upravovat projektové záměry na úkor efektivity. Běžné projekty jsou zatěžovány zbytečnými dokumenty, včetně podmínek bez reálného dopadu. Dochází ke změnám podmínek i během dotačního období, prodražuje se příprava žádostí. Správní řád je aplikován nejednotně, což vede k rozdílným interpretacím a přístupům jednotlivých poskytovatelů dotací.
		BUDOUCÍ STAV Podmínky jsou přehledné, srozumitelné a neměnné v průběhu výzvy. Jsou úměrné velikosti a typu projektu. Neliší se podmínky uvedené v programové dokumentaci a v konkrétních výzvách. Žadatelé dokládají pouze nezbytné dokumenty, maximum údajů se načítá automaticky. Projekty jsou navrhovány podle skutečných potřeb. Dochází ke snížení administrativní i finanční zátěže a zkrácení doby schvalování. Zároveň je zajištěno jednotné a konzistentní uplatňování správního řádu ve všech fázích procesu, což omezuje různé výklady pravidel mezi jednotlivými poskytovateli dotací.
	ZODPOVĚDNOST	Poskytovatelé dotací (hlavní gestoři), MF (metodická podpora z hlediska vazby na IISSP a EDS), MMR.
	TERMÍN	31. 12. 2027
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI	Poskytovatelé dotací, kontrolní orgány.
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY	Ne
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	Nízká – zahrnuje především revizi metodik a digitalizaci pravidel.
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	Střední – vyžaduje koordinaci mezi resorty a úpravy procesů.
POSOUZENÍ VLIVU	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI	Střední – náklady na revizi a sjednocení dokumentace, školení.
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE	Zvýšení efektivity veřejných výdajů a výrazné snížení transakčních nákladů na přípravu žádostí díky jednotným pravidlům, stejně jako provozních nákladů veřejné správy spojených s kontrolou a administrací dotací.

 DOPORUČENÍ		10. SNÍŽIT POŽADOVANOU MÍRU FINANCOVÁNÍ S CÍLEM PODPOŘIT VÍCE PROJEKTŮ.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ	Finanční.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE	Revize pravidel pro spolufinancování ze strany příjemců. Zavedení maximální míry spolufinancování v rozsahu 30-70 %. Diferencovaný přístup podle velikosti a typu obce, účelu projektu a jeho veřejné prospěšnosti (kombinací zájmu státu a ochoty obce investici realizovat i bez dotace). Stanovení výše financování na základě státních priorit vycházejících ze společenských přínosů projektů. U záměrů, které jsou primárně politickým zájmem obce či starosty, požadování vyšší míry spolufinancování ze strany obce (tedy nižší podíl dotace). Podpora projektů s významným celospolečenským dopadem (např. v oblastech prevence, digitalizace, bezpečnosti, sociálních potřeb, vzdělávání) vyšším podílem státní dotace. Povinnost poskytovatelů dotací u nových výzev uvádět předem přesná pravidla spolufinancování.
	INDIKÁTOR	NÁZEV
		SOUČASNÝ STAV
		BUDOUCÍ STAV
	ZODPOVĚDNOST	
	TERMÍN	
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI	
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY	
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	
POSOUZENÍ VLIVU	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI	
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE	

 DOPORUČENÍ		11. SJEDNOTIT KONTROLNÍ POSTUPY A REDUKOVAT ADMINISTRATIVNÍ ZÁTĚŽ PO UKONČENÍ PROJEKTU.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ	Procesní.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE	Revize a redukce požadovaných dokumentů v rámci ex-post kontrol (např. možnost kratších závěrečných zpráv). Vyjasnění kompetencí mezi řídicími a kontrolními orgány, sjednocení metodiky a přechod od převažující formální kontroly k hodnocení věcného dopadu projektů. Zavedení standardizovaného sdílení výsledků mezi kontrolními orgány, aby se předešlo rozdílnému výkladu pravidel a duplicitním kontrolám. Podpora elektronizace a automatického přenosu dat mezi systémy kontrolních orgánů, částečná automatizace kontrol pomocí nástrojů AI.
	INDIKÁTOR	NÁZEV
		SOUČASNÝ STAV
		BUDOUCÍ STAV
	ZODPOVĚDNOST	
	TERMÍN	
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI	
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY	
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	
POSOUZENÍ VLIVU	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI	
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE	

 DOPORUČENÍ		12. ANALYZOVAT CELKOVÉ VEŘEJNÉ VÝDAJE NA DOTAČNÍ PORADENSTVÍ, A TO JAK ZE STRANY POSKYTOVATELŮ, TAK ZE STRANY PŘÍJEMCŮ.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ	Analýza.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE	Analytická práce v rámci stávajících analytických kapacit.
	INDIKÁTOR	NÁZEV Analýza veřejných výdajů za zprostředkovatele a poradce v oblasti dotací.
		SOUČASNÝ STAV Nejsou známy komplexní a agregované náklady na zprostředkovatele a dotační poradce v rámci ÚSC i mezi poskytovateli dotací.
		BUDOUCÍ STAV Náklady na zprostředkovatele a dotační poradce jsou známy a jsou realizována strukturovaná opatření, jak tyto administrativní náklady snižovat.
	ZODPOVĚDNOST	Poskytovatelé dotací, MF, MMR
	TERMÍN	31. 12. 2026
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI	MF, MMR
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY	Ne
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	Nízká.
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	Nízká až střední, v závislosti na dostupnosti dat.
POSOUZENÍ VLIVU	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI	V rámci stávajících interních analytických kapacit.
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE	Efektivní vynakládání prostředků státního rozpočtu.

 DOPORUČENÍ			13. ANALYZOVAT NÁKLADOVOU STRÁNKU MAS.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ		Analýza.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE		Analytické práce v rámci stávajících analytických kapacit MMR, MF a dalších relevantních subjektů s dostupnými daty o financování MAS.
	INDIKÁTOR	NÁZEV	Identifikace provozních nákladů MAS s ohledem k činnostem MAS podpořeným z veřejných zdrojů.
		SOUČASNÝ STAV	Nejsou známy provozní náklady MAS týkající se kohezní politiky vzhledem k jejich činnostem, zejména náklady spojené s administrativní podporou a podílem na rozhodování o výběru operací k podpoře.
		BUDOUCÍ STAV	Jsou známy provozní náklady MAS týkající se kohezní politiky a jsou orientačně přiřazené k jejich jednotlivým činnostem, zejména náklady spojené s administrativní podporou a podílem na rozhodování o výběru operací k podpoře.
	ZODPOVĚDNOST		MMR (hlavní gestor), poskytovatelé dotací, kteří při jejich poskytování využívají struktur MAS.
	TERMÍN		31. 12. 2026
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI		MMR, MF, příslušní poskytovatelé dotací.
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY		Ne
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE		Nízká – závisí na dostupnosti dat.
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE		Nízká – závisí na dostupnosti dat.
POSOUZENÍ VLIVU	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI		V rámci stávajících interních analytických kapacit.
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE		Lepší porozumění provozním nákladům a aktivitám MAS týkajících se kohezní politiky pomůže optimalizovat národní a regionální politiku podpory místního rozvoje a zajistit, aby byly veřejné prostředky využívány co nejefektivněji.

 DOPORUČENÍ			14. REALIZOVAT VERTIKÁLNÍ ANALÝZU DUPLICIT A KOMPLEMENTARIT VE VEŘEJNÉM FINANCOVÁNÍ KULTURY A SPORTU Z ÚROVNĚ EU, STÁTU, KRAJE, OBCE A ANALÝZA PODÍLU SOUKROMÝCH SPONZORŮ.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ		Analýza.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE		Analytické práce v rámci stávajících analytických kapacit.
	INDIKÁTOR	NÁZEV	Analýza synergií veřejného financování vybraných oblastí.
		SOUČASNÝ STAV	Nejsou známy synergie financování kultury a sportu mezi jednotlivými veřejnými poskytovateli v širším slova smyslu (EU, stát, kraj, obec, státní podniky, městské a obecní společnosti aj.).
		BUDOUCÍ STAV	Synergie financování jsou známy a slouží jako podklad při přípravě veřejných politik a rozhodování o způsobu jejich financování.
	ZODPOVĚDNOST		Poskytovatelé dotací v oblasti kultury a sportu (MK, MŠMT, NSA).
	TERMÍN		31. 12. 2026
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI		Poskytovatelé předmětných dotací.
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY		Ne
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE		Nízká.
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE		Nízká.
POSOUZENÍ VLIVU	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI		V rámci stávajících analytických kapacit.
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE		Podklad pro rozhodování o způsobech financování veřejných politik.

 DOPORUČENÍ			15. ZAVÉST JEDNOTNOU METODIKU PRO POUŽÍVÁNÍ INDIKÁTORŮ U NÁRODNÍCH DOTACÍ.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ		Procesní.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE		Využít existující funkcionality systému EDS/SMVS.
	INDIKÁTOR	NÁZEV	Schválené a používané indikátory na základě jednotné metodiky.
		SOUČASNÝ STAV	Indikátory jsou dobrovolné a nejsou metodicky usměrněné, přestože jsou součástí funkcionalit EDS/SMVS.
		BUDOUCÍ STAV	Performance budgeting neboli výkonnostní rozpočtování založené též na využití stávajících funkcionalit EDS/SMVS (cíle, indikátory, parametry).
	ZODPOVĚDNOST		MF, MMR
	TERMÍN		31. 12. 2026
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI		MF, MMR
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY		Ne, lze uvažovat o stanovení povinnosti používat indikátory vyhláškou č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě.
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE		Nízká – funkcionality jsou již obsaženy v systému EDS/SMVS.
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE		V rámci stávajících kapacit standardních procesů.
POSOUZENÍ VLIVU	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI		Nízké.
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE		Zásadní přínos implementace spočívá v možnosti vyhodnotit efektivitu dotací. Toto vyhodnocení je za stávajícího stavu, kdy jsou indikátory používány na dobrovolné bázi a nejsou metodicky usměrněny, velmi obtížné.

 DOPORUČENÍ		16. ZAJISTIT VĚTŠÍ KOHERENCI ÚZEMNÍCH CÍLŮ REGIONÁLNÍ POLITIKY, OPATŘENÍ V RÁMCI SRR A OSTATNÍCH SEKTOROVÝCH POLITIK.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ	Procesní.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE	Podmínkou pro zařazení dotačních programů do akčního plánu SRR je aplikace územní dimenze. Pokud územní dimenze dle SRR není relevantní a je použita jiná, vyhodnotit soulad s územními cíli SRR.
	INDIKÁTOR	NÁZEV Podíl dotačních programů v AP SRR, které aplikují územní dimenzi dle SRR a/nebo se explicitně vztahují k územním cílům dle SRR. Podíl dotačních programů v AP SRR, které aplikují územní dimenzi jinou než SRR.
		SOUČASNÝ STAV V rámci AP SRR je minimum programů, které aplikují územní dimenzi. V některých případech je územní zacílení v rozporu s cíli SRR.
		BUDOUCÍ STAV Větší podíl programů v rámci AP SRR, které aplikují územní dimenzi dle SRR.
	ZODPOVĚDNOST	MMR
	TERMÍN	31. 12. 2026
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI	Poskytovatelé dotací.
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY	Ne
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	Střední – vyžaduje koordinaci s ostatními poskytovateli.
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	Implementaci tohoto opatření musí předcházet odborná diskuse ohledně možností územního zacílení v rámci sektorových programů.
POSOUZENÍ VLIVU	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI	Nízké – jde o koordinační a komunikační činnost.
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE	Větší koherence územních cílů a cílů sektorových politik zajistí větší míru účelnosti poskytovaných dotací, umožní dosažení synergií pomocí integrovaného přístupu.

 DOPORUČENÍ		17. PŘI PŘÍPRAVĚ DOTAČNÍCH PROGRAMŮ ANALYZOVAT ÚZEMNÍ VÝSKYT ŘEŠENÉHO PROBLÉMU A POTŘEB A PRAVIDELNĚ AKTUALIZOVAT ÚDAJE.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ	Procesní.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE	Zahrnout do programové dokumentace analýzu územního výskytu řešeného problému a potřeb (nebo odkázat na ni). Na základě této analýzy vytvořit podklad pro územní zacílení / prioritizaci tam, kde je identifikována největší potřeba (např. formou indexů). Výsledky komunikovat též okruhům potenciálních žadatelů, aby měli informaci o územním rozložení potřeb na celonárodní úrovni.
	INDIKÁTOR	NÁZEV
		SOUČASNÝ STAV
		BUDOUCÍ STAV
	ZODPOVĚDNOST	
	TERMÍN	
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI	
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY	
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE	
POSOUZENÍ VLIVU	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI	
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE	

 DOPORUČENÍ			18. PŘI PŘÍPRAVÁCH DOTAČNÍCH PROGRAMŮ NEBO TITULŮ POSODIT UPLATNITELNOSTI ÚZEMNÍ DIMENZE NA ZÁKLADĚ ANALÝZY ÚZEMNÍHO VÝSKYTU PROBLÉMU.
SPECIFIKACE DOPORUČENÍ	TYP DOPORUČENÍ		Procesní.
	ZPŮSOB IMPLEMENTACE		Při přípravách dotačních titulů rozhodnout o územním zacílení podpory na základě analýzy potřeb a územního výskytu řešeného problému. Odpovědět tak na otázky: Vyskytuje se problém, který je řešen připravovaným NDT, v ČR rovnoměrně? Je očekávaný dopad připravovaného NDT nezávislý na umístění projektů? Odpovídá tematické zaměření NDT některému specifickému cíli dle SRR, avšak současně se řešený problém vyskytuje ve významné míře také lokálně na jiných místech mimo území definované SRR pro daný specifický cíl? Existuje dostatečné množství finančních prostředků k realizaci NDT v celém území definovaném v odpovědi na předchozí otázku? Ověřit, zda v nadřazené strategii pro téma řešené připravovaným NDT je navrženo použití územní dimenze podle SRR. Pokud je tento soulad nalezen, zpracuje se územní dimenze podle odpovídajícího specifického cíle SRR, to znamená, že NDT bude uplatněn pro takový typ území, pro které je odpovídající specifický cíl SRR 21+ určen. Pokud z doporučení SRR vyplývá možnost použití více územních dimenzí (typů území), je nutno vybrat typ územní dimenze nejlépe odpovídající připravovanému NDT. V případě, že uplatnění územní dimenze nevyplývá ze SRR 21+, je nutné ještě zvážit, zda není vhodné pro dané tematické zaměření připravovaného NDT uplatnit jinak definovanou územní dimenzi v návaznosti na nadřazené strategické či sektorové dokumenty.
	INDIKÁTOR	NÁZEV	Počet a podíl dotačních titulů aplikující územní dimenze dle SRR nebo dle jinak definovaných území.
		SOUČASNÝ STAV	Ojedinelé případy, kdy dotační tituly uplatňující územní dimenzi dle SRR. Široké spektrum jiných způsobů implementace územní dimenze (jiné než SRR).
		BUDOUCÍ STAV	Sektorové dotační tituly reflektují ve svém nastavení a implementaci výskyt problému, který řeší.
	ZODPOVĚDNOST		MMR
	TERMÍN		31. 12. 2026
ZHODNOCENÍ USKUTEČNITELNOSTI	SUBJEKTY POTŘEBNÉ NA ROZHODNUTÍ O IMPLEMENTACI		Poskytovatelé dotací
	POTŘEBA LEGISLATIVNÍ ZMĚNY		Ne
	TECHNICKÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE		Nízká – jde o odbornou činnost a komunikační / koordinační činnosti; nevyžaduje investice do technických řešení.
	CELKOVÁ NÁROČNOST IMPLEMENTACE		Střední – vyžaduje odborné kapacity na MMR ve specifických oblastech podpory (např. doprava, školství).
POSOUZENÍ VLIVU	NÁKLADY NA IMPLEMENTACI		Nízké.
	PŘÍNOSY IMPLEMENTACE		Efektivnější využití veřejných financí, protože sektorové dotační programy reflektují územní rozložení problému, který řeší a zároveň jsou programy efektivněji územně zacíleny.

8 Použitá literatura

- Akademie digitální ekonomiky. (n.d.). *Chytrý kraj – Strategie rozvoje chytrého regionu Zlínského kraje 2030*. Zlínský kraj. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKewjC4Jn22paQAxVXVPE_DHeM_CvUQFnoECBoQAQ&url=https%3A%2F%2Fzlinskykraj.cz%2Ffile%2F64106816d878e8903f0a421c&u sg=AOvVaw2SGrnF_DEmhaQFQ667pfYk&opi=89978449
- Akční plán SRR. (n.d.). MMR ČR. [https://mmr.gov.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj/koncepce-a-strategie/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2014-2020-\(1\)/akcni-plan-srr](https://mmr.gov.cz/cs/ministerstvo/regionalni-rozvoj/koncepce-a-strategie/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2014-2020-(1)/akcni-plan-srr).
- Blažek, J., & Macešková, M. (2009). *Regional Analysis of Public Capital Expenditure: To Which Regions Is Public Capital Expenditure Channelled – to 'Rich' or to 'Poor' Ones?* *Regional Studies*, 44(6), 679-696.
- Cassia Development & Consulting. (2012, červen). *Program Karlovarského kraje 2014–2020*. Karlovarský kraj. https://www.dataplan.info/img_upload/7bdb1584e3b8a53d337518d988763f8d/prkk.zip
- Centrum investic, rozvoje a inovací, příspěvková organizace Královéhradeckého kraje. (2019). *Strategie rozvoje Královéhradeckého kraje 2021-2027*. Královéhradecký kraj. <https://www.khk.cz/system/files/Strategie-rozvoje-KHK-2021-2027.pdf>
- CRR ČR. (2024). *Výroční zpráva za rok 2023*. CRR ČR. https://crr.gov.cz/wp-content/uploads/documents/2024/06/12/1718179456_Vyrocní_zpráva_za_rok_2023.pdf
- Dotacni.info. (2022, 25. května). *MZe Podprogram 129 282: Podpora výstavby, obnovy, rekonstrukce a odbahnění rybníků a vodních nádrží*. <https://www.dotacni.info/mze-podprogram-129-282-podpora-vystavby-obnovy-rekonstrukce-a-odbahneni-rybniku-a-vodnich-nadrzi/>
- Dotační.info. (2022, 25. května). *MZe dotační program 129 290 „Podpora opatření na drobných vodních tocích a malých vodních nádržích“*. <https://www.dotacni.info/mze-dotacni-program-129-290-podpora-opatreni-na-drobnych-vodnich-tocich-a-malych-vodnich-nadrzich/>
- Dotační.info. (2022, 9. května). *MŠMT – Program 133 330 – Podpora vybraných projektů rozvoje výukových kapacit základního vzdělání zřizovaného obcemi a dobrovolnými svazky obcí*. [MŠMT - Program 133 330 - Podpora vybraných projektů rozvoje výukových kapacit základního vzdělávání zřizovaného obcemi a dobrovolnými svazky obcí - Dotace EU](https://www.msmr.cz/programy/133330-podpora-vybranych-projektu-rozvoje-vyukovych-kapacit-zakladniho-vzdelani-zrizovaneho-obcemi-a-dobrovolnymi-svazky-obci)
- Drliková, J., Novotný, T., Bystřická, J., & Hruška, M. (2020). *PRŮVODCE EVALUÁTORA – SBÍRKA EVALUAČNÍCH TIPŮ A DOPORUČENÍ*. DotaceEU.cz. https://www.dotaceeu.cz/getmedia/3ce5f6b9-24cc-4ac1-80d9-9eb769203f5a/Pruvodce-evaluatora_final_202007.pdf.aspx.
- Ernst & Young / NOK (2024). *Výsledková evaluace přínosů evropských fondů na regionální úrovni*. <https://dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/narodni-organ-pro-koordinaci/evaluace/knihovna-evaluaci/vysledkova-evaluace-prinosu-evropskych-fondu-na-re>.
- European Commission. (2017). *Use of new provisions on simplification during the early implementation phase of ESIF*. https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/studies/new_prov_simplification_esif_en.pdf.
- European Commission. (2018). *New assessment of ESIF administrative costs and burden*. Publications Office of the EU. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4f4b7bcc-e18f-11e8-b690-01aa75ed71a1/language-en>.
- Evaluation Advisory CE s.r.o. (2020). *ANALÝZA HOSPODÁŘSKÉ VÝKONNOSTI HOSPODÁŘSKY A SOCIÁLNĚ OHROŽENÝCH ÚZEMÍ PODLE STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2021+*.

- Foster, V. et al. (2000). *Designing direct subsidies for the poor – A water and sanitation case study*. The World Bank Group, Private Sector and Infrastructure Network. <https://nl.ircwash.org/sites/default/files/Foster-2000-Designing.pdf>.
- Franke, D., Karel Maier, K. (2023). *Territorial Allocation of Subsidies and Share of EU Structural Funds in the Czech Republic*. *Politická ekonomie*, 71 (4), 390-421. <https://doi.org/10.18267/j.polek.138>.
- GaREP. (2018, 24. ledna). *Program Jihomoravského kraje 2018–2021*. <https://www.kr-jihomoravsky.cz/Default.aspx?PubID=349849&TypID=7>
- Hasičský záchranný sbor České republiky. (2023, 13. prosince). *Prezentace DA PPH*. <https://hzscr.gov.cz/soubor/2023-12-13-hzs-cr-prezentace-da-pph-pdf.aspx>
- Hasičský záchranný sbor České republiky. (n.d.). *Účelová investiční dotace obcím*. <https://hzscr.gov.cz/clanek/ucelova-investicni-dotace-obcim-403579.aspx>
- KPMG. (2021, 26. dubna). *Strategický plán ekonomického rozvoje statutárního města Karviná*. Zastupitelstvo města. [Karvina SPER prezentace zastupitelstvo 26.4.2021.pdf](#), *Oficiální stránky statutárního města Karviná*
- Krajský úřad Kraje Vysočina. (2022, prosinec). *Profil kraje Vysočina*. https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4130148
- Krajský úřad Kraje Vysočina. (n.d.). *Strategie rozvoje kraje Vysočina*. https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4116666
- Krajský úřad Pardubického kraje. (2022, červen). *Integrovaný plán rozvoje SO ORP Česká Třebová*. <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEWjk8Ne015aQAxXo9rsIH-X6VL-EQFnoECBgQAQ&url=https%3A%2F%2Fmmr.gov.cz%2Fgetmedia%2Fb91f5969-1a83-4681-b845-e8012e83e5d1%2FIntegrovaný%20plan%20Ceska%20Trebova.pdf.aspx%3Fext%3D.pdf&usq=AOvVaw2x0TtBLnGIX-wDt0qDKoX&opi=89978449>
- Krajský úřad Pardubického kraje. (2022, červen). *Integrovaný plán rozvoje SO ORP Moravská Třebová*. <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEWjwypT-h15aQAXVhP0HHYLBjDIQFnoECBkQAQ&url=https%3A%2F%2Fmmr.gov.cz%2Fgetmedia%2Fd934fb8b-3def-415e-ad61-d0f6500ffaa0%2FIntegrovaný%20plan%20Moravska%20Trebova.pdf.aspx%3Fext%3D.pdf&usq=AOvVaw3wAwLkWL7XEBfaice6s748&opi=89978449>
- Krajský úřad Ústeckého kraje, Odbor regionálního rozvoje. (2025, únor). *Shrnutí výstupů ze studií po vzoru HSOÚ pro jednotlivé správní obvody ORP v Ústeckém kraji 2022–2024*. https://www.rskuk.cz/wp-content/uploads/Priloha_c_1_Shrnuti_vystupu_HSOUprouSRUK_2025-KOMPLET.pdf
- Macešková, M. (2009). *Fiskální politika jako klíčový mechanismus regionálního rozvoje: příklad regionální dimenze sektorových a horizontálních politik ČR*. *Disertační práce*. Univerzita Karlova <https://dspace.cuni.cz/handle/20.500.11956/2589>.
- Magistrát města Ostravy. (2017). *Strategický plán rozvoje města Ostravy na období 2017–2023*. <https://fajnova.cz/strategicky-plan-2017-2023/>
- Maier, K. Franke, D. (2025). *Development of socio-spatial polarisation in Czechia*. *Geografie*. 130, 1, 35–63. <https://doi.org/10.37040/geografie.2025.004>.
- Makkonen, T., Lehtonen, O., Inkinen, T., Vihinen, H., & Voutilainen, O. (2025). *Socio-economic impacts of different categories of state expenditure in urban and rural regions*. *Regional Studies*, 59(1). <https://doi.org/10.1080/00343404.2025.2495323>.
- Masarykova univerzita. (n.d.). *Pravidla 2. výzvy Ministerstva zemědělství – Vodní toky*. https://is.muni.cz/el/law/jaro2017/MVV202K/um/Pravidla_2_vyzva_MZE_Vodni_toky.pdf

- Město Bilovec. (2018, 19. června). *Program rozvoje města Bilovce na období 2018–2027*. [PRMB 2018–2027: Město Bilovec](#)
- Město Bohumín. (2022, 12. září). *Strategický plán rozvoje města Bohumína 2022-2030*. <https://www.databaze-strategie.cz/cz/bohumin/strategie/strategicky-plan-rozvoje-mesta-bohumina-2022-2030>
- Město Bohumín. (2022, 12. září). *Strategický plán rozvoje města Bohumína 2022-2030*. <https://www.databaze-strategie.cz/cz/bohumin/strategie/strategicky-plan-rozvoje-mesta-bohumina-2022-2030>
- Město Bruntál. (2018, 18. září). *Strategie rozvoje města Bruntál 2018–2023*. <https://www.databaze-strategie.cz/cz/bruntal/strategie/strategie-rozvoje-mesta-bruntal-2018-2023>
- Město Český Těšín. (2022). *Strategický plán rozvoje města Český Těšín 2022*. <https://www.tesin.cz/strategicky-plan-rozvoje-mesta-cesky-tesin-2022/d-11278>
- Město Kravaře. (2023). *Strategický plán rozvoje města Kravaře 2023–2030*. <https://www.kravare.cz/mesto/strategie-dokumenty/strategicky-plan-rozvoje-mesta/>
- Město Krnov. (2023, 7. června). *Strategický plán města Krnova 2023-2030*. <https://www.databaze-strategie.cz/cz/krnov/strategie/strategicky-plan-mesta-krnova-2023-2030>
- Město Odry. (2020, 14. října). *Strategický plán rozvoje města Odry na období 2021–2027*. <https://www.odry.cz/strategicky-plan-rozvoje-mesta-odry-na-obdobi-2021-2027/d-456625>
- Město Orlová. (n.d.). *Strategický plán rozvoje města Orlová 2017–2033*. <https://www.databaze-strategie.cz/cz/orlova/strategie/strategicky-plan-rozvoje-mesta-orlova-2017-2033>
- Město Rýmařov. (2020, 24. března). *Strategický plán rozvoje města Rýmařov do roku 2030*. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwigsZCV1ZaQAxXwhv0HHXU6BvgQFnoECBqQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.rymarov.cz%2Fimages%2F2020%2FInformace_z_ura_du%2FStrategicky_plan_mesta_2030_final.pdf&usg=AOvVaw1_6A0vvNW-jqwEjElyEnt4&opi=89978449
- Město Vítkov. (2022). *Strategický plán rozvoje města Vítkov 2022–2031*. <https://www.databaze-strategie.cz/cz/vitkov/strategie/strategicky-plan-rozvoje-mesta-vitkov-2022-2031>
- Ministerstvo dopravy České republiky. (2015, 21. prosince). *Vláda dnes schválila převod nádraží a souvisejícího majetku Českých drah na stát*. MDČR. [Ministerstvo dopravy ČR – Vláda dnes schválila převod nádraží a souvisejícího majetku Českých drah na stát](#)
- Ministerstvo dopravy, Odbor drážní a vodní dopravy. (2017, srpen). *Specifické podmínky programu veřejné podpory modernizace plavidel vnitrozemské vodní nákladní dopravy*. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjFzcj6hqeLAXUdgf0HHV5dCB8QFnoECA4QAQ&url=http%3A%2F%2Fweb.opd.cz%2Fwp-content%2Fuploads%2F2017%2F08%2FSpecificke-podminky_Modernizace-plavidel_II_2017-08-18.pdf&usg=AOvVaw2qblcEumuBinCotSpzdrl5&opi=89978449
- Ministerstvo financí České republiky. (2016, říjen). *Dokumentace programu 29821*. MFČR. [Program 29821 | Ministerstvo financí ČR](#)
- Ministerstvo financí České republiky. (2018, květen). *Dokumentace programu 29822*. MFČR. <https://www.mfcr.cz/cs/rozpocetova-politika/podpora-z-narodnich-zdroju/programy-a-dotace-kapitoly-vps/program-29822>
- Ministerstvo kultury České republiky. (n.d.). *134 220 Podpora rozvoje a obnovy materiálně technické základny regionálních kulturních zařízení, církví a náboženských společností*. <https://mk.gov.cz/134-220-podpora-rozvoje-a-obnovy-materialne-technicke-zakladny-regionalnich-kulturnich-zarizeni-cirkevni-a-nabozenskych-spolecnosti-cs-1562>

Ministerstvo kultury České republiky. (n.d.). 134 210 Rozvoj a obnova materiálně technické základny regionálních kulturních zařízení. <https://mk.gov.cz/134-210-rozvoj-a-obnova-materialne-technicke-zakladny-regionalnich-kulturnich-zarizeni-cs-1561>

Ministerstvo kultury České republiky. (n.d.). Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví. <https://mk.gov.cz/integrovaný-systém-ochrany-moviteho-kulturniho-dedictvi-cs-525>

Ministerstvo kultury České republiky. (n.d.). Podpora záchrany a obnovy kulturních památek poškozených povodní a přívalovými dešti v červnu r. 2013. <https://mk.gov.cz/podpora-zachrany-a-obnovy-kulturnich-pamatek-poskozenych-povodni-a-privalovymi-desti-v-cervnu-r-2013-cs-1172>

Ministerstvo obrany České republiky. (2025). Dokumentace programu dotace nestátním neziskovým organizacím. https://mocr.mo.gov.cz/assets/finance-a-zakazky/dotacni-politika/dokumentace-programu-dotace-nestatnim-neziskovym-organizacim_1.pdf

Ministerstvo obrany České republiky. (n.d.). Dokumentace programu dotace nestátním neziskovým organizacím. <https://valecnehroby.mo.gov.cz/dotace/dokumentace-programu>

Ministerstvo práce a sociálních věcí. (n.d.). 2016–2024 Program 013 310 Rozvoj a obnova materiálně technické základny sociálních služeb. <https://www.mpsv.cz/2016-2024-program-013-310-rozvoj-a-obnova-materialne-technicke-zakladny-socialnich-sluzeb>

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (2022, prosinec). Zásady k zahlazování následků hornické činnosti: verze 1.1.
https://mpo.gov.cz/assets/cz/prumysl/prumysl-a-zivotni-prostredi/zahlazovani-nasledku-hornicke-cinnosti/2022/12/ZASADY-k-1_1_-2023.pdf

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (2022, srpen). EFEKT III neinvestiční: Metodický pokyn pro žadatele. <https://www.mpo-efekt.cz/upload/62d0d69c2bcb052223969e1a31d35403/efekt-3-neinvesticni-verze-4.pdf>

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (n.d.). Archiv programu Podpora brownfieldů. <https://mpo.gov.cz/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/podpora-brownfieldu/archiv.htm>

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (n.d.). Podpora brownfieldů. <https://mpo.gov.cz/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/podpora-brownfieldu/default.htm>

Ministerstvo průmyslu a obchodu České republiky. (b. r.). Pravidla programu 02 – Podpora podnikatelských nemovitostí a infrastruktury. <https://mpo.gov.cz/assets/cz/podnikani/dotace-a-podpora-podnikani/investicni-pobidky-a-prumyslove-zony/prumyslove-zony/2023/3/02-Pravidla-programu-2022.pdf>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. (2016, 18. října). Rozdělení investičních prostředků v oblasti sportu – 2. kolo – Program 133510 – subtitul 133512. <https://msmt.gov.cz/sport-1/rozdeleni-investicnich-prostredku-v-oblasti-sportu-2-kolo>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. (n.d.). Výzva – 133 330. [VÝZVA - 133 330.docx](https://msmt.gov.cz/vyzva-133-330.docx), [MŠMT ČR](https://msmt.gov.cz/vyzva-133-330.docx)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. (n.d.). Fond rozvoje kapacit mateřských a základních škol. <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/fond-rozvoje-kapacit-materskych-a-zakladnich-skol>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. (n.d.). VÝZVA č. 2/133 240 Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k předložení žádosti o poskytnutí dotace v rámci programu 133 240 Rozvoj a obnova materiálně technické základny lékařských a pedagogických fakult veřejných vysokých škol. <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/vyzva-c-2-133-240-ministerstva-skolstvi-mladeze-a>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (2017, duben/ 2019, srpen). *Dokumentace programu 133 530 Podpora materiálně technické základny sportu 2017 až 2024*. MŠMT. [Program 29821 | Ministerstvo financí ČR](#)

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (n.d.). Výzva č. 8/133 220 Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k předložení žádostí o poskytnutí dotace v rámci programu 133 220 Rozvoj a obnova materiálně technické základny veřejných vysokých škol. MŠMT. <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/vyzva-c-8-133-220-ministerstva-skolstvi-mladeze-a>

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. (n.d.). Výzva Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k předložení žádostí o poskytnutí dotace v rámci programu 133 210 Rozvoj a obnova materiálně-technické základny veřejných vysokých škol. MŠMT. Získáno 6. října 2025 z <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/vysoke-skolstvi/vyzva-ministerstva-skolstvi-mladeze-a-telovychovy-k>

Ministerstvo vnitra České republiky. (2022, 11. dubna). *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2022 až 2027*. <https://mv.gov.cz/soubor/01-spk-2022-2027-strategie-pk-pdf.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky. (2022, 22. února). *Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci Programu prevence kriminality na místní úrovni na rok 2022*. <https://mv.gov.cz/soubor/2021-zasady-2022-final-2-22-001-pdf.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky. (2022, 23. února). *Vyhlášení Programu prevence kriminality na místní úrovni na rok 2022*. <https://mv.gov.cz/clanek/vyhlaseni-programu-prevence-kriminality-na-mistni-urovni-na-rok-2022.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky. (2022, 8. prosince). *Vyhlášení Programu prevence kriminality na místní úrovni na rok 2023*. <https://mv.gov.cz/clanek/vyhlaseni-programu-prevence-kriminality-na-mistni-urovni-na-rok-2023.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky. (2023, duben). *Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci 2. kola Programu prevence kriminality na místní úrovni v roce 2023*. <https://mv.gov.cz/soubor/ppk-na-mistni-urovni-2023-zasady-pdf.aspx>

Ministerstvo zdravotnictví České republiky. (n.d.). 135 080 Podpora rozvoje a obnovy materiálně technického vybavení pro řešení krizových situací. <https://mzd.gov.cz/wp-content/uploads/wepub/14941/32609/135%20080.docx>

Ministerstvo zemědělství České republiky. (2024, 14. března). *Poziční zpráva o pokroku při plnění Koncepce ochrany před následky sucha pro území České republiky za rok 2023*. <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/voda/zvladani-sucha-a-stavu-nedostatku-vody/koncepce-ochrany-pred-nasledky-sucha-pro/pozicni-zprava-o-pokroku-pri-plneni-koncepce-ochrany-pred-nasledky-sucha-pro-uzemi-ceske-republiky-za-rok-2023>

Ministerstvo zemědělství České republiky. (n.d.). 129 410 „Podpora výstavby a technického zhodnocení infrastruktury vodovodů a kanalizací III“. <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/dotace/narodni-dotace/dotace-ve-vodnim-hospodarstvi/vodovody-a-kanalizace/x129-410-podpora-vystavby-a-technickeho>

Ministerstvo zemědělství České republiky. (n.d.). *Prevence před povodněmi IV*. MZČR. <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/dotace/narodni-dotace/dotace-ve-vodnim-hospodarstvi/prevence-pred-povodnemi/prevence-pred-povodnemi-iv>

Ministerstvo zemědělství České republiky. (n.d.). 129 403 „Podpora opatření pro zmírnění negativních dopadů sucha a nedostatku vody I“. <https://mze.gov.cz/public/portal/mze/dotace/narodni-dotace/dotace-ve-vodnim-hospodarstvi/vodovody-a-kanalizace/x129-403-podpora-opatreni-pro-zmirneni>

Ministerstvo zemědělství České republiky. (n.d.). *Prevence před povodněmi III*. MZČR. [Prevence před povodněmi III | MZe](#)

MMR ČR. (2013). *STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2014–2020*. MMR ČR. <https://mmr.gov.cz/getmedia/a9fc8be4-58a0-4137-9c6d-f9a05466a115/SRR-2014-2020.pdf.aspx?ext=.pdf>.

MMR ČR. (2014). *Program rozvoje Jihočeského kraje 2014–2020*. <https://www.databaze-strategie.cz/cz/jck/strategie/program-rozvoje-jihoceskeho-kraje-2014-2020>

MMR ČR. (2019). *Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+*. MMR ČR. <https://mmr.gov.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374-af5d-cbd8f9454adb/SRR21.pdf.aspx?ext=.pdf>.

MMR ČR. (2020, březen). *Závěrečný účet kapitoly 317 – MMR za 2019*. Ministerstvo pro místní rozvoj. [Ministerstvo pro místní rozvoj ČR – Závěrečné účty](https://www.mmr.gov.cz/getmedia/58c57a22-202d-4374-af5d-cbd8f9454adb/SRR21.pdf.aspx?ext=.pdf)

MMR ČR. (2021). *AKČNÍ PLÁN STRATEGIE REGIONÁLNÍHO ROZVOJE ČR 2019–2020. DATABÁZE STRATEGIÍ*. <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mmr/strategie/akcni-plan-strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2019-2020?typ=download>.

MMR ČR. (2021). *Program rozvoje Jihočeského kraje 2021–2027*. <https://www.databaze-strategie.cz/cz/jck/strategie/program-rozvoje-jihoceskeho-kraje-2021-2027>

MMR ČR. (2024). *Závěrečný účet kapitoly 317 – MMR za rok 2023*. MMR ČR. <https://mmr.gov.cz/getmedia/456c0c08-a0ed-415a-9386-aebcc9b015cd/Zaverecny-ucet-MMR-za-rok-2022.pdf.aspx?ext=.pdf>.

MMR ČR. (2024, březen). *Intervenční studie ORP Konice*. <https://www.olkraj.cz/get-file/119816>

MMR ČR. (2024, březen). *Závěrečný účet kapitoly 317 – MMR za 2023*. Ministerstvo pro místní rozvoj. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwilgpiVm6eLAXUQ3AIHHVTjCC4QFnoECBUQAQ&url=https%3A%2F%2Fmsmt.gov.cz%2Fuploads%2FVyzva_2017_sport.pdf&usq=A0vVaw0282FIOvXPm3yArW5f3MgA&opi=89978449

MMR ČR. (2024, listopad). *Intervenční studie ORP Hranice*. https://mmr.gov.cz/getmedia/5044db57-ac6e-4ad9-8dd6-0681e3d5bae8/Intervencni-studie-ORP-Hranice_1.pdf.aspx?ext=.pdf

MMR ČR. (2024, listopad). *Intervenční studie ORP Mohelnice*. https://mmr.gov.cz/getmedia/f391a2de-e4a1-4a25-a983-793d21656499/Intervencni-studie-ORP-Mohelnice_1.pdf.aspx?ext=.pdf

MMR ČR. (2024, listopad). *Intervenční studie ORP Šternberk*. https://mmr.gov.cz/getmedia/ea52e014-5e18-46f9-a9d6-7fe46e4f1d6f/Intervencni-studie-ORP-Sternberk_1.pdf.aspx?ext=.pdf

MMR ČR. (2024, listopad). *Intervenční studie ORP Uničov*. https://mmr.gov.cz/getmedia/68512e6f-40f8-4d55-98e0-33e88b1b3584/Intervencni-studie-ORP-Unicov_1.pdf.aspx?ext=.pdf

MMR ČR. (2024, říjen). *Intervenční studie ORP Přerov*. https://mmr.gov.cz/getmedia/85227233-da5b-456b-9479-a9a223a2228c/Intervencni-studie-ORP-Prerov_2.pdf.aspx?ext=.pdf

MMR ČR. (2025). *Všechny studie HSOÚ v Olomouckém kraji dokončeny!*. MMR ČR. <https://mmr.gov.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/novinky/vsechny-studie-hsou-v-olomouckem-kraji-dokonceny!>

MMR ČR. (n.d.). *Archiv programů podpory bydlení*. <https://mmr.gov.cz/cs/narodni-dotace/podpora-bydleni/archiv>

MMR ČR. (n.d.). *Příloha – Dokumentace programu Výstavba 117 141*. <https://mmr.gov.cz/getmedia/32d1519c-8e24-4b4b-bfe6-447ec80bf468/Priloha-Dokumentace-programu-Vystavba-117-141.pdf.aspx?ext=.pdf>

MMR ČR. (n.d.). Výzva Výstavba sociálního a dostupného bydlení 2021. <https://mmr.gov.cz/cs/narodni-dotace/podpora-bydleni/archiv/p/vystavba-socialniho-a-dostupneho-bydleni-2021>

MMR ČR. (n.d.). Zásady podprogramu č. 117D919 – Obnova obecního a krajského majetku po živelních pohromách v roce 2018. https://www.mmr.gov.cz/getattachment/1661b9af-356a-4d99-a42e-5ffc7e1c9495/Zivly2018_117D919-Zasady-cj-51999-18.pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf

MMR ČR. (n.d.). Zásady podprogramu č. 117D919 – Obnova obecního a krajského majetku po živelních pohromách v roce 2018. https://www.mmr.gov.cz/getattachment/1661b9af-356a-4d99-a42e-5ffc7e1c9495/Zivly2018_117D919-Zasady-cj-51999-18.pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf

MMR ČR. (n.d.). Zásady podprogramu č. 117D919 – Obnova obecního a krajského majetku po živelních pohromách v roce 2018. https://www.mmr.gov.cz/getattachment/1661b9af-356a-4d99-a42e-5ffc7e1c9495/Zivly2018_117D919-Zasady-cj-51999-18.pdf.aspx?lang=cs-CZ&ext=.pdf

MMR ČR. (n.d.). Intervenční studie ORP Lipník nad Bečvou. <https://mmr.gov.cz/getmedia/a24f4fc3-c375-48af-90fe-2bab7766fa79/Intervencni-studie-ORP-Lipnik-nad-Becvou.pdf.aspx?ext=.pdf>

MMR ČR. (n.d.). Intervenční studie Zábřeh. <https://www.mmr.gov.cz/getmedia/7c98762a-36c0-49b0-b88f-1133bdc24676/Intervencni-studie-ORP-Zabreh.pdf.aspx?ext=.pdf>

MMR ČR. (n.d.). Podpora bydlení. <https://mmr.gov.cz/cs/narodni-dotace/podpora-bydleni>

MMR ČR. (n.d.). Národní program podpory cestovního ruchu v regionech (2016 - 2024). MMR ČR. Retrieved June 30, 2025, from <https://mmr.gov.cz/cs/narodni-dotace/cestovni-ruch/narodni-program-podpory-cestovniho-ruchu-v-regione>.

MMR ČR. (n.d.). Přímá a nepřímá řízené organizace. MMR ČR. <https://mmr.gov.cz/cs/ministerstvo/urad/primo-a-neprimo-rizene-organizace>.

MMR ČR. (n.d.). Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+. MMR ČR. <https://mmr.gov.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/regionalni-rozvoj/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2021>.

NKÚ. (2017). Kontrolní závěr z kontrolní akce 16/09 Nároky z nespotřebovaných výdajů vykazované organizačními složkami státu. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwi48ubXr-IAxV5Q_EDHV2nIVIQFnoECBMQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.nku.cz%2Fassets%2Fkon-zavery%2FK16009.pdf&usq=AOvVaw34ylqlcXhQxSgauOkmVnn&opi=89978449.

Národní sportovní agentura. (2020, prosinec). Program Výstavba standardizované sportovní infrastruktury 2020–2024. <https://nsa.gov.cz/wp-content/uploads/2020/12/Program-Vystavba-standardizovane-sportovni-infrasktury-2020-2024.pdf>

Národní sportovní agentura. (2023, srpen). Dokumentace programu 162 56 – Standardizovaná sportovní infrastruktura 2023. <https://nsa.gov.cz/wp-content/uploads/2023/08/III.-Dokumentace-Programu-162-56.pdf>

Národní sportovní agentura. (n.d.). Program Regionální sportovní infrastruktura. https://nsa.gov.cz/wp-content/uploads/2024/04/Program_Regionalni_sportovni_infrastruktura.pdf

NKÚ. (2023). EU REPORT 2023 ZPRÁVA O FINANČNÍM ŘÍZENÍ PROSTŘEDKŮ EVROPSKÉ UNIE V ČESKÉ REPUBLICE. NKÚ. <https://www.nku.cz/assets/publikace-a-dokumenty/eu-report/eu-report-2023-cz.pdf>.

NKÚ. (2023). Kontrolní závěr z kontrolní akce 23/02 Peněžní prostředky státního rozpočtu určené na opatření v oblasti cestovního ruchu. NKÚ. <https://www.nku.cz/assets/kon-zavery/k23002.pdf>.

Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů. (2023). Případová studie pro hospodářsky a sociálně ohrožené území Frýdlantsko (2023). Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. <https://www.databaze-strategie.cz/cz/lbk/strategie/pripadova-studie-pro-hospodarsky-a-socialne-ohrozene-uzemi-frydlantsko-2023>

Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů. (2023). *Případová studie pro hospodářsky a sociálně ohrožené území Novoborsko* (2023). Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. <https://www.databaze-strategie.cz/cz/lbk/strategie/pripadova-studie-pro-hospodarsky-a-socialne-ohrozene-uzemi-novoborsko-2023?typ=struktura>

Odbor regionálního rozvoje a evropských projektů. (2023). *Případová studie pro hospodářsky a sociálně ohrožené území Tanvaldsko*. Ministerstvo pro místní rozvoj ČR. <https://www.databaze-strategie.cz/cz/lbk/strategie/pripadova-studie-pro-hospodarsky-a-socialne-ohrozene-uzemi-tanvaldsko-2023?typ=struktura>

Odbor strategického rozvoje kraje. (2024, červen). *Případová studie ORP Holešov*. [https://mmr.gov.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/novinky/ustecky-kraj-zverejnil-studii-hsou-pro-orp-lit-\(7\)](https://mmr.gov.cz/cs/microsites/uzemni-dimenze/novinky/ustecky-kraj-zverejnil-studii-hsou-pro-orp-lit-(7))

Olomoucký kraj. (n.d.). *Dokumentace programu dotace nestátním neziskovým organizacím*. <https://www.olkraj.cz/get-file/99019>

Pardubický kraj. (2021, 23. února). *Strategie rozvoje Pardubického kraje 2021–2027*. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwifj_7015aQAxXkhv0HHe0SNtgQFnoECBoQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.paradnikraj.cz%2Fwp-content%2Fuploads%2F2021%2F03%2FStrategie%20rozvoje%20Pardubickeho%20kraje%202021%202027.pdf&usg=AOvVaw3GfRLM8eclCH_vJFaOxGh2&opi=89978449

Pelikán, J. (2019). *Program 129 280 „Podpora retence vody v krajině – rybníky a vodní nádrže“: Základní informace*. Česká společnost krajinných inženýrů. https://www.cski-cr.cz/wp-content/uploads/2019/06/21_Pelik%C3%A1n.pdf

Perlín, R., Komárek, M., Marada, M., Havlíček, T., Jančák, V., Chromý, P., Bednářová, H. (2019). *Typologie mikroregionů Česka. Urbanismus a územní rozvoj*. Ročník XXII – Číslo 4/2019. <https://www.uur.cz/media/bqgd1su/04-typologie.pdf>

Plzeňský kraj. (2023). *Program rozvoje Plzeňského kraje 2022+*. Krajský úřad Plzeňského kraje. <https://www.plzensky-kraj.cz/navrh-dokumentu-program-rozvoje-plzenskeho-kraje->

Pělucha, M., Kouřilová, J. a Dvořák, V. (2024). D6. *Zpráva o sdílení a transferu dobré praxe v oblasti spravedlivé transformace z Moravskoslezského kraje do Karlovarského a Ústeckého kraje*. Frankfurt School of Finance & Management. https://mmr.gov.cz/getmedia/decce30a-2a00-4544-809c-e6a56c999448/D6-Recommendations-for-the-transfer-of-good-practices_JT-CZ_Final_CZ-for-publication.pdf.aspx?ext=.pdf

Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje. (2023, červenec). *Hodnocení situace a rozvojových potřeb území SO ORP Horažďovice*. <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwj419Sk2JaQAxWI87sIHdmsF-cQFnoECBAQAQ&url=https%3A%2F%2Fmmr.gov.cz%2Fgetmedia%2F75a0c5b9-9d43-447b-a2e3-aae21529a92d%2FStudie-HSOU-Horazdovicko-FINAL.pdf.aspx%3Fext%3D.pdf&usg=AOvVaw0pjmro7CVn9JtoVz2X8NGb&opi=89978449>

Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje. (2023, únor). *Hodnocení situace a rozvojových potřeb území SO ORP Sušice*. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjrnPOU2ZaQAxVInP0HHeuVKM8QFnoECBgQAQ&url=https%3A%2F%2Fmmr.gov.cz%2Fgetmedia%2F4e74f813-a715-4513-bcec-0f0dabd2b291%2FStudieHSOU-Susice230328-final.pdf.aspx%3Fext%3D.pdf&usg=AOvVaw0_vzBo1uLUsmiBbN_LCokO&opi=89978449

Regionální rozvojová agentura Plzeňského kraje. (2023, září). *Hodnocení situace a rozvojových potřeb území*
SO ORP Nepomuk.

<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiA78Lj2JaQAxVz8LsIHbq8BngQFnoECB0QAQ&url=https%3A%2F%2Fmmr.gov.cz%2Fgetmedia%2F418cee69-11d4-4152-b675-795955a38765%2FStudieHSOUNepomuk-FINAL.pdf.aspx%3Fext%3D.pdf&usg=AOvVaw2t1hEFbXu-kkkDHlysuyOn&opi=89978449>

Regionální stálá konference Jihočeského kraje. (2022, červen). *Případová studie Jihočeského kraje*.
https://rsk.kraj-jihocesky.cz/sites/rsk.kraj-jihocesky.cz/files/inline-files/P%25%99%C3%ADpadov%C3%A1%20studie_J%C4%8DK.pdf

Regionální stálá konference Královohradeckého kraje. (2022). *Návrh regionálně specifických aktivit pro správní obvod ORP Broumov na základě zmapovaných potřeb regionu*.
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjD8IPxiZKQAxV89gIHHczNK1cQFnoECBcQAQ&url=https%3A%2F%2Fmmr.gov.cz%2Fgetmedia%2Fa319295e-c03f-4ac5-91ea-a6b2455414d5%2FBroumov.pdf.aspx%3Fext%3D.pdf&usg=AOvVaw1PpQ31y66KYyGL5xKS-0PE&opi=89978449>

Regionální stálá konference Královohradeckého kraje. (2022). *Návrh regionálně specifických aktivit pro správní obvod ORP Dvůr Králové nad Labem na základě zmapovaných potřeb regionu*.
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjoxPvOjZKQAxW1hf0HHZiJrgQFnoECBcQAQ&url=https%3A%2F%2Fmmr.gov.cz%2Fgetmedia%2F7a00eacb-5421-4a38-a58d-52efd77478b0%2FDvur-Kralove-nad-Labem.pdf.aspx%3Fext%3D.pdf&usg=AOvVaw2_4TOIDzEJHQNYW0Pd2xkU&opi=89978449

Regionální stálá konference libereckého kraje. (b.r.). *Případová studie pro hospodářsky a sociálně ohrožená území*
Semilsko.
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjWuf30jpKQAxWH1wIHHYntNhqQFnoECBgQAQ&url=https%3A%2F%2Fmmr.gov.cz%2Fgetmedia%2F1c51e1e1-1751-4035-b5bb-a83f121edb21%2FHsOU_Semilsko.pdf.aspx%3Fext%3D.pdf&usg=AOvVaw3OXO7EC2m3kdkuYp4Y2ayv&opi=89978449

Regionální stálá konference Ústeckého kraje. (2025, 24. března). *Finální shrnutí výstupů ze studií v ORP/HSOU 2022–2024*. <https://www.rskuk.cz/finalni-shrnuti-vystupu-ze-studii-v-orp-hsou-2022-2024>

Správní obvod obce s rozšířenou působností Telč. (2022, 22. června). *Hospodářsky a sociálně ohrožené území. Případová studie*.
https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjZ7IbripKQAxVAhv0HHej9FwQQFnoECBYQAQ&url=https%3A%2F%2Fmmr.gov.cz%2Fgetmedia%2F8e1dd4b4-7d61-4b42-b8b3-291a25a99dcf%2FHsOU-Telc_220622_final.pdf.aspx%3Fext%3D.pdf&usg=AOvVaw29Y3Qu5D24QTDqtk53TGfH&opi=89978449

Státní fond dopravní infrastruktury. (2020, 18. prosince). *Rozpočet Státního fondu dopravní infrastruktury na rok 2021 a střednědobý výhled na roky 2022 a 2023*.
<https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjyMTBjaeLAXWpywIHHVnjDD8QFnoECCUQAQ&url=https%3A%2F%2Fsfdi.gov.cz%2Fwp-content%2Fuploads%2F2024%2F06%2F2021-rozpocet2021.pdf&usg=AOvVaw2BB-hrygdhg0wZ6VDwnm87&opi=89978449>

Státní fond životního prostředí České republiky. (b. r.). *Nabídka dotací*.
<https://www.narodniprogramzp.cz/nabidka-dotaci/>

Univerzita Karlova. (2018, 21. ledna). Dokumentace programů 133 21E a 133 210. Univerzita Karlova. <https://cuni.cz/UK-3201.html>

Univerzita Karlova. (b.r.). *Rozvoj a obnova materiálně technické základny veřejných vysokých škol*. Univerzita Karlova. https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjOwO-c-8KLAxXYQvEDHQPJApMQFnOECBIQAQ&url=https%3A%2F%2Fcuni.cz%2FUK-3201-version1-133210rozvoj.pdf&usg=AOvVaw0Dj3l_akqLljycK6-qP6-i&opi=89978449

Útvar hodnoty za peniaze. (2023). *Revízia výdavkov na dotácie*. Ministerstvo financií SR. https://www.mfsr.sk/files/archiv/1/Zaverecna_dotacie_po-recenznom.pdf.

9 Přílohy

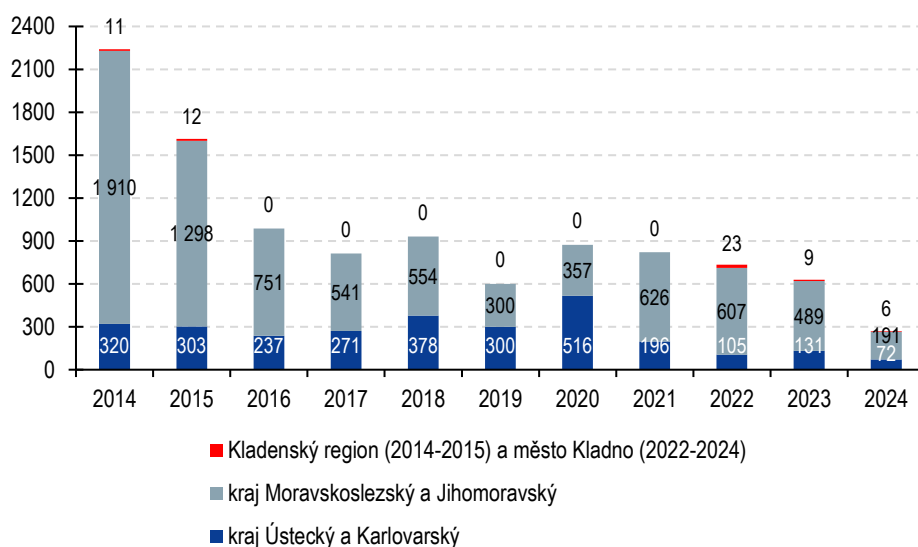
9.1 Příloha 1: Výdaje z prostředků fondu privatizace a jejich využití podle zákona č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku

Fond národního majetku není součástí státního rozpočtu, ale prostředky na revitalizace území jsou hrazeny MF na základě zákona č. 178/2005 Sb., o zrušení Fondu národního majetku. Přestože se nejedná o typické dotační tituly v užším slova smyslu, je důležité tyto výdaje uvést, protože představují významný objem veřejných investic, které zásadním způsobem přispívají k revitalizaci strukturálně postižených oblastí, s cílem zlepšit kvalitu života v takto dotčených regionech.

Ve sledovaném období let 2014-2023 bylo ve zmíněných oblastech z těchto prostředků privatizace poskytnuto 10,5 mld. Kč na financování projektů zaměřených na rozvoj infrastruktury (včetně vodohospodářské), přípravu území pro bytovou výstavbu a zajištění volnočasových aktivit. Je však třeba doplnit, že některé z těchto projektů jsou financovatelné i z jiných zdrojů (např. cyklostezky, sportoviště, rozhledny). K zajištění optimální efektivity by bylo vhodné koordinovat tyto aktivity plošně, tak jak uvádí kapitola 3. Efektivnost dotací.

Doprovodný Graf 44 na této straně znázorňuje čerpání prostředků dle jednotlivých krajů/regionu. Největší část prostředků, celkem 7,6 mld. Kč, směřovala do Moravskoslezského a Jihomoravského kraje. Tyto kraje zaznamenaly nejvyšší investice zejména z počátku sledovaného období. Ústecký a Karlovarský kraj obdržely celkem 2,8 mld. Kč; objem finančních prostředků však v posledních deseti letech značně kolísal. Kladenský region a město Kladno byly investičně méně významné, přičemž celkový objem investovaných prostředků zde přesáhl 61 mil. Kč.

Graf 44: Přehled úhrad revitalizace u dotčených regionů (2014-2024, mil. Kč)

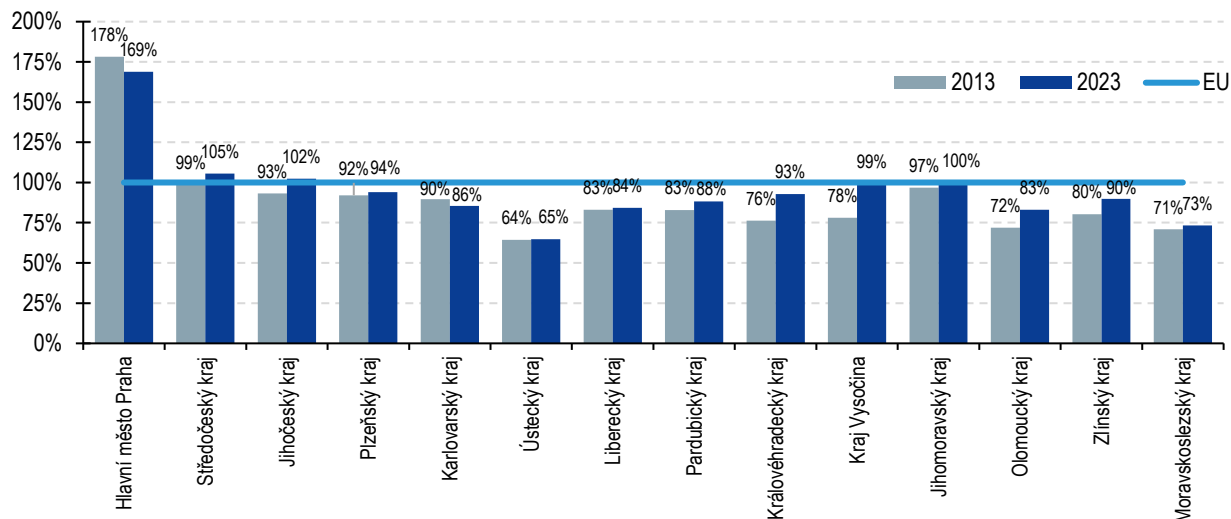

Zdroj: MF ČR

9.2 Příloha 1: Socioekonomické indikátory

Tato příloha se zaměřuje na hodnocení tří klíčových dimenzí regionální výkonnosti v ČR – ekonomické, sociálně-zdravotní a kvality života. Navazuje na podkapitolu 1.4, která představila metodiku a rámec hodnocení regionálních rozdílů vůči průměru EU. Pro zachycení změn regionální výkonnosti krajů v národním i evropském kontextu během období 2014-2023 bylo provedeno meziroční porovnání dat za roky 2013 a 2023. V případech, kdy data za tyto konkrétní roky nebyla dostupná, byla použita nejbližší dostupná data tak, aby bylo možné postihnout relevantní trend vývoje v delším časovém rámci.

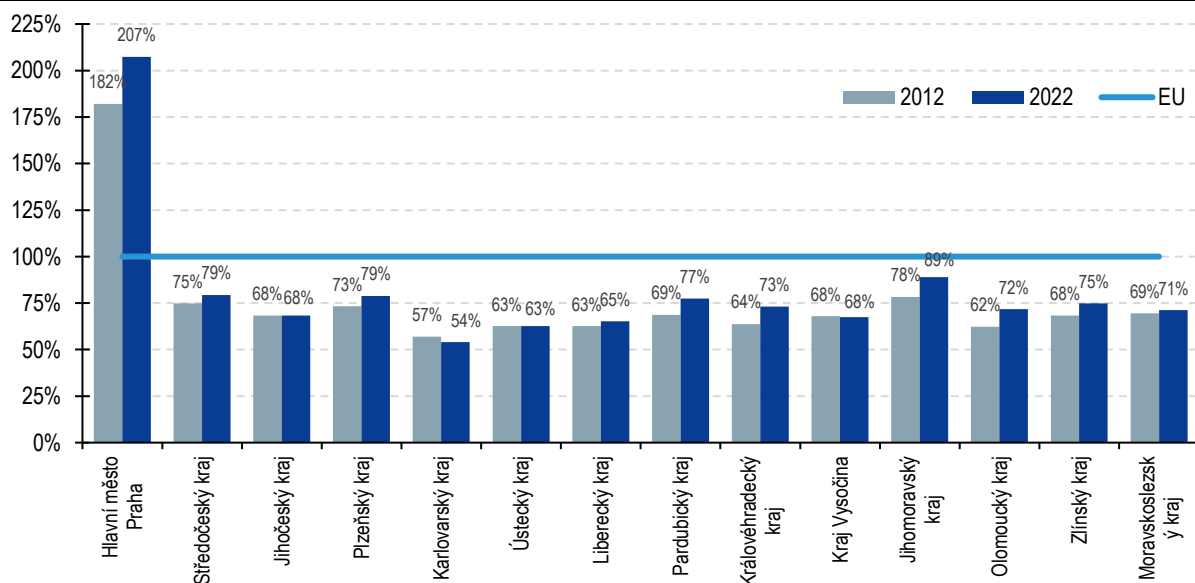
Graf 45: Kumulativní ekonomický indikátor dle krajů ČR (2013, 2023)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Základním nástrojem hodnocení regionální ekonomické výkonnosti byl souhrnný ekonomický indikátor, který propojuje klíčové makroekonomické ukazatele – především HDP na obyvatele a čistý disponibilní důchod (ČDD) domácností. Výsledky uvedené v Grafu 45 ukazují, že Hlavní město Praha a Karlovarský kraj vykazují zhoršení ekonomického vývoje, zatímco Královéhradecký, Zlínský kraj a Kraj Vysočina – zejména ve východních částech Čech a Moravy – dosahují zlepšení až o 20 %. Tento vývoj může naznačovat efektivní dopad regionálních politik v méně rozvinutých oblastech.

Graf 46: HDP na obyvatele dle krajů ČR (v PPS, 2012 a 2022)

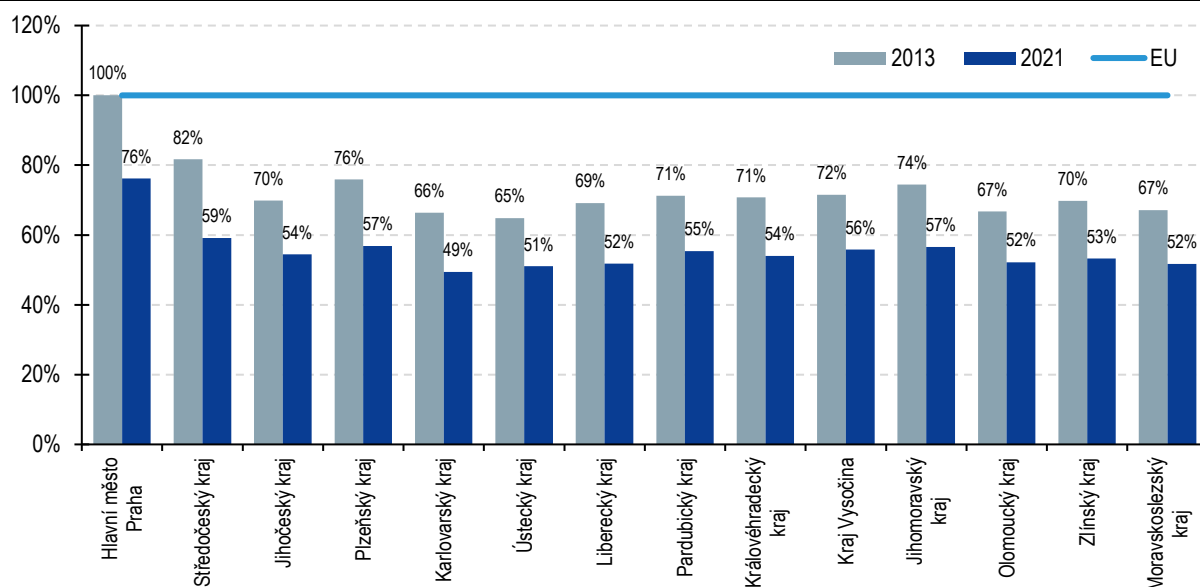

Zdroj: Eurostat [Sdg 10 10; Nama 10r 3qdp], vlastní zpracování

V případě ukazatele HDP na obyvatele v PPS tak pouze Hlavní město Praha dosahuje hodnot, které nejen splňují, ale dokonce výrazně, až dvojnásobně, překonávají evropský průměr. Naopak ostatní kraje se systematicky pohybují pod tímto průměrem, což z nich činí vhodné kandidáty pro čerpání evropských podpůrných nástrojů. Nejnižších hodnot dlouhodobě dosahují strukturálně postižené regiony, což se ukazuje zejména u Karlovarského kraje, kde HDP na obyvatele v roce 2022 poklesl pod úroveň z roku 2012, což jednoznačně indikuje přetrvávající strukturální problémy tohoto regionu.

Indikátor čistého disponibilního důchodu domácností byl již v roce 2013 roven evropskému průměru pouze v Hlavním městě Praze, avšak v následujících letech zaznamenal pokles napříč všemi kraji ČR. Ve zbytku ČR tak v roce 2021 zůstal výrazně pod evropským průměrem, což poukazuje na celorepublikovou tendenci posledních let ke snižování ekonomické prosperity domácností.

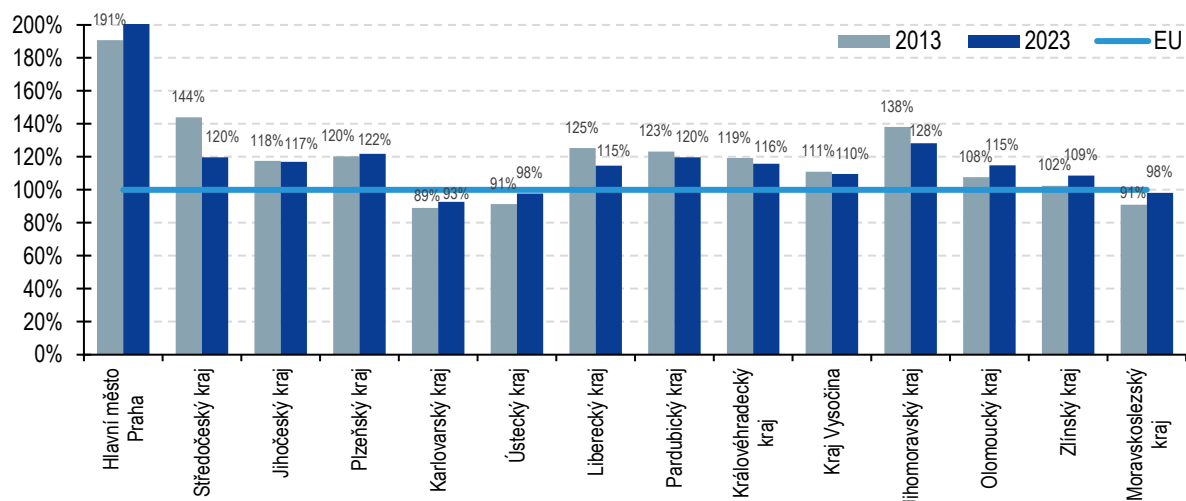
Graf 47: ČDD domácností dle krajů ČR (2013, 2021)

Zdroj: ČSU [NUCDPORK02/2], Eurostat [Sdg_10_20]; [Tec00120], vlastní zpracování

Kumulativním indikátorem, sloužícím k hodnocení úrovně zdravotní a sociální péče, je sociálně-zdravotní indikátor, jehož hodnoty u většiny krajů ČR převyšují průměr EU. Dokonce i regiony, jež čelí strukturálním omezením, se nacházejí v bezprostřední blízkosti EU průměru, což potvrzuje robustnost a kapacitu tuzemského zdravotnického a sociálního sektoru. Zároveň však lze zaznamenat, že zhoršení tohoto indikátoru u některých krajů koreluje se zvýšeným podílem obyvatel ohrožených chudobou a sociálním vyloučením. Přesto se postavení většiny krajů v této problematice v průběhu posledního desetiletí příliš nezměnilo, přičemž regiony s nižšími hodnotami vykazují tendenci k postupné konvergenci k evropskému standardu. Součástí indikátoru jsou např. indikátor „počet lékařů na tisíc obyvatel“, „podíl obyvatelstva s vysokoškolským vzděláním“ či indikátor „osoby ohrožené chudobou a sociálním vyloučením“.

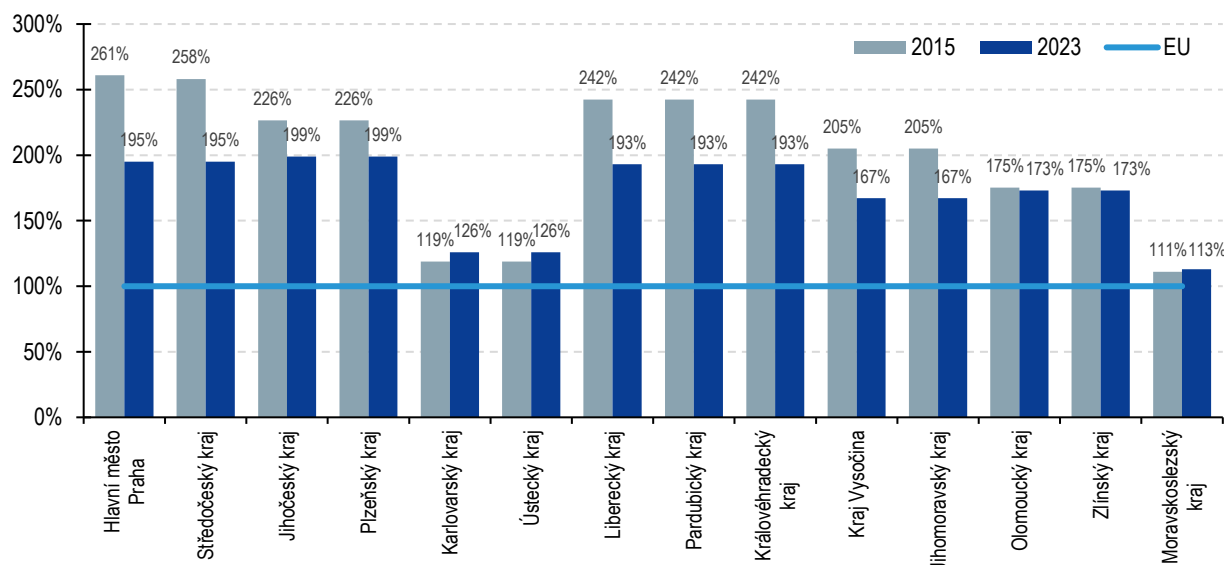
Graf 48: Kumulativní sociálně-zdravotní indikátor dle krajů ČR (2013, 2023)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Prvním indikátorem vhodným ke zmínce ze skupiny sociálně-zdravotních indikátorů je rostoucí podíl osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením. Všechny kraje jsou nad průměrem EU, přičemž hodnoty dosahují až téměř dvojnásobku EU (v tomto indikátoru je totiž vyšší hodnota negativní, protože značí vyšší podíl ohrožených osob). Většina krajů ovšem zaznamenala poměrně výrazný pokles, a tedy i pozitivní trend snižování počtu ohrožených osob. Tento indikátor je k dispozici pouze na úrovni NUTS 2, tudíž hodnoty jsou stejné pro kraje spadající do jedné této úrovně.

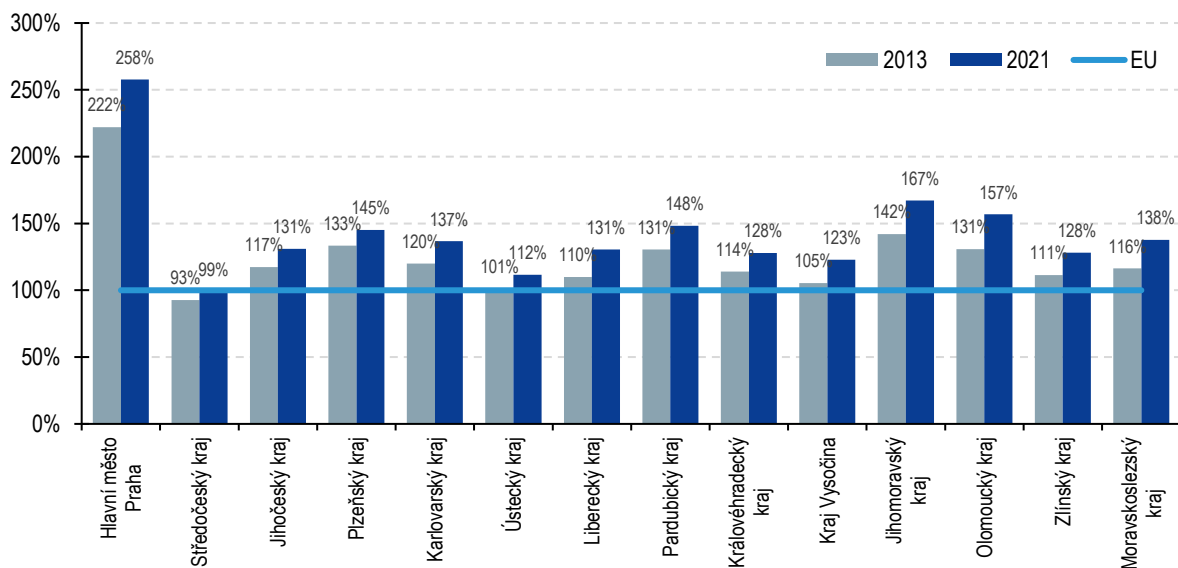
Graf 49: Osoby ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením v krajích ČR (2015, 2023)

Zdroj: Eurostat [llc_peps11n], vlastní zpracování

Počet lékařů na tisíc obyvatel v krajích ČR překračuje evropský průměr, což potvrzuje vysokou kapacitu zdravotnického systému na regionální úrovni. Tento sociálně-zdravotní indikátor vykazuje nadprůměrné hodnoty ve většině krajů. Výjimkou je pouze Středočeský kraj, který se pohybuje mírně pod evropským průměrem. Tento výsledek je však do značné míry ovlivněn blízkostí hlavního města, kde část obyvatel tohoto kraje běžně využívá zdravotní péči, což není v indikátoru plně zohledněno.

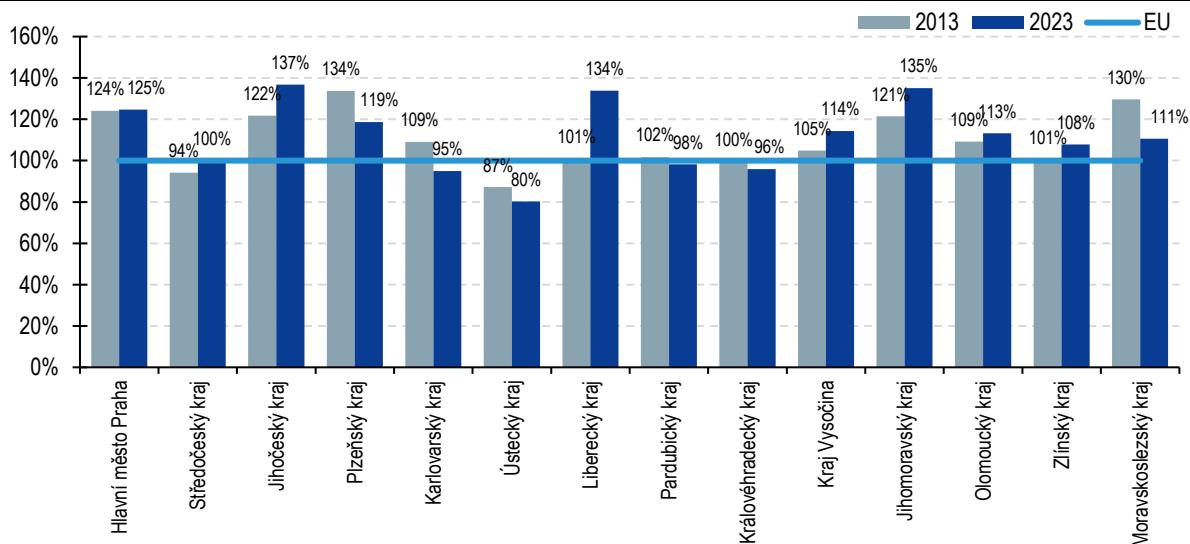
Graf 50: Počet lékařů na tisíc obyvatel dle krajů ČR (2013, 2021)

Zdroj: ČSÚ [ZDR05/6], Eurostat [Hlth_rs_physreg], vlastní zpracování

Indikátor kvality života, který kromě jiných životních podmínek obyvatelstva¹¹ zohledňuje environmentální faktory, vykazuje mezi kraji výrazné rozdíly a na rozdíl od ekonomických ukazatelů neukazuje Prahu jako dominantní region. Tento kumulativní ukazatel zahrnuje mimo jiné míru emisí oxidu uhelnatého (CO), oxidu siřičitého (SO₂) a oxidů dusíku (NO_x) na km². Data ukazují, že nejpříznivější hodnoty vykazují především Jihočeský a Jihomoravský kraj, a to zejména díky nižší míře znečištění a příznivějším podmínkám životního prostředí. Oproti tomu Hlavní město Praha vykazuje v oblasti kvality života méně příznivé hodnoty, čímž se potvrzuje rozdíl mezi ekonomickou výkonností a environmentální udržitelností. Zároveň lze v několika krajích s dosud příznivým hodnocením sledovat pozvolný pokles hodnot v průběhu poslední dekády.

Graf 51: Indikátor kvality života dle krajů ČR (2013, 2023)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

¹¹ Dále např. míra přístupu obyvatelstva k vysokorychlostnímu internetu, podíl vyjíždějících do práce do jiného kraje apod.

9.3 Příloha 2: Likvidita obcí a jejich zadluženost

Obecní samosprávy v ČR vykazují stabilní a obezřetné hospodaření – upřednostňují udržování likvidních prostředků na účtech a současně vykazují nízkou míru zadlužení. Při analýze bankovních účtů a dluhových závazků všech obcí v ČR bylo zjištěno, že z celkového počtu 6 254 obcí v roce 2024 činil souhrnný finanční zůstatek přes 376 mld. Kč, zatímco celkové zadlužení se pohybovalo kolem 62 mld. Kč. To jasně dokládá, že finanční bilance obcí je převážně kladná a potvrzuje averzní přístup vůči zadlužování.

Mezi výší zůstatků na účtech obcí a jejich zadlužením existuje silná pozitivní korelace. Analýzy odhalily silnou pozitivní korelaci (korelační koeficient 0,85) mezi stavem na bankovních účtech obcí a dluhem obcí, což naznačuje, že s rostoucím zůstatkem na bankovním účtu obce roste i výše jejich dluhu. Závislost lze vysvětlit tím, že větší obce častěji realizují větší investice, které financují kombinací dotací, vlastních prostředků a úvěrů.

Průměrné hodnoty finančních zůstatků na bankovních účtech a výše dluhu jsou zkresleny několika velkými obcemi, zatímco většina menších obcí žádný dluh nemá. V následující Tabulce 19 jsou sumarizovány průměrné a mediánové hodnoty, které ukazují, že české obce mají na svém kontě v průměru 60 mil. Kč. Průměr je však zkreslený vlivem několika velkých subjektů, což dokazuje i podstatně nižší mediánová hodnota. Ačkoliv průměrné zadlužení u obce činí přes 10 mil. Kč, detailnější pohled ukazuje, že více než polovina obcí (3 217) žádné zadlužení nevykazuje.

Tabulka 19: Stav na bankovních účtech a dluh obcí (Kč, 2024)

Výše stavu na účtech či dluhu	Průměr	Medián
Stav na bankovních účtech v Kč	60 144 129	12 710 940
Stav na bankovních účtech na obyvatele v Kč	37 132	28 040
Dluh v Kč	10 062 099	0
Dluh na obyvatele v Kč	5 843	0

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

Nejvyšší finanční rezervy na obyvatele mají relativně malé obce, jak ukazuje Tabulka 20 níže. Tento jev souvisí zejména s přítomností specifických zdrojů příjmů – například obce se skládkou odpadu často získávají nadprůměrné příjmy, které významně přispívají k posílení obecních rozpočtů.

Tabulka 20: Obce s nejvyšším stavem na bankovních účtech s přepočtem na jednoho obyvatele (2024)

Název obce	Počet obyvatel k 1. 1. 2024	Částka v Kč
Obec Petřůvky	125	849 767
Obec Chvalovice	688	731 657
Obec Modrava	105	650 821
Obec České Libchavy	650	557 496
Obec Volevčice	70	554 604

Zdroj: ČSÚ, IISSP

Nejvyšší absolutní hodnoty dostupných finančních prostředků jsou soustředěny především u největších statutárních měst ČR, což platí i pro jejich míru zadlužení. Z Tabulky 21 níže například vyplývá, že Hlavní město Praha disponovalo finanční rezervou ve výši 158 mld. Kč, což je přibližně šestkrát více než součet finančních prostředků čtyř nejbohatších měst. Hlavní město Praha má vzhledem ke svým finančním rezervám nízké zadlužení; naopak souhrnný dluh čtyř nejzadluženějších statutárních měst je vyšší než dluh Hlavního města Prahy.

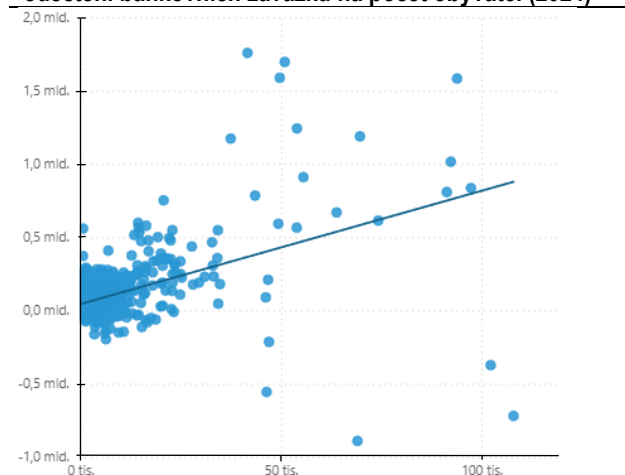
Tabulka 21: Obce s nejvyšším stavem na bankovních účtech a obce s nejvyšším dluhem v absolutním vyjádření (2024)

Název obce	Počet obyvatel k 1. 1. 2024	Částka v Kč
Obce s nejvyšším stavem na bankovních účtech		
Hlavní město Praha	1 397 880	158 015 999 303
Statutární město Brno	374 777	8 111 036 960
Statutární město Plzeň	152 592	7 629 046 740
Statutární město Ostrava	284 765	6 718 651 630
Statutární město Hradec Králové	93 906	2 374 831 718
Obce s nejvyšším dluhem		
Hlavní město Praha	1 397 880	7 218 274 384
Statutární město Brno	374 777	2 501 123 125
Statutární město Ostrava	284 765	2 130 531 429
Statutární město Olomouc	102 293	1 846 341 339
Statutární město Liberec	107 982	1 725 962 263

Zdroj: ČSÚ, IISSP

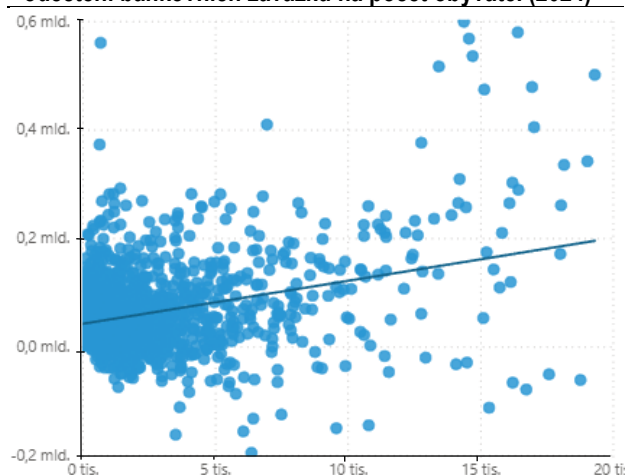
Hlavní město má výrazně nejvyšší finanční rezervy a většina menších obcí si zachovává kladnou finanční bilanci i po splacení svých dluhů. V níže uvedených grafech jsou prezentovány disponibilní finanční prostředky obcí po odečtení celkových dluhových závazků. Graf 52 ukazuje, že řada velkých měst by i po splacení svých závazků vykazovala kladnou bilanci. Výjimku tvoří pouze města Liberec a České Budějovice, která mají po započtení závazků zápornou bilanci. Je však třeba upozornit, že tento graf nezahrnuje data z Prahy, Brna, Ostravy a Plzně – tedy měst s více než 150 tis. obyvateli. Zvláštní pozornost si zaslouží i analýza menších obcí s méně než 20 tis. obyvateli, která potvrzuje, že většina z nich si i po splacení všech svých dluhových závazků zachovává kladnou finanční bilanci, což svědčí o jejich fiskální stabilitě.

Graf 52: Finanční rezerva obcí do 150 tis. obyvatel po odečtení bankovních závazků na počet obyvatel (2024)

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

Graf 53: Finanční rezerva obcí do 20 tis. obyvatel po odečtení bankovních závazků na počet obyvatel (2024)

Zdroj: IISSP, vlastní zpracování

Seznam doporučení

Typ	Pořadí	Název
ICT	1.	Zavést systémový sběr a analýzu veřejně dostupných informací o strategických záměrech, investičních plánech a zásobních projektech ÚSC s využitím AI nástrojů a integrovat je do Portálu samospráv. Posilovat vertikální a horizontální spolupráci mezi státem, ÚSC a jejich sdruženími.
	6.	Digitalizovat a zefektivnit dotační procesy prostřednictvím modernizace portálů, sdílení praxe a odstranění neúčelné administrativy.
Procesní	2.	Zavést víceletý plánovací rámec a předvídatelnost podmínek u neinvestičních dotací po vzoru programového financování.
	5.	Zvýšit důraz na HSOÚ a strukturálně postižené kraje při realizaci národní dotační politiky, včetně efektivnějšího zacílení dotací na jejich definované potřeby.
	11.	Sjednotit kontrolní postupy a redukovat administrativní zátěž po ukončení projektu.
	15.	Zavést jednotnou metodiku pro používání indikátorů u národních dotací.
	16.	Zajistit větší koherenci územních cílů regionální politiky, opatření v rámci SRR a ostatních sektorových politik.
	17.	Při přípravě dotačních programů analyzovat územní výskyt řešeného problému a potřeb a pravidelně aktualizovat údaje.
Finanční	18.	Při přípravách dotačních programů nebo titulů posoudit uplatnitelnosti územní dimenze na základě analýzy územního výskytu problému.
	3.	Provést revizi a konsolidaci dotačních programů za účelem zvýšení efektivity a jasného rozdělení gesčí.
	4.	Posílit využití zvýhodněných finančních nástrojů (úvěry, záruky) jako alternativy k programovému financování.
	10.	Snížit požadovanou míru financování s cílem podpořit více projektů.
Analýza	7.	Zajistit digitální monitoring národních dotací a povinné zpracovávání výročních zpráv s pravidelným vyhodnocováním výstupů, výsledků a dopadů.
	8.	Provést analýzu norem a zjednodušit komunikaci a spolupráci s pracovníky dotčených orgánů.
	9.	Revidovat a zjednodušit povinné podmínky a přílohy, sjednotit pravidla.
	12.	Analýzovat celkové veřejné výdaje na dotační poradenství, a to jak ze strany poskytovatelů, tak ze strany příjemců.
	13.	Analýzovat nákladovou stránku MAS.
	14.	Realizovat vertikální analýzu duplicit a komplementarit ve veřejném financování kultury a sportu z úrovně EU, státu, kraje, obce a analýza podílu soukromých sponzorů.

Seznam zkratk

Zkratka	Význam
3E	Effectiveness (účelnost), Efficiency (efektivnost), Economy (hospodárnost)
AI	Artificial Intelligence (umělá inteligence)
ARES	Administrativní registr ekonomických subjektů
AT	Rakousko
BE	Belgie
BG	Bulharsko
CO	Oxid uhelnatý
CO ₂	Oxid uhličitý
COFOG	Classification of the Functions of Government (Klasifikace funkcí vládních institucí)
CRR	Centrum pro regionální rozvoj České republiky
CY	Kypr
CZ / ČR	Česká republika
ČDD	Čistý disponibilní důchod
ČOV	Čistička odpadních vod
ČSÚ	Český statistický úřad
ČVUT – CIIRC	České vysoké učení technické v Praze – Český institut informatiky, robotiky a kybernetiky
DE	Německo
DIA	Digitální a informační agentura
DK	Dánsko
DVT	Drobné vodní toky
EDS	Evidenční dotační systém
EE	Estonsko
EK	Evropská komise
ES	Španělsko
ESIF	Evropské strukturální a investiční fondy
ESM	Evidence skutečných majitelů
EU	Evropská unie
Eurostat	European Statistical Office (Statistický úřad Evropské unie)
FI	Finsko
FR	Francie
GR	Řecko
HDP	Hrubý domácí produkt
HPR	Hospodářsky problémové regiony
HR	Chorvatsko
HSOÚ	Hospodářsky a sociálně ohrožená území
HU	Maďarsko
HZS	Hasičský záchranný sbor
ICT	Informační a komunikační technologie
IE	Irsko
IISPP	Integrovaný informační systém Státní pokladny
IPRÚ	Integrovaný plán rozvoje území
IS	Informační systém
ISO	Integrovaný systém ochrany
ISZP	Informační systém projektových záměrů
IT	Informační technologie
IT	Itálie
ITI	Integrovaná teritoriální investice
KA	Kontrolní akce
Kč	Koruna česká
km ²	Kilometr čtverečný
KN	Katastr nemovitostí
LT	Litva
LU	Lucembursko
LV	Lotyšsko
MAS	Místní akční skupina
mat.tech. základny	Materiálně-technické základny
MD	Ministerstvo dopravy
MF	Ministerstvo financí
mil.	Milion/miliony
MK	Ministerstvo kultury
mld.	Miliarda/miliardy
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
MO	Ministerstvo obrany
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Zkratka	Význam
MT	Malta
MV	Ministerstvo vnitra
MVN	Malé vodní nádrže
MZ	Ministerstvo zdravotnictví
MZe	Ministerstvo zemědělství
MŽP	Ministerstvo pro životní prostředí
Např.	Například
NČI	Národní číselník indikátorů
NDT	Národní dotační titul
NKÚ	Nejvyšší kontrolní úřad
NL	Nizozemsko
NO _x	Oxidy dusíku
NRB	Národní rozvojová banka, a.s.
NSA	Národní sportovní agentura
NUTS	Nomenclature of Units for Territorial Statistics (Nomenklatura územních statistických jednotek)
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)
ORP	Obec s rozšířenou působností
PL	Polsko
PPS	Purchasing Power Standard (parita kupní síly)
PT	Portugalsko
R	Schválený rozpočet
Resp.	Respektive
RE:START	Strategický rámec hospodářské restrukturalizace Ústeckého, Moravskoslezského a Karlovarského kraje
RIS ZED	Rozpočtový informační systém – Zjednodušená evidence dotací
RO	Rumunsko
RUD	Rozpočtové určení daní
S	Skutečnost (skutečný rozpočet, skutečné čerpání)
Sb.	Sbírký
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SE	Švédsko
SFDI	Státní fond dopravní infrastruktury
SFK	Státní fond kinematografie
SFPI	Státní fond podpory investic
SFŽP	Státní fond životního prostředí
SK	Slovensko
SL	Slovinsko
SMART	Specific (konkrétní), Measurable (měřitelný), Achievable (dosažitelný), Relevant (relevantní / smysluplný), Time-bound (časově ohraničený)
SMVS	Správa majetku ve vlastnictví státu
SO ₂	Oxid siřičitý
SPK	Strukturálně postižené kraje
SR	Schválený rozpočet
s.r.o.	Společnost s ručením omezeným
SRR	Strategie regionálního rozvoje (konkrétně SRR 2021+)
SÚJB	Státní úřad pro jadernou bezpečnost
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
TIA	Territorial Impact Assessment (Hodnocení územních dopadů)
Tj.	To je
Tzv.	Takzvaný
UHK	Univerzita Hradec Králové
UJEP – CPTO	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem – Centrum přírodovědných a technických oborů
UK – FHS	Univerzita Karlova – Fakulta humanitních studií
ÚSC	Územní samosprávný celek
ÚZIS	Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky
V4	Visegrádská skupina
VaVal	Výzkum, vývoj a inovace
VD Šance	Vodní dílo Šance
VPS	Všeobecná pokladní správa
VŠ	Vysoká škola
VŠB-TUO – Nová EkF	Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava – Ekonomická fakulta
VŠUP	Vysoká škola uměleckooprůmyslová v Praze
VUT	Vysoké učení technické v Brně
ZNHČ	Zahlazování následků hornické činnosti
ZVA	Závěrečné vyhodnocení akce
ŽP	Životní prostředí

Seznam grafů

Graf 1: Srovnání regionálního HDP na obyvatele krajů vůči průměru EU27 (v běžných cenách, v PPS, v % průměru EU27, 2013 a 2022)	10
Graf 2: Evropské a národní dotace EDS (2014-2021, mld. Kč)	12
Graf 3: Regionální investiční dotace z národních zdrojů (2014-2023, mld. Kč)	13
Graf 4: Regionální investiční akce s územní dimenzí rozdělené do vybraných oblastí (2014-2023, mil. Kč)	14
Graf 5: Mezinárodní srovnání dle COFOG (06.1 a 06.2) jako % veřejných výdajů (2022)	15
Graf 6: Počet typů projektů se ZVA (2014-2023, mil. Kč)	17
Graf 7: Procentuální podíl akcí s uvedeným cílem dle kapitol (2014-2023)	17
Graf 8: Počet akcí s uvedeným indikátorem (2014-2023)	19
Graf 9: Podíl počtu indikátorů na akci (2014-2023)	19
Graf 10: Procentuální podíl akcí s uvedeným indikátorem dle kapitol (2014-2023)	19
Graf 11: Procentuální podíl počtu parametrů na akci (2014-2023)	21
Graf 12: Procentuální podíl akcí s uvedeným parametrem dle kapitol (2014-2023)	22
Graf 13: Souhrn výstupů, výsledků a dopadů u vybraných regionálních dotačních titulů (2014-2023)	27
Graf 14: Porovnání potřeb HSOÚ a výdajů regionálních dotací na tyto potřeby podle odvětví (2014-2023, mld. Kč)	30
Graf 15: Porovnání potřeb HSOÚ a výdajů národních dotací na tyto potřeby podle krajů (2014-2023, mld. Kč)	31
Graf 16: Podíl výdajů vyčerpaných na definované potřeby podle HSOÚ (2014-2023, %)	31
Graf 17: Vztah mezi počtem definovaných potřeb a procentem nenaplněných potřeb – HSOÚ (2014-2023) ...	32
Graf 18: Vztah mezi počtem definovaných potřeb a podílem výdajů čerpaných na tyto potřeby – HSOÚ (2014-2023)	32
Graf 19: Administrativní náklady (střední pohled) vybraných státních fondů (2021-2023)	38
Graf 20: Tři pohledy na administrativní náklady u vybraných státních fondů (2023)	38
Graf 21: Průměrná výše podpory (Kč) a podíl administrativních nákladů (2021-2023)	39
Graf 22: Výdaje MMR na dotace, mil. Kč, schválený rozpočet (R) a skutečnost (S)	42
Graf 23: Top 10 paragrafů s nejvyššími výdaji na národní dotace (2014-2023, v mil. Kč)	43
Graf 24: Výdaje na dotace podle velikosti projektu (2014-2023, mil. Kč)	44
Graf 25: Výdaje MMR na dotace ze SR (mil. Kč), rozpočet a skutečnost	45
Graf 26: Souhrn požadavků a alokace: Podpora rozvoje regionů (2019-2023, mil. Kč)	47
Graf 27: Souhrn požadavků a alokace: Podpora revitalizace území (2019-2023, mil. Kč)	47
Graf 28: Vliv míry financování na pákový efekt programu Podpora rozvoje regionů v roce 2023 (mil. Kč)	49
Graf 29: Vliv míry financování na pákový efekt programu Podpora rozvoje regionů v roce 2022 (mil. Kč)	49
Graf 30: Podíl úspěšných žadatelů v závislosti na míře financování	49
Graf 31: Dotace na podporu cestovního ruchu MMR z národních zdrojů (mil. Kč)*	50

Graf 32: Počet příjemců dotací na cestovní ruch podle typu subjektu (2014-2023, mil. Kč).....	50
Graf 33: Objemy investičních výdajů z národních a evropských zdrojů mezi lety 2014 až 2023.....	54
Graf 34: Investiční výdaje na obyvatele dle krajů	62
Graf 35: Tematické rozložení investičních výdajů dle krajů	63
Graf 36: Investiční výdaje na obyvatele dle velikosti ORP	64
Graf 37: Rozptyl hodnot výdajů na obyvatele ORP	65
Graf 38: Územní rozložení výdajů na implicitní regionální politiku v typech území dle typologie SRR a dle Perlín a kol. (2019)	67
Graf 39: Tematické rozložení celkových investičních výdajů dle typologie SRR a dle typologie Perlín a kol. (2019)	67
Graf 40: Porovnání intenzity celkových výdajů ve státem podporovaných regionech a ostatních nevymezených regionech	68
Graf 41: Územní rozložení výdajů na implicitní regionální politiku v typech území dle typologie SRR a dle Perlín a kol. (2019)	70
Graf 42: Porovnání intenzity výdajů na implicitní regionální ve státem podporovaných regionech a ostatních nevymezených regionech.....	71
Graf 43: Územní rozložení výdajů na explicitní regionální politiku v typech území dle typologie SRR a dle Perlín a kol. (2019)	72
Graf 44: Přehled úhrad revitalizace u dotčených regionů (2014-2024, mil. Kč).....	104
Graf 45: Kumulativní ekonomický indikátor dle krajů ČR (2013, 2023)	105
Graf 46: HDP na obyvatele dle krajů ČR (v PPS, 2012 a 2022).....	105
Graf 47: ČDD domácností dle krajů ČR (2013, 2021)	106
Graf 48: Kumulativní sociálně-zdravotní indikátor dle krajů ČR (2013, 2023)	107
Graf 49: Osoby ohrožené chudobou nebo sociálním vyloučením v krajích ČR (2015, 2023).....	107
Graf 50: Počet lékařů na tisíc obyvatel dle krajů ČR (2013, 2021)	108
Graf 51: Indikátor kvality života dle krajů ČR (2013, 2023)	108
Graf 52: Finanční rezerva obcí do 150 tis. obyvatel po odečtení bankovních závazků na počet obyvatel (2024)	110
Graf 53: Finanční rezerva obcí do 20 tis. obyvatel po odečtení bankovních závazků na počet obyvatel (2024)	110

Seznam tabulek

Tabulka 1: Top 10 nejčastěji uváděných cílů národních dotací (2014-2023, mil. Kč).....	18
Tabulka 2: Dotační investiční tituly bez stanoveného cíle (2014-2023, mil. Kč).....	18
Tabulka 3: Nejčastěji používané indikátory (2014-2023).....	20
Tabulka 4: Počet akcí a výše dotací, u nichž nebyl uveden indikátor dle kapitol (2014-2023, mil. Kč).....	21
Tabulka 5: Top 10 parametrů (2014-2023).....	22
Tabulka 6: Hodnocení formálních a obsahových náležitostí programové dokumentace z hlediska efektivity a transparentnosti vybraných dotačních programů (2014-2023, mil. Kč)	24
Tabulka 7: Názvy dotačních titulů (2014-2023)	25
Tabulka 8: Kategorie projektů na definované potřeby HSOÚ a jimi vyčerpané výdaje (2014-2023, mil. Kč).....	29
Tabulka 9: Kategorizace typů vztahů dle duplicity a komplementarity.....	34
Tabulka 10: Parametrické vyjádření personálních nákladů na administraci národních dotačních programů MMR (2-5 %, 2023)	37
Tabulka 11: Top 10 dotačních akcí na regionální politiku z národních zdrojů s nejvyššími výdaji (2014-2023, mil. Kč).....	43
Tabulka 12: Schválený a realizovaný rozpočet vybraných regionálních národních dotačních titulů MMR (2023, mil. Kč)	45
Tabulka 13: Časový harmonogram výzev MMR v období 2015-2023	46
Tabulka 14: Přehled dotačních podprogramů a kritérií programu Podpora rozvoje regionů 2019+ (2019-2023)	48
Tabulka 15: Přehled dotačních výzev a kritérií programu Podpora revitalizace území (2019-2023)	48
Tabulka 16: Přehled dotací na cestovní ruch (2023, mil. Kč)	50
Tabulka 17: Popis vymezených území v SRR 2014-2020.....	56
Tabulka 18: Porovnání pořadí krajů dle HDP na obyvatele a dle investičních výdajů na obyvatele z národních zdrojů	61
Tabulka 19: Stav na bankovních účtech a dluh obcí (Kč, 2024).....	109
Tabulka 20: Obce s nejvyšším stavem na bankovních účtech s přepočtem na jednoho obyvatele (2024)	109
Tabulka 21: Obce s nejvyšším stavem na bankovních účtech a obce s nejvyšším dluhem v absolutním vyjádření (2024).....	110

Seznam map

<i>Mapa 1: Investiční výdaje SR (bez velké infrastruktury) na dotace podle místa realizace projektu (2014-2023, mld. Kč).....</i>	<i>14</i>
<i>Mapa 2: Dotace na cestovní ruch podle regionů (2014-2023, mil. Kč).....</i>	<i>51</i>
<i>Mapa 3: Typologie území ČR dle Strategie regionálního rozvoje 2014-2020.....</i>	<i>56</i>
<i>Mapa 4: Typologie území ČR na úrovni SO POÚ dle Perlín a kol. (2019)</i>	<i>57</i>
<i>Mapa 5: Vymezení území pro účely SRR 21+.....</i>	<i>58</i>
<i>Mapa 6: Státem podporované regiony na úrovni ORP a krajů v období 2014-2023.....</i>	<i>58</i>
<i>Mapa 7: Územní rozložení celkových investičních výdajů na úrovni krajů v období 2014-2020.....</i>	<i>60</i>
<i>Mapa 8: Územní rozložení celkových investičních výdajů na obyvatele ORP.....</i>	<i>66</i>
<i>Mapa 9: Územní rozložení výdajů v rámci implicitní regionální politiky (AP SRR).....</i>	<i>69</i>

Revize výdajů v oblasti regionální politiky, verze 4 – do vlády

ZPRACOVATEL:

Ministerstvo financí České republiky

Odbor 47 Centrální harmonizační jednotka

Oddělení 4704 Revize výdajů: PhDr. Tomáš Vyhnánek, Ing. Ludmila Straková, Mgr. Kateřina Azeem, Ph.D.,
Ing. Mgr. Lucie Horáková, Ing. Martin Krok (ÚHP MF SR), Ing. Lenka Martišková (ÚHP MF SR)

Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky

Sekce regionální politiky, politiky bydlení a sociálního začleňování

Oddělení analýz a hodnocení dopadů regulace: Alexandre Reznikow, M.A., Mgr. Adam Staveník,
Mgr. Helena Schaumannová, RNDr. Marie Feřtová, Ph.D.

Ministerstvo financí
České republiky